

Bulletin slovenskej advokácie

**Výsluch svedka
v civilnom
sporovom konaní**

**Žaloba o určenie
neplatnosti
právneho úkonu
pre porušenie
predkupného práva
spoluvlastníka?**

**Niektoré problémy
pri uzatváraní zmlúv
o medzinárodnej
kúpe tovaru**

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Medzinárodná advokátska komora (IBA). „Globálny hlas advokácie“ má veľa čo povedať aj slovenským advokátom
JUDr. Katarína Čechová
- 4 **DISKUSIA**
Pripravuje sa zásadná reforma záväzkového práva
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 6 Výsluch svedka v civilnom sporovom konaní (2. časť)
JUDr. Tomáš Pobijak
- 14 Žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu pre porušenie predkupného práva spoluvlastníka?
JUDr. Marek Maslák, PhD.
- 21 Niektoré problémy pri uzatváraní zmlúv o medzinárodnej kúpe tovaru
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
- JUDIKATÚRA**
- 33 Združenie na ochranu spotrebiteľa a odpor voči platobnému rozkazu
- 36 K (ne)možnosti nadobudnutia vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru v dome spracovaním podľa § 135b OZ

ADVOKÁCIA**SAK**

- 38 Z úvodných jesenných zasadnutí P SAK
- 40 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 100 ROKOV ČESKEJ A SLOVENSKEJ AVOKÁCIE**
- 42 Spoločné zasadnutie predstavenstva ČAK a predsedníctva SAK
- 44 Slávnostná časť konferencie
- 46 Konferencia k aktuálnym otázkam českého a slovenského práva a advokácie
- 47 15. konferencia o histórii advokácie
- 50 Slávnostné podpísanie Memoranda
- 51 Športový deň a večerné vyvrcholenie kultúrnym programom
- 54 Slovenské dni práva
- 57 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta a odpovedať mu na jeho žiadosť
- ZAHRANIČIE**
- 60 Povinnosť advokáta plniť svoje prísluby klientovi
- 62 Bulletin advokacie prináša...
- 64 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 68 Advokácia v hlavnom meste Európskej únie: „avocat“, „advokaat“ či „Rechtsanwalt“?
- 73 Ponuka vzdelávacieho programu v Škótsku
- 74 Zahraničná stáž v Nemecku

ZAÚJÍMAVOSTI

- 76 Osobitosti vývoja slovenskej advokácie v ČSR do roku 1938
doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.
- 73 **LITERATÚRA**
- 82 Trestná zodpovednosť právnickej osoby a jej trestné stíhanie
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

Vážení čitatelia,

okružle a jedinečne sté výročie 1. československej republiky rezonuje vo všetkých oblastiach života v Slovenskej aj Českej republike a odozvu nachádza v radoch zástupcov rôznych povolání. Výnimkou nemohla byť ani advokácia. Napriek rôznosti smerovania následného vývoja to boli práve českí, moravskí, sliezski a slovenskí advokáti, ktorí bez ohľadu na rôznorodosť regionálnych podmienok a problémov otvorili spoločnú diskusiu o budúcom spoločenskom postavení a organizácii advokátskych stavov. Práve vzájomné konzultácie nadväzujúce na októbrové udalosti v roku 1918 vyústili koncom roka 1918 do stretnutia advokátov Čiech, Moravy, Sliezska a Slovenska v Luhačoviciach s cieľom rokovať o tom, ako bude advokácia ďalej fungovať v novej republike.

Luhačovice, známe miesto historických česko-slovenských stretnutí ešte z čias Rakúsko-uhorského mocnárstva, boli výbornou voľbou. Ťažko si predstaviť lepšieho genia loci na podčiarknutie významu tejto udalosti. Ak sa raz bude písať kniha o novodobej histórii advokácie, široké spektrum luhačovických aktivít sa do nej určite zapíše zlatými literami.

Storočnicu v dejinách advokácie sme zažili iba raz. O duchu tejto skvelej myšlienky vo všetkých jednotlivých nastaveniach – spoločné rokovanie orgánov komôr, odborná konferenčná časť a spoločenskokultúrne a športové podujatia – svedčí fotoreport na strane 44.

Redakcia Bulletinu slovenskej advokácie

K fotografií na obálke:

Otvorenie Slávnostnej časti konferencie pri príležitosti osláv 100. výročia českej a slovenskej advokácie. Sprava: JUDr. Jirousek, JUDr. Borec, JUDr. PhDr. Balík, PhD., doc. JUDr. Mgr. Gajdošová, PhD. a prof. Lazur, DrSc. Viac na s. 44. Foto Igor Cehl

ROZHOVOR

Medzinárodná advokátska komora (IBA) „Globálny hlas advokácie“ má veľa čo povedať aj slovenským advokátom

Zhovárame sa s **JUDr. Katarínou Čechovou**, ktorá je členkou IBA od roku 1991 a dlhodobo zastupuje záujmy Slovenskej advokátskej komory v orgánoch IBA a na jej dvoch hlavných podujatiach – výročnej konferencii a polročnom pracovnom stretnutí orgánov IBA.

■ **Svojou aktívnou účasťou na podujatiach IBA dlhodobo zdôrazňujete význam a prínos tejto organizácie. V čom tento prínos spočíva?**

Prínos Medzinárodnej advokátskej komory vidím vo viacerých rovinách.

V prvom rade je to kvalita odborných podujatí pre advokátov. Každý kolega, ktorý si dal za cieľ zdokonaľovať sa

po odbornej stránke v určitej špecifickej právnej oblasti alebo pri rozvoji svojej právnej praxe, má možnosť získavať prostredníctvom konferencií, seminárov a workshopov IBA hodnotné know-how a príležitosť skonzultovať akúkoľvek praktickú alebo teoretickú otázku s top odborníkmi a skúsenými kolegami z celého sveta. Vzhľadom na to, že ide o medzinárodnú organizáciu, podujatia sa konajú v rôznych krajinách a sú veľmi rôznorodé. Je nutné vyberať si tie najvhodnejšie z hľadiska zamerania advokáta a cieľa, ktorý chce účasťou na podujatí dosiahnuť.

Osobitný je tiež prínos organizácie na úrovni advokátskych komôr. Slovenská advokátska komora a jej predstavitelia môžu čerpať z činnosti IBA cenné poznatky a informácie, najmä pokiaľ ide o budúci vývoj a smerovanie advokácie. Jednotlivé a najmä menšie komory nemajú kapacitu na projekty, prieskumy, komparácie a analýzy tak, ako to môžu robiť medzinárodné organizácie. Zároveň Slovenská advokátska komora môže vo svete ponúknuť príklad stavovskej organizácie s dlhodobo vysokým štandardom základných princípov výkonu advokácie, akými sú nezávislosť, etika, samoriadenie profesie. V tomto ohľade patríme medzi najvyspelejšie komory a môžeme byť na to hrdí.

Treťou oblasťou je akási prierezová téma, ktorou sa môžu inšpirovať tak advokáti, ako i komory, a je ňou problematika manažmentu, marketingu, ľudských zdrojov, odmeňovacích schém, knowledge manažmentu a iných otázok spojených s riadením a rozvojom advokátskej kancelárie. No téma zasahuje aj hlbšie a otvárajú sa otázky ohľadom požiadaviek na pokračujúce vzdelávanie advokátov, zdefinovanie úloh jednotlivých vekových a funkčných kategórií advokátov pôsobiacich v advokátskych kanceláriách, otázka napr. veku, do ktorého by mal advokát vykonávať aktívnu právnu prax a pod.

■ Podujatia IBA sa konajú v rôznych kútoch sveta.

Áno, cestovanie za vedomosťami nie je jednoduché ani lacné, no ide vždy o návratnú investíciu do budúcnosti advokátskej praxe. Advokáti si môžu, samozrejme, zvoliť ľahko dostupné podujatia v Európe. Rada by som upozornila, že sa stalo už bežnou praxou IBA organizovať pre členov rôzne webináre. Hoci vyžadujú, s ohľadom na formu vzdelávania, oveľa väčšiu koncentráciu poslucháča, pre advokáta, ktorý z rôznych dôvodov nemôže vycestovať, sú zlatou strednou cestou. Nemusím asi zdôrazňovať, že najvýznamnejším prínosom členstva v IBA je práve networking. Nadobudnuté kontakty so zahraničnými kolegami sú nielen ďalšou možnosťou výmeny skúseností, ale predovšetkým zdrojom potenciálnej práce a nových klientov.

■ Ktorým oblastiam sa IBA venuje a na čo sa môžu advokáti ako členovia IBA zamerať?

Predovšetkým treba spomenúť, že IBA sa delí na dve divízie – Legal Practice Division (LPD), teda divízia členiaci sa na jednotlivé sekcie podľa oblastí práva, a Public and Professional Interest Division (PPID), ktorá sa zameriava na stavovské záležitosti a kľúčové záujmy výkonu praxe advokáta.

V rámci LPD pôsobi až 17 sekcií podľa odvetví práva a tieto majú ešte viacero úzko špecializovaných skupín, medzi ktorými si predovšetkým každý advokát venujúci sa obchodnému právu v tom najširšom zmysle slova nájde to, čo ho zaujíma a čo potrebuje.

PPID je zameraná na výkon advokátskej praxe, takže pochopiteľne zastrešuje záležitosti určené advokátskym komorám a združeniam – tieto sú zoskupené vo Výbore pre záležitosti advokátskych komôr (Bar Issues Committee – BIC), ako aj sekcie pre individuálnych členov (napr. komisie: pre manažment advokátskej kancelárie, pre mladých advokátov, pre akademikov, pre záležitosti compliance, protikorupčné opatrenia a pod.).

Každý individuálny člen si môže zvoliť členstvo v niekoľkých sekciách a komisiách.

Samostatným celkom v rámci IBA je Inštitút pre ľudské práva (Human Rights Institute).

■ Akým spôsobom sa aktívne angažujete na pôde IBA Vy?

Mojou prioritou je momentálne zastupovanie Slovenskej advokátskej komory v Rade IBA a BIC a tiež funkcia vo vedení Senior Lawyers Committee, ktorá rieši málo zmapovanú oblasť využitia kvalít starších advokátov pri odovzdávaní skúseností mladším kolegom, v boji proti diskriminácii na základe veku, v spôsobe správneho stiahnutia sa z vedúcej pozície v kancelárii do úzadia. Ide o skupinu erudovaných a dynamických kolegov, ktorá v poslednom čase priťahuje stále viac pozornosti iných sekcií IBA, ktoré ich často obsadzujú do panelov na seminároch a konferenciách. V ostatnom čase sa podujatia výboru venovali napríklad úlohe školiteľa vo vzťahu k mladším kolegom či úlohou starších advokátov pri určovaní stratégie rozvoja praxe advokátskej kancelárie. Pokiaľ ide o odbornú stránku, mojim hlavným zameraním je korporátne právo, a pre-

to som členom Sekcie pre právo obchodných spoločností, fúzie a akvizície. Takisto som členom Sekcie pre rozhodcovskú prax a Ľudsko-právneho inštitútu.

■ Nie sú témy rozoberané na globálnej úrovni príliš vzdialené každodennej praxi?

Vôbec nie. Väčšina z tém, ktoré sa jeden rok môžu zdať vzdialené a nepravdepodobné sa o pár rokov stanú alebo môžu stať top témou práve na Slovensku. Ešte stále platí, že

International Bar Association (IBA)

je globálne najväčšou organizáciou združujúcou advokátov, advokátske komory a združenia právnikov. Jej členská základňa pozostáva z viac ako 80000 advokátov a 190 advokátskych komôr z vyše 160 krajín. IBA sa od svojho vzniku v roku 1947 podieľa na formovaní advokátskej profesie v celosvetovom meradle. Prostredníctvom množstva rôznych výborov zabezpečuje výmenu informácií a názorov medzi členmi. Pre viac informácií navštívte <https://www.ibanet.org/>.

trendy idú zo sveta pomaly či rýchlo smerom k nám. Momentálne je pre mnohých napr. nepredstaviteľné, že by umelá inteligencia mohla pre advokáciu znamenať ak nie hrozbu, tak akýsi „game shifter“. IBA sa v tejto súvislosti venuje analýze piatich historicky najväčších vplyvov na advokáciu a na základe vyhodnotenia zameria pozornosť aj na umelú inteligencia, ktorá môže veľmi reálne zamiešať karty všetkým advokátom.

Pokiaľ ide o odborné konferencie, tu sú témy čisto praktické, aktuálne a použiteľné.

Ďalšou dôležitou vecou z pohľadu európskeho advokáta je aj rozdelenie členov IBA do regionálnych fór v rámci Legal Practice Division. Prirodzene som členom Európskeho fóra IBA a v rokoch 2000 až 2002 som zastávala funkciu predsedu Európskeho fóra IBA. Je v ňom v súčasnosti združených vyše 7700 advokátov, priestor na networking a tok informácií v ňom je preto veľmi prínosný. Fóra IBA predstavujú akýsi horizontálny prierez aktivít zohľadňujúci lokálne špecifiká.

Nakoniec spomeniem jednu užitočnú novinku IBA a tou sú diskusné fóra pre členov na webovom sídle IBA.

DISKUSIA

Pripravuje sa zásadná reforma záväzkového práva

Svoje námety na nové témy, krátke glosy alebo stručné poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

V polovici októbra tohto roku zverejnilo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky informáciu o zahájení reformných legislatívnych prác, výsledkom ktorých by mala byť mimoriadne rozsiahla novelizácia Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka a niektorých súvisiacich predpisov. Súčasne bol verejnosti sprístupnený kompletný pracovný materiál, vrátane predbežne navrhovaného paragrafového znenia a dôvodovej správy. Neformálne pripomienky od odbornej a laickej verejnosti očakáva ministerstvo do 31. 12. 2018 (e-mailom na rekodifikacia.proces@justice.sk); pričom následne je avizovaný riadny legislatívny proces.

Nosnú časť navrhovanej novelizácie tvorí reforma záväzkového práva, ktorej základným účelom je zjednotenie právnej úpravy súkromnoprávných záväzkov do Občianskeho zákonníka a s tým súvisiace odstránenie duplicitnej normatívy v Obchodnom zákonníku. Návrh vychádza z pôvodného legislatívneho zámeru Občianskeho zákonníka, schváleného vládou Slovenskej republiky ešte v roku 2009, a tvorcami jeho pracovnej verzie sú členovia Komisie MS SR pre rekodifikáciu súkromného práva pod vedením profesora Mareka Števčeka.

Úvodom je potrebné upozorniť na značný rozsah navrhovanej novelizácie, ktorý je porovnateľný so zmenami prijatými zákonom č. 509/1991 Zb. ktorým sa mení, dopĺňa a upravuje Občiansky zákonník. Z hľadiska systematiky civilného kódexu ostáva navrhovanými zmenami nedotknutá iba jeho druhá časť (vecné práva) a siedma časť (dedenie). K rozsiahlym zmenám dochádza v prvej časti (všeobecné ustanovenia); šiesta časť (zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie) sa zrušuje a nahrádza sa novými ustanoveniami § 529 až § 600 a čiastočne aj novými ustanoveniami o nesplnení a prostriedkoch nápravy (§ 798 až § 837). Samotné záväzkové právo ostáva naďalej upravené v ôsmej časti Občianskeho zákonníka, avšak návrh predpokladá nahradenie celého jej textu (§ 488 až § 852) novým znením § 488 až § 1526.

Možno očakávať, že predložený pracovný materiál bude v nadchádzajúcom období predmetom rôznorodých odborných diskusií a z nich vyplývajúcich modifikácií, keďže ide o jeden z najrozsiahlejších legislatívnych počínov v oblasti súkromného práva. Bez akejkoľvek ambície na vyčerpávajúci rozbor alebo kvalitatívne posúdenie a s rešpektom k množstvu „nových paragrafov“ je v súčasnosti možné poukázať aspoň na niektoré ťažiskové zmeny – v štádiu ich pracovného návrhu.

V rámci všeobecných ustanovení OZ je navrhovaná nová úprava štvrtej hlavy o právnych úkonoch (§ 34 a nasl.), vrátane osobitných pravidiel o uzavieraní zmlúv. Mnohé ustanovenia o právnych úkonoch vo všeobecnosti boli ponechané v pôvodnom znení, prípadne sú korigované iba sčasti. Dochádza však aj k relevantným zmenám. V súlade s právnou teóriou je výslovne a generálne preferovaná platnosť súkromnoprávných úkonov a podmienky ich prípadnej neplatnosti sú vymedzené výrazne odlišne oproti súčasnému právnemu stavu. Pokiaľ ide o výklad právnych úkonov, je navrhovaná jednotná úprava pre celú oblasť súkromného práva, ktorá primárne vychádza zo znenia § 266 ObZ. Nový režim kontraktačného procesu je do značnej miery podrobnejší a korešponduje so všeobecne uznávanými inšpiračnými zdrojmi, ktoré sú špecifikované v osobitnej časti dôvodovej správy.

Navrhované zmeny v úprave spotrebiteľských zmlúv predstavujú predovšetkým zosúladienie s legislatívou Európskej únie, pri zachovaní zvýšenej úrovne právnej ochrany spotrebiteľa. Osobitným prínosom je zjednotenie pravidiel ochrany spotrebiteľa pre celú súkromnoprávnu oblasť, teda aj vo vzťahu k pôvodne obchodným záväzkovým vzťahom.

Návrh predpokladá unifikovanie režimu premĺčania pre občianskoprávne a obchodnoprávne vzťahy, s jednotnou dĺžkou všeobecnej premĺčacej lehoty tri roky. Právne dôsledky kvalifikovaného uplynutia času v podobe premĺčania a pre-

klúzie sú v rámci návrhu prepracované nanovo a vychádzajú z nových prístupov. Spresnenie a sprehľadnenie sa týka aj pravidiel pre počítanie času (§ 122 a nasl.).

Všeobecné ustanovenia o vzniku, zmene, zabezpečení a zániku záväzkov vychádzajú zo súčasného stavu *de lege lata*. Jednotlivé novelizačné prvky sa týkajú predovšetkým jeho modernizácie, aktualizácie a zavedenia niektorých nových inštitútov (napr. prevod zmluvy, finančná záruka, peňažná zábezpeka, kvitancia a pod.); prirodzene na pozadí zjednotenia právnej úpravy pre občianskoprávne a obchodnoprávne vzťahy. Evidentne rozsiahlejšie a prepracovanejšie sú napríklad ustanovenia o solidárnych záväzkoch alebo o zániku záväzkov v dôsledku splnenia.

Pozoruhodné reformné prvky sú navrhované v oblasti zodpovednosti za škodu a za bezdôvodné obohatenie, kde dochádza k relevantnej zmene celkovej koncepcie týchto inštitútov. Návrh rozlišuje medzi majetkovou a nemajetkovou škodu, ktorá je chápaná extenzívne. Nemajetková škoda sa však nahrádza iba ak to ustanovuje zákon alebo dohoda strán. Na vznik všeobecnej zodpovednosti za škodu sa vyžaduje zavinenie, ak zákon neustanovuje inak, pričom sa prezumuje zavinenie z nedbanlivosti. Značná pozornosť je v návrhu venovaná sprehľadneniu pravidiel o zodpovednosti viacerých osôb. V rámci osobitnej zodpovednosti za škodu sú, okrem iného, nanovo koncipované napríklad prípady zodpovednosti za škodu spôsobenú zvieraťom a vecou, ako aj zodpovednosti za škodu spôsobenú informáciou alebo radou. Markantné zmeny sú navrhované aj v prípade náhrady škody pri ublížení na zdraví a pri usmrtení, pričom návrh v osobitných ustanoveniach upravuje aj tzv. náhradu nemajetkovej škody sekundárnych obetí.

Po vzore zahraničných úprav sa pracovná verzia prikláňa k pomerne efektívnemu jednotnému systému právnych následkov nesplnenia a prostriedkov nápravy (§ 798 až § 837 návrhu). Navrhovaný systém unifikuje jednotlivé skutkové podstaty nesplnenia (vadné plnenie, omeškané plnenie, neposkytnutie plnenia) pod jeden pojem a zabezpečuje jednotné uplatňovanie tzv. prostriedkov nápravy. Za nesplnenie pritom návrh považuje aj porušenie povinnosti brať ohľad na práva a oprávnené záujmy druhej strany.

Novú podobu nadobúda aj inštitút odporovania právnym úkonom dlžníka. V zmysle návrhu majú byť súčasne ustanovenia § 43a a § 43b OZ nahradené normami obsiahnutými v § 838 až § 853. Pomerne rozsiahla úprava nadväzuje na efektívny režim odporovania podľa medzivojnového Odporového poriadku (čl. III zákona č. 64/1931 Sb.) a je doplnená o prvky súčasného insolvenčného práva (§ 57 a nasl. ZKR), pri zohľadnení relevantných zahraničných úprav, predovšetkým nemeckej, rakúskej a českej.

Pokiaľ ide o jednotlivé zmluvné typy predpokladané zákonom, prichádza návrh jednak s jednotnou úpravou pre celú oblasť súkromného práva a jednak s kompletne novým paragrafovým znením pre všetky nominátne zmluvy. Návrh navyše smeruje k zavedeniu niektorých nových pomenovaných zmluvných typov, ako leasingová zmluva, licenčná zmluva a zmluva o poskytnutí služby. Režim niektorých súčasných zmluvných typov (napr. zmluva o ubytovaní, zmluva o predaji podniku, zmluva o nájme dopravného prostriedku, komisionárska zmluva a pod.) má byť naopak zahrnutý do iných „zastrešujúcich“ pomenovaných zmlúv.

Návrh predpokladá ponechanie Obchodného zákonníka ako samostatného kódexu, avšak bez pôvodného znenia tretej časti o obchodných záväzkových vzťahoch (§ 261 až § 755 ObZ), keďže táto normatíva má byť unifikovaná a zahrnutá výlučne do Občianskeho zákonníka.

Nová tretia časť Obchodného zákonníka (osobitné ustanovenia o niektorých záväzkoch; § 261 až § 352) má byť venovaná osobitným zmluvným typom, a to: zmluva o výkone funkcie, zmluva o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii, zmluva o tichom spoločenstve, zmluva o obchodnom zastúpení, zmluva o franšíze a zmluva o otvorení akreditívu.

Ministerstvo spravodlivosti SR verejne prezentovalo zámer smerujúci k schváleniu reformy záväzkového práva, teda k definitívnemu prijatiu zákona Národnou radou Slovenskej republiky, v druhom kalendárnom polroku 2019. Účinnosť je predbežne stanovená na Nový rok 2021, pričom navrhované intertemporálne ustanovenia sa zatiaľ vyhýbajú tzv. nepravé retroaktívite. ■

Výsluch svedka v civilnom sporovom konaní

II. časť

JUDr. Tomáš Pobijak

Aj keď výsluch svedka je jedným z tradičných dôkazných prostriedkov v sporovom konaní, odborná literatúra mu dosiaľ nevenovala väčšiu pozornosť. Na rozdiel od problematiky výsluchu svedka v trestnom konaní, ktorá je predmetom skúmania nielen trestno-právnej teórie, ale zároveň aj kriminalistiky¹ či psychológie,² v prípade výsluchu svedka v sporovom konaní absentuje podobný rozsah spracovania danej matérie. Uvedené rezonuje o to viac, ak si uvedomíme, že už vyše dva roky upravuje sporové konanie nový procesný kódex (CSP),³ ktorý zvýšil procesnú zodpovednosť strán (aj) v otázke dokazovania. Pre strany, resp. pre ich právnych zástupcov je preto žiaduce zamerať svoju pozornosť aj na jednotlivé dôkazné prostriedky, a to tak v aplikačno-právnej rovine, ako aj v teoreticko-právnej rovine. Z tohto dôvodu sa budeme v článku ďalej zaoberať práve výsluchom svedka v civilnom sporovom konaní. Tento článok je pokračovaním predchádzajúceho článku uverejneného v Bulletin slovenskej advokácie č. 9/2018.

III.c Predvolanie svedka na výsluch

Súd predvolá svedka na pojednávanie iba vtedy, ak jeho prítomnosť na pojednávaní nezabezpečila alebo nevie zabezpečiť tá strana, ktorá výsluch svedka navrhla. Predvolanie sa svedkovi zasiela spravidla písomne, na adresu, ktorú uviedla strana v návrhu na výsluch svedka. Ak táto adresa nie je strane známa alebo ak nie je možné svedka z tejto adresy predvolať, súd

JUDr. Tomáš Pobijak
je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient.

svedka predvolá z adresy svedka evidovanej v registri obyvateľov Slovenskej republiky.⁴ Súd nebude zisťovať skutočné miesto pobytu svedka (ako je to napríklad v prípade doručovania žaloby žalovanému na vyjadrenie).

Svedka je možné na výsluch predvolať aj telefonicky, prípadne iným vhodnými prostriedkami, o čom sa v súdnom spise vykoná záznam.⁵ Ak sa svedok nedostaví na výsluch, súd môže dať svedka aj predviesť či uložiť mu

poriadkovú pokutu. Ak však budú všetky zákonné prostriedky vedúce k zabezpečeniu prítomnosti svedka na pojednávaní neúspešné, súd návrh strany na výsluch svedka zamietne.

III.d Povinnosť vypovedať ako svedok

Každá fyzická osoba (po nariadení jej výsluchu) má zákonnú povinnosť vypovedať ako svedok (tzv. všeobecná svedecká povinnosť). Svedok je totiž pre súdne konanie osoba nezastupiteľná a nenahraditeľná, pretože vypovedá o skutočnostiach, ktoré bezprostredne vnímal svojimi zmyslami.⁶

Všeobecnú svedeckú povinnosť rešpektuje napríklad aj Zákonník práce,⁷ podľa ktorého je svedecká povinnosť tzv. občianskou povinnosťou, na ktorej plnenie je zamestnávateľ povinný zamestnancovi poskytnúť pracovné voľno na nevyhnutne potrebný čas. Zamestnávateľ poskytnie zamestnancovi pracovné voľno bez náhrady mzdy.

V tejto súvislosti je nutné podotknúť, že CSP – na rozdiel od starej právnej úpravy – už svedkovi neumožňuje priznať ušlý zárobok,⁸ o ktorý prišiel v dôsledku výkonu svedeckej povinnosti.

1 Šimovček, I. et al.: Kriminalistika. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011, s. 251 – 262.

2 Napríklad Kubík, O.: Investigatívna psychológia. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, 511 s.

3 Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“).

4 Register obyvateľov je v zmysle zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov SR „informačným systémom verejnej správy, ktorý obsahuje súbor údajov o obyvateľoch SR, na ktorých základe možno osobu identifikovať, zistiť jej pobyt a vzťahy k iným osobám, ako aj ďalšie administratívne údaje vymedzené týmto zákonom.“ Register obsahuje údaje o a) občanoch s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, b) občanoch, ktorí nemajú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, c) cudzincoch prihlásených na pobyt

na území Slovenskej republiky, d) cudzincoch, ktorým bol udelený azyl na území Slovenskej republiky.

5 § 101 ods. 2 CSP.

6 Števíček, M. – Baricová, J. et al. Civilné právo procesné – Základné konanie a správne súdnictvo. Žilina : Eurokódex, 2014, s. 382.

7 Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (ďalej aj „Zákonník práce“).

8 Podľa § 139 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, platilo, že: „Svedkovia majú právo na náhradu hotových výdavkov a **ušlého zárobku** (svedočné). Toto právo zaniká, ak sa neuplatní do troch dní od výsluchu alebo odo dňa, keď bolo svedkovi oznámené, že k výsluchu nedôjde. O tom súd musí svedka poučiť.“

9 § 72 až 75 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. Ministerstva spravodlivosti SR o spravovacom a kancelárskom poriadku.

10 Pozri bližšie Števíček, M. – Ficová, S. et. al.: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 906 a s. 950.

11 Podľa čl. 47 ods. 1 Ústavy SR platí, že: „Každý má právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe.“

12 PIROŠÍKOVÁ, M.: Komentár k vybraným článkom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Bratislava : Eurojuris, 2007, s. 423.

13 Nález Ústavného súdu ČR, sp. zn.: III. ÚS 149/97, zo dňa 4. 12. 1997.

14 Čentěš, J. et. al. Trestný poriadok. Komentár. Bratislava : Eurokódex, 2017, s. 362.

Súd môže svedkovi priznať iba náhradu účelne vynaložených hotových, preukázaných a uplatnených výdavkov spojených s jeho výsluchom (tzv. svedočné). Spravidla pôjde o cestovné, stravné a výdavky na ubytovanie.⁹ Svedok je povinný si uplatniť nárok na svedočné pri výsluchu, prípadne ešte do desiatich dní, inak mu toto právo zanikne. Svedkovi svedočné neuhrádza štát, ale spravidla niektorá zo strán sporu. Súd môže strane (ktorá navrhla výsluch svedka) uložiť, aby zložila preddavok, ak sú s vykonaním svedeckej výpovede spojené výdavky (napríklad výdavky na letenku svedka, ktorý sa zdržiava v zahraničí, ak nestačí jeho „písomné svedectvo“ – § 196 ods. 3 CSP). V tom prípade o svedočnom súd rozhodne v priebehu konania. Ak svedočné nie je kryté preddavkom, súd o ňom rozhodne (t. j. o dôvodnosti, o výške a o tom, ktorá strana je povinná svedkovi uhradiť svedočné) v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.¹⁰

III.e Odopretie výpovede zo strany svedka

Výnimkou zo zákonnej povinnosti svedka vypovedať je uplatnenie práva svedka na odopretie výpovede. Platí, že svedok môže odoprieť výpoveď vtedy, ak by svojou výpoveďou

(i) spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízky osobám; alebo

(ii) porušil spovedné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá mu bola zverená ako osobe poverenej pastoračnou činnosťou, a to ústne alebo písomne pod podmienkou zachovávať mlčanlivosť.

Ad (i): Skutočnosť, že svedok má právo odoprieť svoju svedeckú výpoveď (odmietnuť vypovedať), ktorou by si privolal trestné stíhanie, je zhmotnením prirodzeného zákazu nútenia k sebaobviňovaniu (*nemo tenetur se ipsum prodere*). Tento zákaz je explicitne vyjadrený v čl. 47 ods. 1 Ústavy SR¹¹ a v zmysle judikatúry ESLP vyplýva aj z článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na spravodlivé súdne konanie).¹² Podstatou tohto zákazu je, že nikoho nemožno nútiť, aby poskytoval dôkazy a vypovedal proti sebe, a to aj napriek následnej dôkaznej núdzi v súdnom konaní, v ktorom mal ako svedok vypovedať.¹³ Zákaz nútenia k sebaobviňovaniu sa rozširuje aj vo vzťahu k blízky osobám svedka.

Za nebezpečenstvo trestného stíhania je potrebné považovať prípad, kedy svedkovi (prípadne blízkej osobe svedka) hrozí nielen vznesenie obvinenia za spáchaný trestný čin, ale aj prípad, kedy by svedok osobe už stíhanej za trestný čin svojou výpoveďou priťažil alebo prispel k jej usvedčeniu.¹⁴

Ad (ii): Ďalším dôvodom na odopretie výpovede je skutočnosť, že svedok by svojou výpoveďou porušil spovedné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá mu bola zverená ako osobe poverenej pastoračnou činnosťou. Zachovávanie mlčanlivosti takéhoto druhu informácie (tajomstva) vyplýva pôvodne iba z cirkevného práva. Slovenská republika sa zaviazala k jej rešpektovaniu na základe medzinárodnej zmluvy, ktorú uzavrela so Svätou stolicou dňa 24. 11. 2000 (tzv. Základná zmluva).¹⁵

Pojem tajomstvo chápe cirkevno-právna náuka ako „správu o nejakej veci, ktorá nie je zjavná a ktorú treba utajiť pred ostatnými.“¹⁶ Tradičná katolícka morálka rozlišuje tri druhy tajomstva, a to prirodzené, prislúbené a zverené. Pri svedeckej výpovedi však požíva právnu ochranu len zverené tajomstvo, za ktoré sa považuje práve spovedné tajomstvo a tajomstvo informácie, ktorá bola svedkovi zverená ako osobe poverenej pastoračnou činnosťou.¹⁷

Pri spovednom tajomstve ide o informáciu zverenú spovedníkovi pri sviatosti zmierenia (sv. spovedi). Spoveď môže vysluhovať výlučne kňaz (biskup, kardinál, nie však diakon). Podľa cirkevného práva je spovedné tajomstvo nedotknuteľné a absolútne, čo znamená, že spovedník nemôže ani čiastočne prezradiť inej osobe informáciu získanú pri spovedi. Spovedné tajomstvo však nezaväzuje iba spovedníka, ale podľa cirkevného práva podobne viaže aj každého, kto sa priamo (napr. ako tlmočník), alebo nepriamo (náhodný poslucháč napr. spolu ležiaci pacient, v rade čakajúci penitent a pod.) dozvedel o obsahu spovede.¹⁸ To znamená, že aj na tieto osoby by sa malo vzťahovať právo odoprieť svedeckú výpoveď.

Informácia, ktorá bola svedkovi zverená ako osobe poverenej pastoračnou činnosťou je zverená svedkovi spravidla mimo sviatostného fóra. V kontraste so spovedným tajomstvom má toto tajomstvo výrazne administratívny charakter a súvisí s vnútorným životom cirkvi. V tomto prípade pôjde o zachovanie tajomstva najmä (i) pri výbere, resp. pri voľbe do cirkevných úradov, a všeobecne pri voľbách a hlasovaniach, (ii) v súvislosti s prácou v biskupskej kúrii a s činnosťou biskupa, (iii) v súvislosti so sviatosťou manželstva (v prípade tzv. tajného manželstva) a (iv) pri

cirkevnom právnom procese.¹⁹ Už z povahy týchto prípadov je zrejmé, že tento druh tajomstva nebude zaväzovať len kňazov, ale pôjde aj o rôzne skupiny ne-kňazov (rehoľníkov či laikov), ako sú napríklad úradníci biskupskej kúrie či sudcovia a pomocníci cirkevného tribunálu.

Ďalšie skutočnosti ohľadom práva svedka odoprieť výpoveď: Právo svedka odoprieť výpoveď sa nevzťahuje na výpoveď ako celok. Ak je pri výpovedi svedka možné oddeliť časť, o ktorej svedok môže vypovedať (bez toho, aby privodil nebezpečenstvo trestného stíhania jeho osoby či jeho blízkej osoby alebo bez porušenia spovedného tajomstva či tajomstva informácie, ktorá mu bola zverená ako osobe poverenej pastoračnou činnosťou), tak v tejto časti sa jeho výsluch vykoná.²⁰

Platí, že svedok je povinný oznámiť dôvody odopretia výpovede súdu bezodkladne po tom, ako sa o povinnosti svedčiť dozvedel s tým, že tieto dôvody musí súdu aj preukázať. O dôvodnosti odopretia rozhoduje súd uznesením, voči ktorému nie je možné podať odvolanie. Pri posudzovaní dôvodnosti odopretia svedeckej výpovede je nutné rešpektovať, že svedok nemôže detailne uvádzať okolnosti, z ktorých vyplýva nebezpečenstvo trestného stíhania či hrozba porušenia spovedného tajomstva, nakoľko by tým fakticky došlo k porušeniu jeho práva a v konečnom dôsledku by bol takto získaný poznatok z jeho výpovede nepoužiteľný. Z toho dôvodu by súdu mali od svedka stačiť len tie informácie, ktoré sú naozaj nevyhnutné na prijatie takéhoto rozhodnutia.²¹

Potom ako svedok odoprie vypovedať a súd rozhodne o dôvodnosti tohto odopretia, nie je možné vykonať jeho výsluch – to však platí len vo vzťahu k tým okolnostiam, na ktoré sa vzťahuje odopretie výpovede. Je neprípustné, aby bol svedok následne akokoľvek nútený k výpovedi – napr. ukladaním poriadkových pokút.

III.f Povinnosť svedka zachovávať mlčanlivosť

V zmysle § 203 CSP platí, že svedok je pri svojej výpovedi povinný zachovávať mlčanlivosť o údajoch chránených podľa osobitného predpisu a inú zákonom ustanovenú alebo štátom uznanú povinnosť mlčanlivosti.

Na rozdiel od odopretia svedeckej výpovede, ktorá je právom a vecou slobodného rozhodnutia svedka, pri mlčanlivosti svedok nemá možnosť rozhodnúť sa, či bude alebo nebude vypovedať. V tomto prípade ide o jeho povinnosť nevypovedať. Súd na povinnosť mlčanlivosti svedka musí hľadieť z úradnej povinnosti. Avšak, podobne ako pri odopretí svedeckej výpovede, aj v tomto prípade platí, že ak je pri výpovedi svedka možné oddeliť časť, o ktorej svedok môže vypovedať bez toho, aby porušil mlčanlivosť, tak v tejto časti sa jeho výsluch vykoná.

Inštitút mlčanlivosti je vo všeobecnosti jedným z nástrojov ochrany osôb pred neoprávneným použitím informácií, ktoré sa ich týkajú a má ústavnoprávne ukotvenie.^{22,23} Podstatou tohto inštitútu je „povinnosť osoby zachovávať pri súkromnom i úradnom styku špecifické pravidlá správania sa, ktoré zaručia ochranu konkrétnych informácií a údajov vzťahujúcich sa k určitej osobe, ktorými táto osoba disponuje z titulu výkonu svojej profesijnej činnosti, či už v rámci pracovnoprávneho vzťahu (napr. zamestnanec banky) alebo výkonu nezávislej činnosti (napr. advokát).“²⁴

Konkrétny dôvod zachovávanía mlčanlivosti svedka môže byť rôzny – dôvera (napr. vzťah lekár – pacient), lojalita (napr. vzťah zamestnávateľ – zamestnanec), zmes obidvoch (vzťah advokát – klient) či verejný záujem (napr. utajované skutočnosti) a pod.

Povinnosť mlčanlivosti sa vzťahuje len na mlčanlivosť uloženú zákonom (prípadne štátom uznanú), nikdy nie na zmluvnú povinnosť mlčanlivosti.²⁵ Zákonom uloženú povinnosť mlčanlivosti obsahujú viaceré právne predpisy a zafatňuje široký okruh osôb – napr. sudcov, advokátov, notárov, lekárov, ale aj zamestnancov či konateľov obchodných spoločností. Tieto právne predpisy určujú, aké informácie podliehajú povinnosti zachovávať mlčanlivosť, kto je povinný ich zachovávať a kto je oprávnený túto osobu od povinnosti mlčanlivosti oslobodiť.²⁶

Svedok by mal dodržiavať mlčanlivosť aj vtedy, ak by informácie, ktoré sú predmetom jeho mlčanlivosti, bolo možné zistiť aj iným spôsobom.²⁷

V prípade, ak by súd vykonal výsluch svedka, ktorý bol povinný zachovávať mlčanlivosť, išlo by o nesprávny procesný postup súdu a získaný dôkaz by bol nezákonný. V tejto súvislosti je otázne, či je možná tzv. konvalidácia takéhoto nezákonného dôkazu, ktorá by spočívala v tom, že oprávnená osoba (osoba, v záujme ktorej sa mala dodržiavať mlčanlivosť) by po výsluchu svedka na podnet súdu dodatočne zbavila mlčanlivosť tohto svedka.

15 Rovnaká povinnosť Slovenskej republiky vyplýva aj zo zmluvy medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami zo dňa 11. 4. 2002.

16 Šmid, M. – Vasiľ, C.: Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou: nedotknuteľnosť spovedného alebo zvereného tajomstva. Justičná revue, 53, 2001, č. 4, s. 451 – 463.

17 Podľa cirkevno-právnej náuky zverené tajomstvo zaväzuje jeho nositeľa oveľa závažnejšie, ako je to v prípade prirodzeného či prisľúbeného tajomstva. Šmid, M. – Vasiľ, C.: Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou: nedotknuteľnosť spovedného alebo zvereného tajomstva. Justičná revue, 53, 2001, č. 4, s. 451 – 463.

18 Šmid, M. – Vasiľ, C.: Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou: nedotknuteľnosť spovedného alebo zvereného tajomstva. Justičná revue, 53, 2001, č. 4, s. 451 – 463.

19 Šmid, M. – Vasiľ, C.: Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou: nedotknuteľnosť spovedného alebo zvereného tajomstva. Justičná revue, 53, 2001, č. 4, s. 451 – 463.

20 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn.: 22 Cdo 859/2012, zo dňa 25. 9. 2012.

21 Nález Ústavného súdu ČR, sp. zn.: III. ÚS 149/97, zo dňa 4. 12. 1997.

22 Zachová, M.: Povinnosť mlčanlivosti (nejen) advokáta, in Bulletin advokácie 4/2001, s. 25.

- 23 Podľa čl. 19 Ústavy SR platí, že: „(1) Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena. (2) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. (3) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.“
- 24 Ikrényi, I.: Prehliadka advokátskej kancelárie. Bulletin slovenskej advokácie, 13, 2007, č. 9, s. 7.
- 25 Jirsa, J., Beran – V., Doležal, M. et al.: Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II., § 79 – 180 o. s. ř. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 302.
- 26 Števec, M. – Ficová, S. et. al.: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 750.
- 27 *Mutatis mutandis* Disciplinárne rozhodnutie Českej advokátskej komory č. 249/1998.
- 28 Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 2 Cdo 984/2015, zo dňa 31. 1. 2017: „Za zákonný dôkaz sa tu považuje dôkaz, ktorý bol získaný zákonným spôsobom, čiže z dovolených prameňov a dovolenými metódami, prostriedkami či postupmi, pričom postupne právna teória a prax vyselektovala kritériá pre odlíšenie zákonného dôkazu od dôkazu nezákonného a podmienky ich prípustnosti/použitelnosti v ďalšom konaní.
Z hľadiska stupňa nezákonnosti rozlišuje právna teória a prax 1. absolútnu neúčinnosť dôkazu, ktorá je dôsledkom existencie podstatnej (závažnej) chyby, ktorá nie je odstrániteľná,

Touto otázkou sa nedávno zaoberal Najvyšší súd SR a následne (čiastočne) aj Ústavný súd SR v tzv. kauze Babiš. Známý český politik žaloval Ústav pamäti národa, že je neoprávnené vedené v registračných protokoloch bývalej Štb ako agent. V konaní boli v prospech žalobcu vypočutí ako svedkovia bývalí dôstojníci Štb, avšak bez toho, aby boli zbavení mlčanlivosti ministrom vnútra SR. Okresný súd žalobe vyhovel a krajský súd toto rozhodnutie potvrdil. Voči rozhodnutiu krajského súdu podal žalovaný dovolanie, v ktorom namietol (okrem iného aj) nezákonnosť týchto svedeckých výpovedí. Vzhľadom na túto námietku žalovaného, Najvyšší súd SR požiadal Ministerstvo vnútra SR o dodatočné zbavenie mlčanlivosti týchto svedkov. Minister žiadosti súdu vyhovel a svedkov zbavil mlčanlivosti.

Najvyšší súd SR uviedol, že hoci ide o nezákonný dôkaz, v tomto prípade ide o tzv. relatívnu neúčinnosť dôkazu, pri ktorej existuje možnosť jeho konvalidácie. Relatívna neúčinnosť tohto dôkazu spočíva v absencii zbavenia mlčanlivosti svedka dotknutou osobu, čo je však možné zhojiť dodatočným oslobodením z danej povinnosti.²⁸ Najvyšší súd SR sa následne zaoberal otázkou, či je oprávnený na podanie podnetu na oslobodenie od povinnosti mlčanlivosti aj v dovolacom konaní. CSP podľa Najvyššieho súdu SR výslovne nevylučuje vykonávanie dokazovania aj v dovolacom konaní. Podľa jeho názoru zhojenie relatívne neúčinného dôkazu vyžiadanim dodatočného oslobodenia svedkov od mlčanlivosti ani nemožno označiť za štandardný výkon dôkazu. Preto považoval tento dôkaz za zákonný (v dôsledku konvalidácie) a dovolanie žalovaného následne odmietol.²⁹

Žalovaný podal proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR ústavnú sťažnosť, kde vytkol tento postup Najvyššieho súdu SR z pohľadu jeho ústavného práva na súdnu ochranu. Ústavný súd sťažnosti vyhovel a dané rozhodnutie zrušil. Uviedol, že Najvyšší súd SR tým, že sa oboznámil s listom Ministerstva vnútra SR o zbavení mlčanlivosti, jednoznačne vykonal dokazovanie (vykonávanie dôkazu listinou podľa § 204 – § 205 CSP). V dovolacom konaní je však podľa Ústavného súdu SR vylúčené dokazovanie, a preto Najvyšší súd SR porušil právo žalovaného na súdnu ochranu garantované Ústavou SR. Okrem toho Ústavný súd SR uviedol nasledovne: „Ústavný súd tiež konštatuje, že rovnako neboli postupom najvyššieho súdu zachované garancie práva na prerokovanie veci v prítomnosti sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keďže najvyšší súd rozhodoval na neverejnom zasadnutí a vykonaným dokazovaním oboznámením sa s rozhodnutím ministra vnútra o oslobodení od povinnosti mlčanlivosti svedkov „reparoval“ skutkový stav veci, ktorý bol ustálený na súdoch nižšej inštancie, v konaní pred ktorými by sťažovateľ mal možnosť toto právo efektívne realizovať, zvlášť v konaní pred okresným súdom v rámci ústneho pojednávania. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na § 122 OSP, ale aj § 188 CSP, v zmysle ktorých sa dokazovanie vykonáva zásadne na pojednávaní; mimo pojednávania je možné vykonať ho výnimočne, strany však majú právo byť prítomné pri jeho vykonávaní. Po rozhodnutí najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu navyše sťažovateľ už nemal možnosť toto právo efektívne realizovať v žiadnej neskoršej etape alebo inštancii súdneho konania.“³⁰

Ťažiskom kritiky Ústavného súdu SR bolo, že Najvyšší súd SR vykonal dokazovanie v dovolacom konaní, hoci mu to zákon neumožňuje, čo je samo osebe vážnym pochybením. Na druhej strane, Ústavný súd SR nevytkol Najvyššiemu súdu SR absolútnu nesprávnosť jeho úvah ohľadom dodatočnej konvalidácie nezákonne získanej svedeckej výpovede. Preto je dôvodná otázka: Môže súd – ak (na rozdiel od Najvyššieho súdu SR) bude v danom konaní môcť vykonať dokazovanie – pristúpiť ku konvalidácii nezákonne vykonanej svedeckej výpovede tým, že na jeho podnet bude svedok dodatočne zbavený mlčanlivosti? Na jej zodpovedanie je podľa nášho názoru nutné zohľadniť nasledovné skutočnosti:

Postup súdu je v širšom chápaní konaním štátneho orgánu, ktorý v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy SR môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (teda „čo nie je dovolené, je zakázané“). Súd teda môže konať len tým spôsobom, ktorý mu dovoľuje/umožňuje zákon (v tomto prípade CSP). Pre oblasť civilného procesu je táto skutočnosť vyjadrená *in concreto* v čl. 16 ods. 1 CSP, podľa ktorého „Súd postupuje a rozhoduje v súlade s platnými a účinnými právnymi predpismi pri zohľadnení ich vzájomného vzťahu a v súlade so základnými princípmi tohto zákona.“ Pre štádium dokazovania CSP dokonca osobitne prízvukuje nevyhnutnosť jeho zákonnosti.³¹ Riadne a zákonné dokazovanie je bezpochyby súčasťou ústavného práva na súdnu ochranu (viď napríklad vyššie uvedený nález Ústavného súdu SR v kauze Babiš).

Na druhej strane, zmyslom právneho inštitútu mlčanlivosti je ochrana diskretných a dôverných informácií tej osoby, ktorej sa dané informácie týkajú. Ak však oprávnená osoba doda-

točne vyjadri svoj súhlas so zbavením mlčanlivosti, je zrejme, že netrvá na uchovávaní týchto informácií, a preto je ich ochrana bezpredmetná, a to aj pre prebiehajúce súdne konanie. Na ich ochrane preto nie je nutné trvať ani pri hodnotení dôkazného stavu, hoci boli pôvodne získané bez súhlasu danej osoby, a teda nezákonne. Taktiež, podľa čl. 16 ods. 2 CSP platí, že: „Súd pri prejednávani a rozhodovaní veci nezohľadňuje skutočnosti a dôkazy, ktoré boli získané v rozpore so zákonom, ibaže vykonanie dôkazu získaného v rozpore so zákonom je odôvodnené uplatnením čl. 3 ods. 1.“ V čl. 3 ods.1 CSP sa uvádza, že každé jeho ustanovenie zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou SR. Ústavný súd SR vo vzťahu k povinnosti mlčanlivosti a dokazovaniu v súdnom konaní (získovaní skutkového stavu) uviedol, že v tejto súvislosti je povinnosť mlčanlivosti nutné vykladať skôr reštriktívne ako rozširujúco.³²

V neposlednom rade je tiež nutné hľadiť na princíp hospodárnosti a efektívnosti sporového konania. Platí, že aj napriek nezákonnosti pôvodnej svedeckej výpovede by súd po dodatočnom zbavení mlčanlivosti oprávnenej osoby mohol jej výsluch vykonať opätovne. Z tohto dôvodu by bola možnosť konvalidácie svedeckej výpovede aj v záujme hospodárnosti a efektívnosti konania, nakoľko súd by nemusel výsluch svedka opakovať.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti zastávame názor, že súd nebude postupovať procesne nesprávne, ak pristúpi ku konvalidácii nezákonnej svedeckej výpovede (ktorej nezákonnosť spočíva v porušení povinnosti mlčanlivosti) na základe dodatočného zbavenia mlčanlivosti svedka oprávnenu osobou. S prihliadnutím na nález Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 285/2017 je však nutné mať na pamäti, že oboznamovanie súdu s obsahom listiny, ktorou oprávnená osoba zbavuje svedka mlčanlivosti, je súčasťou dokazovania. Preto je nutné rešpektovať napr. limity dokazovania v odvolacom konaní či skutočnosť, že Najvyšší súd SR v dovolacom konaní už nemôže vykonať dokazovanie. V tejto súvislosti je možné namietať, že ak oboznamovanie súdu s obsahom takejto listiny je výkonom dokazovania (vykonávanie dôkazu listinou podľa § 204 – § 205 CSP), tak potom je neprípustné, aby súd takýto dôkaz vykonal, keďže ho žiadna strana nenavrhol a nejde o taký dôkaz, ktorý by súd podľa výslovnej úpravy CSP mohol vykonať bez návrhu (§ 185 ods. 2 a 3 CSP). Tu je dôležité vychádzať zo skutočnosti, že oboznamovanie súdu s danou listinou je vždy nerozlučnou súčasťou výsluchu svedka podľa § 203 ods. 2 CSP, pretože k zbaveniu mlčanlivosti dochádza na podnet súdu. Pri výsluchu svedka preto nie je nikdy nutné, aby strana – okrem samotného výsluchu svedka – navrhla osobitne ešte aj vykonanie listinného dôkazu ohľadom listiny, z ktorej vyplýva zbavenie mlčanlivosti svedka. Na vykonanie takéhoto dôkazu je súd zmocnený § 203 ods. 2 CSP.

Záverom k povinnosti svedka zachovávať mlčanlivosť je nutné uviesť, že svedok je povinný oznámiť svoju povinnosť mlčanlivosti súdu bezodkladne, ako sa dozvedel o povinnosti svedčiť. Podobne ako v prípade práva svedka odoprieť výpoveď, aj pri zachovávaní mlčanlivosti musí svedok súdu preukázať dôvody, pre ktoré nemôže vypovedať. O dôvodnosti zákazu výsluchu svedka rozhoduje súd rovnako ako pri odopretí svedka vypovedať.

IV. Postup pri výsluchu svedka

Potom, ako súd pripustí výsluch svedka a svedok sa dostaví na pojednávanie za účelom splnenia svojej zákonnej svedeckej povinnosti, súd zistí jeho totožnosť, ďalšie potrebné údaje k jeho identifikácii a taktiež jeho vzťah k stranám sporu. Svedka poučí o jeho práve na svedočné a taktiež o jeho povinnosti vypovedať pravdu a nič nezamlčovať, o trestnoprávných dôsledkoch krivej výpovede a o jeho práve odoprieť výpoveď.

Súd zároveň dbá na to, aby jeho výpoveď nebola ovplyvnená jeho prítomnosťou na pojednávaní s tým, že ak ide o viaceru svedkov, súd vykoná ich výsluch samostatne, teda v neprítomnosti svedkov, ktorých ešte nevypočul.

IV.a Právo strany sporu byť prítomná pri výsluchu svedka

Prítomnosť strany pri výsluchu svedka, právo klásť mu otázky a vyjadrovať sa k jeho svedeckej výpovedi nie je iba vyjadrením princípu kontradiktórnosti sporového konania, ale zároveň jednou zo záruk práva dotknutej osoby na spravodlivý proces garantovaného Ústavou SR³³

2. relatívnu neúčinnosť dôkazu, ktorá je dôsledkom existencie podstatnej (závažnej) procesnej chyby, ktorá je odstrániteľná.

Absolútne neúčinné dôkazy vykazujú také podstatné a neodstrániteľné pochybenia, ktoré vylučujú prípustnosť tohto dôkazu pre jeho nezákonnosť a jeho zhojenie neprichádza do úvahy za žiadnych okolností. Relatívne neúčinné dôkazy sú síce tiež dôkazmi neprípustnými, avšak len do tej doby, kým ich chyba nie je odstránená. Dodatočným odstránením nedostatku dôkazu sa tento dôkaz z hľadiska jeho použiteľnosti zhojí (konvaliduje) a z tohto hľadiska sa stáva riadnym zákonným a bezchybným dôkazom. Podstatné chyby, ktoré majú za následok len relatívnu neúčinnosť dôkazu, sú pomerne vzácne a vo všeobecnosti sa týkajú najmä dôkazov, ktoré možno vykonať pri úkone, ku ktorému je potrebný súhlas určitej osoby alebo orgánu. Nedostatok tohto súhlasu možno zhojiť jeho dodatočným udelením. Typickým príkladom je, ak svedok vypočutý napriek existujúcej povinnosti mlčanlivosti je dodatočne od tejto povinnosti oslobodený.“

29 Uznesenie

Najvyššieho súdu SR,
sp. zn.: 2 Cdo 984/2015,
zo dňa 31. 1. 2017.

30 Nález Ústavného súdu SR,
sp. zn.: II. ÚS 285/2017,
zo dňa 12. 10. 2017.

31 Podľa § 187 ods. 2 CSP platí, že: „Za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov.“

32 Nález Ústavného súdu SR,
sp. zn.: II. ÚS 379/2009,
zo dňa 19. 10. 2010.

- 33 Uznesenie
Ústavného súdu SR,
sp. zn.: IV. ÚS 130/2003,
zo dňa 23. 7. 2003.
- 34 Rozhodnutie EŠLP zo dňa
3. 3. 2000 v prípade Krčmář
proti Českej republike sťaž-
nosť č. 35376/97.
- 35 Uznesenie
Najvyššieho súdu SR,
sp. zn.: 5 Cdo 103/2018,
zo dňa 27. 6. 2018.
- 36 Rozsudok Najvyššieho
správneho súdu ČR,
sp. zn.: 5 Ads 5/2003,
zo dňa 29. 5. 2003.
- 37 Uznesenie
Najvyššieho súdu SR,
sp. zn.: 5 Cdo 117/2011,
zo dňa 1. 3. 2012.
- 38 Uznesenie
Najvyššieho súdu SR,
sp. zn.: 4 Cdo 38/2004,
ZSP 1/2006.
- 39 Uznesenie
Najvyššieho súdu SR,
sp. zn.: 3 Cdo 4/2012,
zo dňa 9. 2. 2012.

a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.³⁴ Právo strany byť prítomná pri výsluchu svedka je taktiež vyjadrením princípu priamosti a ústnosti konania.³⁵ Toto právo má strana aj vtedy, ak ide o výsluch svedka, ktorý uskutoční dožiadaný súd³⁶ alebo ktorý sa uskutoční mimo pojednávania.³⁷ V praxi sa uvedené právo strany premieta do povinnosti dožiadaného súdu oboznámiť strany alebo ich zástupcov o čase a mieste vykonania tohto dôkazu dožiadaným súdom, resp. do povinnosti konajúceho súdu oboznámiť účastníkov o vykonaní dôkazu mimo pojednávania.

Najvyšší súd SR vo svojej rozhodovacej praxi koherentne pripomína nevyhnutnosť riadneho dodržiavania tohto práva a nižším súdom zväčša vytyka akékoľvek ich poľavenie pri jeho zachovávaní. Napríklad, podľa najvyššieho súdu: „Súd tým, že nerespektoval právo účastníka byť prítomný pri vykonávaní dôkazu dožiadaným súdom, odňal mu možnosť konať pred súdom. Ústava SR v čl. 48 ods. 2 nepripúšťa žiadne obmedzenie práva účastníka na prerokovanie veci v jeho neprítomnosti. Odvolací súd preto nesprávne považoval námietku žalovaného týkajúceho sa toho, že mu nebolo umožnené zúčastniť sa výsluchu svedkyne pred dožiadaným súdom a nebola mu tým daná možnosť klásť jej so súhlasom predsedu senátu otázky, za neopodstatnenú, poukazujú na to, že ak sa k jej výpovedi mohol na pojednávaní vyjadriť, že mohol žiadať jej opätovný výsluch a že procesne nešlo o výsluch svedkyne, ale o listinný dôkaz. Nesprávne stotožnil oznámenie výsledkov dokazovania vykonaného dožiadaným súdom výsluchom svedkyne s vykonaním listinného dôkazu (zrejme zápisnice o výsluchu). Možnosťou vyjadriť sa k týmto oznámeným výsledkom a možnosťou navrhnúť opakované vykonanie dôkazu nemožno zhojiť nerespektovanie práva byť prítomný pri jeho vykonávaní pred dožiadaným súdom. Charakter dôkazu vykonávaného výsluchom svedka, v prípade nemožnosti účastníka byť prítomný pri jeho vykonávaní, totiž neumožňuje vyjadriť sa k nemu v celom rozsahu do úvahy prichádzajúcich hľadísk, napríklad z hľadiska správania sa svedka pri výpovedi, prejavujúceho sa v jeho gestikulácii, mimike, pohotovom alebo váhavom odpovedaní na kladené otázky.“³⁸

V ďalšom rozhodnutí Najvyšší súd SR zase uviedol: „Na tom, že v danom prípade došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. vykonaním dokazovania výsluchom svedka J. V. bez toho, aby žalobkyni bola vytvorená možnosť zúčastniť sa tohto dokazovania, nemôže nič zmeniť skutočnosť, že súd prvého stupňa na nasledujúcom pojednávaní uskutočnenom 17. mája 2010 (č. l. 490 až 492 spisu) prečítal výpoveď tohto svedka (č. l. 483 a 484 spisu) z predchádzajúceho pojednávania. Takéto „dokazovanie“ nezaručuje účastníkovi konania plnohodnotnú realizáciu jeho procesných oprávnení vyplývajúcich z ustanovenia § 123 O. s. p.“³⁹

Je však otázne, či na prítomnosti strany pri výsluchu svedka je nutné trvať aj vtedy, ak strana marí pojednávania svojou neprítomnosťou a opakovane sa nedostavuje na výsluch svedka. CSP totiž (oprávnene) kladie na procesnú diligenciu strán zvýšené nároky v záujme princípu hospodárnosti a efektívnosti konania. Platí sudcovská koncentrácia konania či možnosť súdu vydať rozsudok pre zmeškanie pri zanedbaní procesných povinností strany (ignorovanie žaloby podľa § 273 CSP či nedostavenie sa na pojednávanie). Navyše, ak by takéto konanie strany vykazovalo znaky zjavného zneužitia práva (čl. 5 CSP), nie je možné mu priznať právnu ochranu. V neposlednom rade je nutné rešpektovať aj prítomnosť svedka, ktorý sa na výsluch dostavil. Máme však za to, že by v takomto prípade bolo vhodnejšie, aby súd prioritne postupoval v zmysle zákonných ustanovení o kontumácii rozsudku, ktoré – v prípade ak sa strana nedostavuje na pojednávanie súdu – súdu výslovne umožňujú ukončiť spor meritórne.

IV.b Výsluch – monologická časť

Výsluch svedka je možné rozdeliť na dve časti – na monologickú časť a dialógovú časť (kladenie otázok).

Najskôr svedok po (výzve súdu) súvisle opíše všetko, čo vie o predmete výsluchu (monologická časť výsluchu). Je teda nutné, aby svedok vedel, v akej veci má byť vypočutý. Súd by mal preto jeho výsluch začať tým, že sa ho opýta, či vie, čo je predmetom výsluchu, a ak to nevie, mal by svedkovi stručne a jasne opísať, k akým skutočnostiam má byť vypočutý. Svedok by mal vypovedať najskôr sám, súvislo a spravidla bez toho, aby ho pri tom rušil súd či strany sporu. Samozrejme, ak sa svedok odchyli od predmetu výsluchu, je žiaduce, aby ho súd v jeho výpovedi taktne usmernil. Súd tiež musí dbať na zákonnosť vykonávania dôkazu svedeckej výpovede. Ohľadom nezákonnosti vykonávania tohto dôkazu môže strana sporu uplatňovať námietky

(napríklad ak svedok vypovedá o skutočnostiach podliehajúcim povinnosti mlčanlivosti). Niekedy nie je nevyhnutné, aby svedok najskôr sám súvisle vypovedal. Svedkovia často v monologickej časti výsluchu mlčia, nevedia čo majú hovoriť, prípadne si už pre odstup času nepamätajú. Ak táto časť výsluchu nevedie k požadovanému efektu, je možné ihneď prejsť ku kladeniu otázok.

Svedok by vo svojej výpovedi v zásade nemal

- (i) hodnotiť vnímané skutočnosti a robiť skutkové závery.⁴⁰ V tomto prípade je však nutné zohľadniť, že svedecká výpoveď je vždy subjektívnou výpoveďou, ktorá je v značnej miere poznamenaná osobou svedka, a preto nemôže byť úplne zbavená od prvkov jeho vlastných úsudkov a prejavu svedkových názorov o vnímaných skutočnostiach. Svedecká výpoveď preto spravidla obsahuje nielen vnímané skutočnosti, ale do určitej miery aj ich zhodnotenie – napríklad zhodnotenie vzťahu medzi žalovaným a inou osobu ako priateľským vzťahom. Pokiaľ však svedok uvádza vlastné hodnotenia, je nutné od neho kladením otázok zistiť, aké skutočnosti ho k takémuto zhodnoteniu viedli;⁴¹
- (ii) robiť akékoľvek odborné (vedecké) závery ohľadom zisteného skutkového stavu.⁴² Nie je vylúčené, že svedok danej udalosti môže mať určité odborné vedomosti. Je potom prirodzené, že bude svedeckú udalosť vnímať aj na základe týchto znalostí. Od takéhoto svedka je však nutné získať informácie o tom, čo pozoroval a nie, aké sú jeho odborné názory na posudzovanú vec;
- (iii) uvádzať akékoľvek právne závery či názory k zistenému skutkovému stavu.⁴³

IV.c K svedkovi z počutia

Svedok pri svojom výsluchu vypovedá spravidla a zásadne o tých skutočnostiach, ktoré sám bezprostredne pozoroval a vnímal.⁴⁴ Niekedy sa však výsluch svedka dostane do situácie, kedy svedok nevypovedá o svedeckej udalosti, ktorú by vnímal ako jej priamy pozorovateľ, ale vypovedá o tejto udalosti len sprostredkované. Vtedy hovoríme, že ide o tzv. svedectvo z počutia, resp. o svedka z počutia.

Právny poriadok SR nevyklučuje výpoveď svedka z počutia. Ako sme už načrtli vyššie, ide o prípad, keď svedok vypovedá o skutočnostiach, o ktorých získal informácie len sprostredkované. Napríklad: osoba A vypovedá o tom, ako jej osoba B opísala, že počula žalovaného hovoriť s tretími osobami o citlivých informáciách týkajúcich sa konštrukčného prevedenia nového výrobku, ktoré bude spoločnosť, v ktorej žalovaný pôsobí ako konateľ, čoskoro uvádzať na trh ako novinku. Alebo ďalší príklad: osoba A vypovedá o tom, ako jej osoba B opísala, že videla ako žalovaný počas nočných hodín v obci, v ktorej ako komunálny politik vystupuje žalobca, verejne rozširuje anonymné hanlivé letáky o žalobcovi. Nie je výnimkou, že pri svedectve z počutia existuje oveľa viac sprostredkujúcich osôb danej informácie, ako v uvedených príkladoch.

Svedecká výpoveď založená na informáciách „z druhej ruky“ sa v právnej praxi neteší všeobecnej obľube.⁴⁵ Ide o to, že každý sprostredkujúci článok danej informácie prináša riziko oslabenia informačnej hodnoty dôkazu.⁴⁶ Aj pri priamom svedkovi (teda svedkovi, ktorý bol pozorovateľom svedeckej udalosti) existuje isté riziko, že si bezprostredne vnímanú skutočnosť zapamätá skresľujúco. Riziko podania skresľujúcej výpovede je potom oveľa väčšie, ak ide o svedka z počutia, ktorý vypovedá len o sprostredkovanej informácii o svedeckej udalosti. Z povahy veci je potom vylúčené viesť voči takémuto svedkovi kontradiktórny výsluch k informáciám ohľadom svedeckej udalosti, nakoľko svedok z počutia sa bude vždy odvolávať len na sprostredkujúcu informáciu. Taktiež, pri tomto výsluchu nie je možné posúdiť vierohodnosť a zaujatosť pôvodného autora danej informácie/tvrdenia, na ktorého sa odvoláva svedok z počutia (to platí v tom prípade, ak túto osobu nie je možné predvolať na výsluch – ak však je predvolaná a vypovedá, tak je výpoveď svedka z počutia bezpredmetná). Hoci svedok z počutia môže byť dôveryhodný a jeho výpoveď vierohodná, o autorovi daného tvrdenia, ktorý mal byť pozorovateľom svedeckej udalosti, súd nevie nič.

Preto ak svedok pri výsluchu vypovedá o určitých skutočnostiach len z počutia, je nutné túto skutočnosť pri jeho výsluchu namietat.

Ak už z návrhu strany na výsluch svedka je zrejmé, že ide o svedectvo z počutia, je otázne, či súd môže rozhodnúť o tom, že neprípustí takéhoto svedka len s odvolaním sa na povahu takejto svedeckej výpovede bez toho, aby tým porušil rovnosť zbraní či kontradiktórnosť sporového konania. Podľa nášho názoru by malo byť pravidlom, že súd nariadi výsluch svedka z počutia

40 Rozhodnutie

Najvyššieho súdu ČR,
sp. zn.: 21 Cdo 1908/2006,
zo dňa 3. 7. 2007.

41 Šámal, P. et. al.: Trestní
řád I, II, III. Komentář. 7. vy-
dání. Praha: C. H. Beck,
2013, s. 1437.

42 Rozhodnutie

Najvyššieho súdu ČR
sp. zn.: 3 Cdon 385/96,
zo dňa 26. 11. 1998.

43 Rozhodnutie

Najvyššieho súdu ČR
sp. zn.: 22 Cdo 2554/2003,
zo dňa 28. 4. 2004.

44 Pozri prvú časť článku.

45 Pozri napr. článok sudcu

JUDr. Petra Šamka
zverejnený na
<http://www.pravnelis-ty.sk/clanky/a195-niekolko-dalsich-poznamok-k-vykla-du-pojmu-svedok-a-k-tomu-ci-pachatel-moze-byt-svedkom-vo-svojej-vlastnej-trestnej-veci>, v ktorom uvádza: „Dôkazy z počutia, či z druhej ruky: Pokiaľ ide o dôkazy z počutia, tak ich vykonanie Trestný poriadok nezakazuje, avšak len na nich nemožno založiť odsúdenie. Napokon, takéto dôkazy ani spravidla nemožno vykonať kontradiktórne, pretože takýto svedkovia nevedia nič o páchatelovi, či trestnom čine ale len tom kto im takú informáciu dal a za akých okolností. Do budúca sa prihovám za úplné zakázanie takýchto výsluchov svedkov z druhej ruky.“

46 Napr. už Tripartitum

uvádzalo, že: „§ 5. Po tretie je potrebné, aby svedok o stanovšej sa veci, na ktorú sa ho pýtajú, podal zrejme a jasné svedectvo s ohľadom na spôsob: **či samotnú**“

vec a podstatu prípadu pozná z vlastných vedomostí alebo len z počutia? Alebo azda o prejednávanej skutku len počul od toho, kto ho spáchal? Lebo vedomosti len z počutia nie je zvykom a netreba ich pripustiť. (Ale zaujímavé je aj pokračovanie tohto odseku: „Ale beda! V našej dobe, kedy sa tak utápame v zlomyseľnosti a kresťanská láska mnohých ľudí nielen ochladla, ale až vyhasla, mnohí nepodávajú svedectvo takým spôsobom a poriadkom, ako vec sami poznajú, ale s pošpineným a nakazeným svedomím žalobcu alebo žalovaného, ktorý sa na nich totiž odvolal, podľa jeho príkazu a vôle. A že sa to tak deje, to som sám zakúsil.“)

47 Napríklad rozhodnutie ESLP zo dňa 24. 11. 1986 v prípade Unterpertinger proti Rakúsku, sťažnosť č. 9120/80; rozhodnutie ESLP zo dňa 20. 11. 1989 v prípade Kostovski proti Holandsku, sťažnosť č. 11454/85; rozhodnutie ESLP zo dňa 26. 4. 1991 v prípade Asch proti Rakúsku, sťažnosť č. 12398/86; rozhodnutie ESLP zo dňa 15. 12. 2011 v prípade Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 26766/05 a 22228/06.

48 Federal Rules of Evidence (Pub. L. 93-595), § 802.

49 Park, G. R. – Leonard, D. P. et al. Evidence Law, A Student's Guide to the Law of Evidence as Applied in American Trials. 3d edition. Minneapolis : Thomson Reuters, 2011, s. 256.

50 Park, G. R. – Leonard, D. P. et al. Evidence Law, A Student's Guide to the Law of Evidence as Applied in American Trials. 3d edition. Minneapolis : Thomson Reuters, 2011, s. 255.

spravidla až vtedy, ak o danej udalosti nie je možné získať svedectvo jej priameho účastníka. Aj keby súd v danom prípade pripustil jeho výsluch, takto získaná svedecká výpoveď by mala byť skôr podporným či dodatočným dôkazom (čo súd môže zohľadniť pri voľnom hodnotení dôkazov). Je nutné podotknúť, že takýto postoj zaujal aj ESLP vo viacerých svojich rozhodnutiach.⁴⁷ I keď podľa ESLP nie je použitie svedkov z počutia v rozpore s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, takáto výpoveď by mala byť považovaná za podriadený či dokonca podradný (*inferior*) dôkaz vo vzťahu k priamemu svedectvu.

Na účely komparatistiky môže v tejto súvislosti poslúžiť federálne procesné právo USA, v ktorom platí, že svedectvo z počutia (*hearsay*) je ako dôkaz zo zákona vylúčené (okrem niekoľkých výnimiek).⁴⁸ Tamojšia teória dôkazného práva uvádza, že tento dôkaz je vylúčený z dôvodu absencie štyroch hlavných „poistiek“ vierohodnosti klasickej svedeckej výpovede pri výpovedi svedka z počutia, a to (i) absencie svedeckej prísahy autora, na ktorého tvrdenie sa odvoláva svedok z počutia, (ii) absencie možnosti sudcu/poroty posúdiť správanie autora, na ktorého tvrdenie sa odvoláva svedok z počutia (za účelom posúdenia jeho dôveryhodnosti), ako by im to bolo umožnené, ak by tento autor sám podával svedeckú výpoveď, (iii) absencie možnosti trestného stíhania autora, na ktorého tvrdenie sa odvoláva svedok z počutia, (a tej najdôležitejšej) (iv) absencie možnosti krížového výsluchu autora, na ktorého tvrdenie sa odvoláva svedok z počutia.⁴⁹

Korene zákazu svedectva z počutia vo federálnom procesnom práve USA vychádzajú podľa tamojšej literatúry z dvoch teórií. Podľa prvej teórie je tento zákaz vlastný porotnému súdnemu systému, kde rozhoduje porota zložená z občanov/laikov. Historická skúsenosť vedie k poznaniu, že porota je náchylnejšia dôverovať predkladaným dôkazom strán a vzhľadom na to, že svedectvo z počutia je v skutočnosti veľmi málo dôveryhodné, porota môže tomuto dôkazu prisudzovať neprimeranú dôležitosť. Druhá teória vychádza z „princípu najlepšieho dôkazu“ (*best evidence principle*), podľa ktorého má mať súd pri rozhodovaní k dispozícii len tie najviac prospešné či najviac užitočné dôkazy.⁵⁰

RESUMÉ

Výsluch svedka v civilnom sporovom konaní. II. časť

Autor sa v článku pokúša o komplexné spracovanie inštitútu výsluchu svedka v civilnom sporovom konaní. Motiváciou autora k napísaniu článku bol záujem o prehĺbenie odbornej diskusie o tomto dôležitom a pomerne často využívanom dôkaznom prostriedku. Autor pri spracovaní danej problematiky vychádzal nielen z civilno-právnych poznatkov, ale aj z matérie trestného procesného práva ohľadom výsluchu svedka, ktorá je použiteľná aj v civilnom konaní a taktiež z psychologických poznatkov viažucich sa k tejto problematike.

SUMMARY

Witness Interview in Civil Litigation Proceedings. Part 2

The author's aim is to comprehensively analyse the concept of a witness interview in the civil litigation proceedings. The author's motivation to write this article was his ambition to intensify the experts' debate on this important and quite frequently used evidence. The author's analysis is based not only on a civil law expertise, but also on the criminal procedure law governing witness interviews to the extent applicable also in the civil proceedings, and last but not least also on the psychological expertise related to this issue.

ZUSAMMENFASSUNG

Vernehmung des Zeugen im Zivilstreitverfahren. II. Teil

Der Autor versucht in seinem Artikel das Instrument der Zeugenvernehmung im Zivilstreitverfahren ganzheitlich zu verarbeiten. Der Beweggrund zur Abfassung des Artikels war das Interesse des Autors an der Vertiefung des Fachgesprächs zu diesem wichtigen und ziemlich oft angewendeten Beweismittel. Der Autor geht bei der Verarbeitung der betreffenden Problematik nicht nur von den zivilrechtlichen Erkenntnissen, sondern auch von der Materie des Strafprozessrechtes in Bezug auf die Zeugenvernehmung, die auch im Zivilprozess anwendungsfähig ist sowie von den psychologischen Erkenntnissen in Bezug auf diese Problematik, aus.

Žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu pre porušenie predkupného práva spoluvlastníka?

JUDr. Marek Maslák, PhD.

V prípade prevodu spoluvlastníckeho podielu majú spoluvlastníci v zmysle § 140 OZ¹ predkupné právo (s výnimkou prevodu na blízku osobu). Avšak, aké nároky má oprávnený spoluvlastník v prípade nedodržania ponukovej povinnosti zo strany povinného spoluvlastníka? V zmysle pomerne stabilnej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR² sa na úpravu zákonného predkupného práva analogicky uplatňuje úprava zmluvného predkupného práva, z čoho vyplýva, že v týchto prípadoch možno žalovať o nahradenie prejavu vôle. Vzhľadom na znenie § 137 CSP³, ktorý rozlišuje žaloby o určenie, či tu právo je alebo nie je, a žaloby o určenie právnej skutočnosti, sa možno zamyslieť, či v prípadoch porušenia predkupného práva oprávneného spoluvlastníka možno takisto žalovať o určenie, že právny úkon, pri ktorom nebolo dodržané predkupné právo spoluvlastníkov, je neplatný [§ 137 písm. d) CSP], pričom takáto možnosť vyplýva priamo z § 40a OZ. Alebo je vhodnejšie zvoliť klasickú určovaciu žalobu v zmysle § 137 písm. c) CSP, pri ktorej však bude nevyhnutné skúmať naliehavý právny záujem? Aký je vzťah medzi všetkými týmito žalobami?

1. Historické pozadie a význam úpravy predkupného práva medzi spoluvlastníkmi

Inštitút zákonného predkupného práva medzi spoluvlastníkmi je aj súčasnej laickej spoločnosti na Slovensku pomerne známy. Poznal ho už tzv. stredný Občiansky zákonník (zákon č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník) v § 137, podľa ktorého: „Ak sa scudzuje podiel, majú spoluvlastníci predkupné právo (§§ 375 a nasl.), okrem ak ide o scudzenie osobe blízkej (§ 17 ods. 2). Ak sa nedohodnú spoluvlastníci o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel rovnakým dielom.“ Ako predpokladá zákonodarca v dôvodovej správe k § 133 až 142 stredného Občianskeho zákonníka (t. j. k úprave spoluvlastníctva), výmena spoluvlastníka môže so sebou priniesť spory,⁴ aj preto je namieste inštitút zákonného predkupného práva. Kober uvádza, že inšpiráciu úpravy zákonného predkupného práva spoluvlastníkov v § 137 stredného Občianskeho zákonníka možno hľadať vo Švajčiarsku: „Československé právni řešení nalezlo patrně prvý podnět a zároveň volnou inspiraci v § 64 Graždanského kodeksu Ruské socialistické federativní sovětské republiky z roku 1923 ... Ruská právní úprava vycházela v tomto ohledu ze švýcarského vzoru, čehož si byli jistě učení civilisté typu Jana Krčmáře velmi dobře vědomi. Švýcarský Civilní zákoník (ZGB) z roku 1907 ... platil ve své době za nejmodernější občanskoprávní předpis v Evropě.“⁵ Spomínaný § 137 stredného Občianskeho zákonníka priamo odkazoval na úpravu zmluvného predkupného práva, a teda spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené, sa mohol od „nadobúdateľa domáhať, aby mu vec prenechal, alebo mu zostane predkupné právo zachované“ (§ 376 stredného Občianskeho zákonníka).⁶ Zároveň treba povedať, že stredný Občiansky zákonník nepoznal taxatívny výpočet prípadov relatívnej neplatnosti, ku ktorým by zaraďoval porušenie predkupného práva spoluvlastníka. Je potrebné upozorniť na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSR z 10. októbra 1952,

1 Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení.

2 Napr. rozsudok z 31. 8. 2010, sp. zn. 5 Cdo 211/2009; rozsudok z 22. 9. 2010, sp. zn. 3 Cdo 122/2009; uznesenie z 23. 5. 2012, sp. zn. 6 Cdo 115/2011; uznesenie zo 14. 5. 2014, sp. zn. 7 Cdo 46/2013, 7 Cdo 47/2013; uznesenie z 13. 8. 2015, sp. zn. 3 Cdo 239/2015.

3 Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení.

4 Dôvodová správa k strednému Občianskemu zákoníku dostupná na: www.nr-sr.sk/dl/Browser/Document?documentId=72113

5 KOBER, J. Spoluvlastnícké predkupní právo v rovině právní normy a v rovině právně-dogmatické jako gordický uzel

zdejší civilistiky? In *Právník*, 2014, č. 10, s. 849 – 850.

6 Keďže citovaný § 137 stredného Občianskeho zákonníka odkazoval na úpravu zmluvného predkupného práva v § 375 a nasl. stredného Občianskeho zákonníka, Najvyšší súd ČSR v rozhodnutí z 20. 5. 1953, sp. zn. Cz 88/53 (Rc 122/1953) uviedol: „Na zákonné predkupné právo spoluvlastníkov k scudzovanému podielu spoločnej veci (§ 137 o. z.) treba použiť čo do obsahu, účinkov a výkonu predpisy o smluvnom predkupnom práve (§§ 375 a nasl. o. z.)“ Podstata predmetnej veci riešenej pred Najvyšším súdom ČSR spočívala v tom, či má byť ponuka na uplatnenie predkupného práva pri nehnuteľnosti písomná.

7 Ust. § 140 OZ v pôvodnom znení: „Spoluvlastník môže svoj podiel bez súhlasu ostatných spoluvlastníkov previesť len na spoluvlastníka alebo na svojich potomkov; inak pre prevod podielu je potrebný súhlas všetkých spoluvlastníkov.“

8 Dôvodová správa k pôvodnému zneniu Občianskeho zákonníka dostupná na: www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=54717

9 Na rozdiel od § 137 stredného Občianskeho zákonníka citované ustanovenie priamo neodkazuje na úpravu zmluvného predkupného práva. Ďalší rozdiel medzi § 137 stredného Občianskeho zákonníka a súčasným § 140 OZ je v tom, že v prípade nedohody spoluvlastníkov o výkone predkupného práva majú spoluvlastníci právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti svojich podielov (a nie každý rovnakým dielom).

10 Tento problém je u nás vypuklý najmä v prípade pozemkových spoločností (urbárov), keď ich členmi sú ako spoluvlastníci poľnohospodárskej či lesnej pôdy často stovky a niekedy aj tisíce osôb.

sp. zn. Cz 546/52 (Rc 19/1953), v ktorom sa uvádza, že v prípadoch porušenia predkupného práva spoluvlastníka podľa § 137 stredného Občianskeho zákonníka nejde o neplatnú zmluvu, pričom „predkupní právo má v tomto smere účinok len tehdy, když bylo s úspěchem uplatněno. Z ustanovení § 376 o. z. totiž plyne, že pro případ, že prodávajícím nebylo respektováno predkupní právo oprávněné osoby, přísluší této nárok domáhat se na kupiteli, aby jí věc, t. j. vlastnictví k ní přenechal. Tímto nárokem, který přísluší proti každému nabyvateli věci zatížené předkupním právem, je věcná povaha předkupního práva vyčerpána.“ Takisto v rozhodnutí Najvyššieho súdu ČSR z 27. augusta 1954, sp. zn. Cz 289/54 (Rc 121/1954) sa konštatuje: „Občiansky zákonník nikde nevyslovuje, že by dôsledkom opomenutia predkupného práva spoluvlastníka bola neplatnosť zmluvy o scudzení veci, na ktorú sa predkupné právo vzťahuje, tretej osobe, a splnenie nároku, aký plyní z opomenutia predkupného práva spoluvlastníka, nepochybne predpokladá platnosť a účinnosť takejto zmluvy. Podľa § 376 druhá veta obč. zák. (za bodkočiarkou) totiž obsahom predkupného práva spoluvlastníka je, že ten, kto je z takéhoto práva oprávnený, môže sa domáhať od nadobúdateľa (kupiteľa), aby mu vec prenechal.“ Z hľadiska predmetu záujmu a cieľa nášho článku je teda zaujímavé, že v tom čase mal dotknutý spoluvlastník možnosť žalovať tretiu osobu, aby mu spoluvlastnícky podiel prenechala; nie žalovať o neplatnosť právneho úkonu, resp. o určenie vlastníckeho práva pôvodného spoluvlastníka.

Súčasný Občiansky zákonník v pôvodnom znení vyžadoval súhlas všetkých spoluvlastníkov na prevod spoluvlastníckeho podielu, okrem prípadov, keď išlo o prevod na potomkov alebo spoluvlastníka.⁷ Dôvodová správa k tejto zmene uvádza, že vzťahy medzi spoluvlastníkmi majú byť súdržné a riadiť sa pravidlami socialistického spoložitia, a preto sa na prevod spoluvlastníckeho podielu vyžaduje súhlas ostatných spoluvlastníkov.⁸ Nešlo tu teda o predkupné právo, Občiansky zákonník v tom čase nepoznal ani zákonné, ani obligáčne predkupné právo. Ustanovenie § 40a bolo do Občianskeho zákonníka začlenené novelou – zákonom č. 131/1982 Zb. – v tomto smere účinnou od 1. apríla 1983. Táto novela zároveň pozmenila znenie § 140, stále však nešlo o predkupné právo, len bol rozšírený okruh osôb, na ktoré sa mohol previesť spoluvlastnícky podiel bez súhlasu ostatných spoluvlastníkov. Po uvedenej novele teda platilo, že ak spoluvlastník previedol svoj podiel na tretieho (okrem osôb taxatívne vymenovaných v § 140) bez súhlasu ostatných spoluvlastníkov, dotknutý spoluvlastník sa mohol dovoliavať relatívnej neplatnosti (predtým Občiansky zákonník nerozlišoval absolútnu a relatívnu neplatnosť). Zároveň úprava zmluvného predkupného práva a možnosť oprávneného sa od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, v Občianskom zákonníku stále absentovali. Oprávnený spoluvlastník sa teda mohol (aj) pred súdom dovoliavať relatívnej neplatnosti v prípade porušenia jeho predkupného práva, nie však toho, aby mu nadobúdateľ podiel prenechal.

Predkupné právo spoluvlastníkov bolo opäť zavedené tzv. veľkou novelou Občianskeho zákonníka – zákonom č. 509/1991 Zb. – účinnou od 1. januára 1992, ktorou došlo k zmene znenia § 140, pričom takéto znenie platí dodnes. Podľa tohto znenia § 140: „Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.“⁹ Táto novela takisto do Občianskeho zákonníka zaviedla zmluvné predkupné právo, pri ktorom je daná možnosť oprávneného od nadobúdateľa domáhať sa, aby mu vec ponúkol na predaj. Zároveň však porušenie predkupného práva spoluvlastníka zostalo ako jeden z prípadov relatívnej neplatnosti v zmysle § 40a OZ. Tu je pôvod vzájomnej interakcie medzi žalobou o nahradenie prejavu vôle a dovoliavania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu.

Treba povedať, že účelom predkupného práva spoluvlastníkov je ochrana oprávneného spoluvlastníka pre prípad, že by sa mal zmeniť okruh spoluvlastníkov, keďže pre spoluvlastníka

JUDr. Marek Maslák, PhD.

je odborným asistentom na Katedre občianskeho a obchodného práva Právnickej fakulty

Trnavskej univerzity v Trnave. Spolupracuje s advokátskou kanceláriou Consilior Iuris s. r. o. Zameriava sa predovšetkým na otázky z civilného práva procesného.

môže byť dôležité, aby ostal rovnaký okruh spoluvlastníkov k veci. Môže dôjsť k situáciám, že ak by sa okruh spoluvlastníkov zmenil, prinieslo by to nezhody medzi spoluvlastníkmi. Predkupné právo slúži oprávnenému spoluvlastníkovi, aby mal možnosť zabrániť prípadnej zmene osoby iného spoluvlastníka, resp. vylúčiť tretiu osobu zo spoluvlastníctva. Ďalší z cieľov zákonného predkupného práva spoluvlastníkov je znižovanie počtu spoluvlastníkov.¹⁰

V Českej republike sa v rámci prác na novom občianskom zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb. – NOZ) rozhodli opustiť inštitút zákonného predkupného práva spoluvlastníkov, okrem niektorých výnimiek.¹¹ Voči tomuto prístupu sa ostro ohradil už spomínaný Kober, ktorý poukazuje na to, že inštitút zákonného predkupného práva medzi spoluvlastníkmi nie je len pozostatok socialistickej právnej úpravy, ale ide o inštitút, ktorý poznajú rôzne právne poriadky, keď poukazuje na právnu úpravu vo Švajčiarsku, Španielsku, Nórsku a úpravu mnohých iných krajín.¹² Napokon, s účinnosťou od 1. januára 2018 bolo do NOZ zákonom č. 460/2016 Sb. opäť zavedené predkupné právo spoluvlastníkov na základe toho, ako je tomu v súčasnosti u nás, resp. ako tomu bolo v Českej republike pred prijatím NOZ s výslovným spresnením niektorých otázok (s rozdielom, že predkupné právo platí len vo vzťahu k nehnuteľnostiam), čo svedčí o tom, že tento inštitút je v praxi v spoluvlastníckych vzťahoch zaužívaný a má svoj význam.

2.

Dovolanie sa relatívnej neplatnosti a jeho vzťah k žalobe o nahradenie prejavu vôle

Najvyšší súd SR vo viacerých svojich rozhodnutiach¹³ skonštatoval, že oprávnený spoluvlastník má pri porušení predkupného práva jednak možnosť dovoliť sa relatívnej neplatnosti voči všetkým účastníkom zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu (§ 40a OZ), jednak možnosť domáhať sa od nadobúdateľa, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol za rovnakých podmienok, za akých ho získal.¹⁴ Najvyšší súd SR teda pripúšťa aplikáciu § 603 ods. 3 OZ¹⁵ týkajúceho sa zmluvného predkupného práva aj na zákonné predkupné právo spoluvlastníkov.

Napriek tomu, že ide o pomerne ustálený záver v rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR, o jeho správnosti nemožno byť presvedčený. Na jednej strane § 140 OZ (na rozdiel od vyššie spomínaného § 137 stredného Občianskeho zákonníka) neodkazuje na úpravu zmluvného predkupného práva. Navyše, prípad porušenia predkupného práva Občiansky zákonník (na rozdiel od stredného Občianskeho zákonníka, ktorý takýto výpočet nepoznal) zaraďuje medzi prípady relatívnej neplatnosti, teda v tomto ohľade máme v rámci zákonného predkupného práva osobitnú úpravu. Potom prečo analogicky uplatňovať § 603 ods. 3 OZ?¹⁶ Uvedené argumenty svedčia v neprospech možnosti použitia § 603 ods. 3 OZ na úpravu zákonného predkupného práva. Na druhej strane treba oceniť, že oprávnený spoluvlastník v zmysle tejto rozhodovacej činnosti môže priamo žalovať nadobúdateľa, aby mu podiel ponúkol, a tým môže tento oprávnený spoluvlastník doceliť svoj konečný zámer.¹⁷ Mám však za to, že zo súčasnej právnej úpravy zákonného predkupného práva v Občianskom zákonníku skôr vyplýva neprípustnosť žaloby o nahradenie prejavu vôle.¹⁸ K tomu možno azda len dodať, že ak by v takomto zmysle rozhodovala aj súdna moc, život právnej praxe by to v tomto smere zjavne uľahčilo. Narážam na otázku uplatňovania pomernej časti spoluvlastníckeho podielu v prípade žaloby o nahradenie prejavu vôle, ku ktorému sa priklonil Najvyšší súd SR v rozsudku z 12. mája 2009, sp. zn. 2 Cdo 91/2008.¹⁹ Bez toho, aby som bližšie rozoberal uvedený záver Najvyššieho súdu SR, ak pripustíme možnosť oprávneného spoluvlastníka domáhať sa nahradenia prejavu vôle na súde len pomerne vzhľadom na veľkosť svojho podielu, odkláňame sa od významu a primárneho cieľa zákonného predkupného práva spoluvlastníkov, ktorým je zachovanie pôvodného okruhu spoluvlastníkov, resp. vylúčenie tretej osoby z okruhu spoluvlastníkov, a zároveň podporujeme zvyšovanie počtu spoluvlastníkov. Napokon, takéto riešenie (uplatnenie pomernej časti podielu) môže byť aj pre tretiu osobu (nadobúdateľa) nevýhodné, keďže pre ňu nemusí mať význam nadobudnúť len časť podielu v závislosti od toho, koľkí z oprávnených spoluvlastníkov využili možnosť domáhať sa prevádzaného podielu.

11 K tomu pozri najmä § 1124 a § 1125 NOZ v znení do 31. 12. 2017. Zjednodušene povedané, išlo o prípady vzniku spoluvlastníctva inak ako zmluvou (tu však zákonné predkupné právo trvalo len 6 mesiacov od vzniku takéhoto spoluvlastníctva) a o prípady poľnohospodárskych závodov (zákonné predkupné právo aj v tomto prípade platilo len vtedy, ak toto spoluvlastníctvo nevzniklo zmluvou).

12 KOBER, J. Spoluvlastnícké predkupné právo v rovine právnej normy a v rovine právneho dogmatického jako gordický uzel zdejší civilistiky? In *Právnik*, 2014, č. 10, s. 879 – 883.

13 Pozri pozn. č. 2.

14 Odhliadnime v tomto smere od toho, či sa predkupné právo vzťahuje aj na prípady bezodplatných prevodov. Hoci sa k predmetnej otázke stavíme pozitívne, táto nie je predmetom predkladaného článku.

15 „Ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.“

16 Netvrdíme, že na zákonné predkupné právo nemožno v zmysle § 853 ods. 1 OZ vôbec analogicky aplikovať ustanovenia o zmluvnom predkupnom práve (ktorého úprava je v Občianskom zákonníku podrobnejšia), no v tomto prípade takáto analogická aplikácia nie je namieste, keďže súčasný Občiansky zákonník vyslovene ustanovuje dôsledok porušenia predkupného práva spoluvlastníka v podobe relatívnej neplatnosti. Napokon to, že nemožno automaticky aplikovať ustanovenia zmluvného predkupného práva na zákonné predkupné právo, bolo v iných veciach týkajúcich sa problematiky zákonného predkupného práva spoluvlastníkov potvrdené aj samotným

Najvyšším súdom SR (napr. nemožnosť aplikácie § 604 OZ na zákonné predkupné právo spoluvlastníkov – pozri R 26/2011).

17 Z toho uhla pohľadu sa možno zamyslieť nad tým, že ak oprávnený spoluvlastník môže žalovať o nahradenie prejavu vôle, aký zmysel má určovanie žaloba (či už o určenie vlastníckeho práva pôvodného spoluvlastníka, alebo o určenie neplatnosti právneho úkonu)?

18 K tomuto záveru sa prikláňa aj Čentík. ČENTÍK, T. Nároky z porušenia vecného predkupného práva. In *Ulpianus.sk*. Dostupné na internete: www.ulpianus.sk/judikatura-s-komentarom/naroky-z-porusenania-vecneho-predkupneho-prava/#contentItemComments-Block. Naopak, pod uvedeným príspevkom Čentíka diskutuje Hlušák, ktorý sa skôr prikláňa výlučne k uplatneniu § 603 ods. 3 OZ s tým, že § 40a OZ by sa v tejto časti dal považovať za obsolétny. Tento jeho odvážny záver však podľa nás nenachádza oporu v zákonných ustanoveniach a smeruje priamo pri nim. Avšak tak Čentík, ako aj Hlušák kritizujú pripustenie oboch nárokov (§ 40a OZ a § 603 ods. 3 OZ).

19 Dokonca v rozsudku sp. zn. 8 Co 323/2017 z 31. 1. 2018 Krajský súd v Žiline nevyhovol žalobe oprávneného spoluvlastníka, ktorý sa domáhal nahradenia prejavu vôle ohľadom celého prevádzaného podielu, ani v časti, keďže mal za to, že je viazaný žalobným návrhom. Možno pochybovať o tom, či je takýto výklad správny, keďže z nášho pohľadu môže *de facto* smerovať k odmietnutiu spravodlivosti pre oprávneného spoluvlastníka. Na druhej strane môžu nastať situácie, keď vyhovenie žalobe o nahradenie prejavu vôle v časti nebude mať pre oprávneného spoluvlastníka význam.

Tak či onak, v prvom rade musíme jednoznačne vychádzať z toho, že žaloba o nahradenie prejavu vôle nie je jedným zo spôsobov dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu. Predpokladom úspešnosti žaloby o nahradenie prejavu vôle voči nadobúdateľovi podielu je, že nadobúdateľ podiel nadobudol na základe platnej zmluvy, a teda sa platne stal vlastníkom tohto podielu. Inak povedané, predpokladom žaloby o nahradenie prejavu vôle nie je, aby sa oprávnený spoluvlastník dovolal relatívnej neplatnosti právneho úkonu, práve naopak. Na uvedené poukazuje Najvyšší súd SR v uznesení z 26. mája 2010, sp. zn. 2 Cdo 28/2009, v ktorom správne konštatuje, že „v prípade účinného dovolania sa relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu, nemôže sa oprávnený spoluvlastník úspešne domáhať, aby mu nadobúdateľ vec ponúkol na kúpu, pretože (nadobúdateľ) ju platne nenadobudol“.²⁰ Z uvedeného tiež vyplýva, že žaloba o nahradenie prejavu vôle nemôže s úspechom smerovať voči pôvodnému spoluvlastníkovi (keďže v prípade nedovolania sa relatívnej neplatnosti pôvodný spoluvlastník podiel platne previedol na tretiu osobu a v súčasnosti nie je jeho vlastníkom).²¹

Ak však domáhanie sa oprávneného spoluvlastníka, aby mu nadobúdateľ podiel ponúkol, nie je jeden zo spôsobov dovolania sa relatívnej neplatnosti, o ktorej sa výslovne zmieňuje § 40a OZ, z pohľadu právneho stavu *de lege lata* treba pripustiť, aby sa oprávnený spoluvlastník tejto relatívnej neplatnosti mohol domôcť aj pred súdom.²² Odhliadnuc od toho, že (vo všeobecnosti) dovoliť sa relatívnej neplatnosti možno aj mimosúdne či v prebiehajúcom súdnom konaní,²³ z nášho pohľadu je kľúčová otázka, aký typ určovacej žaloby by mal zvoliť oprávnený spoluvlastník pri porušení jeho predkupného práva. Ide tu o žalobu o určenie, že pôvodný spoluvlastník je vlastníkom podielu (resp. v prípade smrti pôvodného spoluvlastníka o žalobu o určenie, že daný spoluvlastnícky podiel patrí do dedičstva po ňom) v zmysle § 137 písm. c) CSP,²⁴ pri ktorej bude treba preukazovať naliehavý právny záujem; alebo tu ide o žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 137 písm. d) CSP,²⁵ ktorá vyplýva priamo z § 40a OZ a pri ktorej sa nepreukazuje naliehavý právny záujem, pretože sám osobitný predpis takúto žalobu pripúšťa? Toto posúdenie je rozhodujúce v tom zmysle, či súd v týchto prípadoch má alebo nemá skúmať naliehavý právny záujem.

3. Vyplýva priamo z § 40a OZ možnosť žalovať o určenie právnej skutočnosti?

Pokiaľ ide o určovacie žaloby, Civilný sporový poriadok rozlišuje medzi žalobami o určenie, že tu právo je alebo nie je; a žalobami o určenie právnej skutočnosti [§ 137 písm. c) a písm. d) CSP]. Cieľom zákonodarca pri zavedení tohto rozlišovania (na rozdiel od Občianskeho súdneho poriadku, ktorý takéto delenie výslovne nepoznal) je „*vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti/platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a miňajú sa účelu žaloby určovacej*“.²⁶

Na to, aby sme mohli prijať záver, či žaloba oprávneného spoluvlastníka o určenie neplatnosti právneho úkonu, ktorým bol prevedený spoluvlastnícky podiel bez toho, aby bol ponúknutý ostatným spoluvlastníkom, je prípustná v zmysle § 137 písm. d) CSP, je potrebná interpretácia § 40a OZ, a teda, či § 40a OZ je priamo tou normou, ktorá umožňuje žalovať o neplatnosť. V súdnej praxi možno nájsť rozhodnutia, ktoré § 40a OZ v prípade porušenia zákonného predkupného práva spoluvlastníka takto chápu,²⁷ ako aj tie, ktoré uvádzajú, že z § 40a OZ priamo nevyplýva prípustnosť žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu v nami rozoberaných prípadoch.²⁸

Keď si porovnáme znenie § 40a OZ s inými osobitnými normami, ktoré priamo samé osebe pripúšťajú podanie žaloby o určenie právnej skutočnosti (napr. § 711 ods. 6 prvá veta OZ, § 42a ods. 1 prvá veta OZ, § 21 ods. 2 prvá veta zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách v platnom znení), tieto normy priamo ustanovujú, že osoba má právo žiadať súd, aby určil právnu skutočnosť. Naopak, v § 40a OZ nemáme výslovne uvedené, že osoba sa môže na súde domáhať relatívnej neplatnosti v určených prípadoch; § 40a OZ ustanovuje, v ktorých prípadoch sa považuje právny úkon za relatívne neplatný, pričom zároveň (vo všeobecnosti) uvádza, že tejto neplatnosti sa treba dovolávať.

V neprospech toho, že § 40a OZ je osobitnou normou, ktorá priamo umožňuje podanie žaloby o určenie právnej skutočnosti, možno uviesť aj ďalší argument. V § 40a OZ je medzi prípadmi relatívnej neplatnosti zaradený aj prípad neplatnosti právneho úkonu pre omyl. Vedie k výkladu *ad absurdum*, aby v prípadoch omylu boli prípustné žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu, no napríklad v prípade neplatnosti právneho úkonu pre nedostatok slobody vôle by takáto žaloba nebola prípustná a bolo by nevyhnutné žalovať na finálny stav.

Takisto možno v tomto smere podporne poukázať na § 228 ods. 2 CSP,²⁹ ktorý na rozdiel od § 159a OSP³⁰ už nehovorí o výroku právoplatného rozsudku o neplatnosti právneho úkonu, ktorým sa nakladalo s nehnuteľnosťou, ale uvádza len výrok o určení vecného práva k nehnuteľnosti. Ak by zákonodarca predpokladal, že § 40a OZ je takou normou, z ktorej priamo vyplýva možnosť žalovať o určenie právnej skutočnosti, pravdepodobne by v § 228 CSP pre prípady porušenia predkupného práva a jeho dôsledku v podobe relatívnej neplatnosti ponechal aj zmienku o rozsudkoch o neplatnosti právneho úkonu, ktorým sa nakladalo s nehnuteľnosťou.

Z vyššie uvedených dôvodov máme za to, že § 40a OZ nie je tou osobitnou normou, ktorú má na mysli § 137 písm. d) CSP.

4. Určovací žaloba podľa § 137 písm. c) CSP a preukazovanie naliehavého právneho záujmu

Podľa názoru autora by teda oprávnený spoluvlastník (v prípade, že sa chce dovolávať relatívnej neplatnosti) nemal žalovať o určenie neplatnosti právneho úkonu, ktorým bolo porušené predkupné právo, ale žalovať o určenie, že pôvodný spoluvlastník je vlastníkom podielu (resp., že vec patrí do dedičstva po pôvodnom spoluvlastníkovi).

Vo všeobecnosti platí, že pri žalobách o určenie vlastníckeho práva (resp. o určenie, že vec patrí do dedičstva) z osobitného predpisu nevyplýva, že by pri nich nebolo potrebné preukazovať naliehavý právny záujem. Na základe vyššie uvedeného výkladu § 40a OZ takisto nemožno tvrdiť, že by z tohto ustanovenia Občianskeho zákonníka vyplývalo, že naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať.³¹ Keďže rozhodovacia činnosť súdov SR vo všeobecnosti v prípadoch porušenia zákonného predkupného práva spoluvlastníka pripúšťa možnosť žalovať o nahradenie prejavu vôle, o to viac bude potrebné tento naliehavý právny záujem zo strany žalobcu preukazovať a zo strany súdu skúmať. Máme však za to, že sudy by mali byť pri skúmaní tohto naliehavého právneho záujmu takpovediac benevolentné, hoci na druhej strane podľa nášho názoru za súčasného stavu na jeho preukázanie nebude stačiť, že na základe rozsudku možno uskutočniť zápis vlastníckeho práva do evidencie nehnuteľností.

Ak vychádzame z ustálenej rozhodovacej činnosti súdov, a teda, že v prípade porušenia zákonného predkupného práva možno žalovať o nahradenie prejavu vôle, spravidla nebude daný naliehavý právny záujem, ak ide o prípady porušenia zákonného predkupného práva, v rámci ktorých prichádza do úvahy len jeden oprávnený spoluvlastník (t. j. ide o spoluvlastníctvo dvoch osôb). Ani to však nemusí platiť absolútne, pretože špecifická situácia môže tento naliehavý právny záujem založiť (napr. možno s vysokou pravdepodobnosťou predpokladať, že keď súd žalobe vyhovie, spoluvlastník už nebude mať záujem podiel opätovne prevádzať). No v prípade viacerých oprávnených podielových spoluvlastníkov môže vzniknúť oveľa viac variácií. V niektorých situáciách oprávnený spoluvlastník (vzhľadom na iných spoluvlastníkov) nebude vedieť ovplyvniť, či sa bude môcť úspešne domáhať nahradenia prejavu vôle voči nadobúdateľovi, a preto skôr zvolí určovací žalobu. Treba vychádzať z toho, že keď sa čo aj len jeden z oprávnených spoluvlastníkov dovoľá relatívnej neplatnosti v trojročnej premlčacej dobe, už nebude možné s úspechom žalovať o nahradenie prejavu vôle. A to ani v prípade, ak takúto žalobu podá jeden z oprávnených spoluvlastníkov predtým, ako sa iný z oprávnených spoluvlastníkov dovoľá relatívnej neplatnosti, keďže dovoľaním sa relatívnej neplatnosti (a to aj mimosúdne) voči všetkým účastníkom právneho úkonu bude právny úkon neplatný od počiatku,³² a preto sa už nemožno s úspechom domáhať nahradenia prejavu vôle od nadobúdateľa.³³ Do úvahy je potrebné zobrať skutočnosť, že v zmysle právneho stavu

20 Koniec koncov, na platnosť zmluvy v prípade domáhania sa podielu od nadobúdateľa poukazoval už aj Najvyšší súd ČR vo vyššie uvádzaných rozhodnutiach Rc 19/1953 a Rc 121/1954.

21 Okrem toho tu treba ešte tiež uviesť, že následkom dovolania sa relatívnej neplatnosti nevzniká automaticky povinnosť spoluvlastníka svoj podiel opäť previesť, a teda dovolanie sa relatívnej neplatnosti samo osebe neznamená vznik práv a povinností z právneho vzťahu z predkupného práva. Preto sa nemožno dovolávať relatívnej neplatnosti a následne nadobudnutia podielu od pôvodného spoluvlastníka.

22 A to o to viac, ak je v prípade viacerých oprávnených spoluvlastníkov záver o úspešnej možnosti žalovať o nahradenie prejavu vôle ohľadom celého prevádzaného podielu otáznym, ako sme uviedli vyššie.

23 K tomu pozri bližšie FEKETE, I. *Občiansky zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok. 2. vyd.* Bratislava: Eurokódex, 2014, s. 396 – 399.

24 „Žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.“

25 „Žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.“

26 Dôvodová správa k § 137 CSP.

27 Napríklad rozsudok Krajského súdu v Žiline z 29. 3. 2018, sp. zn. 9 Co 213/2017; uznesenie Krajského súdu v Nitre zo 16. 8. 2017, sp. zn. 9 Co 275/2017; rozsudok Okresného súdu Trenčín z 8. 3. 2018, sp. zn. 27 C 71/2016 či rozsudok Okresného súdu

- Humenné z 30. 8. 2017, sp. zn. 21 C 215/2016.
- 28 Napríklad rozsudok Krajského súdu v Žiline z 31. 1. 2017, sp. zn. 8 Co 4/2017.
- 29 „Výrok právoplatného rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnosti alebo o určení neplatnosti dobrovoľnej dražby nehnuteľnosti je záväzný aj pre osobu, ktorej sa týka návrh na povolenie vkladu vecného práva k nehnuteľnosti, ak bol návrh podaný v čase, keď v katastri nehnuteľností bola zapísaná poznámka o súdnom konaní.“
- 30 Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.
- 31 K príkladom takýchto osobitných predpisov, z ktorých vyplýva, že pri určovacej žalobe podľa § 137 písm. c) CSP nie je potrebné preukazovať naliehavý právny záujem, pozri TOMAŠOVIČ, M. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARIČOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 503.
- 32 Pozri napríklad MITTERPACHOVÁ, J. In ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I. § 1–450*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 298.
- 33 Doteraz judikovaná možnosť dovolávania sa relatívnej neplatnosti alebo domáhania sa prevodu od nadobúdateľa môže prinášať rôzne krkolomné situácie, ako napríklad tie, keď nadobúdateľ vyhovie mimosúdne oprávnenému spoluvlastníkovi, ktorý sa domáha nadobudnutia podielu; resp. súd vyhovie žalobe o nahradenie prejavu vôle oprávneného spoluvlastníka a následne sa iný z oprávnených spoluvlastníkov v trojročnej premlčacej lehote dovolá relatívnej neplatnosti.

de lege lata Občiansky zákonník predpokladá najmä neplatnosť právneho úkonu pre porušenie predkupného práva (nie domáhanie sa prevodu podielu od nadobúdateľa, táto možnosť je výsledkom rozhodovacej činnosti súdnej moci). Navyše, ako sme poukázali vyššie, v zmysle rozsudku Najvyššieho súdu SR z 12. mája 2009, sp. zn. 2 Cdo 91/2008 sa môže oprávnený spoluvlastník domáhať len pomernej časti prevádzaného podielu. Hoci sa s daným rozhodnutím Najvyššieho súdu SR nestotožňujeme, musíme ho brať do úvahy a pri jeho existencii môže žalobca argumentovať, že naliehavý právny záujem na určovacej žalobe spočíva v tom, že nemá záujem o nadobudnutie časti prevádzaného podielu, resp., že nadobúdateľ podielu by zostal v určitom podiele stále spoluvlastníkom, čomu sa chce žalobca vyhnúť.³⁴

Ako je už vyššie uvedené, máme však za to, že možnosť uplatňovania žaloby o nahradenie prejavu vôle v prípadoch porušenia zákonného predkupného práva spoluvlastníkov treba judikátorne prehodnotiť, pretože závery súdnej moci v tomto ohľade prinášajú rôzne ťažko riešiteľné situácie a právnu neistotu. Z ustanovení Občianskeho zákonníka jednoznačne vyplýva, že v prípade porušenia zákonného predkupného práva spoluvlastníkov sa oprávnený spoluvlastník môže dovolávať relatívnej neplatnosti. Vzhľadom na to, že v tejto otázke máme výslovnú úpravu, ťažko akceptovať analogické použitie úpravy zmluvného predkupného práva. Ak by sme nepripustili možnosť podania žaloby o nahradenie prejavu vôle v nami rozoberanej otázke, preukazovanie naliehavého právneho záujmu na podaní žaloby o určenie vlastníckeho práva pôvodného spoluvlastníka (resp., že tento podiel patrí do dedičstva po ňom) by nemalo byť problematické a ten by spočíval v zachovaní pôvodného okruhu spoluvlastníka, resp. v možnosti nadobudnutia podielu oprávneným spoluvlastníkom v prípade záujmu o opätovný prevod podielu. Avšak z hľadiska zákonnej úpravy *de lege ferenda* máme za to, že vhodnejší prostriedok nápravy pri porušení zákonného predkupného práva je možnosť domáhať sa nadobudnutia podielu od nadobúdateľa, a to celého prevádzaného podielu v prípade, že oň nemajú záujem ostatní oprávnení podielovní spoluvlastníci.³⁵

5. Môže súd v týchto prípadoch upravovať petit a zmeniť tak žalobu podľa § 137 písm. d) CSP na žalobu podľa § 137 písm. c) CSP?

Ďalšia otázka, ktorá vyvstáva v súvislosti s rozoberanou problematikou, je, či môže súd v prípade, že žalobca žaluje o určenie neplatnosti právneho úkonu, preformulovať do výroku rozsudku petit žaloby tak, že určí vlastnícke právo pôvodného spoluvlastníka. Tomašovič v tejto súvislosti vo všeobecnosti uvádza, že v okolnostiach konkrétneho prípadu je takýto postup možný.³⁶ Stotožňujeme sa s ním, pričom rozhodujúce bude, či je zo žaloby dostatočne zrejmé, čoho sa žalobca domáha.³⁷ Je potrebné upozorniť na skutočnosť, že predmet konania (resp. obsah žaloby) nie je tvorený výlučne žalobným návrhom (*petitum*), ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami – opisáním skutkového deja (*causa petendi*). Na základe žalobného návrhu a opísania skutkového deja možno individualizovať predmet konania. Súd je viazaný *petitum* žaloby po obsahovej stránke a tento petit je potrebné vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami žalobcov v spore. Súd má skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh. Minimálne by však súdy v takýchto prípadoch mali uplatňovať postup pri odstraňovaní väd žaloby podľa § 129 CSP a vyzvať žalobcu na doplnenie, resp. opravu žaloby.³⁸

6. Záver

Hoci je predkupné právo podielových spoluvlastníkov v súčasnej spoločnosti hlboko zakorenené a ide o často využívaný inštitút, v súvislosti s ním vyvstávajú mnohé otázky, na ktoré doteraz nemáme uspokojivé odpovede. Keďže Civilný sporový poriadok rozlišuje medzi klasickými určovacími žalobami a žalobami o určenie právnej skutočnosti, pričom ustanovuje rôzne podmienky ich prípustnosti, predložený príspevok sa zaoberal jedným z týchto mnohých otáznikov, a to, o aký druh žaloby v zmysle § 137 CSP ide v prípade, keď

má oprávnený spoluvlastník pri porušení predkupného práva záujem dovolávať sa relatívnej neplatnosti pred súdom. Pri skúmaní tohto nášho primárneho predmetu článku sme však nemohli opomenúť ani interakciu dovolania sa relatívnej neplatnosti a domáhania sa nadobudnutia podielu od nadobúdateľa. Máme za to, že súčasná právna úprava, najmä však so zohľadnením rozhodovacej činnosti súdov, vedie ku komplikovaným právnym situáciám, ktoré nechávajú účastníkov právnych vzťahov v právnej neistote. Podľa nášho názoru v prípade porušenia zákonného predkupného práva spoluvlastníka nie je vhodné pripúšťať obe možnosti, a to tak dovolávanie sa relatívnej neplatnosti, ako aj domáhanie sa nadobudnutia podielu priamo od nadobúdateľa, keďže síce jedna možnosť vylučuje druhú, no tieto obe možnosti tu stále sú a v prípade viacerých oprávnených spoluvlastníkov prináša právna prax ťažko riešiteľné situácie. Z hľadiska právneho stavu *de lege lata* máme za to, že primárne treba pripustiť dovolanie sa relatívnej neplatnosti, pretože inak by sme vyslovene argumentovali *contra legem*. Síce odpoveď na otázku nastolenú v názve článku je podľa nášho názoru *nie*, keďže tu ide o určovacie žaloby podľa § 137 písm. c) CSP, súdy by mali v tomto smere postupovať v zmysle materiálnej ochrany práva a vzdať sa formalistického prístupu. ■

RESUMÉ

Žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu pre porušenie predkupného práva spoluvlastníka?

Autor sa v predkladanom článku venuje správnej formulácii žalobného návrhu (petitu), a teda, o aký druh žaloby v zmysle § 137 CSP ide v prípade, ak sa chce dotknutý spoluvlastník v prípade porušenia predkupného práva dovoliť relatívnej neplatnosti právneho úkonu. Dospieva k záveru, že v týchto prípadoch ide o klasickú určovaciu žalobu podľa § 137 písm. c) CSP, pri ktorej treba preukazovať naliehavý právny záujem. V článku sa tiež venuje vzťahu určovacej žaloby a žaloby o nahradenie prejavu vôle, pričom kritizuje súčasný právny stav, ktorý je neprehľadný a vytvára komplikované situácie v praxi.

SUMMARY

Action for a Declaration of Invalidity of a Legal Act Due to a Breach of a Co-owner's Pre-emption Right?

The author deals with the correct wording of the relief sought, i.e. what kind of action within the meaning of Section 137 of the Civil Litigation Procedure Code is in place where the co-owner concerned in the case of a breach of the pre-emption right wants to invoke relative invalidity of a legal act. The author comes to a conclusion that a legal action in place in these cases is a standard legal action to determine whether the right exists or not under Section 137 letter c) of the Civil Litigation Procedure Code in which an urgent legal interest must be demonstrated. He also deals with a relationship between an action for determination and an action for the replacement of the expression of volition, and he criticizes the existing state of affairs which is opaque, and as such causes complicated situations in practice.

ZUSAMMENFASSUNG

Klage auf Feststellung der Nichtigkeit des Rechtsgeschäftes wegen Verletzung des Vorkaufsrechtes des Miteigentümers?

Der Autor widmet sich im präsentierten Artikel der richtigen Formulierung des Klagebegehrens (Petit) und zwar, um welche Klageart es sich im Sinne der Bestimmung § 137 der Zivilstreitordnung handelt in dem Fall, wenn der getroffene Miteigentümer bei Verletzung des Vorkaufsrechtes die relative Nichtigkeit des Rechtsgeschäftes beanspruchen will. Er kommt zur Schlussfolgerung, dass in solchen Fällen es sich um eine klassische Feststellungsklage gem. § 137 lit. c) der Zivilstreitordnung handelt, bei der das dringende Interesse nachzuweisen ist. Er widmet sich im Artikel auch dem Verhältnis zwischen der Feststellungsklage und der Klage auf die Ersetzung der Willenserklärung, wobei von ihm die aktuelle Rechtslage, die nach ihm unübersichtlich ist und komplizierte Sachlagen in der Praxis herstellt, kritisiert wird.

34 Vo všeobecnosti Najvyšší súd SR nevyklučuje neexistenciu naliehavého právneho záujmu aj v prípadoch, keď oprávnený spoluvlastník môže žalovať o nahradenie prejavu vôle. Pozri rozsudok NS SR zo 14. 5. 2014, sp. zn. 7 Cdo 46/2013, 7 Cdo 47/2013, hoci v danej veci ešte NS SR hovorí o skúmaní naliehavého právneho záujmu pri žalobe o určenie neplatnosti právneho úkonu, čo vzhľadom na prijatie Civilného sporového poriadku a diktie jeho § 137 CSP už neplatí.

35 Tak, ako bolo judikované v rozsudku NS ČR z 31. 8. 2009, sp. zn. 33 Cdo 603/2008 (Rc 75/2010).

36 TOMAŠOVIČ, M. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARIČOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 505.

37 Na prehnaný formalizmus v rozhodnutiach slovenských súdov pri posudzovaní žalobného návrhu autor v súvislosti so žalobami o určenie, že vec patrí do dedičstva, upozorňoval v príspevku MASLÁK, M. Formulácia petitu žaloby v konaniach o určenie, že vec patrí do dedičstva. In *Bulletin slovenskej advokácie*, 2017, č. 12, s. 30 – 31. Na druhej strane rigidnejší je v tomto smere Fajnor – FAJNOR, M. Žaloba o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi z hľadiska predmetu konania. In *Súkromné právo*, 2018, č. 3, s. 116.

38 V tomto smere sa nestotožňujeme s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 31. 1. 2017, sp. zn. 8 Co 4/2017, v ktorom žalobkyňa žalovala o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, pri ktorej bolo porušené jej predkupné právo, pričom všeobecné súdy vyslovili neprípustnosť takejto žaloby bez toho, aby minimálne uplatnili postup podľa § 129 CSP.

Niektoré problémy pri uzatváraní zmlúv o medzinárodnej kúpe tovaru

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

V poslednom období dochádza pomerne často k problémom pri uzatváraní kúpnych zmlúv slovenskými subjektmi so zahraničnými subjektmi, najmä z Českej republiky. Dôvod je, že kupujúci alebo aj predávajúci uvedie v ponuke na uzavretie kúpnej zmluvy v predmete zmluvy aj požiadavky na množstvo, akosť a cenu, ale neuvedie voľbu právneho poriadku, ktorým sa má spravovať daný zmluvný vzťah. Pri uzavretí zmluvy so subjektom, ktorý má miesto podnikania v inom štáte pôjde o medzinárodnú kúpu tovaru. Zmluvu o medzinárodnej kúpe tovaru uzatvárajú zmluvné strany so sídlom a miestom podnikania v rôznych štátoch. Uzavretie kúpnych zmlúv medzi stranami so sídlom alebo miestom podnikania v rôznych štátoch upravuje Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru. Zmluvné strany však majú možnosť Dohovor vylúčiť dohodou a zvoliť si právny poriadok dohodnutého štátu strany uzatvárajúcej kúpnu zmluvu. V prípade voľby právneho poriadku SR sa použijú všetky právne predpisy vrátane Obchodného zákonníka (ďalej len ObZ). Použiť sa môžu aj predpisy o DPH alebo iné podľa potreby, ktoré sa vyžadujú v súvislosti s dohodnutým zmluvným vzťahom. Voľbu právneho poriadku môžu strany uskutočniť aj v prípade, že sa budú spravovať Dohovorom. Treba uviesť, že pri prijatí ObZ do nášho právneho poriadku, pri úprave práv a povinností zmluvných strán, sa vychádzalo aj z ustanovení Dohovoru.

1. Úvodné poznámky

Podnikateľské subjekty na Slovensku často vstupujú do zmluvných vzťahov, ktorých predmetom je uzavretie kúpnej zmluvy so subjektom so sídlom v zahraničí. V niektorých prípadoch ide o jednoduché zmluvy na kúpu tovaru len na základe stručnej objednávky a niekedy aj o zložitejšie právne vzťahy. V rámci trhovej ekonomiky ide o pomerne časté prípady uzavretia zmluvy so subjektom majúcim sídlo v zahraničí, keď sa podnikateľ snaží predáť alebo kúpiť tovar za najvýhodnejších podmienok z hľadiska dosahovanej ceny.

Problémy však vznikajú, ak podnikatelia neprikladajú dostatočnú pozornosť právnej úprave, ktorá sa vzťahuje na medzinárodnú kúpnu zmluvu a pri vzniku sporov predpokladajú, že právny režim zmluvného vzťahu sa spravuje ustanoveniami ObZ, pre uplatnenie ktorého však je potrebné, aby sa zmluvné strany dohodli na vylúčení Dohovoru a na použití právneho poriadku SR. V ostatnom období sa táto skutočnosť častejšie prejavovala pri vzájomných vzťahoch s podnikateľmi z Česka.

V súvislosti s medzinárodnou kúpou tovaru chceme poukázať na Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru¹ a jeho vzťah k právnemu poriadku Slovenskej republiky a k ObZ.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

je spoluautorom monografie k spotrebiteľskému rozhodcovskému konaniu, spoluautorom komentára k Obchodnému zákonníku, Ovečková a kol., a viacerých vydaní učebnice Obchodné právo z pôsobenia ako vysokoškolského učiteľa na Právnickej fakulte

Trnavskej univerzity na katedre občianskeho a obchodného práva. Je autorom viacerých článkov z problematiky obchodného práva. V roku 2018 ukončil pôsobenie advokáta.

1 Používa sa aj označenie Viedenský dohovor.

V spomenutom prípade návrhu zmluvy na kúpu alebo predaj tovaru podnikateľa so sídlom na Slovensku predkladanom podnikateľovi so sídlom v Česku sme sa stretli s prípadmi, keď podnikateľ postupoval tak, ako keby uzatváral zmluvu so subjektom na Slovensku, teda spôsobom, že v návrhu zmluvy riešil len otázku týkajúcu sa uzavretia predmetu kúpnej zmluvy z hľadiska množstva, kvality vyhotovenia tovaru, prípadne jeho ceny. Nezaoberal sa **však právnym režimom** takejto zmluvy, ktorá má režim medzinárodnej kúpy tovaru a ktorého úprava je dôležitá v prípadoch sporov z hľadiska posúdenia podľa akého právneho poriadku sa zmluva bude spravovať.

2.

Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru vo všeobecnosti

Predmet úpravy v Dohovore o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru (ďalej len Dohovor) je definovaný v čl. 1, podľa ktorého upravuje zmluvy o kúpe tovaru medzi stranami, ktoré majú miesto podnikania v rôznych štátoch, ak tieto štáty sú zmluvnými štátmi, alebo ak sa má podľa ustanovení medzinárodného práva súkromného použiť právny poriadok niektorého zmluvného štátu. Na použitie Dohovoru je však podmienkou, aby bol ratifikovaný, prijatý alebo schválený štátmi, ktoré boli jeho signatármi. Pre zmluvné štáty je daná možnosť výberu podľa vyžadovaných ústavných podmienok, ktorý z uvedených spôsobov prijatia Dohovoru použije. V bývalej ČSFR sa Dohovor stal súčasťou právneho poriadku dňom 1. 4. 1991 po ratifikovaní prezidentom po predchádzajúcom súhlase Federálneho zhromaždenia s výhradou voči čl. I. ods. 1 písm. b). V Zbierke zákonov bol uverejnený v oznámení pod číslom 160/1991 Zb. Po rozdelení Československa Ministerstvo zahraničných vecí SR notifikovalo sukcesiu do práv a záväzkov býv. ČSFR dňa 28. 5. 1993 s účinnosťou od 1. 1. 1993 a uverejnilo oznámenie v zákone č. 53/1994 Z. z. vstupu Slovenska do vymenovaných mnohostranných zmluvných dokumentov, ktorých zmluvnou stranou bola Česká a Slovenská republika a ktoré ku dňu jej rozdeleniu nadobudli platnosť pre Slovenskú republiku. Medzi uvedenými dokumentmi bol aj Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru (ďalej len Dohovor). **Spomínaná výhrada k čl. I. ods. 1 písm. b) Dohovoru zrušená nebola** a SR je touto výhradou viazaná.

Dôsledkom výhrady k čl. I. os. 1 písm. b) Dohovoru je, že pri riešení sporov, ak ide o zmluvu o medzinárodnej kúpe tovaru, sa bude vychádzať z ustanovení Dohovoru a nepoužijú sa ustanovenia medzinárodného práva súkromného o použití právneho poriadku niektorého zmluvného štátu.

Pokiaľ ide o použitie medzinárodných zmlúv z § 756 ObZ vyplýva, že jeho ustanovenia sa použijú len vtedy, ak **medzinárodná zmluva**, ktorá je pre Slovenskú republiku záväzná a bola uverejnená v Zbierke **zákonov neobsahuje odlišnú úpravu**. Platí to však len v prípade medzinárodných zmlúv, ktoré obsahujú ustanovenia aplikovateľné na vzťahy súkromnoprávných subjektov pri uzatváraní kúpnej zmluvy o medzinárodnej kúpe tovaru, ak obsahujú odlišnú úpravu od ustanovení ObZ.

Pri uzatváraní kúpnej zmluvy, v ktorej má jeden z účastníkov sídlo v inom zmluvnom štáte sa na ich vzťah použije Dohovor. Na druhej strane treba uviesť, že použitie **Dohovoru nie je absolútne**. Zmluvné strany sa pri uzatváraní kúpnej zmluvy na dodávku tovaru s medzinárodným prvkom môžu dohodnúť na tom, že pôsobnosť Dohovoru vylučujú a ich právny vzťah sa bude spravovať právnym poriadkom Slovenskej republiky vrátane použitia ObZ, alebo právnym poriadkom štátu platným podľa sídla druhého účastníka zmluvného vzťahu. Takýto prejav vôle však musia vykonať výslovne. Problém môže spôsobovať uzatváranie takýchto kúpnych zmlúv, ak sa zmluvný proces uskutoční v ústnej forme a pri vzniku sporu vzniknú ťažkosti s preukázaním úmyslu strán z hľadiska, či sa strany dohodli na vylúčení Dohovoru, alebo o tejto otázke vôbec nerokovali. Z hľadiska zabezpečenia dôkazného prostriedku o dohode strán o použití Dohovoru je preto vhodné, aby zmluvné strany, aj keď kúpnu zmluvu uzatvárajú v ústnej forme, písomne vyjadrili, že chcú Dohovor vylúčiť a podľa právneho poriadku ktorého štátu sa chcú spravovať a spísali o tom krátky záznam. Ak tak neurobia, budú sa na uzavretie kúpnej zmluvy o medzinárodnej kúpe tovaru vzťahovať ustanovenia Dohovoru.

Strana sa však môže brániť tým, že o skutočnosti, že strany majú miesta podnikania **v rôznych štátoch nevedela**, lebo táto nevyplýva buď zo zmluvy alebo z rokovania medzi stranami alebo

z informácií poskytnutých stranám kedykoľvek do uzavretia (čl. 1 ods. 2 Dohovoru). V prípade, ak sa dohodnú na vylúčení Dohovoru, by zároveň mali uviesť podľa právneho poriadku, ktorého štátu sa budú pri uzatváraní zmluvy spravovať a ak sa má použiť právny poriadok Slovenskej republiky, či sa pri ich zmluvnom vzťahu bude vychádzať z ustanovení ObZ. Okrem toho sa účastníci zmluvného vzťahu môžu dohodnúť aj na tom, že sa budú spravovať ustanoveniami Dohovoru, ale jeho ustanovenia si upravia odchyľne.

Uvedené právo upraviť vzájomné vzťahy odchyľne od znenia Dohovoru vyplýva z čl. 6 s tým, že okrem **čl. 12, ktoré má kogentnú povahu**, ostatné ustanovenia Dohovoru majú dispozitívnu povahu a strany môžu jednotlivé ustanovenia vylúčiť alebo zmeniť. Dohovor sa vzťahuje len na medzinárodnú kúpu tovaru, ktorej predmetom je **hnuteľná vec tovar**. Platí to obdobne ako v § 409 ObZ o kúpnej zmluve, podľa ktorého sa predmet zmluvy vzťahuje len na hnuteľnú vec – tovar, rovnako nemôže byť nehnuteľná vec predmetom kúpnej zmluvy aj podľa ObZ.

V súlade s čl. II. sa Dohovor nepoužije na kúpu

- a) tovaru kupovaného na osobnú spotrebu, potrebu rodiny alebo domácnosti s výnimkou ak predávajúci pred uzavretím zmluvy alebo pri jej uzavretí nevedel a ani nemal vedieť, že sa tovar kupuje na taký účel,
- b) kupovaný na dražbách,
- c) pri výkone rozhodnutia alebo podľa rozhodnutia súdu,
- d) pri kúpe cenných papierov alebo peňazí,
- e) lodí, člnov, vznášadiel alebo lietadiel,
- f) elektrickej energie.

Z čl. 3 Dohovoru vyplýva aj riešenie povahy zmlúv o dodávke tovaru, ak predávajúci ešte nemá tovar k dispozícii, ale má sa len v budúcnosti vyrobiť. V takomto prípade pôjde o kúpnu zmluvu podľa Dohovoru s výnimkou, ak sa zmluvné strany dohodli na povinnosti kupujúceho dodať podstatnú časť vecí potrebných na jeho výrobu alebo zhotovenie. V takomto prípade sa Dohovor na uzavretie zmluvy nevzťahuje. Ide o rovnakú situáciu ako vo vzťahu medzi kúpnu zmluvou a zmluvou o dielo vyjadrenú v § 410 ObZ.

Dohovor sa nevzťahuje ani na zmluvy, v ktorých prevažná časť záväzkov predávajúceho predstavuje vykonanie prác alebo poskytovanie služieb. V tomto smere ide o porovnateľnú úpravu ako obsahuje ObZ v § 410 pri definovaní rozdielu medzi kúpnu zmluvou a zmluvou o dielo.

V čl. 4 sa definuje aj rozsah použiteľnosti Dohovoru, lebo podľa tohto ustanovenia sa vzťahuje len na uzatváranie zmluvy o kúpe a práva a povinnosti predávajúceho a kupujúceho vznikajúce z takejto zmluvy. Dohovor sa nevzťahuje na otázky týkajúce sa

- a) platnosti zmluvy alebo ktoréhokoľvek jej ustanovenia alebo akejkolvek zvyklosti
- b) otázky účinkov na vlastnícke právo, ktoré môže mať zmluva na vlastnícke právo k predávanému tovaru, táto úprava však platí len za predpokladu, že v jednotlivých ustanoveniach Dohovoru nie sú uvedené otázky upravené inak.

Dohovor **sa nepoužije** ani na otázky zodpovednosti predávajúceho za smrť alebo ublíženie na zdraví spôsobené tovarom, ktorý bol predmetom kúpnej zmluvy, ktorejkoľvek osobe.

Výkladové problémy jednotlivých ustanovení zmluvy môžu vzniknúť pri uzatváraní viacstranných zmlúv o medzinárodnej kúpe tovaru. V spornom prípade bola uzavretá kúpna zmluva, ktorej účastníkom bol slovenský subjekt, nemecký subjekt, ruský subjekt a subjekt z Veľkej Británie. Zmluvné strany sa dohodli, že základný text zmluvy bude vypracovaný v slovenskom jazyku. Na základe tohto znenia sa v zmluve pri jednotlivých ustanoveniach vedľa seba uviedli texty v slovenskom jazyku a jeho preklady v nemeckom jazyku, ruskom jazyku a v anglickom jazyku. Išlo o zložitý zmluvný vzťah a strany v úvodnom ustanovení zmluvy urobili výklad jednotlivých pojmov s uvedením, že všetky ustanovenia v rozličných jazykoch **majú rovnocenný význam**.

Pri plnení zmluvy sa vyskytol problém pri výklade určitého pojmu uvedeného v anglickom jazyku, ktorý významovo nekorešpondoval so slovenským znením, čo čiastočne vyplynulo aj z nepresného jazykového prekladu. Na jednej strane bola dohoda strán, že všetky ustanovenia uvedené v jednotlivých jazykoch v zmluve majú rovnocennú povahu a na druhej strane bol v dôsledku nesprávneho prekladu ustanovenia zmluvy rozpor v pojmoch. Konajúci súd mal problémy, z aplikácie ktorého pojmu má vychádzať s prihliadnutím na ich rôzny obsah a význam, z ktorých vyplynuli rôzne právne dôsledky.

Zdanlivo neriešiteľnú situáciu pri výklade ustanovení zmluvy sa podarilo vyriešiť dohodou účastníkov zmluvy, že na odstránenie nezrovnalostí použitých pojmov sa použijú zásady UNIDROIT, ktoré poskytujú riešenie takejto situácie. Je však daná podmienka, že všetky **zmluvné strany budú súhlasiť** s výkladom sporného ustanovenia podľa zásad UNIDROIT. Zmluvné strany následne po uzavretí zmluvy uzavreli písomnú dohodu vo forme dodatku k nej, podľa ktorej súhlasili s použitím zásad UNIDROIT. Na základe takto uzavretej dohody sa spor vyriešil v súlade s článkom 4.7 zásad UNIDROIT, podľa ktorého platí, že ak sa zmluva uzavrela v dvoch alebo viacerých svetových jazykoch, ktoré majú podľa zmluvy rovnakú právnu záväznosť, v prípade rozporu medzi nimi sa uprednostní výklad sporného pojmu **podľa znenia jazyka, v ktorom sa zmluva písala**.

Podarilo sa tým spor vyriešiť a došlo k riadnemu plneniu zmluvy. Problém by však vznikol, ak by jedna zo strán nesúhlasila s použitím výkladových pravidiel zásad UNIDROIT, lebo ako sme už uviedli platí, že tieto zásady nenadobúdajú účinnosť automaticky, ale len na základe dohody všetkých účastníkov zmluvného vzťahu o ich použití.

3. Uzavieranie zmluvy o medzinárodnej kúpe tovaru

V praxi vznikajú problémy, ak jedna zo strán so sídlom na Slovensku podá návrh na uzavretie kúpnej zmluvy, v ktorej uvedie jej podstatné časti podľa § 409 ObZ, ale v návrhu zmluvy neuvedie, akým právnym poriadkom sa má uzatváraná zmluva spravovať, alebo že chce vylúčiť pôsobnosť Dohovoru OSN. Ide najmä o prípady subjektov s miestom podnikania v susedných štátoch. Ako sme už uviedli, v takomto prípade **sa Dohovor použije na vzťahy z kúpnej zmluvy medzi subjektmi, ktoré majú miesto podnikania a sídlo v rozličných štátoch**.

Takýto návrh môže mať v súvislosti s jeho právnymi účinkami odchylný právny režim ako pri uzatváraní zmluvy podľa ObZ a keď na to strany nemyslia, bude to spôsobovať výkladové problémy. Aktuálne to bude pri návrhu strany na uzavretie kúpnej zmluvy, ako aj postupu pri jeho prijatí. Podľa § 44 Občianskeho zákonníku (ďalej len OZ) platí, že prijatie návrhu zmluvy so zmenami, aj keď sa týkajú nepodstatných a malých úprav náležitostí ponuky, **sa považuje za nový návrh zmluvy**.

Podľa Dohovoru **neplatí takýto postup automaticky**. Pri uzatváraní kúpnej zmluvy s medzinárodným prvkom sa vyžaduje, aby návrh na uzavretie kúpnej zmluvy určený jednej alebo viacerým určitým osobám, ktorý je ponukou, bol dostatočne určitý, a prejavil vôľu navrhovateľa, aby bol ním zaviazaný v prípade jeho prijatia. Návrh sa považuje za dostatočne určitý, ak je v ňom označený tovar a ak výslovne alebo nepriamo určuje množstvo a kúpnu cenu tovaru alebo obsahuje ustanovenia umožňujúce ich určenie. Zo strany adresáta **návrhu na uzavretie zmluvy, ktorý je ponukou**, sa na jeho prijatie vyžaduje akýkoľvek úkon urobený vyhlásením alebo iným konaním, z ktorého vyplýva jeho akceptácia. Mlčanie alebo nečinnosť sa nepovažuje za prijatie návrhu. Adresát ponuky musí urobiť nejaký úkon, z ktorého vyplýva jeho akceptácia, ale tento sa nemusí uskutočniť v písomnej forme. Na účinnosť prijatia ponuky sa vyžaduje doručenie vyjadrenia súhlasu s jej prijatím navrhovateľovi a aby vyjadrenie súhlasu s jej prijatím **bolo doručené navrhovateľovi v určenom čase** na jej prijatie. V prípade, že navrhovateľ čas na prijatie ponuky v nej neurčil, vyjadrenie súhlasu s jej prijatím sa podľa čl. 18 ods. 2 Dohovoru musí uskutočniť v rozumnom čase s prihliadnutím na okolnosti obchodu vrátane rýchlosti použitých oznamovacích prostriedkov navrhovateľom. Prihliadať sa bude na lehotu, ktorá sa v obchodnom styku pri obdobnom predmete kúpy používa.

Jedným zo spôsobov prejavu prijatia návrhu zmluvy môže byť aj jeho akceptácia bez výslovného prejavu tým, že budúci predávajúci odošle objednávateľovi tovar, alebo kupujúci zaplatí kúpnu cenu, ak mu bol tovar doručený aj bez objednávky. Podmienkou však je, že zmluvné strany si takúto prax alebo používané zvyklosti medzi sebou zaviedli. Ide o obdobu § 275 ods. 4 ObZ, podľa ktorého môže zmluva vzniknúť aj poskytnutím plnenia v lehote viazanosti návrhom zmluvy alebo odoslaním tovaru.

V súvislosti s prijatím ponuky na uzavretie zmluvy podľa Dohovoru môžu vzniknúť dve situácie. V prvom prípade pôjde o odpoveď, ktorá sa zdá byť prijatím, ale obsahuje dodatky,

zmeny alebo iné obmedzenia z hľadiska navrhnutých podmienok na kúpu alebo predaj tovaru. Takáto odpoveď sa považuje za proti ponuku a tento **úkon predstavuje odmietnutie návrhu** (čl. 19 Dohovoru).

Takýto stav však neplatí bezpodmienečne a na rozdiel od našej právnej úpravy v čl. 19 odsek 2 je upravený odchylný postup. V prípade, ak z prejavu vôle príjemcu vyplýva, že návrh chce prijať, ale vyslovil k nemu dodatky alebo odchýlky, ktoré **nemenia podstatným spôsobom** podmienky návrhu, takýto prejav vôle sa považuje za jeho prijatie.

Navrhovateľ, ak nesúhlasí s navrhnutými, aj keď s nepodstatnými zmenami ponuky, musí bez zbytočného odkladu oznámiť príjemcovi návrhu, ktorý pri prijatí návrhu navrhol dodatky alebo zmeny k návrhu, ústne vzniesť proti navrhnutým rozdielom **námietky** alebo odoslať za týmto účelom oznámenie. V prípade, že tak neurobí, stávajú sa súčasťou zmluvy podmienky uvedené v ponuke so zmenami obsiahnutými v prijatí ponuky. Je to rozdiel oproti našej právnej úprave obsiahnutej v § 44 ods. 2 OZ, podľa ktorej prijatie návrhu so zmenami a dodatkami sa považuje za nový návrh zmluvy.

Pri posudzovaní, ktoré návrhy zmien a dodatkov k návrhu zmluvy sa považujú za **podstatné**, nám určité východisko dáva čl. 19 odsek 3), podľa ktorého sa za zmeny, ktoré predstavujú podstatnú zmenu podmienky ponuky považujú dodatky alebo odchýlky týkajúce sa kúpnej ceny, platenia, akosti a množstva tovaru, miesta a doby dodania, úpravy rozsahu zodpovednosti jednej strane voči druhej strane, ako aj spôsobu rozhodovania sporov. Pokiaľ ide o rozhodovanie sporov, môže ísť o prípad, ak predkladateľ ponuky v nej navrhuje spôsob rozhodovania sporov v rozhodcovskom konaní na rozhodcovskom súde, s ktorým druhá strana nesúhlasí. Nejde o taxatívny výpočet. Predkladateľovi ponuky nič nebráni, aby v nej vyjadril, že v žiadnom prípade nesúhlasí s návrhom zmien určitých jej častí.

Postup strán pri prijatí ponuky so zmenami bude ovplyvňovať aj skutočnosť, či medzi stranami je dlhodobý obchodný vzťah, alebo, či ide o prvý kontrakt. V prípade dlhodobého obchodného vzťahu môžu byť medzi stranami zaužívané určité pravidlá týkajúce sa platenia a lehoty splatnosti a išlo by o podstatnú zmenu v prípade, ak by prijatie ponuky napríklad obsahovalo zmenu zaužívanej lehoty splatnosti 14 dní na 30 dní.

V dlhodobom obchodnom vzťahu si strany zaužívali prax, že predkladateľ ponuky súhlasil so zmenami uvedenými druhou stranou v oznámení o prijatí ponuky týkajúcimi sa predmetu zmluvy, jeho množstva alebo miesta dodania a nevznášal voči zmenám návrhu pripomienky a pri dodávke z nich vychádzal. Predkladateľ návrhu však má vždy možnosť v prípade zmien v obsahu predloženej ponuky vo vyhlásení o prijatí ponuky tieto akceptovať, alebo vzniesť voči nim námietky.

Na zamedzenie vzniku prípadných sporov o tom, či platne vznikla zmluva, aj keď jej návrh bol prijatý so zmenami, ktoré nemajú podstatnú povahu, bude mať vplyv aj **reakcia predkladateľa** návrhu o tom, či so zmenami ponuky **súhlasí** a ich prijíma, alebo jeho oznámenie, že za takýchto podmienok nie je ochotný uzavrieť zmluvu a nesúhlasí s prijatím ponuky s dodatkami a zmenami.

Ako sme už uviedli, pre účinnosť prijatia ponuky bude dôležité aj posúdenie, či **bola prijatá včas** a v lehote určenej navrhovateľom. Lehota na prijatie môže byť v nej uvedená, alebo sa môže vychádzať aj z obvyklej lehoty používanej v obchodnom styku medzi zmluvnými stranami alebo v bežnom obchodnom styku v obdobnom prípade.

Z Dohovoru vyplýva pre predkladateľa možnosť ponuky **priať aj oneskorený prejav** o prijatí ponuky. V takomto prípade však pre neho vyplýva oznamovacia povinnosť buď ústne alebo písomne bez odkladu upovedomiť prijímateľa ponuky o súhlase s prijatím oneskorene podaného prejavu o prijatí ponuky.

V Dohovore sa upravuje aj možnosť preukazovania prijímateľom ponuky, že jej prijatie odoslal navrhovateľovi za takých podmienok, že by došlo navrhovateľovi včas, avšak z dôvodu určitých problémov s dopravou, ktorá neprebíhala obvyklým spôsobom, nebolo oznámenie o prijatí ponuky doručené včas. V takomto prípade sa umožňuje navrhovateľovi bez odkladu oznámiť ústne alebo písomne, že ponuku považuje za zaniknutú a s jej prijatím nesúhlasí.

V procese uzatvárania kúpnych zmlúv s medzinárodným prvkom bude dôležitý aj **spôsob komunikácie medzi zmluvnými stranami**. V Dohovore sa spomínajú telegram alebo list, ďalekopis alebo iné spôsoby komunikácie. V súčasnosti pôjde najmä o iný a častejší spôsob komunikácie mailom alebo listom. Pri mailovej komunikácii je vhodné sa dohodnúť aj na tom,

či a v ktorých prípadoch sa mail bude považovať za záväzný spôsob komunikácie a v ktorých prípadoch sa vyžaduje písomné potvrdenie jeho obsahu.

Kúpna zmluva sa vždy môže uzavrieť aj **ústnou dohodou, ak takýto spôsob nie je vylúčený podľa čl. 12 a 96 Dohovoru**. V zložitejších a obsahovo náročnejších prípadoch sa však považuje za vhodnejší spôsob uzavretie zmluvy v písomnej forme. Aj v prípade ústnej komunikácie, na zabránenie vzniku prípadných sporov o dohodnutom obsahu zmluvy, je vhodné dohodu o výške ceny potvrdiť písomne. Pôjde najmä o prípady zmlúv, ktorých obsahom je plnenie vyššej hodnoty a ide o nový tovar a nie bežne predávaný a dostupný tovar na trhu.

Prijímateľovi ponuky sa umožňuje, aby prejav, ktorým ponuku prijal, vzal späť, ak tento prejav späť vzatia dôjde pred okamihom alebo v časovom okamihu, kedy by nastali účinky prijatia. Môže sa tak stať v prípadoch, keď prijímateľ ponuky pošle svoj prejav o prijatí ponuky listom, ale s prihliadnutím na novo vyskytnutú situáciu, že tovar nebude môcť použiť, alebo ho z iných dôvodov nepotrebuje, oznámi navrhovateľovi pred dôjdením listu o prijatí ponuky, ústne alebo mailom, že prijatie ponuky berie späť.

V prípade, ak prejav o prijatí ponuky nadobudol účinnosť jeho doručením navrhovateľovi, ktorý neurobil žiadny právne relevantný úkon na odmietnutie jeho prijatia, sa považuje **zmluva za uzavretú**.

V Dohovore sa vo všeobecnosti upravuje aj otázka **miesta doručovania** oznámenia o ponuke, jej prijatia alebo iného prejavu vôle jednej zo zmluvných strán druhej strane, ktorej sú určené. Tieto úkony sa môžu uskutočniť ústne alebo doručením do vlastných rúk do miesta jej podnikania, alebo na jej poštovú adresu. V prípade, že nemá miesto podnikania alebo poštovú adresu, považuje sa zásielka za doručeníu, ak bola poslaná na adresu jej bydliska (sídla). V našich podmienkach by takýto problém nemal nastať, lebo právnická aj fyzická osoba, ktoré sú podnikateľmi, musia mať adresu sídla alebo miesta podnikania a ak by ju nemali, mohol by to byť dôvod na ich zrušenie súdom.

Pokiaľ ide o formu návrhu zmluvy a jeho prijatia, môže sa kúpna zmluva o medzinárodnej kúpe tovaru uzavrieť v ústnej forme alebo písomnej forme. Je to otázka zaužívanej praxe medzi zmluvnými stranami a ich voľba zvolenej komunikácie. Výnimkou je však článok 12) Dohovoru, ktorý **má kogentnú povahu**. Podľa neho ustanovenia o uzavretí zmluvy, podávaní návrhov zmluvy, akýchkoľvek prejavov vôle smerujúcich k ich prijatiu v akejkoľvek **inej forme ako písomnej sa nepoužijú**, ak ktorákoľvek zmluvná strana má miesto podnikania v zmluvnom štáte, ktorý urobil vyhlásenie podľa čl. 12 Dohovoru. Podľa čl. 96 Dohovoru, ak právne predpisy zmluvného štátu Dohovoru vyžadujú, aby sa zmluva o kúpe uzavrela alebo preukazovala písomne, môže kedykoľvek urobiť podľa čl. 12 vyhlásenie, že ustanovenia Dohovoru, ktoré pripúšťajú aby sa zmluva o kúpe tovaru uzavrela, dohodou menila alebo ukončila alebo aby sa ponuka, jej prijatie alebo iný prejav vôle uskutočnili **v ktorejkoľvek inej forme ako písomnej neplatí**, ak ktorákoľvek zmluvná strana má miesto podnikania na jej území. Uvedené ustanovenie nemôžu zmluvné strany dohodou vylúčiť.

V prípade subjektov uzatvárajúcich zmluvu o medzinárodnej kúpe tovaru bude preto dôležité, aby sa pred jej uzavretím presvedčili ak ide o nového obchodného partnera, či sa podľa jeho právneho poriadku vyžaduje uzavretie kúpnej zmluvy v písomnej forme a či štát, v ktorom má tento obchodný partner miesto podnikania, nevydal takéto vyhlásenie o potrebe písomnej formy úkonov vedúcich k uzavretiu zmluvy alebo na jej zmenu.

4. Povinnosti predávajúceho

Základnou povinnosťou predávajúceho je dodať tovar a odovzdať kupujúcemu všetky doklady, ktoré sa k nemu vzťahujú a previesť vlastnícke právo k tovaru na kupujúceho. Ide o rovnakú právnu úpravu ako je v ObZ.

Z hľadiska splnenia povinnosti predávajúceho dodať tovar môžu zmluvné strany miesto splnenia určiť dohodou. V Dohovore sa upravuje situácia (čl. 31), ak sa strany nedohodli na dodaní tovaru na určitom mieste. Vtedy platí, že predávajúci splní svoju povinnosť dodať tovar

- a) odovzdaním na prepravu prvému dopravcovi na prepravu pre kupujúceho, ak zmluva o kúpe zahŕňa prepravu tovaru,

- b) ak ide o tovar určený jednotlivo alebo podľa druhu, ktorý sa nachádza v určitom sklade a má sa z neho dodať alebo ide o tovar, ktorý sa má na určenom mieste vyrobiť alebo zhotoviť, tým, že predávajúci umožní kupujúcemu disponovať s tovarom v tomto mieste,
- c) v ostatných prípadoch sa povinnosť dodať splní, ak predávajúci umožní kupujúcemu nakladať s tovarom v mieste svojho podnikania.

Otázka spôsobu splnenia povinnosti predávajúceho dodať tovar je vecou dohody zmluvných strán. Ak má predávajúci povinnosť tovar odovzdať na prepravu, je povinný zabezpečiť všetky úkony spojené so zabezpečením prepravy a uzavrieť s príslušným dopravcom zmluvu na vykonanie prepravy do určeného miesta.

Podľa našej právnej úpravy, ak predávajúci plní povinnosť dodať tovar odovzdaním dopravcovi, je dopravca povinný potvrdiť prevzatie zásielky v nákladnom liste alebo náložnom liste. Na základe týchto dokladov, ktoré mu poslal predávajúci, je oprávnený na prevzatie prepravovanej zásielky od dopravcu.

Predávajúci musí bez zbytočného odkladu oznámiť kupujúcemu odoslanie tovaru a odoslaný tovar v oznámení bližšie určiť. V prípade, že tak predávajúci neurobí a tovar odovzdaný dopravcovi na základe dohody strán v zmluve alebo na základe ustanovení Dohovoru nie je zreteľne označený na účely zmluvy značkami na tovare, dopravnými dokladmi alebo inak, musí predávajúci zaslať kupujúcemu oznámenie o odoslaní zásielky a tovar v ňom špecifikovať. Je to obdoba upraveného postupu strán pri splnení dodávky odoslaním v § 413 ObZ, podľa ktorého, ak predávajúci splní povinnosť dodať tovar kupujúcemu jeho odoslaním dopravcu, ale odovzdaný tovar dopravcovi nie je zjavne a dostatočne označený ako zásielka pre kupujúceho, účinky dodania nastanú **až doručením oznámenia** predávajúceho kupujúcemu, ktoré musí vykonať bez zbytočného odkladu, o odoslaní tovaru a odoslaný tovar v oznámení bližšie určiť. V prípade, že tak predávajúci neurobí, nedochádza k splneniu odovzdaním na prepravu, ale za dodanie sa bude považovať až odovzdanie tovaru dopravcom kupujúcemu.

Otázky spojené s prepravou tovaru na zabezpečenie splnenia dodávky a zaslanie prepravných dokladov oprávňujúcich na prevzatie zásielky by si mali zmluvné strany v kúpnej zmluve podrobnejšie upraviť. Spravidla sa bude vychádzať aj z obchodnej praxe, ktorú si zmluvné strany medzi sebou zaviedli, ak ide o splnenie dodania tovaru odovzdaním na prepravu dopravcovi.

5. Povinnosti kupujúceho

Kupujúci je povinný prevziať tovar a zaplatiť za tovar kúpnu cenu. V prípade, že zmluvné strany sa dohodli na vzniku povinnosti kupujúceho poskytnúť predávajúceму dohodnuté spolupôsobenie, ktoré ovplyvňuje možnosť predávajúceho splniť povinnosť dodať tovar, musí kupujúci túto povinnosť splniť alebo navrhnúť predávajúceму zmenu zmluvy, v ktorej sa táto povinnosť vynechá, ak nie je schopný dohodnuté spolupôsobenie poskytnúť.

Podľa Dohovoru, ak zmluvná strana uvedie v ponuke kúpnu cenu a druhá strana predloží v prijatí ponuky návrh jej zmeny, takýto návrh zmeny ceny **sa považuje za podstatnú zmenu** podmienky ponuky. Nepovažuje sa preto za prijatie ponuky, ale považuje sa za proti ponuku. V takomto prípade **nedochádza k platnému uzavretiu** kúpnej zmluvy.

V prípade, že v ponuke na uzavretie kúpnej zmluvy podľa Dohovoru nie je uvedená výslovné alebo nepriamo kúpna cena, ani ustanovenia umožňujúce jej určenie, **sa zmluva nepovažuje za platne uzavretú**. Ak návrh zmluvy, ktorý je ponukou neobsahuje kúpnu cenu alebo ustanovenia umožňujúce jej určenie, **môže zmluva platne vzniknúť** jedine v prípade, ak kupujúci, ktorému bola ponuka určená bez uvedenia kúpnej ceny, alebo ustanovenia umožňujúceho jej určenie, vo vyhlásení o prijatí návrhu vysloví súhlas s uzavretím kúpnej zmluvy **bez dohody o cene** alebo ustanovení umožňujúcich jej určenie a predávajúci s tým súhlasí.

Pokiaľ pôjde o otázku kúpnej ceny, je v takomto prípade daná domnienka týkajúca sa jej určenia, že zmluvné strany nepriamo určili kúpnu cenu, ktorá zodpovedá cene, ktorá sa vo všeobecnosti účtovala v dobe uzavretia zmluvy za taký tovar za porovnateľných okolností v príslušnom obchodnom odvetví (čl. 55). Použitie určenia ceny podľa tohto článku je však podmienené tým, že zmluvné strany v ponuke a jej prijatí neprejavili inú vôľu. Ak by jedna zo

zmluvných strán vyjadriť požiadavku na určenie ceny pri podaní ponuky alebo jej prijatí, uvedené ustanovenie by o domnienke použitia všeobecnej ceny **nemohlo použiť**.

Ide o obdobu § 448 ObZ, ktoré sa môže použiť len vtedy, ak bola kúpna zmluva platne uzavretá. V prípade, že kúpna zmluva neobsahuje dohodu o cene alebo spôsobe jej určenia za platne uzavretú sa považuje z hľadiska podstatnej časti zmluvy, ktorou je dohoda o cene, dohoda strán, že chcú uzavrieť zmluvu **aj bez určenia ceny**, čo však musí byť výslovne v návrhu zmluvy a jej prijatí uvedené. V čl. 55 Dohovoru sa tiež uvádza predpoklad na použitie ustanovenia o platnosti všeobecnej ceny, aby bola kúpna zmluva platne uzavretá.

Obdobne ako v našej úprave môže preto platne vzniknúť kúpna zmluva o medzinárodnej kúpe tovaru, aj keď nebola v ponuke uvedená kúpna cena alebo spôsob jej určenia a predávajúci aj kupujúci súhlasili s uzavretím zmluvy aj bez určenia ceny s tým, že v našej právnej úprave je podmienka **platnosti dohody o cene bez jej určenia** výslovne uvedená v § 409 ods. 2 ObZ. Podľa Dohovoru je možné k tejto podmienke dohody dospieť výkladom ustanovení o kúpnej cene a určení všeobecnej ceny.

V praxi však môže spôsobovať problémy situácia, ak ide o nový tovar s vlastnosťami, ktorý sa bežne na trhu nepredáva a zmluvné strany nebudú môcť určiť kúpnu cenu porovnaním s iným bežne dostupným tovarom s podobnými vlastnosťami. V takomto prípade by si zmluvné strany v ponuke a jej prijatí mali dohodnúť podmienky, ako sa určí výška kúpnej ceny, napríklad aj dohodou o dodatočnom určení kúpnej ceny alebo, že kúpnu cenu určí tretia osoba.

V prípade, že právne predpisy druhej zmluvnej strany určujú **pre možnosť platenia** kúpnej ceny za dodaný tovar v zahraničí osobitné podmienky a formality, musí kupujúci splniť aj tieto požiadavky na možnosť zaplatenia ceny. Môže ísť o preukázanie určitých dokladov na to, aby peňažný ústav cezhraničnú platbu uskutočnil.

Zmluvné strany si môžu dohodnúť aj miesto platenia v sídle predávajúceho. Podmienkou vydania tovaru môže byť súbežné zaplatenie kúpnej ceny. Spravidla pôjde o platbu bezhotovostnú, lebo naše právne predpisy neumožňujú platbu v hotovosti prevyšujúcu 5 000 eur, ak ide o platbu právnickej osobe.

Podľa Dohovoru, ak sa strany nedohodli na povinnosti kupujúceho zaplatiť kúpnu cenu v inom mieste platí, že ju musí zaplatiť

- a) v mieste podnikania predávajúceho, alebo
- b) v mieste odovzdania tovaru alebo dokladov, ak sa má platíť pri odovzdaní tovaru alebo dokladov.

Vo všeobecnosti platí, že kupujúci je povinný zaplatiť kúpnu cenu, keď mu predávajúci umožní nakladať s tovarom alebo s dokladmi, na základe ktorých môže kupujúci nakladať s tovarom. To platí, ak sa zmluvné strany nedohodli na inom čase platenia. Na ochranu predávajúceho pri platení kúpnej ceny tovaru, ktorý sa prepravuje dopravcom, môže byť určená podmienka, že tovar alebo doklady umožňujúce nakladať s ním sa dopravcom vydajú kupujúcemu v mieste určenia až po preukázaní zaplatenia kúpnej ceny.

Na druhej strane z čl. 58 ods. 3 Dohovoru vyplýva, že kupujúci nie je povinný zaplatiť dohodnutú kúpnu cenu, dokiaľ nemá možnosť si prehliadnúť dodávaný tovar. Neplatí to však v prípade, ak z postupu pri dodávke alebo platení dohodnutom medzi stranami sa kupujúcemu taká možnosť neposkytuje.

Kupujúcemu sa ukladá, aby pri prevzatí dodávky vytvoril pre predávajúceho možnosti, aby tento mohol tovar riadne dodať napríklad tým, že v mieste splnenia v sklade kupujúceho umožní tovar dodať tak, že mu riadne sprístupní miesto splnenia a zabezpečí určité technické prostriedky na vyloženie tovaru, ak pôjde o tovar v paletách alebo tovar, ktorého povaha si to vyžaduje.

Kupujúcemu sa ukladá, aby dodaný tovar riadne prevzal a ukladá sa mu prevzatý tovar prezrieť alebo zariadení jeho prehliadku. V prípade, že tovar sa predávajúcim odosiela prostredníctvom dopravcu, prehliadka tovaru sa môže odložiť až do doby, pokiaľ tovar dôjde do miesta určenia.

Musí však ísť o tovar, ktorý predávajúci dodal v množstve, akosti a vyhotovení podľa dohody strán o vlastnostiach predmetu kúpnej zmluvy. Povinnosti predávajúceho sa v Dohovore určujú obdobne ako v ObZ. Platí, že predávajúci je povinný dodať tovar v množstve, akosti a vyhotovení podľa zmluvy. Je vecou zmluvných strán, aby požadované vlastnosti tovaru uviedli v dohodnutom predmete zmluvy.

Pri posudzovaní platnosti uzavretia kúpnej zmluvy o medzinárodnej kúpe tovaru sa vychádza zo znenia ponuky a formulácie požiadaviek zmluvnej strany na jej uzavretie a prejavu vôle

druhej strany vo vyhlásení o prijatí ponuky. Na základe prejavu vôle strán vyjadreného v návrhu na uzatvorenie zmluvy v kúpnej zmluve o množstve, druhu, vlastnostiach a vyhotovení tovaru, prípadne ceny alebo nahradenia dohody o nej a vo vyhlásení o jeho prijatí dochádza k vzniku zmluvy.

Z dohodnutého obsahu zmluvy sa vychádza pri posudzovaní, či predávajúci plnil riadne alebo dodal vadný tovar.

V prípade, že sa zmluvné strany nedohodli inak, na posúdenie, či je tovar dodaný bez väd sa vychádza z toho,

- a) či sa tovar hodí na účely, na ktoré sa používa tovar toho istého vyhotovenia ako je uvedený v ponuke,
- b) v prípade, ak ide o osobitný účel využitia tovaru, o ktorom bol predávajúci výslovne alebo inak upovedomený, či sa dodaný tovar na tento účel hodí,
- c) či má tovar vlastnosti vzorky predloženej predávajúcim kupujúcemu pri ponuke, ak sa predmet zmluvy dohodol tak, že má byť dodaný s vlastnosťami podľa predloženej vzorky
- d) ak sa tovar prepravuje, posudzuje sa, či bol tovar zabalený a uložený spôsobom, ktorý je obvyklý pre takýto tovar.

6. Nároky z väd tovaru a nároky tretích osôb

Zistenie a oznámenie väd kupujúcim je základnou podmienkou uplatnenia nároku z väd tovaru. Nárok kupujúceho z väd tovaru zaniká, ak v primeranom čase po zistení väd alebo po uplynutí primeraného času, čo ich mohol zistiť, vady tovaru neoznámí predávajúcemu. Maximálna lehota na oznámenie väd je najneskôr dva roky od prevzatia tovaru kupujúcim. Táto lehota neplatí, ak zmluvné strany dohodli inú zmluvnú záručnú dobu.

V prípade, ak predávajúci dodal tovar pred dobou určenou pre dodanie a určité množstvo tovaru chýbalo alebo išlo o vadný tovar, môže predávajúci, do uplynutia určenej doby pre dodanie, dodať chýbajúcu časť alebo chýbajúce množstvo dodaného tovaru alebo dodať náhradný tovar za dodaný vadný tovar, alebo odstrániť vady dodaného tovaru. Podmienkou však je, že výkon tohto práva nespôsobí kupujúcemu neprimerané ťažkosti alebo neprimerané výdavky. Kupujúcemu však vždy zostáva zachovaný nárok na náhradu škody podľa Dohovoru. V tomto prípade ide o rovnakú právnu úpravu ako obsahuje § 426 ObZ.

Dohovor v čl. 40 obsahuje dôležitú zásadu z hľadiska ochrany kupujúceho pri dodržaní lehoty na splnenie povinnosti prezrieť tovar alebo zariadení jeho prezretie a pred zánikom práva z väd tovaru v dôsledku ich neoznámenia. **Predávajúci sa nemôže dovoliavať nesplnenia** povinnosti kupujúceho zabezpečiť v čo najkratšom čase prehliadku tovaru alebo zariadenia jeho prehliadky a nesplnenia oznamovacej povinnosti kupujúceho oznámiť povahu väd v primeranom čase po tom, čo ich zistil alebo mal zistiť postupom podľa čl. 38 a 39 Dohovoru v prípade, že vady tovaru sú **dôsledkom skutočností, o ktorých vedel alebo nemohol nevedieť a ktoré neoznámil kupujúcemu.**

Pri porušení povinností predávajúceho vyplývajúcich zo zmluvy na dodanie tovaru, ktorý nebol dodaný v dohodnutom množstve, s dohodnutými vlastnosťami a v dohodnutej akosti, kupujúcemu vyplývajú práva na odstránenie väd. Kupujúcemu popri právach z väd plnenia zmluvy a odstránenia jeho dôsledkov **vzniká aj právo na náhradu škody.** Kupujúci, ak uplatní právo na iné náhrady nie je zbavený práva na uplatnenie náhrady škody (čl. 45 ods. 2).

Pri úprave práva na náhradu škody ide o rovnakú úpravu aj v ObZ v spomínanom § 426. Platí to aj podľa § 436 ods. 4 ObZ, keď kupujúci má popri nárokoch z väd tovaru aj nárok na náhradu škody. Rovnako pri úprave povinnosti kupujúceho pri uplatnení práva na odstránenie väd voči predávajúcemu a poskytnutia primeranej dodatočnej lehoty na ich odstránenie v § 437 ods. 3 ObZ, v ktorej nemôže uplatniť iné nároky na odstránenie väd, však kupujúcemu vzniká nárok na náhradu škody. Z § 440 ObZ vyplýva, že uplatnené nároky z väd tovaru sa nedotýkajú nároku na náhradu škody.

Kupujúci môže uplatniť podľa povahy vady nasledovné nároky z väd:

Kupujúci môže uplatniť **nárok na dodanie náhradného tovaru**, ak dodaný tovar nezodpovedá dohodnutým vlastnostiam predmetu zmluvy a predstavuje podstatné porušenie zmluvy.

Podmienkou je zaslание včasného oznámenia o zistených vadách a voľba takéhoto práva súčasne s oznámením alebo v primeranom čase neskôr. Kupujúci môže požadovať **odstránenie väd** z dodaného plnenia s vadami, náhrada nákladov na odstránenie väd však nesmie byť neprimeraná s prihliadnutím na všetky okolnosti dodania tovaru a posudzovania nákladov na odstránenie väd. V tomto prípade má kupujúci právo určiť dodatočnú primeranú lehotu na odstránenie väd. Dôležité je, že pred uplynutím takto určenej dodatočnej lehoty na odstránenie väd plnenia vyplývajúcich z porušenia zmluvy kupujúci nesmie uplatniť iný nárok z väd plnenia. Výnimkou z tohto postupu však je, ak kupujúci dostane od predávajúceho **oznámenie**, že nesplní svoje povinnosti v tejto lehote. Kupujúci však týmto nestráca právo na náhradu škody spôsobenú omeškaním predávajúceho pri plnení.

Kupujúci má právo požadovať zľavu z ceny, pričom kúpnu cenu môže znížiť aj v prípade, ak už bola kupujúcim v plnom rozsahu zaplatená. Požiadavku na zľavu z ceny môže uplatniť v rozsahu zodpovedajúcom pomeru medzi hodnotou tovaru, ktorú mal v čase dodania s vadami a hodnotou, ktorú by mal v tejto dobe tovar bez väd. Nárok na zľavu z ceny však kupujúcemu nevznikne, ak predávajúci odstránil dôsledky riadneho neplnenia svojich povinností podľa čl. 37 alebo 48 Dohovoru. Rovnako kupujúci nemôže uplatniť zľavu z ceny, ak odmietne ponúknuté plnenie predávajúceho, ktorým odstraňuje dôsledky porušenia svojich povinností.

Kupujúcemu vzniká aj právo **na odstúpenie od zmluvy**. Predpokladom pre vznik tohto práva je však porušenie niektorej zo zmluvných povinností alebo povinností vyplývajúcich z Dohovoru **podstatným spôsobom** alebo pri nedodaní tovaru, ak ho predávajúci nedodá ani v kupujúcim dodatočne určenej primeranej lehote na dodanie tovaru, alebo ak vyhlási, že nedodá tovar ani v takto dodatočne určenej primeranej lehote na splnenie povinnosti dodať tovar.

V Dohovore sa uplatňuje aj právo na odstránenie právnych väd. Predávajúci je povinný dodať tovar, ktorý nie je obmedzený žiadnym právom alebo nárokom tretej osoby založenom na priemyselnom alebo inom duševnom vlastníctve, o ktorom v čase uzavretia zmluvy vedel alebo nemohol nevedieť, ak také **právo sa zakladá na priemyselnom alebo inom duševnom vlastníctve**

- a) podľa práva štátu, kde bude tovar znova predaný alebo inak použitý, platí to v prípade, ak zmluvné strany v čase uzavretia zmluvy zamýšľali taký ďalší predaj alebo iné také použitie v tomto štáte alebo
- b) podľa práva štátu, kde má kupujúci miesto podnikania v ostatných prípadoch. (čl. 42 ods. 1). Povinnosť predávajúceho dodať tovar nezaťažený právnymi vadami **sa nevzťahuje** na prípady, ak
 - a) kupujúci v čase uzavretia zmluvy vedel alebo nemohol nevedieť o práve z priemyslového alebo iného duševného vlastníctva zaťažujúcom dodávku tovaru, alebo
 - b) ak právo alebo nárok vyplýva z toho, že predávajúci postupoval podľa technických výkresov, návrhov, vzorcov alebo iných podkladov, ktoré mu obstaral kupujúci (čl. 42 ods. 2 Dohovoru).

Kupujúci musí splniť voči predávajúcemu oznamovaciu povinnosť podaním správy **v primeranej lehote** po tom, čo sa **dozvedel alebo sa mal dozvedieť** o práve alebo nároku tretej osoby vyplývajúceho z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva. V správe musí určiť povahu práva alebo nároku tretej osoby vyplývajúcej z porušenia práv z priemyslového alebo duševného vlastníctva. Platí, že predávajúci sa nemôže dovolávať porušenia povinnosti kupujúceho podať mu uvedenú správu, ak vedel o práve alebo nároku tretej osoby a jeho povahe.

Na zabránenie vzniku pochybností by sa kupujúci aj predávajúci mali navzájom informovať, ak majú vedomosť o tovare, ktorý je predmetom zmluvného plnenia a je zaťažený právom z duševného alebo priemyslového vlastníctva. Kupujúci môže mať záujem aj o takýto tovar s tým, že môže s predávajúcim zariadiť splnenia poplatkových povinností v súvislosti s licenciou na užívanie takto zaťaženého tovaru.

7.

Prechod nebezpečenstva škody na tovare

Pri uzatváraní zmluvy by zmluvné strany mali upraviť aj podmienky prechodu nebezpečenstva za škodu na tovare, ktoré bude súvisieť s dohodnutým miestom a spôsobom splnenia zmluvy. V zásade platí, že pri tovare, ktorý je predmetom zmluvy, prechádza nebezpečenstvo škody

na kupujúceho v čase prevzatia tovaru a ak to neurobí včas, v čase, keď je mu umožnené nakladať s tovarom a kupujúci poruší zmluvu tým, že dodávku neprevezme.

Ak sa splnenie záväzku predávajúceho dodať tovar kupujúcemu uskutočňuje odovzdaním na prepravu zvoleným spôsobom železničnou alebo cestnou prepravou, alebo iným druhom prepravy, prechádza nebezpečenstvo škody na tovare jeho odovzdaním prvému dopravcovi. V prípade, že zo zmluvy vyplýva povinnosť predávajúceho odovzdať tovar na prepravu dopravcovi na určitom mieste, nebezpečenstvo škody na tovare, prechádza až jeho odovzdaním na prepravu určenému dopravcovi na tomto mieste.

Podmienkou však je riadne označenie tovaru, ktorý je predmetom kúpnej zmluvy, či už na jeho balení, obale, vystavení prepravných dokladov s označením miesta dodania a názvu kupujúceho. V prípade, že predávajúci odovzdáva tovar dopravcovi na základe dohody v uzatvorenej kúpnej zmluve alebo podľa Dohovoru, ktorý nie je zreteľne označený na účely zmluvy značkami na tovare, dopravnými dokladmi alebo inak, musí predávajúci zaslať kupujúcemu oznámenie o odoslaní zásielky a tovar v ňom špecifikovať. (Čl. 32 ods. 1.)

Prepravné doklady, ktoré potvrdzujú prevzatie zásielky dopravcom (nákladný list alebo náložný list) predávajúci posieľa kupujúcemu s tým, že na základe ich doručenia, vzniká kupujúcemu právo na prevzatie zásielky. Predávajúci zaslaním dokladov kupujúcemu preukazuje splnenie povinnosti odovzdať tovar dopravcovi, čím dochádza aj k splneniu povinnosti dodať z uzavretej kúpnej zmluvy.

8. Náhrada škody

V čl. 74 Dohovoru sa upravujú podmienky vzniku práva na náhradu škody. V prípade porušenia zmluvy zo strany jedného jej účastníka vzniká druhej strane právo na náhradu straty vrátane ušlého zisku, ktorú utrpela v dôsledku porušenia zmluvy. Výška náhrady škody je však limitovaná výškou straty a ušlého zisku, ktorú strana porušujúca zmluvu predvídala alebo mala predvídať v čase uzatvorenia zmluvy, že jej konaním alebo nekonaním druhej strane môže vzniknúť. Vychádza sa pritom z posudzovania skutočností z rokovania strán pri uzatváraní zmluvy, či strana porušujúca zmluvu vedela alebo mala vedieť, že porušením zmluvy dôjde k takémuto následku.

Záver

V prípade uzatvárania zmlúv medzi podnikateľskými subjektmi, ktoré majú miesto podnikania v rôznych štátoch a tieto sú zmluvnými štátmi Dohovoru, sa Dohovor stáva základnou právnou normou upravujúcou vzájomné vzťahy takýchto podnikateľských subjektov.

Pokiaľ ide o použitie medzinárodných zmlúv z § 756 ObZ vyplýva, že jeho ustanovenia sa použijú len vtedy, ak **medzinárodná zmluva**, ktorá je pre Slovenskú republiku záväzná a bola uverejnená v Zbierke **zákonov neobsahuje odlišnú úpravu**. Platí to však len v prípade medzinárodných zmlúv, ktoré obsahujú ustanovenia aplikovateľné na vzťahy súkromnoprávných subjektov pri uzatváraní kúpnej zmluvy o medzinárodnej kúpe tovaru s tým, že obsahujú odlišnú úpravu od ustanovení ObZ.

Na druhej strane treba uviesť, že Dohovor platí na uzatváranie zmlúv o medzinárodnej kúpe tovaru len v prípade, ak jeho pôsobnosť zmluvné strany nevyklúčia. V prípade, že zmluvné strany neuvedú nič o režime právnej úpravy pri medzinárodnej kúpe tovaru nastupuje pôsobnosť Dohovoru. Podnikateľské subjekty s miestom podnikania v Česku a na Slovensku pri uzatváraní dohody o kúpnej zmluve a podmienok dodania tovaru by mali preto riešiť aj otázku právneho režimu takejto zmluvy a s uvedením, či chcú vylúčiť pôsobnosť Dohovoru, lebo ak neuvedú nič, tak sa automaticky bude ich právny vzťah ním spravovať. Zároveň pri vylúčení účinnosti Dohovoru by sa mali dohodnúť na rozhodnom práve, ktorým sa bude zmluva spravovať. Mali by tak urobiť aj v prípade, ak aplikáciu Dohovoru nevyklúčia.

Pri tomto rozhodovaní je dôležité si uvedomiť, že prevažná časť ustanovení Dohovoru OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru má dispozitívnu povahu, takže aj pri jeho aplikácii

sa okrem čl. 12, ktorý sa na české a slovenské subjekty nepoužije, lebo zmluvný štát Dohovoru Česká republika a Slovenská republika, neurobil vyhlásenie podľa čl. 96 o požiadavke na uzatváranie kúpnej zmluvy len v písomnej forme, sa zmluvné strany môžu dohodnúť odchylné od jeho jednotlivých ustanovení. Dôležité však je, aby sa zmluvné strany dohodli v zmluve na otázkach, ktoré sú rozhodujúce pre splnenie povinnosti predávajúceho a kupujúceho, ktoré chcú upraviť odchylné od ustanovení Dohovoru, aby plnenie povinnosti predávajúceho dodať tovar a povinnosti kupujúceho tovar riadne prevziať a zaplatiť dohodnutú cenu bolo v zmluve jasne vymedzené, nespôsobovalo vznik pochybností pri ich výklade, čím sa zabráni vzniku zbytočných sporov. ■

RESUMÉ

Niektoré problémy pri uzatváraní zmlúv o medzinárodnej kúpe tovaru

Článok poukazuje na nedostatky pri uzatváraní kúpnych zmlúv o medzinárodnej kúpe tovaru medzi stranami, ktoré majú sídlo v rôznych štátoch a postupe strán, ktoré sa nedohodnú na právnom poriadku niektorej zmluvnej strany. Poukazuje na aplikáciu Dohovoru OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru a možnosť jeho vylúčenia na základe dohody strán alebo možnosť odchýlenia sa od jeho dispozitívnych ustanovení. Problémy vznikajú aj pri nedostatkoch dohody o cene. Pri zmluvách uzatváraných vo viacerých jazykoch poukazuje na problémy nesprávneho prekladu dôležitých ustanovení zmluvy vyvolávajúcej sporné situácie. V takýchto prípadoch by sa strany mali dohodnúť, v ktorom jazyku bude mať znenie zmluvy prednosť.

SUMMARY

Some Problems Arising While Entering into Contracts for the International Sale of Goods

The author points to problems arising in the course of entering into contracts for the international sale of goods between the parties who have their registered offices in different countries, and to problems arising in connection with the steps taken by the parties in cases where they do not agree on the governing law applicable in either party's country. The author points to the application of the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods and to the possibility to exclude its application based on the parties' agreement, or to the possibility to deviate from its facultative provisions. Problems arise also if there are insufficient price arrangements. Where the contracts are made in several languages, the author points to the problems arising as a result of irregularities of the translation of important contract provisions, which causes disputes. In such cases, the parties should agree which language version shall prevail.

ZUSAMMENFASSUNG

Einige Probleme beim Abschluss von Verträgen über den internationalen Warenkauf

Im Artikel wird auf die Fehler beim Abschluss von Verträgen über den internationalen Warenkauf zwischen den Parteien, die ihren Sitz in verschiedenen Ländern haben und auf die Vorgangsweise der Parteien, die gegenseitig keine maßgebliche Rechtsordnung vereinbart haben, hingewiesen. Er weist auf die Anwendung des Übereinkommen der Vereinten Nationen über die Verträge über den internationalen Warenkauf und die Möglichkeit seiner Ausschließung aufgrund der Vereinbarung der Parteien oder auf die Möglichkeit der Abweichung von seinen dispositiven Bestimmungen, hin. Die Schwierigkeiten treten auch wegen Fehler bei der Preisvereinbarung ein. Bei den in mehreren Sprachen abgefassten Verträgen macht er auf Komplikationen bei einer nicht präzisen Übersetzung der wichtigen Vertragsbestimmungen, die in der Folge zu Auslegungsunterschieden und Widersprüchen führen, aufmerksam. In solchen Fällen sollten sich die Parteien einigen darauf, welche Sprachfassung des Vertrages den Vorrang haben soll.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Združenie na ochranu spotrebiteľa a odpor voči platobnému rozkazu

Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v spojení so zásadou ekvivalencie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá neumožňuje organizácii na ochranu spotrebiteľa vstúpiť ako vedľajší účastník na podporu spotrebiteľa do konania o vydanie platobného rozkazu týkajúceho sa individuálneho spotrebiteľa a podať odpor proti takémuto platobnému rozkazu, ak ho nenapadne uvedený spotrebiteľ, v prípade, ak uvedená právna úprava skutočne ukladá pre vedľajšie účastníctvo združení na ochranu spotrebiteľov v sporoch týkajúcich sa práva Únie menej výhodné podmienky, než sú tie, ktoré sa uplatňujú v prípade sporov týkajúcich sa výlučne vnútroštátneho práva, čo musí preveriť vnútroštátny súd.

Smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá, napriek tomu, že v štádiu vydania platobného rozkazu proti spotrebiteľovi stanovuje preskúmanie nekalej povahy podmienok uvedených v zmluve uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, na jednej strane priznáva právomoc vydať tento platobný rozkaz súdnemu úradníkovi, ktorý nemá postavenie sudcu, a na druhej strane stanovuje pätnásťdňovú lehotu na podanie odporu a vyžaduje, aby bol tento odpor vecne odôvodnený, za predpokladu, že takéto ex offo preskúmanie nie je stanovené v štádiu výkonu uvedeného platobného rozkazu, čo musí preveriť vnútroštátny súd.

Článok 4 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere jednak neuvádza ročnú percentuálnu mieru nákladov a obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu, a jednak neuvádza úrokovú sadzbu, takáto okolnosť je rozhodujúcim prvkom v rámci analýzy dotknutého vnútroštátneho súdu v súvislosti s otázkou, či je podmienka uvedenej zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle uvedeného ustanovenia.

*Rozsudok Súdneho dvora z 20. septembra 2018
vo veci C-448/17, EOS KSI Slovensko – ECLI:EU:C:2018:745.*

Prejudiciálne otázky Krajského súdu v Prešove vyjadrujú pochybnosti tohto súdu vo vzťahu ku konštantne judikovanému názoru Najvyššieho súdu SR týkajúcemu sa možnosti združenia na ochranu spotrebiteľa ako vedľajšieho účastníka podať odpor voči platobnému rozkazu vydanému proti spotrebiteľovi. Podľa Najvyššieho súdu SR je odpor vedľajšieho účastníka proti platobnému rozkazu neprípustný, pretože až podaním odporu žalovaným (spotrebiteľom) sa

uplatnený nárok stáva sporným a až od tohto momentu môže byť naplnený zmysel a obsah vedľajšieho účasti podľa § 93 ods. 2 OSP pomáhať v konaní hlavnému účastníkovi a podporovať ho s cieľom prispieť k ochrane jeho práv. To znamená, že oznámením tretieho subjektu, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného v štádiu skráteného (rozkazného) konania, nenastávajú účinky vzniku vedľajšieho účasti tohto subjektu, a preto neprichádza do úvahy ani podanie odporu proti platobnému rozkazu takýmto subjektom.¹

Krajský súd v Prešove sa prostredníctvom prejudiciálnych otázok snažil zistiť, či je tento postoj udržateľný z pohľadu práva Únie týkajúceho sa ochrany spotrebiteľov.² Zdá sa, že napriek komplikovanému zneniu prejudiciálnych otázok sa podarilo Súdnu dvoru pochopiť ich zmysel a poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď.³

Skutkovo prejudiciálne otázky súvisia so situáciou pána Danka, ktorý v roku 2005 uzavrel so Všeobecnou úverovou bankou zmluvu o spotrebiteľskom úvere vo výške 30 000 Sk. Následne došlo k postúpeniu pohľadávky z tejto zmluvy na spoločnosť EOS KSI Slovensko s. r. o. (ďalej len „EOS“), ktorá sa zaoberá vymáhaním pohľadávok. EOS podala na Okresnom súde Humenné (ďalej len „OS Humenné“) žalobu o zaplatenie sumy 1 123,12 eur s 9,5% úrokom z omeškania, pričom navrhla vydanie platobného rozkazu na základe § 172 ods. 1 OSP. Proti platobnému rozkazu, ktorý bol vydaný 24. augusta 2012 súdnym úradníkom, podalo odpor Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (ďalej len „HOOS“) v pozícii vedľajšieho účastníka, ktorý v konaní podporuje pána Danka a jeho manželku. OS Humenné uznesením zo 17. januára 2013 odpor odmietol, keďže v dôsledku nepodania odporu samotným spotrebiteľom neboli splnené podmienky na vstup združenia HOOS do konania v pozícii vedľajšieho účastníka.

Krajský súd v Prešove na základe odvolania podaného združením HOOS zrušil uznesenie OS Humenné a prikázal tomuto súdu nariadiť pojednávanie, vykonať dokazovanie a opätovne rozhodnúť vo veci samej po preskúmaní zmluvných podmienok úverovej zmluvy. Poukázal aj na to, že pri vydaní platobného rozkazu nebola zohľadnená skutočnosť, že úverová zmluva neuvádza ročnú percentuálnu mieru nákladov (ďalej len „RPMN“), ale iba matematický vzorec jej výpočtu, pričom však absentovali údaje potrebné na uskutočnenie tohto výpočtu.

Najvyšší súd SR, konajúci na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, zrušil 10. marca 2015 uznesenie Krajského súdu v Prešove a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Za tejto situácie sa rozhodol Krajský súd v Prešove prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru päť prejudiciálnych otázok týkajúcich sa výkladu smernice 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica 93/13“).

Súdny dvor prvú prejudiciálnu otázku pochopil tak, že smeruje k zisteniu, či smernica 93/13 bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje združeniu na ochranu spotrebiteľa vstúpiť ako vedľajší účastník na podporu spotrebiteľa do konania o vydanie platobného rozkazu týkajúceho sa individuálneho spotrebiteľa a podať odpor proti takémuto platobnému rozkazu, ak ho nenapadne uvedený spotrebiteľ.

Súdny dvor najprv pripomenul, že z článku 7 ods. 2 smernice 93/13 vyplýva, že združenia na ochranu spotrebiteľov musia mať možnosť požiadať súdy o rozhodnutie, či podmienky navrhované na všeobecné uplatňovanie majú nekalú povahu, a prípadne dosiahnuť ich zákaz. Smernica však neupravuje otázku, či na realizáciu tejto možnosti majú mať združenia na ochranu spotrebiteľa aj právo stať sa vedľajšími účastníkmi konania na podporu spotrebiteľov v rámci individuálnych sporov. Preto je v súlade so zásadou procesnej autonómie úlohou vnútroštátnych právnych poriadkov, aby túto otázku upravili, pričom však musia dodržať zásadu efektivity a ekvivalencie. Kým odmietnutie pripustiť vedľajšie účasti združenia na ochranu spotrebiteľa v konaní týkajúcom sa spotrebiteľa nie je problematické z pohľadu zásady efektivity, problémom by mohlo byť dodržanie zásady ekvivalencie, pokiaľ by Krajský súd v Prešove preukázal, že slovenská právna úprava ukladá pre vedľajšie účasti združení na ochranu spotrebiteľa v sporoch týkajúcich sa práva Únie menej výhodné podmienky, než sú tie, ktoré sa uplatňujú v prípade sporov týkajúcich sa výlučne vnútroštátneho práva. Krajský súd v Prešove totiž vychádza z predpokladu, že vo veci, ktorá neobsahuje prvky týkajúce sa práva Únie, vzniká spor podľa slovenskej právnej úpravy v deň podania žaloby na súde, v dôsledku čoho je vedľajší účastník konania oprávnený vstúpiť do konania od jeho začatia. Naopak, v konaní o vydanie platobného rozkazu voči spotrebiteľovi, ktoré sa týka práva Únie, spor vzniká až v okamihu, keď spotrebiteľ podá odpor proti platobnému rozkazu, v dôsledku čoho združenie na ochranu spotrebiteľa môže vstúpiť do konania ako vedľajší účastník až po podaní odporu.

1 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. októbra 2013, sp. zn. 6 Cdo 357/2012

2 Za zmienku stojí skutočnosť, že odkazy na konanie vo veci C-448/17 a najmä na stanovisko Komisie prezentované v tomto konaní sa objavili v inom rozhodnutí Krajského súdu v Prešove ešte pred tým, ako bolo rozhodnuté vo veci C-448/17 – rozsudok z 5. apríla 2018, 3CO/15/2018, ECLE:SK:KS-PO:2018:8613204609.3.

3 Vnútroštátne súdy pri formulovaní prejudiciálnych otázok často zabúdajú, že tieto otázky budú predmetom prekladu, a preto by mali byť formulované čo najzrozumiteľnejšie, aby sa znížilo riziko zmeny ich zmyslu pri preklade.

Druhá odpoveď Súdneho dvora súvisí s treťou až piatou otázkou Krajského súdu v Prešove. Tieto otázky smerovali k zisteniu, či je z pohľadu smernice 93/13 udržateľná právna úprava, ktorá síce v štádiu vydania platobného rozkazu proti spotrebiteľovi stanovuje preskúmanie nekalej povahy podmienok uvedených v zmluve uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, ale súčasne priznáva právomoc vydať tento platobný rozkaz súdnemu úradníkovi, ktorý nemá postavenie sudcu, a obmedzuje lehotu na podanie vecne odôvodneného odporu na pätnásť dní.

4 Rozsudok Súdneho dvora z 18. februára 2016 vo veci C-49/14, Finanmadrid EFC, EU:C:2016:98.

Táto odpoveď Súdneho dvora je založená najmä na záveroch plynúcich z rozsudku vo veci C-49/14, Finanmadrid EFC,⁴ v zmysle ktorých je pre zabezpečenie účinnej ochrany práv vyplývajúcich zo smernice 93/13 nevyhnutné, aby vnútroštátny procesný systém upravoval ex offo preskúmanie potenciálnej nekalej povahy zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve sudcom a to buď v rámci konania o vydanie platobného rozkazu alebo v rámci konania o výkon platobného rozkazu. Ak by bolo ex offo preskúmanie potenciálnej nekalej povahy zmluvných podmienok stanovené len v štádiu odporu proti vydanému platobnému rozkazu, tak by súčasne nesmelo existovať riziko, že spotrebiteľ nepodá odpor buď z dôvodu osobitne krátkej lehoty stanovenej v tejto súvislosti, alebo vzhľadom na trovy, ktoré by vznikli v dôsledku podania žaloby v porovnaní s výškou sporného dlhu, alebo z dôvodu, že vnútroštátna právna úprava nestanovuje povinnosť, aby mu boli oznámené všetky informácie potrebné na to, aby mohol určiť rozsah svojich práv.

V zmysle uvedeného teda skutočnosť, že platobný rozkaz v prípade pána Danka vydal súdny úradník, neznižuje sama osebe úroveň ochrany spotrebiteľa požadovanú smernicou 93/13, pokiaľ sudca môže preskúmať neprítomnosť nekalých podmienok v spotrebiteľskej zmluve v štádiu výkonu platobného rozkazu alebo v prípade odporu proti platobnému rozkazu. Súdny dvor považuje síce pätnásťdňovú lehotu na podanie odporu proti platobnému rozkazu spojenú s požiadavkou vecne odôvodniť odpor za takú, ktorá spôsobuje existenciu nezanedbateľného rizika, že dotknutý spotrebiteľ nepodá odpor a že sudca následne nebude môcť uskutočniť ex offo preskúmanie neprítomnosti nekalých podmienok v zmluve, nemusí to však nevyhnutne znamenať zníženie úrovne ochrany spotrebiteľa požadovanej smernicou 93/13, pokiaľ právny poriadok súčasne predpokladá ex offo prieskum potenciálnej nekalej povahy zmluvných podmienok sudcom v štádiu výkonu platobného rozkazu.

Poslednú odpoveď poskytol Súdny dvor na otázku Krajského súdu v Prešove smerujúcu k zisteniu, či podmienka zmluvy o spotrebiteľskom úvere týkajúca sa nákladov úveru sa musí považovať za vypracovanú jasne a zrozumiteľne v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13 v prípade, ak táto zmluva jednak neuvádza RPMN a obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto RPMN, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu, a jednak neuvádza úrokovú sadzbu.

5 Rozsudok Súdneho dvora z 20. septembra 2017 vo veci C-186/16, Andriuc a i., EU:C:2017:703, bod 44.

Súdny dvor sa už skôr vyjadril, že požiadavka zrozumiteľnosti zmluvných podmienok by sa nemala hodnotiť len z formálneho a gramatického hľadiska, ale je potrebné ju vnímať široko.⁵ Neuvedeniu RPMN v zmluve zodpovedá aj situácia, keď zmluva obsahuje iba matematický vzorec výpočtu RPMN, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu. Spotrebiteľ totiž v takejto situácii nepozná pri uzavretí zmluvy všetky podmienky budúceho plnenia uzavretej zmluvy, a v dôsledku toho nepozná všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku. Absencia uvedených údajov v zmluve má byť teda rozhodujúcim prvkom v rámci analýzy vnútroštátneho súdu zameranej na zistenie, či je podmienka spotrebiteľskej zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva
a európskeho práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho SÚDU SR

K (ne)možnosti nadobudnutia vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru v dome spracovaním podľa § 135b Občianskeho zákonníka

Ustanovenie § 21 zákona č. 182/1993 Z. z. predstavuje lex specialis vo vzťahu k § 135b Občianskeho zákonníka (lex generalis), čo vylučuje možnosť nadobudnutia vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru v dome spracovaním.

*Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
zo dňa 7. augusta 2018, sp. zn. 3 Cdo 233/2016*

Dotknuté ustanovenia:

- § 135b Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.
- § 21 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov

Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia, že je výlučnou vlastníčkou mezonetového bytu v podkroví bytového domu a zároveň určenia veľkosti spoluvlastníckych podielov na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu a na zastavanom a príslušnom pozemku. Žalobkyňa tvrdila, že vlastníctvo sporného bytu nadobudla spracovaním podľa § 135b ods. 1 Občianskeho zákonníka¹ jednak spoločných častí a zariadení bytového domu (jeho podkrovia) v spoluvlastníctve strán sporu a jednak nebytového priestoru, ktorý je v jej výlučnom vlastníctve. Žaloba bola podaná po právoplatnom skončení sporu, v ktorom bolo rozhodnuté o určení neplatnosti zmluvy o vstavbe uzavretej podľa § 21 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov.²

Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobkyňa spracovaním časti cudzej veci (podkrovia) nemohla nadobudnúť vlastníctvo sporného bytu. Podľa názoru súdu prvej inštancie nemohlo byť podkrovie ako neoddeliteľná súčasť bytov a nebytových priestorov v bytovom dome samostatným predmetom právnych úkonov, pričom ani po realizácii stavebných prác sa nestalo samostatnou vecou a nedošlo k zmene jeho vlastníctva. Vzhľadom na to súd prvej inštancie rozsudkom žalobu zamietol.

Krajský súd na odvolanie žalobkyne napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, že žalobkyňa mohla nadobudnúť vlastníctvo k časti bytu, ktorá vznikla stavebnými úpravami z podkrovia, na základe zmluvy o vstavbe podľa § 21 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. Určením neplatnosti zmluvy o vstavbe v osobitnom súdnom konaní však táto možnosť odpadla.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa dovolanie, ktorým žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Podľa názoru žalobkyne spracovaním podkrovia vznikla nová vec, keďže z pôvodného nebytového priestoru vznikol bytový priestor. Sporný byt s podkrovím tvorí v dôsledku spracovania jednu vec, pričom podkrovie ako spoločná časť bytového domu prestalo po vzniku tohto bytu právne existovať.

1 § 135b ods. 1 Občianskeho zákonníka: Ak niekto dobromyseľne spracuje cudziu vec na novú vec, stáva sa vlastníkom novej veci ten, ktorého podiel na nej je väčší. Je však povinný uhradiť druhému vlastníčkovi cenu toho, o čo sa jeho majetok zmenšil. Ak sú podiely rovnaké a účastníci sa nedohodnú, rozhodne na návrh ktoréhokoľvek z nich súd.

2 § 21 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov: Vlastníctvo bytov a nebytových priestorov v dome môže vzniknúť na základe zmluvy o výstavbe, vstavbe alebo nadstavbe domu uzavretej medzi stavebníkmi alebo medzi doterajšími vlastníčkmi bytov a nebytových priestorov v dome a stavebníkmi. Stavebníkom môže byť právnická osoba alebo fyzická osoba.

3 § 421 ods. 1 písm. b) CSP:
Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

4 § 432 ods. 1 CSP: Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd ako súd dovolací po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana sporu zastúpená v súlade so zákonom, dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP,³ nie je však dôvodné v zmysle § 432 ods. 1 CSP.⁴

Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 182/1993 Z. z. sa právne vzťahy k bytom a nebytovým priestorom v dome spravujú ustanoveniami Občianskeho zákonníka a osobitných predpisov, ktoré sa týkajú nehnuteľností, ak tento zákon neustanovuje inak. Zákon č. 182/1993 Z. z. predstavuje teda vo vzťahu k Občianskemu zákonníku lex specialis. Všeobecná úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku sa preto použije na právne vzťahy k bytom a nebytovým priestorom len v prípade, ak zákon č. 182/1993 Z. z. neobsahuje vlastnú úpravu.

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. sa vlastníctvo bytu alebo nebytového priestoru v dome nadobúda a) na základe zmluvy o prevode vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru v dome s vlastníkom domu alebo s právnickou osobou, ktorá má právo hospodárenia k domu, s vlastníkom bytu alebo nebytového priestoru, b) na základe zmluvy o výstavbe domu, vstavbe alebo nadstavbe, c) dedením, d) rozhodnutím štátneho orgánu.

Vzhľadom na žalobkyňou nastolenú právnu otázku sa dovolací súd nezaoberal otázkou, či žalobkyňa nadobudla resp. mohla nadobudnúť vlastníctvo sporného bytu na základe zmluvy o vstavbe. Do úvahy ako titul nadobudnutia sporného bytu so zreteľom na zistené skutkové okolnosti neprichádzala ani zmluva o prevode vlastníctva bytu, zmluva o výstavbe domu alebo nadstavbe, dedenie alebo rozhodnutie štátneho orgánu.

Najvyšší súd poukázal na to, že žalobkyňa sa v danom prípade domáhala určenia, že vlastníctvo sporného bytu nadobudla spracovaním podľa § 135b ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého, ak niekto dobromyseľne spracuje cudziu vec na novú vec, stáva sa vlastníkom novej veci ten, ktorého podiel na nej je väčší. Pri spracovaní v zmysle tohto ustanovenia vzniká „nová“ vec a nové vlastníctvo, odlišné od pôvodnej veci.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia ďalej uviedol, že zákon č. 182/1993 Z. z. má osobitnú úpravu vzniku vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru ako novej veci vykonaním stavebnej činnosti. Vlastníctvo bytov a nebytových priestorov v dome môže podľa § 21 zákona vzniknúť na základe zmluvy o výstavbe, vstavbe alebo nadstavbe domu uzavretej medzi stavebníkmi alebo medzi doterajšími vlastníkmi bytov a nebytových priestorov v dome a stavebníkmi. Stavebníkom môže byť právnická osoba alebo fyzická osoba, pričom zmluvou sa vymedzia vzájomné práva a povinnosti pri výstavbe medzi stavebníkmi alebo pri vstavbe alebo nadstavbe domu medzi stavebníkmi a vlastníkmi bytov a nebytových priestorov v dome.

Ustanovenie § 21 zákona č. 182/1993 Z. z. predstavuje lex specialis vo vzťahu k § 135b Občianskeho zákonníka (lex generalis), čo vylučuje možnosť nadobudnutia vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru v dome spracovaním. Osobitnou úpravou vzniku vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru spôsobmi uvedenými v § 21 zákona č. 182/1993 Z. z. mal zákonodarca bezpochyby na zreteli prepojenosť vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru s vlastníctvom spoločných častí a zariadení bytového domu. Uvedená prepojenosť vyplýva z § 22 ods. 1 písm. c) zákona č. 182/1993 Z. z., v zmysle ktorého veľkosť spoluvlastníckeho podielu vlastníka bytu alebo nebytového priestoru v dome na spoločných častiach domu, spoločných zariadeniach domu a spoločných nebytových priestoroch je daná podielom podlahovej plochy bytu alebo nebytového priestoru k úhrnu podlahových plôch všetkých bytov a nebytových priestorov v dome. Zreteľným zámerom tu bolo predísť sporom medzi vlastníkmi bytov a nebytových priestorov v bytovom dome, zaistiť právnu istotu v ich právnych vzťahoch a uzavretím zmluvy dosiahnuť prehľadnosť úpravy ich vzájomných práv a povinností.

Najvyšší súd sa z uvedených dôvodov stotožnil so záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého žalobkyňa nenadobudla vlastnícke právo k spornému bytu spracovaním v zmysle § 135b Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd preto dovolanie žalobkyne ako nedôvodné podľa § 448 CSP zamietol.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z úvodných jesenných zasadnutí P SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa na prvom zasadnutí po letnom období zišlo **6. a 7. septembra 2018 v Bratislave**.

Predsedníctvo vzalo na vedomie informácie ● o výkone **bežnej agendy komory** v letnom období, ● o **účasti na Dni otvorených dverí Rádia Regina** a o **poskytovaní bezplatného právneho poradenstva občanom**, ● o **komunikácii s Taliansko-slovenskou obchodnou komorou**, v rámci ktorej boli vysvetlené **deontologické otázky v kontexte neoprávneného poskytovania právnych služieb** a ● o rokovaní s externým partnerom ohľadom **registratúry elektronickej schránky komory a riešenia elektronickej komunikácie komory doručovaním do elektronických schránok advokátov prostredníctvom elektronických pečatí**.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **stave integrácie Registra a identifikátora právnických osôb a podnikateľov a SAK**, ku ktorej došlo 6. júla 2018. Zo SAK sú odosielané údaje o advokátoch v zmysle dohodnutých podmienok integrácie, tieto boli prevzaté Štatistickým úradom SR a zverejnené v zozname RPO. So Štatistickým úradom SR sa riešia vzniknuté technické a metodické problémy.

V rámci informácií o legislatívnych aktivitách, na ktorých participuje komora, P SAK vzalo na vedomie informáciu ● o **zasadnutí pracovnej skupiny pre Elektronický systém monitoringu osôb (ESMO)** s cieľom dosiahnuť intenzívnejšie využívanie tohto inštitútu a ● o **poslaneckom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o ochranných známkach**. Navrhuje sa riešenie otázky náhrady trov v prípade sporových konaní pred Úradom priemyselného vlastníctva SR a úprava procesných pravidiel pre trovy konania pre jednotlivé sporové konania na základe zásady procesného úspechu, v zmysle ktorej by úrad priznal úspešnej strane minimálne náhradu trov vo výške správneho poplatku podľa sadzobníka, ktorý sa vzťahuje na dané sporové konanie, a právnenému zástupcovi, ktorým je advokát alebo patentový zástupca, náklady na zastupovanie. Ak má strana vo veci len čiastočný úspech, nárok na náhradu trov konania by nemala žiadna zo strán. Úspešná strana v sporovom konaní zastúpená profesionálnym zástupcom (advokát, patentový zástupca) má nárok na kompenzáciu legitímnych nákladov v podobe paušálnej úhrady. Takouto úpravou by sa SR priblížila k systému uplatňovanému na úrovni EÚ, kde je podobne upravená náhrada trov konania v sporových konaniach pred Úradom EÚ pre duševné vlastníctvo. EUIPO uplatňuje pre jednotlivé sporové konania paušálne sumy. Bolo navrhnuté doplniť ustanovenie o náhrade trov konania do zákona analogicky podľa ust. vykonávacieho nariadenia 2017/1431, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá vykonávania niekto-

rých ustanovení nariadenia Rady (ES) č. 207/2009 o ochrane známke EÚ. Nariadenie rozlišuje štyri úrovne náhrady vynaložených nákladov, resp. nákladov za zastupovanie advokátom v závislosti od druhu konania (námietské konanie, konanie o zrušenie alebo vyhlásenie neplatnosti ochrannéj známky, odvolacie konanie, ústne pojednávanie, atď.) v podobe paušálnej úhrady nákladov,

V rámci informácií o legislatívnych aktivitách P SAK vzalo na vedomie tiež informáciu o **projekte Ministerstva spravodlivosti SR Obchodný register a životné situácie podnikateľov**. SAK patrí do širšej skupiny zainteresovaných strán. V dňoch 11. a 12. júna 2018 sa uskutočnilo stretnutie zástupcov slovenských súdov k uvedenému projektu. Cieľom bolo jeho prediskutovanie, riešenie súvisiacich otázok, vyjasnenie problematických tém či zamyslenie sa nad praktickými problémami, s ktorými prichádzajú súdy do kontaktu. Dňa 16. júla 2018 sa konalo pracovné stretnutie medzi členmi užšej pracovnej skupiny k príprave *Analýzy procesno-organizačného auditu*, pričom jej členovia uvažovali o vytvorení prípadovej štúdie, ktorá by opísala teoretický a praktický proces vzniku obchodnej spoločnosti na Slovensku a v inej krajine, čo by umožnilo tieto dva systémy dôkladne porovnať. Na pracovnom stretnutí v septembri 2018 boli zástupcovia SAK informovaní o zámere „čistenia“ obchodného registra, ktorého cieľom je výmaz neaktívnych obchodných spoločností a iných osôb, ktoré podľa vecného zámeru do obchodného registra nebudú zapisované. Zákon upravujúci podmienky a proces „čistenia“ obchodného registra bude v štádiu prípravy koncom roka 2018.

Predsedníctvo SAK schválilo **Výročnú správu o činnosti Slovenskej advokátskej komory za obdobie od 1. júla 2017 do 30. júna 2018**, ktorá bola uverejnená v privátnej zóne na webovej stránke komory. Vzalo na vedomie **Výročnú správu Centra právnej pomoci s pripomienkami JUDr. Chrenkovej** ako zástupkyne SAK v Rade centra. Schválilo **dotatok k dohode o vzájomnom poskytovaní údajov zo zoznamu SAK a z informačného systému Sociálnej poisťovne**, ktorým sa upravuje aj súhlas v zmysle GDPR. Vzalo na vedomie stanoviská pracovnej skupiny pre verejné právo a pracovnej skupiny pre veci advokátske ku **konceptii efektívneho boja SAK proti pokútnikom nástrojmi správneho práva**.

Predsedníctvo poverilo kanceláriu komory, aby v prípadoch **zmeny statusu advokáta** (zmena výkonu advokácie z fyzickej osoby na právnickú osobu, pozastavenie výkonu advokácie a vyčiarknutie zo zoznamu vedeného komorou) **postúpila Národnej agentúre pre sieťové služby potrebné údaje**, na základe ktorých bude elektronická schránka so sufixom na IČO advokáta zablokovaná – advokátovi bude prístup do schránky ponechaný, ale nebude mať možnosť schránku aktivovať na doručovanie. Vzalo na vedomie stanovisko časti pracovnej skupiny pre verejné právo k **zodpovednej osobe v zmysle GDPR**.

V rámci informácií odboru vzdelávania P SAK vzalo na vedomie informáciu o **príprave novej koncepcie vzdelávania**, konkrétne časový plán jej realizácie. Budú spracované návrhy nových programov hlavných seminárov a praktických se-

minárov z oblasti trestného a civilného práva, sylaby na praktické semináre a zoznam lektorov na praktické semináre. V prípade realizácie novej koncepcie bude potrebné rozšíriť súčasné priestorové kapacity formou nájmu nebytových priestorov v budove susediacej s budovou komory na Kolárskej ulici v Bratislave a zvýšiť príspevok na vzdelávanie advokátskych koncipientov z dôvodu rozšírenia počtu a kvality praktických seminárov.

V časti venovanej ekonomickým otázkam P SAK prerokovalo doručené žiadosti, vzalo na vedomie informáciu o **hospodárení komory v II. štvrtroku 2018, porovnanie výnosov a nákladov seminárov** advokátskych koncipientov a advokátov uskutočnených v mesiacoch marec až jún 2018, informáciu o **postupe kancelárie komory pri vymáhaní príspevkov komory** a pri **poistení advokátov** prostredníctvom hromadnej poistnej zmluvy a schválilo **predplatné pre externých objednávateľov Bulletinu slovenskej advokácie** na rok 2019 vo výške 60 eur s DPH.

Nasledujúce zasadnutie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory sa uskutočnilo **5. októbra 2018 v Bratislave**.

Predsedníctvo vzalo na vedomie informácie ● o **stretnutiach s ministrom spravodlivosti k prebiehajúcim legislatívnym aktivitám** a ● o **aktuálnom stave Kódexu správania pre spracúvanie osobných údajov**. Kódex, ktorý v apríli 2018 e-mailom dostali všetci advokáti, bol odovzdaný Úradu na ochranu osobných údajov SR, ktorý sa ním podrobne zaoberá. Uskutočnila sa komunikácia naprieč rezortmi aj stretnutie so zástupcami úradu s cieľom ustáliť východiská. Dňa 28. septembra 2018 rokovali zástupcovia komory a úradu v nadväznosti na doručení výzvu na úpravu kódexu.

P SAK rokovalo o **autentifikácii advokátov prostriedkami advokátskeho preukazu**. Reálne by sa advokát svojim advokátskym preukazom prihlásil na slovensko.sk a bez toho, aby bol autentifikovaný na serveroch ministerstva vnútra, by sa dohodnutým technickým postupom prihlásil cez autentifikáciu ministerstva spravodlivosti a ústredného portálu verejnej správy prevádzkovaného NASES-om, na základe čoho by bol prihlásený do systému, ktorý mu umožňuje využívať elektronické služby. Výsledkom stretnutia so zástupcami ministerstva spravodlivosti bolo odsúhlasenie procesu realizácie autentifikácie advokátov prostredníctvom advokátskeho preukazu a pomenovanie ďalších prvkov a nastavenie ďalšieho postupu realizácie.

V rámci informácií o legislatívnych aktivitách P SAK vzalo na vedomie informáciu o **medzirezortnom pripomienkovom konaní v súvislosti so zmenou smernice o automatickej výmene informácií v oblasti daní (DAC6)**. Pripravovaný návrh právneho predpisu je transpozíciou smernice Rady (EÚ) 2018/822, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o automatickú výmenu informácií v oblasti daní v súvislosti s cezhraničnými opatreniami podliehajúcimi oznamovaniu. Predmetom predkladaného návrhu je zavedenie automatickej výmeny informácií o cezhraničných opatreniach, ktoré by mohli byť využité na vyháňanie sa daňovým

povinnosťami. Cieľom návrhu je zvýšením transparentnosti informácií o cezhraničných opatreniach podliehajúcich oznamovaniu poskytnúť členským štátom priestor na prijatie adekvátnych protiopatrení. Návrh zákona zavedie povinnosť oznamovať príslušnému orgánu cezhraničné opatrenia, ktoré spĺňajú aspoň jeden zo stanovených charakteristických znakov. V zmysle smernice sa oznamovacia povinnosť primárne týka sprostredkovateľa, t. j. napr. osoby, ktorá cezhraničné opatrenie navrhuje, ponúka na trhu, resp. ktorá takéto opatrenie pripravuje, sprístupňuje daňovníkovi, alebo ktorá riadi jeho aplikáciu u daňovníka. Sprostredkovateľom môže byť aj osoba, ktorá pri týchto aktivitách poskytuje pomoc, podporu alebo poradenstvo iným osobám. Za určitých okolností sa oznamovacia povinnosť týka aj samotného daňovníka. Ak sa na cezhraničnom opatrení podieľa viac sprostredkovateľov alebo daňovníkov, návrh zákona stanoví rozhraničovacie podmienky, ktoré určia, kto je povinný podať oznámenie. Ide o nové opatrenie proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a agresívnemu daňovému plánovaniu v súlade so smernicou Rady 2011/16/EÚ v oblasti automatickej výmeny daňových informácií. SAK vo vyjadrení k predbežnej informácii poukázala na možné riziká spojené s implementačnými opatreniami. Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) a viaceré partnerské komory vyjadrili znepokojenie so znením smernice; aj SAK upozorňuje, že možnosť prijať transpozíčné opatrenia, na základe ktorých sa sprostredkovateľom neudelí právo na výnimku z podávania informácií o cezhraničnom opatrení podliehajúcim oznamovaniu napriek zákonom uloženou povinnosťou zachovávať mlčanlivosť, môže ohroziť všeobecný právny princíp a základné právo, ktorým ochrana dôvernosti informácií je. SAK zdôraznila význam zásady mlčanlivosti v právnom štáte a apelovala na predkladateľa, aby pri príprave návrhu znenia zákona prihliadal na platné medzinárodné štandardy a zákonnú úpravu zásady mlčanlivosti v zákone o advokácii.

Predsedníctvo ďalej vzalo na vedomie informáciu o **rozporovom konaní na úrovni generálneho riaditeľa k transparentným zásadám využívania právnych služieb advokátov zo strany štátu vrátane ich výberu a odmeňovania**. SAK v rámci medzirezortného pripomienkového konania vzniesla pripomienky. Návrh ako celok nepovažuje za vhodný spôsob riešenia konkrétnych čiastkových pochybení s potenciálne značnými ekonomickými nákladmi vzhľadom na to, že pre danú oblasť už existuje legislatívny rámec a spôsoby riešenia podobných situácií. Reakcia na pochybenia vo forme nového legislatívneho návrhu predstavuje reaktívny legislatívny aktivizmus, ohrozuje právnu istotu a stabilné právne prostredie, a môže viesť k obmedzeniu prístupu k právnej službe pre štátne orgány a štát ako taký, čo môže z dlhodobého hľadiska ohroziť štátny záujem. Za vhodné riešenie považuje SAK došetrenie daných konkrétnych pochybení vrátane disciplinárneho konania a vhodnú aplikáciu existujúcich právnych predpisov.

Členovia P SAK schválili predbežný **harmonogram podujatí komory v roku 2019 a spoluprácu so spoločnosťou Wolters Kluwer SR s. r. o.** na zmluvnom základe s cieľom za-

bezpečíť pre advokátov optimálne benefity a **pre advokátskych koncipientov bezplatný prístup do základného balíka ASPI.**

Štandardnou súčasťou programu na oboch zasadnutiach bolo **schválenie stanovísk s úpravami na základe diskusie** vo veci **dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe**, ktorými sa vopred zaoberali poradné orgány – pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu zo zasadnutia **komisie na ochranu spotrebiteľov právnych služieb.**

Predsedníctvo schválilo **zmenu uznesenia P SAK o výške náhrad za administratívnu činnosť SAK.** Vyhotovenie prvého advokátskeho elektronického preukazu (jeho výroba, resp. potlač), ako aj každoročné obnovovanie certifikátov (jeden kvalifikovaný a jeden komerčný) je na ťarchu komory, pokiaľ advokát využije na ich predĺženie automatizovaný online proces. Advokát za každý druhý a každý ďalší vyhotovený preukaz platil sumu vo výške hodnoty samotného preukazu. Poplatková povinnosť sa bude vzťahovať na vydanie

druhého a každého ďalšieho elektronického preukazu advokáta (vrátane komerčného a mandátneho certifikátu) a na vydanie certifikátov advokáta v prípade zmeškania lehoty na ich automatizované online predĺženie v rámci ich ročnej platnosti (viď Vestník č. 53).

Členovia P SAK prerokovali a následne *per rollam* schválili **zmenu Skúšobného poriadku**, ktorou sa má doceliť hospodárnejšie využívanie prostriedkov určených v rozpočte komory na stredisko advokátske skúšky (viď Vestník č. 53).

Vzdelávacie kolégium sa zaoberalo možnosťou zvýšenia kapacity vzdelávacích podujatí pre advokátov a predložilo predsedníctvu niekoľko návrhov. Predsedníctvo uvažovalo o možnosti rozšíriť kapacitu letného a zimného seminára advokátov z dôvodu veľkého záujmu o účasť. Schválilo **zorganizovanie letného seminára advokátov v roku 2019 na Táľoch** so zabezpečením príslušných ubytovacích kapacít a **v roku 2020** v zariadení s vyššou kapacitou v **Šamoríne.**

V rámci ekonomických otázok P SAK rozhodlo o predložení **žiadostiach**, schválilo **novú metodiku vytvárania štruktúry ekonomických reportov**, súhlasilo s **úpravou účtovníctva do novej štruktúry** nadväzujúcej na druhové a analytické členenie a s **návrhom vyrovnaného rozpočtu pri strediskách seminára advokátov, skúšky a regionálne stretnutia** v krajoch. Členovia P SAK súhlasili s **východiskami rozpočtu SAK na rok 2019.**

Na oboch zasadnutiach P SAK vzalo na vedomie **prehľad aktívnych súdnych konaní**, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora, s osobitným zameraním na konania v statusových veciach a na vymáhanie pohľadávok.

V rámci mediálnej prezentácie P SAK vzalo na vedomie **správu o prezentácii komory v mediálnom priestore** za obdobie júl, august a september, ktorá sa podľa nového nastavenia rieši interne v kompetencii povereného pracovníka kancelárie komory. P SAK bolo informované o aktuálnych mediálnych témach a o stratégii a spolupráci s médiami. Predsedníctvo sa zaoberalo aj možnosťou aktivizácie komory v oblasti projektov tzv. *corporate social responsibility* (**spoločenskej zodpovednosti firiem**), pričom tieto aktivity presahujú úzke ponímanie advokácie a majú širší rozmer spoločenskej zodpovednosti popri základnom poslaní ochrany záujmov nezávislej advokácie ako nenahraditeľného prvku demokratického a právneho štátu.

Členovia P SAK vzali na vedomie **správy** z podujatí s medzinárodným prvkom, správu z **osláv 100. výročia vzniku ČSR** a fungovania advokácií v spoločnom štáte v Luhačovicach; súhlasili s organizáciou ďalšieho **seminára na platforme HELP** pre slovenských advokátov a advokátskych koncipientov s tým, že tento bude spoplatnený, a s **poskytnutím finančného príspevku** úspešnému uchádzačovi o stáž *European Lawyers Programme* v Edinburhu; nesúhlasili s poskytnutím finančného príspevku Nadácii európskych advokátov. Bola ohlásená **návšteva z Českej advokátskej komory**, ktorej cieľom je oboznámenie sa s technickým a softvérovým zabezpečením vykonávania testovej časti advokátskej skúšky a písomnej a ústnej časti advokátskej skúšky.

Pýta(j)te sa predsedníctva

V praxi sa častejšie stáva, keď klient zneužije dôvernú povahu rozhovoru medzi ním a advokátom a následne krivo obviní advokáta z takého protiprávneho správania počas tohto rozhovoru, ktorého by sa advokát nikdy nedopustil (vyhrážky, vydieranie...). Týka sa to najmä *ex offio* klientov, pričom klient advokáta zneužije na svoje účely (ťahanie času, snaha dosiahnuť ustanovenie jemu vyhovujúceho advokáta) a advokát vzhľadom na dôverný charakter rozhovoru nemá možnosť sa brániť. Rozhovory sú väčšinou realizované v podmienkach výkonu väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody.

Dôverný rozhovor je rozhovor medzi klientom a advokátom, pričom dôvernosť rozhovoru sa vzhľadom na zásady mlčanlivosti uvedené v zákone o advokácii a advokátskom poriadku vzťahujú len na advokáta. Slovenská advokátska komora odporúča advokátom vyhotoviť si písomný záznam zo stretnutia s klientom, v ktorom bude na záver uvedené, že nič iné nebolo predmetom rozhovoru, okrem toho, čo je uvedené v zázname. Takýto záznam je vhodné nechať podpísať klientom. V prípade problémov súvisiacich s obsahom rozhovoru medzi advokátom a klientom poukazujeme na § 23 ods. 5 Advokátskeho poriadku.

100 ROKOV ČESKEJ A SLOVENSKEJ ADVOKÁCIE

SPOLOČNÉ ČESKO-SLOVENSKE OSLAVY VÝROČIA

Spoločné zasadnutie predstavenstva ČAK a predsedníctva SAK

Členovia predsedníctva SAK a predstavenstva ČAK sa stretli na každoročnom spoločnom rokovaní komôr k aktuálnym témam v advokácii.

SAK zastúpili aj predsedníčka revíznej komisie JUDr. Zuzana Čížová, predseda disciplinárnej komisie JUDr. Peter Štrpka, PhD. a predseda odvolacej disciplinárnej komisie JUDr. Ľubomír Hreždovič. Spoločné rokovanie sa konalo v Luhačovicích pri príležitosti osláv 100. výročia českej a slovenskej advokácie. Príspevky s následnou bohatou diskusiou sa týkali aktuálnych tém, ktoré sa v stavovských organizáciách riešia. Dámy reprezentujúce slovenskú delegáciu JUDr. Havelková a JUDr. Čížová ozvláštnili stretnutie milým prvkom – tortou s logom osláv.

Zasadnutie otvoril a prítomných privítal predseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek. Slovo odovzdal podpredsedovi SAK JUDr. Ondrejovi Laciakovi, PhD., aby predstavil prvú tému – **aktuálne legislatívne výzvy a aktivity SAK** za posledný rok v oblasti medzirezortného pripomienkového konania. JUDr. Laciak hovoril aj o plánovanej reforme obchodného registra a návrhu na zavedenie externých registrátorov. Venoval sa problematike určovania advokátov *ex offio*, kde SAK podporuje riešenie podobné českej právnej úprave, ako aj intenzívnej debata v rámci SAK, ktorá smeruje k novému vymedzeniu skutkovej podstaty v boji proti pokútnikom.

Na referát JUDr. Laciaka nadviazal podpredseda ČAK Mgr. Robert Němec, LL.M., ktorý v prvom rade pripomenul, že ČAK je v súčasnosti tiež veľmi aktívna v legislatívnych pro-

cesoch, najmä pokiaľ ide o predpisy týkajúce sa advokácie. ČAK považuje členstvo advokátov v legislatívnej rade vlády za dôležité. Mgr. Němec informoval o aktivitách ČAK v rámci neformálnej Rady profesijných komôr a poukázal na stály boj ČAK ohľadom ochrany pilierov advokácie – nezávislosti, povinnosti mlčanlivosti a dôvernosti vzťahu advokát – klient. Ďalej spomenul novelu českého zákona o advokácii, ktorá priniesla zásadnú zmenu úpravy bezplatnej právnej pomoci a zmenila Skúšobný poriadok. Za závažné považuje ČAK prielomy do mlčanlivosti, dôvernosti informácií či odpočúvanie, a to v daňovej oblasti a v oblasti kyberbezpečnosti. JUDr. Jirousek informoval o stave vnútornej stavovskej legislatívy, poukázal najmä na zásadné nové úpravy, a to zvýšenie príspevku na činnosť komory a úpravu kompetencie tzv. iných zamestnancov advokátskych kancelárií (neadvokáti a nekoncepienti).

Ďalšou témou bola **nová úprava ochrany osobných údajov**. JUDr. Martin Maisner, Ph.D. za ČAK informoval, že s nadobudnutím účinnosti GDPR vypracovala ČAK pre advokátov praktický manuál v snahe umožniť im ľahšiu orientáciu v tejto problematike. Na internetovej stránke ČAK bol zriadený odkaz *GDPR*, kde možno nájsť vzory dokumentov. Za SAK sa k téme vyjadrili JUDr. Andrea Havelková a Mgr. Ján Kután. SAK tiež zriadila platformu na dopyty a poverení členovia pracovných skupín pôsobiacich v rámci SAK poskytujú v tomto smere právnu podporu advokátom. Na pôde predsedníctva SAK bolo schválené znenie Kódexu správania v oblasti spracovania osobných údajov pre advokátov. Na tvorbe kódexu sa mohli advokáti podieľať pripomienkovaním navrhnutého textu. Novozriadená webstránka *SAK Wiki* obsahuje súbor informácií a často kladených otázok.

ČAK predstavila svoj nový projekt, tzv. *Rýchle správy*, ktoré vydáva pre stavovskú obec raz za týždeň, pričom plánuje zverejňovať správy na dennej báze.

Podpredseda SAK JUDr. Tomáš Illeš informoval o zriadení regionálnej kancelárie SAK v Košiciach. Predniesol príspevok o **stave elektronizácie advokácie**. SAK prijala strategický dokument obsahujúci základné ciele, na ktoré sa zameriava: (1) komunikácia voči advokátom (pomoc v oblasti elektronizácie vzdelávaním), (2) komunikácia voči verejnosti (nová koncepcia webu SAK), (3) elektronizácia SAK (komunikácia medzi advokátmi a členmi orgánov SAK), a (4) elektronizácia advokátskeho stavu (pomoc s prechodom na elektronizáciu komunikácie so súdmi). Ďalej spomenul novú zásadu „jedenkrát a dosť“, v zmysle ktorej je orgán verejnej moci povinný všetky údaje uložené vo verejných registroch z týchto registrov použiť. Mgr. Kután doplnil informácie z oblasti úpravy elektronických schránok, advokátskych preukazov a povinných elektronických konaní.

Podpredseda ČAK JUDr. Tomáš Sokol v tejto súvislosti spomenul, že 1. septembra 2018 Ústavný súd ČR spustil in-

SLOVENSKEJ ADVOKÁCIE

ternetovú aplikáciu *NaSpis*, ktorá umožňuje prístup do súdnych spisov elektronickou cestou. Ide zatiaľ o jediný súdny orgán, kde takáto služba funguje. Pokiaľ ide o poskytovanie právnych služieb on-line, ČAK sa snaží zjednodušiť a spraviť praktickejší dokument, ktorý pripravila CCBE k základným pravidlám výkonu advokácie na internete.

JUDr. Viliam Karas, PhD. predstavil pilotný projekt SAK s názvom *Index právnej istoty*, ktorý advokátskej obci umožnil vyjadriť názor a hodnotenie vplyvu rôznych rozhodnutí a legislatívnych návrhov na stav právnej istoty na Slovensku. Hodnotenie sa uskutočnilo formou anonymného dotazníka so zapojením viac ako 300 advokátov. V budúcnosti SAK plánuje v projekte pokračovať.

Mgr. Němec, LL.M. upozornil, že sa blíži *účinnosť nariadenia o Úrade európskej prokuratúry* (nar. EÚ 2017/1939), pričom na národnej úrovni štáty nie sú na zmeny pripravené a je otázne, či v čase účinnosti nariadenia budú s ním právne predpisy zosúladené.

JUDr. Laciak, PhD. a **Mgr. Júlia Dernerová**, poverená vedením odboru matriky SAK, upozornili na *novú povinnosť hostujúcich euroadvokátov*, v zmysle ktorej treba informovať kanceláriu SAK o poskytovaní právnych služieb na území SR. Účelom je získať prehľad o počte euroadvokátov, snaha informovať ich o povinnostiach spojených s elektronizáciou, o potrebe spolupráce so slovenskými advokátmi a o možnosti vystaviť potvrdenie na účely zastupovania pred slovenskými súdmi. V prípade záujmu o zápis do zoznamu advokátov zo strany absolventov zahraničných právnických fakúlt je nutné absolvovať skúšku spôsobilosti na SAK. Ako informoval **JUDr. Jirousek**, v ČR je skúška spôsobilosti zakotvená v zákone o advokácii a existuje možnosť absolvovať dvoj- až štvorsemestrálne platené nadstavbové štúdium na Právnickej fakulte UK v Prahe.

JUDr. Vrábliková za ČAK uviedla, že do českého právneho poriadku sa nanovo zaviedol *restriktívny čin marenie spravodlivosti*, ktorý sa týka najmä falšovaných a pozmenených vecných návrhov a listinných dôkazných prostriedkov s podstatným významom pre rozhodnutie súdu. ČAK veľmi intenzívne rieši aj otázku implementácie novej smernice DAC6 (ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o povinnú automatickú výmenu informácií v oblasti daní v súvislosti s cezhraničnými opatreniami podliehajúcimi oznamovaniu), vzhľadom na to, že predchádzajúca smernica DAC5 bola transponovaná veľmi extenzívne so zásahom do zásady mlčanlivosti advokátov.

S ohľadom na ochranu základných pilierov advokácie sa otvorila diskusia o *návrhu textu záväzného Dohovoru o povolani advokáta*, ktorý sa pripravuje na pôde Rady Európy a ktorý by nahradil nezáväznú Odporúčanie RE (2000)21 účinnejším mechanizmom. Ako posledný vystúpil **JUDr. Radim Miketa**, ktorý priblížil aktuálne trendy v otázke *prezentácie záujmu o prácu v advokácii a v problematike vzdelávania koncipientov na pôde ČAK*.

Spoločné stretnutia sa stali tradíciou, vždy sú platformou na veľmi užitočnú a inšpirujúcu výmenu informácií a vzájomných skúseností do života oboch komôr, ktoré sú stále úzko a nadštandardne späté. Tohtoročné stretnutie však malo mi-

Zľava: JUDr. Tomáš Illeš, JUDr. Ondrej Laciak, PhD., JUDr. Vladimír Jirousek a Mgr. Robert Němec, LL.M.

moriadny charakter, podfarbený všade dýchajúcou atmosférou osláv 100 rokov českej a slovenskej advokácie. Rok 2018 sa do mozaiky spoločných rokovaní zapíše ako historický vzhľadom na to, že zástupcovia oboch stavovských organizácií sa v priateľskom duchu po 100 rokoch zišli v Luhačovi-

ciach – práve na mieste, kde kedysi zástupcovia advokácie Čiech, Moravy, Sliezska a Slovenska rokovali o spoločenskom postavení a organizácii advokátskych stavov v novom zriadení.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Foto Vladislav Zigo

Slávnostná časť konferencie

Po spoločnom rokovaní predsedníctiev oboch komôr nadobudli luhačovické podujatia širší odborný rozmer, a to zorganizovaním celodennej konferencie 21. septembra 2018 v Mestskom dome kultúry Elektra. Na programe bolo široké spektrum tém, dopoludnia sa konferencia niesla v slávnostnom protokolárnom duchu.

Krátko po 9.00 sa sála zaplnila takmer do posledného miesta, konferenciu oficiálne otvorili tóny českej advokátskej hymny. Po jej prvých zvukoch na pódium v súčasných talároch s insígniami nastúpili predsedovia oboch komôr JUDr. Jirousek a JUDr. Borec, s kolanou Luhačovic zástupca starostu hosťujúceho mesta Radomil Kop, napokon v historických rakúsko-uhorských talároch používaných v roku 1918 historici – za Česko emeritný sudca Ústavného súdu ČR a bývalý predseda ČAK JUDr. PhDr. Balík, PhD., za Slovensko doc. JUDr. Mgr. Gajdošová, PhD. z Právnickej fakulty Trnavskej univerzity, členka komisie pre históriu advokácie pôsobiacej pri SAK a za Ukrajinu prof. Lazur, DrSc., ukrajinský advokát a dekan Právnickej fakulty Užhorodskej národnej univerzity. Po príhovore zástupcu starostu prítomných dojali s veľkou dávkou emócie odspievané hymny EÚ, SR a ČR v podaní detského speváckeho zboru.

Radomil Kop v príhovore zdôraznil, že mesto Luhačovice si považuje za veľkú česť hostiť slávnostné oslavy storočnice českej a slovenskej advokácie. Pripomenul, že Luhačovice sú miestom tradičných stretnutí českých a slovenských intelektuálov, umelcov a politikov už od roku 1908 a mesto sa k tejto tradícii rado vracia.

Nasledovali zdravice predsedov Českej advokátskej komory JUDr. Jirouska a Slovenskej advokátskej komory JUDr. Boreca, adresované prítomným advokátom, advokátkam, domácim protokolárnym hosťom a zahraničným hosťom, medzi nimi napr. bývalí predsedovia SAK JUDr. Štefan Detvai a JUDr. Lubomír Hreždovič, ako aj bývalý predseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň (**foto 1** – zľava JUDr. Detvai podáva ruku Rankovi Pelicaricovi, v pozadí JUDr. Mokry).

JUDr. Vladimír Jirousek povedal, že aj advokácia má svoj rodný list, tento si treba nahlas pripomínať a byť hrdým nositeľom posolstva advokácie, ktoré bolo aktuálne ako pred sto rokmi, tak aj dnes. Pripomenul, že v roku 2018 v prvom rade slávime 100 rokov spoločnej advokácie, ale zároveň 150. výročie Advokátskeho poriadku, ktorým bola v rakúskej časti vtedajšej Rakúsko-uhorskej monarchie zakotvená nezávislosť advokátskeho stavu. Tohto významného aktu si boli naši predkovia vedomí – napríklad v roku 1928 sa môžeme dočítať, že „*jubilant, advokátsky poriadok, vykonal svojím zrodením veľké a záslužné dielo, založil slobodnú advokáciu...*“. Tieto slová sú stále aktuálne a naďalej je potrebné účinne, nekompromisne a čestne brániť základné piliere advokácie.

JUDr. Tomáš Borec vyjadril potešenie, že advokáti dnes môžu nadviazať na časť histórie v meste Luhačovice, ktoré je vnímané ako hlavné mesto česko-slovenskej vzájomnosti. Osobnosti z oboch strán rieky Moravy sa tu často stretávali a o mnohých z nich sa budú ešte dlho učiť deti v školách. Každá z generácií advokátov bola iná a čelila osobitým výzvam svojej doby. Väčšina z týchto advokátov nemala možnosť žiť v čase blahobytu, slobody a mieru, napriek tomu dbali na základné piliere advokácie, pri ochrane práv a slobôd nerobili kompromisy. Poďakoval Českej advokátskej komore, že na seba prevzala hlavné bremeno organizácie osláv storočnice.

Ako ďalší rečník vystúpil **JUDr. Aleš Pejchal**, v súčasnosti sudca Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu. Pokázal na to, že ESĽP už v roku 1987 v prípade H v. Belgicko formuloval svoj postoj k advokátskemu stavu, podľa ktorého je advokácia tradičná liberálna profesia a má významné postavenie v justícii a v spoločnosti.

V českom jazyku odznel príhovor zástupcu Chorvátskej advokátskej komory **Ranka Pelicarića**, druhého podpredsedu Rady advokátskych komôr Európy (CCBE), ktorá zastupuje viac ako milión európskych advokátov. Vyjadril uznanie

českým a slovenským advokátom, ktorí podľa jeho slov medzi prvými nečlenskými komorami pochopili dôležitosť európskej úrovne medzinárodných vzťahov po zmene režimu. Spomenul JUDr. Čermáka a JUDr. Detvaia, bývalých predsedov ČAK a SAK, ktorí obetovali čas a úsilie pre posilnenie vzájomných vzťahov a upevnenie miesta komôr na fóre európskych štátov. Pripomenul, že v Európe pribúdajú krajiny – vrátane tých, ktoré sú vnímané ako tradičné demokracie – kde sa štát snaží obmedzovať slobodu a nezávislosť advokácie. „*My, advokáti, sme lakmusovým papierikom slobody a demokracie občanov,*“ povedal Pelicarić.

Zástupkyňa Poľskej advokátskej komory **Ewa Stawicka** sa prihovarila tiež češtinou. Zdôraznila dobré vzťahy medzi poľskou, slovenskou a českou advokáciou v stredoeurópskom regióne. Za 100 rokov, ktoré uplynuli od stretnutia českých a slovenských advokátov v roku 1918 v Luhačoviciach, sa vystriedali len o málo viac ako tri advokátske generácie. Uviedla, že v tomto roku si aj poľská advokácia pripomína významnú udalosť – 100. výročie prijatia *Provizórneho štatútu advokácie Poľského štátu* z 24. decembra 1918.

V úvodnej časti vystúpil aj predseda Najvyššieho súdu ČR **prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.**, ktorý spomenul nielen začiatky organizácie advokácie v Čechách v 18. storočí, ale aj významných politikov z radov advokátov pôsobiacich pri prevrate z roku 1918, napr. Aloisa Rašína či Alfréda Meissnera. Nezabudol ani na prvého predsedu Najvyššieho súdu ČR po roku 1993 a neskoršieho ministra spravodlivosti Otakara Motejla. Ocenil podiel advokátov na vzniku a rozvoji spoločenského života v Československu, aj dnešný vplyv advokátskeho stavu pri tvorbe práva a obrane hodnôt demokratického a právneho štátu.

Z poverenia súčasného ministra spravodlivosti ČR JUDr. Jana Kněžíňka, Ph.D. sa auditóriu prihovaril jeho námestník **JUDr. Jeroným Tejc**. Venoval sa aktuálnym problémom pokútnictva či prácam na novom Trestnom zákone a Občianskom súdnom poriadku. Poprial advokátom, aby boli vo svojej práci „*nie vždy milovaní, ale vždy rešpektovaní*“.

Po oficiálnych príhovoroch nasledovali tri prednášky venované exkurzu do histórie.

Zlaté a tienisté okamihy storočného vývoja českej advokácie bol názov vstupu **JUDr. PhDr. Stanislava Balíka, Ph.D.**

Venoval sa kľúčovým „osmičkovým“ rokom v modernej českej histórii – 1918, 1938, 1948 a 1968 a tomu, ako v týchto historických skúškach obstáli, resp. neobstáli advokáti a advokácia. Zdôraznil, že napr. Alois Rašíň a František Soukup patrili medzi piatich „*mužov 28. októbra*“ z roku 1918. Spomenul aj slovenských advokátov spomedzi memorandistov, napr. M. Dulu, K. Štúra, M. Mičuru a I. Déreera. Z plejády advokátov zúčastnených na prevrate z roku 1918 nevynechal ani A. Meissnera, F. Veselého či J. E. Scheinera. Fond po padlých legionároch spravovali z advokátskeho stavu pochádzajúci Bedřich Souček a Eduard Švarc. Zdôraznil aj pôsobenie prvého nfrancúzskeho advokáta na čele Medzinárodnej únie advokátov (*Union internationale des avocats – UIA*) Aloisa Stompfeho. Po februári 1948 sa advokácia stala „*odrazom kapitalistického sveta, ktorý treba zreformovať, lebo je nezlučiteľný so zásadami ľudovej demokracie...*“ Advokácia bola zneužitá v politických procesoch, zaviedla sa možnosť zbaviť advokátov mlčanlivosti, procesy boli zinscenované, rola obhajoby obmedzená na kontakt s obvineným bez možnosti zmeniť pripravený výsledok procesu. Spomedzi advokátov JUDr. PhDr. Balík, Ph.D. načrtoľ životné osudy obhajcu K. H. Franka Kamila Resslera, komunistov A. Čepičku, B. Pátkovej či V. Clementisa a obhajcov obetí minulého režimu D. Burešovej, K. Čermáka, O. Motejla, M. Češovského, O. Bočeka a Z. Dítěť.

Doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, Ph.D. vystúpila s príspevkom *Osobitosti vývoja slovenskej advokácie v Československu*. V českých krajinách po roku 1918 kontinuálne pokračovali tri komory – česká, moravská a sliezská. Vývoj slovenskej advokácie v tomto období zahŕňa záver takzvaného uhorského obdobia, pretože samosprávne advokátske komory z roku 1875 fungovali ešte do roku 1921. Komory so sídlom v Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach a v Prešove boli v roku 1921 zlúčené a došlo k vytvoreniu Advokátskej komory so sídlom v Turčianskom Sv. Martine s pôsobnosťou pre celé Slovensko, v disciplinárnej oblasti aj pre advokátov na Podkarpatskej Rusi. Doc. Gajdošová oboznámila auditórium s kompetenciami jej orgánov, zmenami v počtoch advokátov na slovenskom území a napr. s faktom, že z 15 novovymenovaných županov z roku 1919 bolo až 11 advokátov. Každé obdobie slovenskej advokácie má svoje špecifiká, obdobie jednej martinskej komory, od roku 1936 obdobie

dvoch komôr – martinskej a bratislavskej, osobitosti období rokov 1938/1939 – 1945, i povojnové obdobie. Celkom iný charakter mala etapa 1948 – 1989. Súčasnnosť sa odpočítava rokom 1990, ktorý znamenal návrat k samospráve a slobodnému výkonu advokácie. Hlavnými témami nielen slovenskej prvorepublikovej advokácie bola unifikácia práva, nový Advokátsky poriadok, snaha o zavedenie nemocenského poistenia advokátov a problematika pokútnictva.

Zahraničnú prednášku na tému *Exkurz do storočného vývoja advokácie v Užhorode* predniesol **prof. JUDr. Yaroslav Lazur, DrSc.** Venoval sa obdobiu spoločného štátu, počas

ktorého na Podkarpatskej Rusi nestačila vzniknúť vlastná advokátska komora. Vedením zoznamu advokátov a advokátskych koncipientov bol poverený predseda Krajského súdu v Užhorode, disciplinárnu právomoc vykonávala Advokátska komora so sídlom v Turčianskom Sv. Martine. Spomenul aj vývoj advokácie na Ukrajine počas sovietskej éry. Podčiarkol, že v roku 1926 pôsobilo na Podkarpatskej Rusi 140 advokátov a chronologicky uviedol zákonné úpravy advokácie na Ukrajine z čias socializmu v rokoch 1962 a 1980, ako aj zákonné úpravy z rokov 1992 a 2012 prijaté po vyhlásení nezávislosti.

–mch–
Foto Igor Zehl

Konferencia k aktuálnym otázkam českého a slovenského práva a advokácie

Popoludňajší program sa následne rozdelil do dvoch paralelných panelov, v oboch mala SAK bohaté zastúpenie. **Prvý panel** bol zameraný na **aktuálne otázky českého a slovenského práva a advokácie**. Členil sa na tri bloky: *trestné právo, civilné právo a stavovské otázky*.

Blok trestného práva

Ako prvý vystúpil podpredseda ČAK **JUDr. Tomáš Sokol** s aktuálnou témou **dôvernosti vzťahu advokát – klient**, ktorý predstavuje neoddeliteľnú súčasť právneho štátu. Povinná mlčanlivosť podľa neho slov v zmysle § 21 zákona o advokácii nie je totožná s inštitútom dôvernosti vzťahu klient – advokát. V tomto zmysle považoval aj nad tým, čo tento inštitút v praxi zahŕňa a kto sa snaží do tohto vzťahu zasiahnuť.

O tom, že inštitút advokátskej mlčanlivosti je ohrozovaný v poslednej dobe z mnohých strán, sa zmienil aj **JUDr. Jirou-**

sek. Poďakoval osobne prítomným zástupcom justície, ktorí pomáhajú a do budúcnosti boj advokácie proti takýmto snahám určite podporia.

Úlohu a postavenie Únie obhajcov ČR priblížil **Mgr. Lukáš Trojan**, advokát a člen prezídia únie. Zameral sa na dôvody a okolnosti vzniku myšlienky únie, rovnako na prijatie únie odbornou verejnosťou, s osobitným dôrazom na Českú advokátsku komoru. Jeho ďalšie úvahy smerovali k stopu únie obhajcov v justičnej sfére v piatom roku jej existencie a k jej budúcnému pôsobeniu.

Aktuálnym otázkam trestného práva na Slovensku sa venovali členovia predsedníctva SAK **JUDr. Ondrej Laciak, PhD.** a **JUDr. Martin Puchalla, PhD.** Poukázali na problémy vyvstávajúce pri obhajobe klientov v trestnom konaní a na praktické problémy pri aplikácii jednotlivých inštitútov trestného práva v praxi. JUDr. Laciak sa zameral na praktický dopad a priamu účinnosť európskej legislatívy vo vnútroštátnom poriadku, ako aj na minulé a budúce snahy EÚ o posilnenie procesnoprávných záruk obvinených a podozrivých v trestnom konaní. JUDr. Puchalla (**foto 2**) sa zameral na daňové trestné činy a aplikáciu účinnej ľútosti pri daňových trestných činoch v SR.

Blok civilného práva

Tento blok otvoril súčasný sudca Ústavného súdu ČR **JUDr. David Uhlíř** s prednáškou na tému **rekodifikácie civilného práva procesného s dôrazom na advokátsky proces**.

V krátkosti porovnal českú úpravu s úpravou v susedných štátoch, následne oboznámil s navrhovanou úpravou advokátskeho procesu, jeho výhodami, ale aj rizikami. S koreferátmi vystúpili **Mgr. Robert Němec, LL.M.** a **JUDr. Michal Žižlavský**. Mgr. Němec doplnil predstavenie variantu civilného procesu a rozbor ďalších možných výhod, resp. nevýhod, spočívajúcich v dopade na postavenie strán v konaní a na jeho výsledok. Porovnal aj prístup k povinnému zastúpeniu advokátom v rôznych európskych krajinách (nielen v krajinách bezprostredne susediacich s ČR) a v USA s odkazom na vedecké štúdie, ktoré sa zaoberajú prínosmi povinného zastúpenia advokátom. JUDr. Žižlavský doplnil úvahu, prečo je dnes nezastúpený účastník konania príliš slabý na výhru a v akých typoch konania neohrozuje iba sám seba, ale aj svoje okolie. Položil otázku, kedy sa z neho stáva agresor a či je možné tento stav liečiť advokátskym procesom.

O skúsenostiach s **rekodifikáciou súkromného a procesného práva v SR „pred a po“** sa podelil prorektor Univerzity Komenského v Bratislave **prof. JUDr. Marek Števec, PhD. (foto 3)**. Priniesol komplexný pohľad na rekodifikáciu kľúčových systémových súčastí slovenského právneho poriadku. Na Slovensku úspešne prebehla rekodifikácia civilného práva procesného, s dôsledným odčlenením sporového, mimosporového a správneho súdneho procesu. Prof. Števec ponúkol pohľad na aplikačné skúsenosti po niekoľkých rokoch platnosti (a účinnosti) nových procesných kódexov, a to aj v nadväznosti na pripravovanú reformu podobného zamerania v Českej republike. V oblasti súkromného práva je situácia v oboch krajinách presne opačná: Slovenská republika je vo fáze prípravy prvej časti rekodifikácie (konkrétne záväzkového práva), Česká republika disponuje bohatými skúsenosťami z prebehnuvšieho procesu rekodifikácie súkromného práva. Zamyslel sa nad možnými implikáciami a obapolnými vektormi cezhraničných, no stále príbuzných úrovni skúseností s uvedenými procesmi.

Blok stavovského práva – naliehavé otázky českej a slovenskej advokácie

Členka predstavenstva ČAK **JUDr. Monika Novotná** sa venovala **pálčivým otázkam v oblasti daňového práva v ČR**. K 1. januáru 2019 sa českí advokáti budú musieť vysporiadať s dvoma významnými novelami zákona o DPH: prvá sa týka poskytovania právnych služieb po dobu presahujúcu 12 mesiacov, druhá vykazovania DPH v spoločnosti bez právnej subjektivity, teda advokátskych združení podľa terminológie zákona o advokácii. Zosummarizovala základy novelizovanej úpravy, kroky predstavenstva ČAK v súvislosti s pozmeňujúcimi návrhmi a praktické odporúčania do budúcnosti.

Člen predsedníctva SAK **Mgr. Richard Karkó (foto 3)** priblížil **postavenie a vzťah SAK a advokátov k alternatívnym poskytovateľom právnych služieb**. Zameral sa na zákonnú úpravu poskytovania právnych služieb advokátmi a inými poskytovateľmi právnych služieb, resp. právnej pomoci. Sústredil sa na vzťah SAK ako zákonom zriadenej stavovskej organizácie oprávnenej presadzovať a chrániť záujmy advokátov ako poskytovateľov právnych služieb k iným oprávneným, resp. neoprávneným poskytovateľom právnych služieb poskytujúcich právne služby bezodplatne, resp. odplatne. Mapoval postup SAK vo vzťahu k neoprávneným poskytovateľom právnych služieb a priniesol úvahy *de lege ferenda* o možnej úprave poskytovania právnych služieb oprávnenými subjektmi a o možnej úprave postihov voči neoprávneným poskytovateľom právnych služieb z pohľadu komory.

S ohľadom na historickú spojitosť s územím Podkarpatskej Rusi **Mgr. Monika Šimůnková Hošková** hovorila o **skúsenostiach českej advokátskej kancelárie s poskytovaním právnych služieb na Ukrajine**.

Záverečný príspevok **Mgr. Marie Voříškovéj** priniesol skúsenosti advokátky z „druhej strany rieky“, teda ako účastníčky súdneho konania.

–mch–

Foto Igor Zehl

15. konferencia o histórii advokácie

Druhý popoludňajší panel venovaný dejinám advokácie, najmä v časoch prvej republiky bol zároveň 15. ročníkom konferencie o histórii advokácie.

Prítomných privítal podpredseda ČAK a zároveň predseda výboru pre históriu advokácie pôsobiaceho pri ČAK **JUDr. Petr Poledník**.

Po jeho zdravici moderátorskú taktovku tradične prevzal **JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D. (foto 5)** ktorý referoval tému **Advokátske komory v českých krajinách v rokoch 1918 – 1938**. Spomenul prvorepublikovú existenciu komôr – pre

Čechy v Prahe, Moravu v Brne a Sliezsko v Opave. Venoval sa aj pôsobeniu prvého historika advokácie a prezidenta Advokátskej komory v Čechách Aloisa Stompfeho a združovaniu sa v Jednote československých advokátov ako nástupníckom subjekte Spolku československých advokátov či vo

Verein der deutschen Rechtsanwälten in Böhmen pre nemeckú minoritu.

V príspevku „*Bourali jsme veselé c. k. mocnářství zpuchřelé*“ alebo *advokáti v prvom československom odboji* košický advokát **JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA** (foto 6) spomenul účastníkov protihabsburského boja zo zahraničia, a to Štefana Osuského či Ivana Markoviča, martinských deklarantov Matúša Dulu, Ivana Dérera, Rudolfa Markoviča, Juraja Mičuru, Martina Mičuru, Emila Miloslava Stodolu, Karola Štúra, Jána Ružiaka, Cyrila Horvátha, Ľudovíta Bazovského, Jána Jesenského de Magna Jasen, Milana Mikuláša Ivanku de Draskócz et Jordánföld, Samuela Daxnera de Tótzabar alebo Jána Vanoviča Dianis de Draskócz, sokolov Josefa Eugena Scheinera či Jindřicha Vaníčka, domácich českých odbojárov Přemysla Šámala a Leva Sychravu, mužov „28. októbra“ Aloisa Rašína a Františka Soukupa, budúcich slovenských politikov Roberta Kubiša a Vladimíra Andreja Krna, a napokon prvorepublikových diplomatov – exlegionárov Josefa Švagrovského, Vladimíra Brtníka, Jana Glosa, Václava Němca, Františka Šebestu, Václava Rejholca, Josefa Miroslava Linharta a Vladimíra Slavíka.

Českolipský advokát **JUDr. Lubomír Činka** prezentoval pod hlavičkou *Súdne budovy za prvej republiky* dobové aj súčasné fotografie súdov, tentoraz z obvodov českých krajských súdov v Prahe, Českých Budějoviciach, Chrudimi, Mladej Boleslavi, Kutnej Hore, Chebe, Jičine, Českej Lípe, Plzni, Písku, Táboře a Hradci Králové. Predstavil aj súdne budovy z moravských krajských súdov v Brne, Uherskom Hradišti, Moravskej Ostrave a Olomouci, slovenských krajských súdov v Bratislave, Ružomberku, Trenčíne a Prešove, a nako-niec podkarpatskoruského Krajského súdu v Chuste. Predmetom záujmu boli najmä architektonické spracovania návrhov Ing. arch. Bedřicha Bendelmayera, Dr. Jana Rejchla, Ing. Václava Rejchla či Ing. Ladislava Machoňa.

Advokácia a politika za prvej republiky bol názov témy **JUDr. Ing. Pavla Sorokáča, MBA**. Spomenul vznik Národného výboru československého v roku 1918 aj pôsobenie advokáta Františka Soukupa v ňom. Hovoril o pôsobení člena Národného výboru a neskoršieho tajomníka advokátskej komory Josefa Schieszla, ktorý bol počas prvej republiky ministrom sociálnej starostlivosti, neskôr dlhoročným pracovníkom Kancelárie prezidenta republiky.

Významný slovenský právny historik, košický advokát **JUDr. Peter Kerecman, PhD.** (foto 7) si za hlavnú osobnosť svojho referátu vybral *Ivana Dérera – slovenského advokáta a československého ministra*. Patrí medzi najvýznamnejšie osobnosti slovenskej advokácie a československej medzivojnovnej politiky. Počas prvej republiky vykonával funkciu ministra s plnou mocou pre správu Slovenska, ministra pre zjednotenie zákonov a organizácie, ministra školstva a národnej osvetu aj ministra spravodlivosti. Presadzoval unifikáciu právneho poriadku a celý život obhajoval myšlienku československej jednoty. Bol nezákonne odsúdený a neskôr rehabilitovaný. K smutným okamihom jeho života patrilo väznenie nacistami či komunistami. Svojím životom a prácou prispel k vzniku Československej republiky a stále sa zasadzoval o jej zachovanie.

Tému *Stála delegácia advokátskych komôr a československé právnické zjazdy* referovala **doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.** V období Československej republiky v oblasti advokácie na Slovensku významnú úlohu zohrali predovšetkým advokátske komory, Stála delegácia advokátskych komôr československých so sídlom v Prahe, a napokon aj veľké advokátske spolky, napríklad Sväz advokátov na Slovensku, Sdruženie advokátov Slovákov, Spolok advokátskych koncipientov, ale aj všeprávnický spolok Právnická jednota na Slovensku. Významnú úlohu nielen v právnych dejinách, ale aj užšie, v dejinách advokácie, zohrali právnické zjazdy v medzivojnovom Československu. Na nich boli zastúpené hlasy právnikov vyjadrujúce záujmy tvorby a aplikácie práva v novej republike. Tu sa schádzali za účelom informačným a koordinačným advokáti, zástupcovia ministerstiev (predovšetkým spravodlivosti), ale aj unifikácie či ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska, zástupcovia verejnej správy, župných úradov, finančných úradov, sudcovia, notári, reprezentanti právnických fakúlt a zahraničné delegácie právnikov. Záujmy advokátov reprezentovali aj advokátske komory a Stála delegácia advokátskych komôr československých so sídlom v Prahe. Právny poriadok Československa v širšom význame sa tvoril za spoluúčasti veľkej reprezentácie právnikov. Doc. Gajdošová oboznámila s chronológiou vývoja zjazdového hnutia v bývalom Československu od roku 1904 až po 4. zjazd československých advokátov v Prahe z roku 1936. Venovala sa aj I. zjazdu slovan-

ských právnikov v Bratislave v roku 1933, kde medzi 1 600 účastníkmi boli aj zástupcovia z Poľskej republiky, Kráľovstva Južoslávie, Sovietskeho zväzu a Bulharského cárstva. Nevynechala existenciu Stálej delegácie advokátskych komôr od roku 1923, uviedla aj jej návrhy z rokov 1939 a 1946 na poštátnenie advokácie.

Problematiku **Lesk a bieda československej advokácie v ČSR alebo postavenie prvorepublikového advokáta a jeho vnímanie v spoločnosti** si ako námet vzal bratislavský advokát **JUDr. Michal Rampášek (foto 8)**. S akým postavením a úlohami vstupovali českí a slovenskí advokáti do prvého spoločného štátu? Akým vývojom prešla advokácia? Ako vnímala advokátov spoločnosť? Venoval sa obdobiu pred rokom 1918 a postaveniu advokátov na českom a slovenskom území Rakúsko-Uhorska. Spomenul zastúpenie Čechov v pomere 45 % v rámci historických krajín a Slovákov len v pomere 8 % v hornom Uhorsku spomedzi advokátov pri vzniku Česko-Slovenska. Následne prešiel do obdobia prvej republiky, poukázal na vnímanie postavenia advokáta v spoločnosti aj prostredníctvom obrazu advokáta v dobovom filme, literatúre a tlači. Úsmev prítomných vyvolala informácia o prvorepublikovom prieskume, podľa ktorého advokácia predstavovala druhé najneuzitočnejšie povolanie po kňazstve. Z oblasti umenia spomenul knihy Jána Jesenského *Demokrati* či Vladimíra Fajnora *Sudca a advokát*, ako aj filmy *Zlatá Kateřina*, *Rozkošný príbeh* či *Sváko Ragan*, v ktorých vystupovali advokáti.

Advokáti proti totalite – predstavenie projektu bola téma pražského advokáta **JUDr. Petra Tomana, LL.M.**, ktorý avizoval výstavu v pražskej Galérii 17. novembra, pripravovanú k 30. výročiu Nežnej revolúcie. Jej cieľom je vzdať hold advokátom, ktorí sa nebáli ani v ťažkých dobách neslobody stáť na strane práva a spravodlivosti za cenu vlastných problémov. Čestné miesto medzi uvádzanými zástupcami advokátskeho stavu bude mať popravený koncipient Jaroslav Borkovec, v procese s Miladou Horákovou na dlhoročný trest odňatia slobody odsúdený Jiří Křížek, obhajca z tohto procesu či z kauzy gen. Heliodora Píku Rastislav Váhalo, ako aj obhajcovia disidentov Dagmar Burešová, Otakar Motejl či Ján Čarnogurský st. Súčasťou projektu bude okrem výstavy aj nový web advokatiprotitotalite.cz.

V rámci témy **Ženská stopa v českej advokácii** prezidentka Únie rodinných advokátov **JUDr. Daniela Kovářová** porovnala situáciu žien v advokácii pred 100 rokmi a teraz. Prípadom, že ženy sa mohli advokácii venovať vo Švédsko-nórskej únii už v roku 1889, vo Francúzskej republike o rok neskôr a v Ruskej ríši od roku 1909. Naproti tomu na Slovensku prvá advokátka pôsobila až od roku 1925, v Čechách dokonca až od roku 1928. Spomenula aj knihu *Srdce a paragraf* bývalej národnosocialistickej poslankyne a advokátky Boženy Pátkovej či slovenský film *Advokátka* z roku 1977 v hlavnej úlohe s Emíliou Vášáryovou.

Lučenecká advokátka **Mgr. Viktória Hellenbart** zaujala referátom **Ludovít Bazovský a advokáti z rodu Bazovských**. Príspevok sledoval účinkovanie advokáta šľachtického pôvodu Dr. Ľudovíta Bazovského. Popri pomerne úspešných

advokátskych aktivitách patril kvôli ďalším činnostiam medzi zaujímavé, originálne, miestami až nezaraditeľné postavy politikov, publicistov a verejných predstaviteľov. Cez jeho životný príbeh možno mapovať niekoľko dejinných etáp – narodil sa v Rakúsko-Uhorsku, prežil dve svetové vojny, vznik a zánik medzivojnovej Československej republiky, Viedenskú arbitráž a odstúpenie častí južného Slovenska Maďarsku, obnovenie česko-slovenského štátu a jedno desaťročie komunistického režimu. Nebol však iba svedkom, pozorovateľom a komentátorom diania, ale aj aktérom dôležitých udalostí. Prúdy v roku 1914 charakterizovali osobnostný profil Bazovského rozporuplne, na jednej strane vyzdvihli jeho dobrý rečnícky prejav a to, že všetko pochopí okamžite, nič ho neprekvapí, nič nezarmúti, ničoho sa nezľakne, na druhej strane však tvrdili, že nemá stáleho presvedčenia. Zúčastnil sa na podpise martinskej deklarácie – napriek svojmu politickému chameleonstvu a postupnému predprevratovému prechodu od národnárov cez secesionistických „tisícosemstoštyridsaťosmičkárov“ až k socialistom. Kontroverzným sa stal tento prvý poprevratový župan Novohradu aj po I. viedenskej arbitráži, keď pracoval pre horthyovskú vládu v Budapešti. Na druhej strane bol obhajcom národovca Martina Rázusa, ale zastával sa aj Židov počas II. svetovej vojny.

Poslednou prednáškou bolo **Povojnové súdenie predvojnových a protektorátnych trestných činov** pražského advokáta **Mgr. Ing. et Ing. Tomáša Kubíka**. Predstavil povojnový retribučný súd s moravskosliezskym zemským viceprezidentom z čias okupácie a hlavnou postavou nacistického režimu na Morave pôsobiacom na poste policajného riaditeľa v Brne – exadvokátom JUDr. Karlom Schwabem. Z deviatich bodov obžaloby ho Mimoriadny ľudový súd v Brne v piatich bodoch oslobodil a v štyroch ho odsúdil na trest smrti. Zdôraznená bola aj úloha JUDr. Františka Jandu, *ex offio* obhajcu obžalovaného. Advokátovi neboli v tejto kazue nikdy vyplatené vyúčtované trovy obhajoby a samotný JUDr. Janda musel po roku 1948 z advokácie „odísť“, v päťdesiatych rokoch skončil ako archivár v odevnom družstve VKUS Brno.

Moderátor JUDr. PhDr. Balík, PhD. všetkých srdečne pozval do Českej Lípy na 16. ročník konferencie o histórii advokácie.

JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

Foto Igor Zehl

Slávnostné podpísanie Memoranda

Výborné česko-slovenské vzťahy, ktoré majú právom atribút nadštandardné, potvrdili podpisom spoločného memoranda predsedovia komôr JUDr. Vladimír Jirousek a JUDr. Tomáš Borec.

Memorandum slávnostne podpísané v Luhačovicach **21. septembra 2018** deklaruje, že obe komory budú ctíť a rozvíjať svoje historicky založené nadštandardné vzťahy spolupráce a vzájomného rešpektu. Česká advokátska komora a Slovenská advokátska komora sa zaviazali k posilňovaniu vzájomných vzťahov medzi komorami, ako aj medzi českými a slovenskými advokátmi, k odbornej a prípadne ďalšej prospešnej spolupráci. Text memoranda prinášame v plnom znení. Foto Igor Cehl

MEMORANDUM

prijaté pri príležitosti
100 rokov českej a slovenskej advokácie

Českou advokátskou komorou,
zastúpenou predsedom JUDr. Vladimírom Jirouskom
a

Slovenskou advokátskou komorou,
zastúpenou predsedom JUDr. Tomášom Borecom

21. septembra 2018 v Luhačovicach:

My, súčasní predstavitelia českej a slovenskej advokácie, uvedomujúc si zodpovednosť voči odkazu našich predchodcov – zakladateľov verejných správ alebo samospráv na úseku advokácie v rokoch 1918 až 1922, pri príležitosti 100-ročného výročia existencie či budovania nezávislej českej a slovenskej advokácie, slávnostne a čestne vyhlasujeme, že budeme naďalej ctíť a rozvíjať svoje historicky založené nadštandardné vzťahy spolupráce a vzájomného rešpektu. V rámci týchto vzťahov sa zaväzujeme k podpore podujatí posilňujúcich vzťahy medzi ČAK a SAK, resp. medzi českými a slovenskými advokátmi, k odbornej a prípadne ďalšej prospešnej spolupráci, to všetko pri zachovaní a ochrane dejinnej kontinuity našich vzťahov.

Naplnno si uvedomujeme poslanie advokácie v civilizovanej, demokraticky formovanej spoločnosti, spočí-

vajúce najmä v zabezpečení jej nezávislého výkonu prostredníctvom advokátskej samosprávy, a takisto v garancii naplnenia podmienok spravodlivého procesu. Pri obrane základných pilierov advokácie si budeme vždy poskytovať podporu a potrebnú pomoc, a to bez nároku na akúkoľvek kompenzáciu.

Zaväzujeme sa ctíť, propagovať, prípadne chrániť dobré meno druhej strany Memoranda v tom ktorom domovskom štáte, rovnako aj vo sfére nadnárodných vzťahov týkajúcich sa všeobecne advokácie alebo priamo našich advokátskych stavov.

K podpisu Memoranda pristupujú predsedovia Českej advokátskej komory a Slovenskej advokátskej komory s úplnou vážnosťou, slobodne a s úprimným presvedčením, že sa ich nástupcovia nespreneveria zásadám obsiahnutým v Memorande.

Športový deň a večerné vyvrcholenie kultúrnym programom

Po celodennej piatkovej odbornej konferencii pokračovali oslavy **22. septembra 2018** neformálnym sobotňajším programom, ktorý bol zameraný na oddychové aktivity a nadväzovanie a upevňovanie priateľských vzťahov na športoviskách aj v rámci spoločenského večera.

V sobotu sa konali zápasy vo futbale, basketbale a volejbale a súťaže v individuálnych disciplínach – minigolfe a behu na 5 kilometrov. Účastníci mali možnosť využiť športoviská (bedminton a tenis) aj mimo organizovaných zápasov a pretekov. Aj napriek pôvodne nepriaznivým predpovediam počasie napokon športovaniu prialo. Vypršalo sa už v noci a počas dňa nastúpilo pekné, aj keď chladnejšie počasie.

Slávnostným výkopom bývalých predsedov oboch komôr JUDr. Hrežďoviča a JUDr. Vychopňa (**foto 1**) o 10.00 odštartoval na ihrisku športového centra Radostova napínavý zápas medzi tímami slovenských a českých advokátov vo futbale (slovenský tím – **foto 2**). Aj napriek pomerne vyrovnaným výkonom zvíťazilo české družstvo v pomere 4 : 2.

V bezprostrednom susedstve futbalového ihriska sa takmer paralelne konal zápas v basketbale. Po úvodnom vyhodení lopty predsedami JUDr. Jirouskom a JUDr. Borecom (**foto 3**) si diváci užili skvelé športové nasadenie s prevahou na strane profesionálneho českého družstva, ktoré presvedčivo zvíťazilo 85 : 48. K výkonu slovenského basketbalového tímu prispeli aj niektorí futbalisti, ktorí po odohraní svojho času na futbalovom ihrisku dobehli do haly a plynulo sa zaradili do zápolenia pod košmi.

Po prestavaní haly začal zápas vo volejbale. Proti sebe nastúpili zmiešané tímy (slovenský tím – **foto 4**), z ktorých sa

znova viac darilo českému družstvu a pomerom 3 : 0 priateľské stretnutie vyhralo.

Popoludní o 15.00 odštartoval Advokátsky beh na 5 km okolo Luhačovickej priehrady. Na beh sa zaregistrovalo 42 bežcov z radov slovenských a českých advokátov a advokátok a ich rodinných príslušníkov. Slávnostným výstrelom pretek odštartovali JUDr. Jirousek a JUDr. Borec. Trať síce nebola veľmi náročná, ale v závere bežcov potrápila cieľová pasáž do kopca. Aj keď kolektívne športové súboje nedopadli pre slovenskú stranu najlepšie, český Slovák zachránil **JUDr. Radovan Stretavský (foto 5)**, ktorý zvíťazil s jasným náskokom, keď do cieľa dobehol s časom 0:18:12. Naplnili sa jeho slová v čase, kedy sa do Luhačovic prihlasoval: „Idem vám vyhrať beh...“ Zo žien ako prvá dobehla Slovenka zapísaná v českom zozname advokátov **Lucia Švecová** s časom 0:23:19. Organizátori udelili aj osobitnú cenu *Za statočnosť*, ktorá putovala do rúk usadeného euroadvokáta **Tomáša Rydvala**. Celý pretek odbehol so svojou niekoľkotýždňovou dcérou v kočičku, umiestnili sa na 26. mieste s časom 0:28:34. Najmladšia bežkyňa mala 9 rokov.

Slovenským športovcom patrí veľké poďakovanie za obetavé nasadenie a elán, s ktorým na jednotlivé náročné zápasy nastúpili. Je potešiteľné, že slovenské súpisťky sa podarilo vytvoriť výhradne z advokátov, členov orgánov a predsedníctva SAK a zamestnancov SAK. Z ihrísk odchádzali s víziou potreby tréningu a lepšej vzájomnej hráčskej koordinácie, ale najmä s pocitom, že nie je dôležité zvíťaziť, ale zúčastniť sa. Práve o toto šlo vo všetkých troch priateľských stretnutiach – posilniť ducha advokátskej vzájomnosti nielen v rámci odborného programu, ale aj v duchu športového fair play. K skvelým a obetavým výkonom na oboch stranách nepochybne prispela výborná fanúšikovská základňa.

„Nešportuchtiví“ mohli čas venovať semináru *Partnerské vzťahy vážne i nevážne*, ktorý spoločne viedli prezidentka Únie rodinných advokátov JUDr. Daniela Kovářová, známy sexuológ Radim Uzel a profesor Max Kašparů, psychiater, teológ a vysokoškolský pedagóg.

Ceny víťazom všetkých športových zápolení odovzdali spoločne predsedovia ČAK a SAK v sobotu večer na začiat-

3

4

5

ku spoločenského programu. Český *Bulletin advokacie* presne vystihol celkovú sobotňajšiu atmosféru: „*Při všech česko-slovenských zápasech bylo jednoznačně vidět, že advokáti jsou jedna velká rodina bez ohledu na barvu dresu, národnost i jazyk, kterým mluví. Tohoto výsledku se česko-slovenským oslavám podařilo dosáhnout beze zbytku a dva společné dny dávají reálnou naději, že by to mohlo vydržet i dalších 100 let.*“

Vrcholom osláv bol večerný program s hudobnými vystúpeniami. Najprv hostí skvelým koncertom rozospievala a roztancovala slovenská speváčka Jana Kirschner (foto 6), ktorej texty a hudba sú českým priateľom dobre známe, po nej vystúpil Janek Ledecký, mimochodom absolvent práva, ktorý hostí zabavil svojimi známymi hitmi. Veľkolepú bodku za oslavami dal nádherný ohňostroj vo farbách trikolóry, ktorým predchádzali zvuky českej a slovenskej hymny. Mnohí cítili priam zimomriavky a dojatie.

Oslavy storočnice sú už len milou spomienkou. Odozva zo strany zúčastnených bola výborná, všetky jednotlivé na seba nadväzujúce podujatia perfektne pripravené. V pevnej

nádeji pokračovania nadštandardných vzťahov s českou advokáciou sa nasledujúce generácie určite môžu už teraz tešiť na oslavy dvestoročnice.

–ad– Foto Igor Zehl

6

Slovenská advokátska komora ďakuje všetkým sponzorom luhačovických podujatí:

Moško a Gúčík advokáti, s. r. o.
 BADUCCI Legal, s. r. o.
 Ernst & Young Law s. r. o.
 SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o.
 KUTAN & PARTNERS s. r. o.

Advokátska kancelária Illeš, Šimčák & Partners, s. r. o.
 Advokátska kancelária JUDr. Michal Krnáč, LL.M.
 JUDr. Magdaléna Hromcová
 Advokátska kancelária JUDr. Tomáš Suchý, spol. s r. o.
 Poradca podnikateľa, spol. s r. o.

Karkó s. r. o.
 Kinstellar, s. r. o.
 E-Archiv j. s. a.
 eduSpot j. s. a.
 eReady j. s. a.
 Wolters Kluwer SR s. r. o.

Slovenské dni práva

Po roku patrila Konferenčná sála hotela Devín opäť tradičnému podujatiu. Na 24. ročníku sa **11. a 12. októbra 2018** zúčastnilo vyše sto účastníkov, ktorí si so záujmom vypočuli počas dvoch dní kvalitné prednášky.

Konferenciu otvoril predseda Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Tomáš Borec (foto 1)**, ktorý privítal hostí a v príhovore zdôraznil aktuálnosť vybraných tém, ktoré na konferencii odznejú. Vyjadril, že je pre neho česť, že pozvanie SAK prijali viacerí sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky, konkrétne pani predsedníčka Ivetta Macejková, podpredseda Milan Ľalik a sudkyňa Jana Baricová.

Prvý blok konferencie s témou **Rekodifikácia civilného procesu – dva roky po** moderoval JUDr. Ondrej Mularčík. (foto 2 – zľava: JUDr. Ondrej Laciak, PhD., JUDr. Ondrej Mularčík, JUDr. Tomáš Borec, prof. JUDr. Marek Števček, PhD., JUDr. Andrea Moravčíková, PhD. a JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.)

Prvý prednášateľ, **prof. JUDr. Marek Števček, PhD.**, sa vo svojom príspevku s názvom *Kritika princípov aplikácie CSP* venoval pozitívnym aj negatívnym skúsenostiam z aplikácie nového procesného kódexu v praxi. Pozornosť zamerlal predovšetkým na to, že sudcovia sa stále snažia nájsť materiálnu pravdu a nerešpektujú princíp formálnej pravdy. Ďalej sa venoval koncentrácii konania a inštitútu predbežného prejednávania sporu, pri ktorých tiež v praxi často dochádza k rôznemu spôsobu aplikácie.

Niekoľko poznámok a doplnení uviedla **JUDr. Janka Baricová**, ktorá zdôraznila, že jednou z príčin vzniku prieťahov je zlá organizácia práce na súdoch, predovšetkým pri úlohách, ktoré majú vykonať vyšší súdni úradníci. Upozornila aj

na možnosť podať sťažnosť na Ústavný súd SR pre prieťahy aj pri rozhodnutí o trovách.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M. v nasledujúcom príspevku **Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia z hľadiska praxe** pokračoval v dopoludňajšej téme – nový CSP a skúsenosti pri aplikácii nových inštitútov v praxi. Účelom príspevku bolo zdôraznenie základných odlišností, relevantných detailov v súvislosti s novou právnou úpravou uvedených zabezpečovacích prostriedkov v sporovom konaní, ale predovšetkým rozbor najčastejších praktických problémov, ktoré so sebou medzičasom priniesla aplikácia CSP.

Téme aplikácie CSP z pohľadu sudcu sa v príspevku **Postrehy z aplikácie nového procesného kódexu v rámci obchodného súdnictva** venovala sudkyňa Najvyššieho súdu SR **JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.** Zamerala sa na oblasti, ktoré nadobudnutím účinnosti nového procesného predpisu priniesli potrebu riešiť dovedty ustálené procesné situácie novým spôsobom, často aj s istou mierou judikátornej kreativity senátov obchodnoprávneho kolégia NS. Za takúto oblasť označila predovšetkým rozhodovanie o kauzálnej príslušnosti súdov, rozhodovanie vo veciach judikátorneho odklonu od rozhodnutí najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho, rovnako aj rozhodovanie v konaniach týkajúcich sa zmeniek, ktoré začali pred účinnosťou CSP. V závere príspevku sa zaoberala otázkou určenia zákonného sudcu v konaniach vedených najvyšším súdom ako súdom odvolacím.

K prednáške predniesla niekoľko poznámok aj **JUDr. Soňa Mesiarkinová**, ktorá si myslí, že by sa mali kolégiá zlučovať a vymieňať si vo väčšej miere informácie a že veľký senát by mal byť tvorený spoločne obchodným a občianskoprávnym kolégiom.

Popoludňajší blok konferencie zameraný na tému **Ochrana osobnosti a médiá** (foto 3 – zľava: moderátor JUDr. Ondrej Laciak, PhD., Mgr. Marek Benedik, JUDr. Soňa Mesiarkinová a JUDr. Tomáš Langer, LL.M.) otvoril prednáškou **Právne prostriedky, nápravy proti údajom uverejnením v médiách** advokát **Mgr. Marek Benedik**. Svoj rozsiahly príspevok uviedol výrokom: „Právo je to, čo je v praxi.“ Zdôraznil, že aj napriek stručnej právnej úprave venuje právna teória a prax ochrane osobnosti veľkú pozornosť, je rozobraná v množstve súdnych rozhodnutí a že ochranou osobnosti je teda viac to, čo je obsahom rozhodnutí, ako to, čo je napísané v zákone. Príspevok venoval predovšetkým žiadosti o uverejnenie opravy a žalobe o uverejnenie opravy, resp. odpovede. V prípade uverejnenia nepravdivého údaju je možné podať žiadosť o uverejnenie opravy podľa Tlačového zákona. Upozornil, že právo na opravu je nielen právnym prostriedkom ochrany fyzickej či právnickej osoby, ale zároveň aj zá-

rukou práva na pravdivé informácie a je možné ho uplatniť len voči skutkovému tvrdeniu, ktoré bolo uverejnené v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve. Prax ukázala, že najčastejšie sú napádané titulky v tlači, ktoré prehávajú a provokujú, aby si získali čitateľa. Prehnané titulky však nezakladajú právo na opravu, čo má oporu aj v judikáte ÚS SR.

Autor sa venoval lehotám na uverejnenie opravy, obsahom, resp. otázke, či je vydavateľ povinný so žiadateľom dohodnúť znenie opravy, ak má vady. Podľa Krajského súdu v Bratislave takúto povinnosť majú. Tiež upozornil na osobitné náležitosti žaloby o uverejnenie opravy a na 8-dňovú lehotu na opravu.

Na rozhodnutia súdov vo veciach ochrany osobnosti sa vo svojej prednáške s názvom **Ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít vo vzťahu k rozhodovaniu o žalobách na ochranu osobnosti** zamerala sudkyňa Najvyššieho súdu SR **JUDr. Soňa Mesiarkinová**. Venovala sa ustálenej rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít vo vzťahu k rozhodovaniu o žalobách na ochranu osobnosti a uviedla viacero nálezov Ústavného súdu SR k tejto problematike. Príspevok uverejnený v Zborníku z konferencie obohatila, viedla skôr dialóg a nadviazala čiastočne na predchádzajúci

blok o CSP. Reagovala na kritiku dlhého časového obdobia na vyhotovovanie súdnych rozhodnutí, venovala sa inštitútu Veľkého senátu, od zavedenia ktorého bolo veľa očakávaní čo vyrieši z hľadiska právnej istoty. Autorka si kladie otázku, prečo na Slovensku inštitút Veľkého senátu nefunguje, resp. či problém tkvie v počte sudcov. Odpoveďou podľa nej je, že dochádza k personálnym zmenám, a logicky aj k zmenám názoru.

Výborná prednáška s poznatkami z praxe s názvom **Zodpovednosť médií za zverejnený obsah** v podaní advokáta **JUDr. Tomáša Langeru, LL.M.** uzatvorila odbornú časť prvého dňa konferencie. Prednášateľ sa venoval zodpovednosti médií za zverejnený obsah na internetových spravodajských serveroch, blogoch a diskusných fórach predovšetkým z hľadiska vývoja v rozhodovacej činnosti súdov. Podľa neho nepochybne informácie uverejnené na internete musia tiež podliehať určitým pravidlám a predovšetkým nemôžu zasahovať do práv iných. Je však otázne, či k zvýšeniu kvality médií prispieje ich regulácia štátom cez prijaté právne normy, alebo či by tento cieľ dokázala naplniť samoregulácia médií, pod ktorú budú patriť nielen tradičné a mainstreamové médiá, ale aj alternatívne médiá šíriace „alternatívnu pravdu“. Vzhľadom na výnimočný význam slobody prejavu a slobody tlače v demokratickom štáte sa autor domnieva, že šancu si zaslúži druhá možnosť. V závere vystúpenia venoval pozornosť trestnoprávnej zodpovednosti za zverejnený obsah, ktoré nesú výlučne novinári ako fyzické osoby. Pozornosť upriamil na prípad novinára týždenníka *PLUS 7 dní*, ktorý bol trestným rozkazom neprávoplatne odsúdený za trestný čin ohovárania za článok o údajnom korupčnom správaní bývalého predsedu Národnej rady SR. Za otázne označil to, či radový redaktor, ktorý v rámci svojej pracovnej činnosti pripraví článok a odovzdá ho vedeniu redakcie, naplní objektívnu stránku daného trestného činu, t. j. či nepravdivý údaj oznámi. O uverejnení článku totiž rozhoduje vedenie redakcie, čiže šéfredaktor, prípadne jeho zástupca alebo editor (vedúci) vydania. Podľa autora by orgány činné v trestnom konaní mali pri posudzovaní konania novinárov prihliadať na zásadu subsidiarity trestnoprávnej represie a materiál-

ny korektív, t. j. na skutočnú závažnosť konania novinára a nielen na formálne znaky skutkovej podstaty posudzovaného trestného činu.

Druhý deň konferencie bol venovaný téme **Ústavný súd a podania advokátov** (foto 4 – zľava: JUDr. Ondrej Laciak, PhD., JUDr. Tomáš Borec, JUDr. Ivetta Macejková, LL.M., PhD., JUDr. Jana Baricová a JUDr. Milan Lalík). Moderátor bloku JUDr. Ondrej Laciak privítal predsedníčku Ústavného súdu SR **JUDr. Ivettu Macejkovú, LL.M., PhD.**, ktorá predniesla svoj príspevok k téme a venovala sa fungovaniu ústavnému súdu a najprielomovejším rozhodnutiam v ostatnom funkčnom období, vrátane rozhodnutia o nevyzmenovaní kandidátov na ústavných sudcov prezidentom.

Dopoludnie pokračovalo prednáškou **Náležitosti sťažností fyzických a právnických osôb podávaných podľa článku 127 Ústavy Slovenskej republiky** v podaní sudkyne Ústavného súdu SR **Jany Baricovej**, ktorá sa snažila venovať predovšetkým najčastejším chybám, ktoré robia advokáti pri písaní a podávaní sťažností na ústavný súd. Tieto formálne a obsahové nedostatky majú často za dôsledok odmietnutie sťažnosti, často aj takej, ktorá by mala pravdepodobne šancu na úspech. Ako najčastejšie chyby uviedla nepripojenie splnomocnenia advokátov na zastupovanie pred ústavným súdom, alebo predloženie splnomocnenia s rôznymi nedostatkami, nepriloženie potrebných príloh k sťažnosti, alebo nedostatočné odôvodnenie sťažností.

V záverečnej prednáške konferencie s názvom **Subsidiarita ústavnej sťažnosti** sa **JUDr. Milan Lalík**, podpredseda Ústavného súdu SR, venoval možnosti podania ústavnej sťažnosti aj v prípadoch, ak neboli pred jej podaním využité všetky opravné alebo iné právne prostriedky, a to vtedy, ak táto podmienka nebola splnená z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Prednášky vyvolali bohatú diskusiu zameranú predovšetkým na rozhodnutia ústavného súdu.

Slovenská advokátska komora ďakuje všetkým prednášajúcim aj účastníkom za vydarený ročník konferencie.

A. Donevová, N. Ondrišová

Foto Darina Stračinová

Aj pri príležitosti 24. ročníka Slovenských dní práva vydala SAK **Zborník** s príspevkami, ktoré na konferencii odzneli.

V prípade záujmu o zborník z konferencie kontaktujte vzdelávacie oddelenie SAK:

Mgr. Blanka Farkašová
tel. 02/204 227 47
farkasova@sak.sk

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta a odpovedať mu na jeho žiadosť

Advokát, ktorý ako právny zástupca klienta tohto v priebehu zastupovania s výnimkou jedného e-mailu riadne a včas neinformuje, ako postupuje pri vybavovaní jeho vecí a písomne klientovi neodpovedá ani na písomný dopyt súvisiaci s poskytovaním právnych služieb, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 6 ods. 1 písm. a) a c) Advokátskeho poriadku SAK.

*Rozhodnutie III. odvolacieho disc. senátu SAK z 24. februára 2016,
sp. zn. III.ODS -42/15:3108/2014*

*Rozhodnutie I. disciplinárneho senátu SAK zo 4. novembra 2015,
sp. zn. DS I.-51/15:3108/2014*

Dotknuté ustanovenia:

- § 6 ods. 1 písm. a) a c) Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím I. disciplinárneho senátu SAK zo 4. novembra 2015, sp. zn. DS I.-51/15:3108/2014 v spojení s rozhodnutím III. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 24. februára 2016, sp. zn. III.ODS -42/15:3108/2014 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 6 ods. 1 písm. a) a c) Advokátskeho poriadku SAK

tým, že

- ako právny zástupca spoločnosti A. s. r. o. v likvidácii neinformoval klienta od 7. 5. 2014 do dňa podania sťažnosti dňa 7. 10. 2014, s výnimkou e-mailu zo dňa 25. 7. 2014, písomnou formou riadne a včas, ako postupuje pri vybavovaní jeho právnej veci – likvidácie spoločnosti,
- písomne neodpovedal na písomný dopyt klienta zo dňa 15. 9. 2014 súvisiaci s poskytovaním právnych služieb,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **písomné napomenutie**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **405 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda Revíznej komisie SAK podal dňa 28. 4. 2015 Disciplinárnej komisii SAK návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi, ktorého predmetom bolo, že disciplinárne obvinený závažným spôsobom (skutkami uvedenými vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia) porušil povinnosti advokáta uložené § 56 ods. 1 zákona o advokácii v spojení s § 6 ods. 1 písm. a) a § 6 ods. 1 písm. c) Advokátskeho poriadku SAK.

Rozhodnutím I. disciplinárneho senátu SAK zo 4. novembra 2015 bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia na skutkovom základe uvedenom v návrhu na začatie disciplinárneho konania, za čo mu bolo uložené disciplinárne opatrenie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii – peňažná pokuta vo výške 200 eur.

Disciplinárny senát dospel na základe vykonaného dokazovania k nasledovným zisteniam:

Sťažovateľ a disciplinárne obvinený sa prostredníctvom emailovej komunikácie (najmä e-mail advokáta zo dňa 7. 11. 2013), dohodli na zastupovaní pri likvidácii spoločnosti A. s. r. o., ktorej je sťažovateľ konateľom. V rámci po-

skytovania právnych služieb bolo zahrnuté: 1. Príprava dokumentácie súvisiaca so vstupom do likvidácie, vymenovanie likvidátora, 2. Uverejnenie likvidácie v obchodnom vestníku, 3. Spolupráca s účtovníkom ohľadom vstupnej účtovnej závierky, 4. Výmaz spoločnosti – príprava záverečnej správy likvidátora, príprava rozhodnutia o schválení rozdelenia likvidačného zostatku, 5. Komunikácia s daňovým úradom, zabezpečenie súhlasu správcu dane a zrušenie DIČ, 6. Spolupráca s účtovníkom ohľadom záverečnej účtovnej závierky a 7. Všetky podania voči registrovanému súdu + všetky poplatky. Navrhnutá odmena za celú službu a súdne poplatky bola vo výške 500 eur bez speňažovania majetku. Sťažovateľ vo svojom emaili zo 7. 11. 2013 uviedol, že s cenou súhlasí. Osobitná písomná zmluva o poskytovaní právnych služieb medzi disciplinárne obvineným a spoločnosťou A. s. r. o. uzatvorená nebola.

Disciplinárne obvinený preukázateľne poskytol právne služby týkajúce sa vstupu spoločnosti do likvidácie (potvrdenie okresného súdu zo dňa 18. 12. 2013 o vykonaní zápisu) a zverejnenia vstupu spoločnosti do likvidácie v obchodnom vestníku (výzva likvidátora zverejnená 23. 12. 2013) a v tejto veci aj pravidelne komunikoval so sťažovateľom. Takisto bolo preukázané, že disciplinárne obvinený vystavil dňa 25. 11. 2013 faktúru za právne služby vo výške 250 eur.

Ďalej z emailu disciplinárne obvineného advokáta sťažovateľovi zo dňa 28. 3. 2014 aj 8. 4. 2014 vyplývalo, že disciplinárne obvinený komunikoval so sťažovateľom postup a kroky súvisiace s ukončením likvidácie spoločnosti. Emailom zo dňa 7. 5. 2014, resp. aj 9. 5. 2014 sa sťažovateľ informoval u disciplinárne obvineného advokáta na stav likvidácie. Dňa 20. 6. 2014 zaslal sťažovateľ advokátovi email, v ktorom uviedol, že na základe ich spoločného telefonátu má disciplinárne obvinený každých 14 dní informovať o stave likvidácie spoločnosti a poukázal na problematiku komunikáciu s disciplinárne obvineným.

Dňa 25. 7. 2014 zaslal disciplinárne obvinený sťažovateľovi email so správou, že k žiadosti o súhlas správcu dane je potrebné doložiť prílohu k správe o likvidácii a informoval sťažovateľa, že je momentálne na dovolenke a ozve sa po návrate, čo podľa vyjadrenia sťažovateľa disciplinárne obvinený neurobil. Emailom zo dňa 15. 9. 2014 sťažovateľ urgovoal u disciplinárne obvineného vyjadrenie k situácii k likvidácii spoločnosti a žiadal o konkrétny termín, kedy je možné ukončiť likvidáciu. Podľa vyjadrenia sťažovateľa disciplinárne obvinený ani na tento email nereagoval.

Z predloženého splnomocnenia udeleného disciplinárne obvinenému advokátovi zo dňa 22. 11. 2013 vyplýva, že sťažovateľ ako konateľ a likvidátor spoločnosti A. s. r. o. splnomocnil disciplinárne obvineného na zastupovanie v mene sťažovateľa a v mene spoločnosti A. s. r. o. na všetky právne úkony vo všetkých veciach súvisiacich so zápisom zmien zapísaných údajov spoločnosti z obchodného registra SR, a to v súvislosti so zrušením spoločnosti a jej vstupom do likvidácie.

Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení uviedol, že sa dohodli so sťažovateľom na poskytnutí právnych služieb

v 2 štádiách a že na prvú časť dohody bol písomne splnomocnený. Pokračovanie ďalšej spolupráce realizáciou samotnej likvidácie prebiehalo formou komunikácie o jednotlivých krokoch, pričom disciplinárne obvinený uviedol, že na vykonanie týchto krokov nebol priamo splnomocnený a pre pracovnú vyťaženosť sa uskutočnenie likvidácie odsúvalo. Vo vyjadrení disciplinárne obvinený nevysvetlil iné dôvody, prečo sťažovateľovi nereagoval písomne na jeho emailové žiadosti o aktuálnom stave a o ukončení likvidácie.

Podľa názoru disciplinárneho senátu uvedený argument o chýbajúcom splnomocnení na ukončenie likvidácie neobstojí a je účelový – z emailovej komunikácie medzi disciplinárne obvineným a sťažovateľom vyplýva jednoznačne, že sa dohodnutý rozsah poskytovania právnych služieb mal vzťahovať aj na ukončenie likvidácie, a z tohto dôvodu bol disciplinárne obvinený povinný písomne informovať sťažovateľa a odpovedať na jeho žiadosti súvisiace s ukončením likvidácie. Pokiaľ mal disciplinárne obvinený za to, že udelené splnomocnenie nebolo dostatočné na zastupovanie pri ukončení likvidácie a výmaze spoločnosti, mal pripraviť a zaslať sťažovateľovi na podpis nové splnomocnenie s požadovaným obsahom.

Pri rozhodovaní o druhu a výške disciplinárneho opatrenia senát prihliadal na závažnosť previnenia, na okolnosti, za ktorých bolo spáchané, ako aj na osobu disciplinárne obvineného advokáta. Z vykonaného dokazovania disciplinárny senát zistil, že disciplinárne obvinený v uplynulom období nebol disciplinárne stíhaný.

Proti rozhodnutiu disciplinárneho senátu podal disciplinárne obvinený dňa 11. 12. 2015 odvolanie a navrhol, aby odvolací senát napadnuté rozhodnutie zmenil a oslobodil ho spod návrhu. Disciplinárne obvinený považoval napadnuté rozhodnutie za nesprávne, pretože skutok nie je disciplinárnym previnením a nebolo dostatočne preukázané, že by sa skutok tak, ako je uvedený v rozhodnutí stal. Nepopieral, že sťažovateľovi poskytol právne služby týkajúce sa vstupu jeho spoločnosti do likvidácie, tieto však zápisom v obchodnom registri boli ukončené a medzi ním a sťažovateľom neprišlo k novej dohode o poskytnutí právnych služieb týkajúcich sa likvidácie, i keď o ďalšom postupe so sťažovateľom komunikovali. V odvolacom konaní predložil ako dôkaz, potvrdenie podpísané sťažovateľom, ktorého predmet je odovzdanie dokumentácie spoločnosti A. s. r. o., s presnou špecifikáciou odovzdaných dokladov a vyjadrenie konateľa a zároveň likvidátora tejto spoločnosti o tom, že všetky vzťahy medzi disciplinárne obvineným považuje za vysporiadané a ukončené v dohodnutom čase a dohodnutým spôsobom. Tento dôkaz predložil disciplinárne obvinený až v odvolacom konaní, pretože ho skôr nemal k dispozícii a klient ho podpísal až dodatočne. Za nesprávny považuje argument disciplinárneho senátu, že mu voči sťažovateľovi vyplývali povinnosti v zmysle Advokátskeho poriadku SAK z dôvodu, že samotné splnomocnenie, ktoré nebolo vystavené na úkony súvisiace s ďalším poskytovaním právnych služieb a nové splnomocnenie si mohol zabezpečiť sám, keďže nebol dôvod na to, aby si od klienta žiadal vystavenie splnomocnenia skôr, ako

sa dohodnú na konkrétnych podmienkach ďalšej spolupráce. K tejto dohode z dôvodu pracovnej vyťaženia disciplinárne obvineného neprišlo, čo sa v konaní potvrdilo, pretože dôkaz o novej dohode zo strany sťažovateľa predložený nebol. Disciplinárne obvinený si myslí, že z jeho strany nemohlo dôjsť k porušeniu povinnosti informovať klienta o poskytovaní právnych služieb podľa § 6 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK v zmysle jeho dopytu z 15. 9. 2014, pretože v tom čase bol ich právny vzťah ukončený. Mal za to, že disciplinárny senát si nedostatočne zistil skutkový stav a sťažovateľ mu neuviedol dostatočné skutočnosti.

Odvolací disciplinárny senát prejednal odvolanie disciplinárne obvineného a dospel k záveru, že na nezmenenom skutkovom závere je potrebné zmeniť výrok o disciplinárnom opatrení.

Odvolací disciplinárny senát prijal bez akýchkoľvek výhrad záver, že prvostupňovým senátom prevedené dôkazy jednoznačne potvrdzujú skutkový dej tak, ako bol zistený v disciplinárnom konaní, teda potvrdzujú, že sa disciplinárne obvinený dopustil konania, ktoré mu je kladené za vinu, kedy sa skutky stali tak, ako sú tvrdené v návrhu navrhovateľa a teda, ako bolo konštatované v napadnutom rozhodnutí.

Právne posúdenie skutkového stavu tak, ako bolo vykonané v rozhodnutí tiež považuje odvolací orgán za správne.

Podstata disciplinárneho previnenia spočíva v tom, že sťažovateľ a disciplinárne obvinený sa dohodli na zastupovaní pri likvidácii spoločnosti A. s. r. o., ktorej je sťažovateľ konateľom. Ako vyplýva z e-mailu disciplinárne obvineného zo dňa 7. 11. 2013, predmetom poskytovania právnych služieb bola príprava dokumentácie súvisiaca so vstupom do likvidácie, vymenovanie likvidátora, uverejnenie likvidácie v obchodnom vestníku, spolupráca s účtovníkom, ohľadom vstupnej účtovnej závierky, výmaz spoločnosti – príprava záverečnej správy likvidátora, príprava rozhodnutia o schválení rozdelenia likvidačného zostatku, komunikácia s daňovým úradom, zabezpečenie súhlasu správcu dane a zrušenie DIČ, spolupráca s účtovníkom, ohľadom záverečnej účtovnej závierky a všetky podania voči registrovému súdu + všetky poplatky. Navrhnutá odmena za celú službu a súdne poplatky bola vo výške 500 eur bez speňažovania majetku. Osobitná písomná zmluva o poskytovaní právnych služieb medzi disciplinárne obvineným a spoločnosťou A. s. r. o. uzatvorená nebola.

Disciplinárne obvinený preukázateľne poskytol právne služby týkajúce sa vstupu spoločnosti do likvidácie a zverejnenia vstupu spoločnosti do likvidácie v obchodnom vestníku a v tejto veci aj pravidelne komunikoval so sťažovateľom. Takisto bolo preukázané, že disciplinárne obvinený vystavil dňa 25. 11. 2013 faktúru za právne služby vo výške 250 eur. Z písomných dokladov v spise vyplýva, že disciplinárne obvinený so sťažovateľom komunikoval, ohľadom vykonávaných krokov týkajúcich sa likvidácie spoločnosti, takisto z týchto dokladov vyplýva, že disciplinárne obvinený so sťažovateľom prestal komunikovať. Vyjadrenie disciplinárne obvineného o tom, že sa dohodli so sťažovateľom na poskytnutí právnych služieb v 2 štádiách, pričom bol splnomocnený len na prvú časť dohody je v rozpore s predloženými dôkazmi.

Aj po zápise zmien u spoločnosti do obchodného registra (vstup do likvidácie) pokračovalo poskytovanie právnej pomoci formou komunikácie o jednotlivých krokoch tak, ako boli dohodnuté písomne 7. 11. 2013. Obrana disciplinárne obvineného advokáta, že na vykonanie týchto krokov nebol priamo splnomocnený je len účelová, pretože sa jednalo o úkony, na ktoré nebolo potrebné vystavovať plnú moc. Sám zároveň uvádza, že pre pracovnú vyťaženosť sa uskutočnenie likvidácie odsúvalo. Disciplinárne obvinený nepredložil a neuviedol iné dôvody, prečo sťažovateľovi nereagoval písomne na jeho emailové žiadosti o aktuálnom stave a o ukončení likvidácie. Doklad predložený spoločne s odvolaním – Odovzdanie dokumentácie k vstupu spoločnosti do likvidácie vyhodnotil odvolací senát ako právne irelevantný pre posudzovanie porušenia, resp. neporušenia advokátskeho poriadku. Jednak ide o fotokópiu a jednak z neho nie je jasné, kedy sťažovateľ prevzal dokumentáciu, keďže zjavný je iba dátum vyhotovenia tohto dokumentu disciplinárne obvineným. Z tohto predloženého dokladu je jasné to, čo nebolo sporné v konaní a to, že disciplinárne obvinený vykonal všetky potrebné úkony, aby bola spoločnosť A. s. r. o. zapísaná v obchodnom registri, ako spoločnosť v likvidácii. Len samotné vykonanie tohto právneho úkonu však nebolo predmetom poskytnutia právnej služby, ale ako vyplýva z „ponuky“ disciplinárne obvineného sťažovateľovi dňa 7. 11. 2013 predmetom boli i ďalšie úkony, ktoré mal disciplinárne obvinený vykonať za dohodnutú cenu. Ponuku advokáta na vykonanie úkonov sťažovateľ prijal a takisto súhlasil s cenou za vykonanie týchto úkonov. Samotný disciplinárne obvinený služby pre sťažovateľa aj po úkone zápisu spoločnosti do likvidácie aj vykonával a ako konštatuje vo svojom vyjadrení, kvôli jeho pracovnej vyťaženi sa uskutočnenie likvidácie odsúvalo, s čím klient nebol spokojný a rozhodol sa vzájomnú spoluprácu ukončiť. Nad rámec odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia odvolací senát k dokladu predloženému disciplinárne obvineným k odvolaniu – potvrdenie podpísané sťažovateľom, ktorého predmet je odovzdanie dokumentácie spoločnosti A. s. r. o. s presnou špecifikáciou odovzdaných dokladov a vyjadrenie konateľa a zároveň likvidátora tejto spoločnosti o tom, že všetky vzťahy medzi disciplinárne obvineným považuje za vysporiadané a ukončené v dohodnutom čase a dohodnutým spôsobom. Konštatuje, že tento dôkaz je právne irelevantný, pretože ako konštatuje samotný disciplinárne obvinený, „skôr ho nemal k dispozícii a klient ho podpísal až dodatočne“.

Zohľadňujúc všetky okolnosti posudzovaného prípadu, ako aj skutočnosť, že disciplinárne obvinený dosiaľ nebol disciplinárne stíhaný, mal odvolací disciplinárny senát za to, že v tomto prípade je disciplinárne opatrenie – peňažná pokuta neprimeraná a uložil disciplinárne opatrenie – písomné napomenutie.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta plniť svoje prísľuby klientovi

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak ako zástupca nesplní sľub klientovi, že návrh katastrálnemu úradu podá bezodkladne.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory zo 4. decembra 2017, sp. zn. K 66/2017¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 2 a čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 2, § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK z 10. júna 2017

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

potom, čo dňa 16. 6. 2016 prevzal právne zastúpenie V. L. a P. L. vo vkladovom konaní a v súvislosti s tým sa zaviazal, že nasledujúci deň predloží príslušnému katastrálnemu úradu vyhlásenie o vydaní daru zo dňa 14. 6. 2016 s návrhom na povolenie vkladu vlastníckeho práva v ich prospech, toto vyhlásenie predložil katastrálnemu úradu až dňa 15. 8. 2016, pričom V. L. a P. L. najmenej do 20. 11. 2016 neinformoval o stave tejto ich veci,

teda

- nechránil práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal svedomito,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržoval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu:

- povinnosť plniť prevzaté záväzky,
- povinnosť klienta riadne informovať, ako vybavovanie jeho veci postupuje, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné na uváženia ďalších príkazov,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 2 a čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky,

za čo mu bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **pokuta vo výške 20 000 Kč.**

Z odôvodnenia:

Dňa 21. 11. 2016 bola Českej advokátskej komore doručená sťažnosť V. L. a P. L. zo dňa 17. 11. 2016, ktorá bola ďalej doplnená listom zo dňa 18. 1. 2017, doručeným Českej advokátskej komore dňa 19. 1. 2017.

Listom vedúcej kontrolného oddelenia Českej advokátskej komory z 25. 11. 2016 bol disciplinárne obvinený vyzvaný, aby sa k veci vyjadril a predložil dôležité dokumenty. Na tento list disciplinárne obvinený nereagoval, a preto bol urgovaný listom vedúcej kontrolného oddelenia Českej advokátskej komory zo dňa 16. 12. 2016. Aj tento list zostal bez odozvy.

Predseda kontrolnej rady Českej advokátskej komory podal, ako disciplinárny žalobca, dňa 12. 5. 2017 disciplinárnu žalobu na disciplinárne obvineného pre skutky opísané vo výroku tohto rozhodnutia. Na podanú disciplinárnu žalobu reagoval disciplinárne obvinený svojím vyjadrením doručeným Českej advokátskej komore dňa 16. 6. 2017.

Predseda disciplinárneho senátu na prejednanie veci nariadil ústne pojednávanie na deň 1. 11. 2017. Z účasti na pojednávaní sa dňa 31. 10. 2017 disciplinárne obvinený ospravedlnil

z rodinných dôvodov, a požiadal o odročenie pojednávania. Pojednávanie predseda disciplinárneho senátu odročil na deň 4. 12. 2017. Na ústne pojednávanie sa disciplinárne obvinený nedostavil a ani sa z neho neospravedlnil, a preto bolo konané v neprítomnosti disciplinárne obvineného.

Na základe vykonaného dokazovania disciplinárny senát dospel k nasledovným skutkovým zisteniam:

Z výpisov z matriky Českej advokátskej komory vyplývalo, že disciplinárne obvinený je advokátom zapísaným v zozname vedenom Českou advokátskou komorou odo dňa 1. 3. 1996 a nebolo mu nikdy uložené disciplinárne opatrenie.

Zo sťažnosti V. L. a P. L. vyplýva, že dňa 11. 8. 2008 uzavreli sťažovatelia V. L. a P. L. ako darcovia so svojou dcérou M. V. ako obdarovanou darovaciu zmluvu, ktorou jej darovali nehnuteľnosti v kat. úz. N. Približne po ôsmich rokoch sa sťažovatelia s M. V. dohodli na vrátení daru z dôvodu § 2072 Občianskeho zákonníka.

M. V. sa obrátila na disciplinárne obvineného so žiadosťou o poskytnutie právnych služieb v tejto veci. Na žiadosť M. V. disciplinárne obvinený vypracoval sťažovateľom a M. V. vyhlásenie o vrátení daru datované dňom 14. 6. 2016. Dňa 16. 6. 2016 sa sťažovatelia v sprievode advokátky Mgr. L. V. ako konzultantky dostavili k disciplinárne obvinenému, kde všetci vyhlásenie podpísali. Sťažovatelia pri tejto príležitosti udelili disciplinárne obvinenému plnú moc na zastupovanie vo vkladovom konaní. Disciplinárne obvinený sťažovateľa ubezpečil, že vyhlásenie podpísané účastníkmi predloží príslušnému katastrálnemu úradu hneď nasledujúci deň. Ako ďalej vyplýva zo sťažnosti V. L. a P. L., disciplinárne obvinený vyhlásenie spolu s návrhom na vklad predložil príslušnému katastrálnemu úradu až 15. 8. 2016.

Disciplinárne obvinený ďalej sťažovateľov neinformoval o stave veci, predovšetkým o povolení vkladu do katastra. O tom sa sťažovatelia dozvedeli až približne po mesiaci, kedy im telefonovala ich dcéra M. V., že od katastrálneho úradu dostala vyznenie o vykonaní vkladu.

Vzhľadom na to, že sťažovatelia nemali od disciplinárne obvineného žiadnu informáciu o stave veci, dňa 31. 10. 2016 mu zaslali list, ktorým ho vyzvali na predloženie upovedomenia katastrálneho úradu. Sťažovateľom potom vyznenie katastrálneho úradu o vykonaní vkladu disciplinárne obvinený zaslal až dňa 20. 11. 2016.

Vo vyjadrení k disciplinárnej žalobe, doručenom Českej advokátskej komore dňa 16. 6. 2017, disciplinárne obvinený potvrdil vyššie uvedený skutkový stav a uznal omeškanie a svoje pochybenia. Rovnako tak uznal svoje pochybenie, pokiaľ ide o nedoručenie stanoviska k sťažnosti, a ospravedlnil sa za svoje konanie. Zároveň disciplinárne obvinený uviedol, že na ústnom pojednávaní môže poskytnúť ďalšie podrobnosti a vyjadriť sa k prerokúvaným otázkam.

Na nariadené ústne pojednávanie (po odročení pôvodného pojednávania z dôvodov na strane disciplinárne obvineného) sa však disciplinárne obvinený bez ospravedlnenia nedostavil.

Na základe vykonaného dokazovania a najmä vyjadrenia disciplinárne obvineného, v ktorom potvrdil skutkový stav

a priznal svoje pochybenia, dospel disciplinárny senát k zisteniu, že skutok, pre ktorý bola disciplinárna žaloba podaná, sa stal, bol spáchaný disciplinárne obvineným a taký skutok je disciplinárnym previnením.

Disciplinárny senát nezistil podmienky na upustenie od uloženia disciplinárneho opatrenia. S ohľadom na zistené skutočnosti je porušenie povinnosti disciplinárne obvineným výrazne závažnejšie než „menej závažné“ porušenie, ktoré by umožňovalo postup podľa § 32 ods. 5 zákona o advokácii.

Disciplinárny senát pri úvahe o druhu disciplinárneho opatrenia zohľadnil osobné pomery disciplinárne obvineného (najmä jeho majetkové pomery, tvrdené príjmy a druh advokácie, ktorý vykonáva), jeho doterajšiu bezúhonnosť i správanie sa v priebehu disciplinárneho konania, ako aj skutočnosť, že jeho postupom nebol nikto poškodený. Disciplinárny senát ďalej považoval za pravdepodobné, že sa disciplinárne obvinený zo svojich pochybení poučil a ďalej sa ich už nedopustí. Z uvedených dôvodov disciplinárny senát uložil zodpovedajúce disciplinárne opatrenie, keď sa priklonil k návrhu disciplinárneho žalobcu, ktorý ho považoval za zodpovedajúce miere previnenia vo väzbe na okolnosti a správanie disciplinárne obvineného.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované: **Z kárné praxe**. In: Bulletin advokacie, č. 6/2018, s. 68 – 69.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková, advokátka

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov

knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracina@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 9/2018 českého Bulletinu advokacie

JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb., člen predstavenstva ČAK, v **úvodníku** s názvom *Rehabilitujeme spoločne povest rozhodčího řízení* predstavuje aktuálne číslo Bulletinu a dôvody, prečo je monotematicky venované rozhodcovskému konaniu. Uvádza, že rozhodcovské konanie ako alternatívny spôsob riešenia sporov môže byť významným nástrojom advokáta pri jeho práci a významný počet advokátov pôsobí ako rozhodcovia, či už v stálych rozhodcovských súdoch, v rozhodcovských konaniach *ad hoc*, ale i v medzinárodných obchodných a investičných sporoch.

V rámci **Aktualít** je uverejnená informácia o trinástich rokoch pôsobenia Linky právnej pomoci, prostredníctvom ktorej advokáti poskytujú bezplatné právne poradenstvo v oblasti rodinného práva.

V časti **Z právni teorie a praxe** sú publikované dva rozhovory s predsedami rozhodcovských súdov, v prvom s témou *Stálý rozhodčí soud znamená stabilitu procesních postupů* odpovedá na otázky predsedníčka Rozhodcovského súdu pri Hospodárskej komore ČR a Agrárnej komore ČR Marie Karfíková. *Chceme se vyrovnat všem mezinárodním evropským sudištím* – tvrdí v druhom rozhovore predseda Medzinárodného rozhodcovského súdu pri Českomoravskej komoditnej burze Vít Horáček.

Rubrika **Aktuálně v právu** stručne informuje o nových zákonoch publikovaných v zbierke zákonov, o stretnutí delegácie ČAK s novým ministrom spravodlivosti, o menovaní nového predsedu Najvyššieho správneho súdu. Z judikatúry rubrika informuje o náleze ústavného súdu v prospech ženy, ktorá žalovala advokáta za zlé rady a klamlivé údaje.

Časť **Z judikatúry** prináša Nález Ústavného súdu z 11. 6. 2018, sp. zn. II. ÚS 1152/17, *k princípu subsidiarity trestnej represie*, v ktorom sa súd zaoberal prípadom, kedy automechanik v rámci svojej práce v uzavretom areáli šoféroval autá len za účelom ich premiestnenia na opravu aj napriek zákaz. Ústavný súd, na rozdiel od všeobecných súdov, zastáva názor, že posudzovaný skutok nedosahuje ani dolnú hranicu spoločenskej škodlivosti, aby ho bolo možné považovať za trestný čin.

Nález Ústavného súdu z 2. 7. 2018, sp. zn. I. ÚS 277/18, *k trovám konania* judikuje, že ak všeobecný súd dospeje k zisteniu, že v konkrétnom prípade sú dané dôvody neexistencie práva na náhradu trov konania, musí dať účastníkom priestor na to, aby mohli účinne uplatniť námietky.

Ďalej prináša Stanovisko generálneho advokáta Súdneho dvora EÚ zo 7. 8. 2018 vo veci C-327/18 PPU Minister for Justice and Equality v. R. O. *k otázke Brexitu a výkonu európskeho*

skeho zatýkacieho rozkazu, podľa ktorého rozhodnutie Spojeného kráľovstva vystúpiť z EÚ by nemalo mať vplyv na výkon európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného týmto štátom. Únijné právo sa použije, kým bude Spojené kráľovstvo členským štátom.

V rubrike je aj Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 7. 8. 2018 vo veci C-161/17 Land Nordrhein-Westfalen v. Dirk Renckhoff, *k autorským právam autorov fotografií a ich umiestneniu na weboch*, podľa ktorého sprístupnenie fotografie, ktorá je so súhlasom autora voľne dostupná na určitých internetových stránkach, na nových internetových stránkach vyžaduje nové povolenie autora. Takéto ďalšie sprístupnenie na internete je totiž sprístupnením novej verejnosti.

Rubrika obsahuje aj Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 6. 7. 2018, sťažnosť č. 16314/13 vo veci Novotný v. Česká republika *ku konaniu o popretí otcovstva*, v ktorom súd vyjadril, že právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života garantované čl. 8 Dohovoru zahŕňa právo na začatie konania o zapretie otcovstva. Išlo o muža, ktorý chcel začať konanie o popretí otcovstva na základe nového dôkazu analýzy DNA. Otcovstvo mu bolo určené súdom v 70-tych rokoch 20. storočia. Začatie nového konania mu nebolo umožnené na základe zásady *res judicata*.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** obsahuje recenzie publikácií *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže. Komentář* (Roman Kramařík, Michal Petr, Karel Svoboda, Martin Sztefek, Jiří Valdhaus), *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Data a soukromí v digitálním světě. Komentář* (Jana Pattynová, Lenka Suchánková, Jiří Černý a kol.), *Digesta Iustiniani (Nugis Finem Publishing)*, *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů* (Jarmila Pokorná, Eva Večerková, Tereza Levická, Jana Dudová), *Karuselové podvody* (Michal Šeřík), *Realitní právo. Nemovitosti v realitní praxi* (Vladimír Syruček, Vencislav Sabotinov a kol.), *Nekalosoutěžní reklama a nekalé obchodní praktiky v české i evropské právní úpravě a judikatuře* (Dana Ondřejová, David Sehnálek), *Konsenzuálně prostriedky alternativního řešení sporov v správnom konaní* (Peter Molitoris).

Časť **Z advokacie** obsahuje príspevok JUDr. Jana Vidrnu *K jednomu zapomenutému legislativnímu návrhu*, v ktorom poukazuje na legislatívnu medzeru pri neexistencii účinnej trestnoprávnej ochrany proti nelegálnemu prieniku do súkromia s využitím technického monitoringu. V ďalšom príspevku informuje Únie obhajcu o svojej činnosti. V príspevku do diskusie *Hojivá advokacie* sa autorka JUDr. Daniela Kovářová, prezidentka Unie rodinných advokátů, venuje poslaniu advokáta, predovšetkým advokáta v oblasti rodinného práva, ktorý pri svojej práci často vykonáva aj iné úlohy, ako len právnu činnosť, dokonca to odhaduje, že až 90 % tvorí psychológia a len 10 % je právo. Časť ďalej prináša rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 20. 4. 2018, sp. zn. K 133/2017, podľa ktorého *je disciplinárnym previnením, ak advokát nesplní závazok zaplatiť zamestnancovi dlžnú mzdu a ďalej ak neodpovedá na výzvu na vyjadrenie zmierovacej komisie ČAK a zmierovacie konanie tak zmarí*.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sa venujú nasledovným témam:

Mgr. Robert Němec, LL.M., Mgr. Viktor Glatz

Rozhodčí řízení, jeho specifika a výhody

Autori vo svojom článku poskytujú prehľad o výhodách a nevýhodách rozhodcovského konania v porovnaní s konaním na všeobecných súdoch. Ako výhody arbitráže uvádzajú najmä získanie medzinárodne vykonateľného rozhodnutia, neverejnosť konania, rýchlosť a predvídateľnosť nákladov v konaní, schopnosť strán vybrať arbitra a zvoliť procesné pravidlá alebo nezávislosť rozhodcov na štáte. Nevýhody rozhodcovského konania spočívajú v tom, že na rozdiel od súdu rozhodcovia nemajú žiadne nápravné alebo donucovacie prostriedky a český právny poriadok nezveril rozhodcom právomoc vydávať predbežné opatrenia.

JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D.

Objektivní arbitrabilita – možnosti rozhodčího řízení

Príspevok autora je zameraný na otázku „Aké spory podľa zákonodarcu môžu strany zveriť rozhodcom a ktoré nie?“ Rozhodovateľnosť (arbitrabilita) sporov, t. j. posúdenie, kedy sa strany môžu dohodnúť, že ich spor by nemal rozhodnúť súd, ale rozhodca, v súčasnosti rieši judikatúra najmä v oblasti vecných práv, záväzkových práv a niektorých korporátnych práv. Článok analyzuje a vysvetľuje predpoklady arbitrability. Zároveň sa zaoberá otázkami, ktorým bude prax čeliť napríklad v oblasti pracovných sporov alebo už spomenutého korporátneho práva.

doc. JUDr. Milan Kindl, CSc.

Na co nezapomínat

při sjednávání rozhodčí smlouvy

Autor článku sa venuje rozhodcovskej doložke (zmluve), ktorá je prakticky základom každého rozhodcovského konania. Jej relatívne veľmi stručná právna úprava sa v posledných rokoch stala predmetom výkladu v desiatkach rozhodnutí väčšinou najvyššieho súdu, (ale aj ústavného súdu). Preto, ak dnes niekto má záujem uzatvoriť rozhodcovskú doložku, nie je postačujúce vychádzať len z úpravy v rozhodcovskom zákone, ale mal by sa na túto problematiku zamerať aj prostredníctvom týchto početných rozhodnutí, ktorým sa autor podrobne venuje vo svojom príspevku.

prof. (mult) Dr. et Mgr. Ing. Alexander J. Bělohlávek

Notifikační povinnost rozhodců o svých vazbách na strany řízení ve světle mezinárodních standardů

Príspevok je venovaný nestrannosti rozhodcov a ich povinnosti podrobne informovať o všetkých skutočnostiach, ktoré môžu viesť k pochybnostiam o ich nestrannosti, čo sa stalo neoddeliteľnou súčasťou medzinárodnej rozhodcovskej praxe. Nedodržanie oznamovacej povinnosti je často kvalifikované ako dôvod naznačujúci nedostatok nestrannosti a dôvod možného vylúčenia rozhodcu. Autor kritizuje, že česká prax prehlíada a niekedy dokonca trivializuje význam týchto rozhodcovských oznámení. Uvádza, že namiesto je procesná obozretnosť strán, ktoré musia mať záujem o obsah týchto oznámení a mali by ich dôkladne posúdiť.

JUDr. Tomáš Sokol

Konstituování rozhodčího fóra

Článok sa zameriava na aplikáciu zákona o rozhodcovskom konaní a výkone rozhodcovských nálezov č. 216/1994 Sb. Vo svojom článku autor diskutuje o rôznych možnostiach vymenovania rozhodcu a zriadení rozhodcovského súdu. Ako uviedol, rozhodca môže byť vopred vymenovaný rozhodcovskou doložkou, alebo v prípade už vzniknutého sporu vybraný súdom, stálym rozhodcovským súdom alebo menovacím orgánom. Autor kritizuje judikatúru českých súdov, ktorá považuje výber rozhodcu treťou stranou za nezákonnú, či nadmernú.

Mgr. Martin Doleček

Pravomoc soudů ve vztahu k rozhodčímu řízení

Autor sa zaoberá faktickým obmedzením autonómie rozhodcovského konania prostredníctvom zásahov a preskúmavania prostredníctvom všeobecných súdov. Regulácia právomoci všeobecných súdov v oblasti rozhodcovského konania bola od prijatia zákona o rozhodcovskom konaní a výkone rozhodcovských konaní od začiatku koncipovaná aj interpretovaná ako obmedzený prostriedok ochrany, ktorého účelom bolo zabrániť najmarkantnejším procesným excesom. Neskoršia súdna prax a časté súdne preskúmavanie rozhodcovských nálezov však viedli k faktickému rozšíreniu právomoci súdu, či aspoň k dopadu výkonu tejto právomoci do oblasti rozhodcovského konania, čo v konečnom dôsledku vedie k zníženej atraktivnosti a úpadku rozhodcovských konaní v súčasnej realite Českej republiky.

JUDr. David Řezníček, LL.M., Ph.D.

Vykonatelnost a výkon rozhodčích nálezů

Autor chce poukázať na možné problémy vykonateľnosti a výkonu rozhodcovských nálezov v ČR. Venuje sa téme doručovania rozhodcovských nálezov, ktoré do 31. 3. 2012 museli byť doručené výlučne podľa postupu stanoveného v § 45 Občianskeho súdneho poriadku a súdna prax neumožňovala stranám inú možnosť dohodnúť sa na spôsobe doručenia. Takáto dohoda je povolená od 1. 4. 2012. Autor sa venuje aj jednoinštančnosti rozhodcovského konania a nepreskúmateľnosti nálezov, ako aj téme doložky právnej moci, ktorou má byť potvrdený rozhodcovský nález na to, aby bol vykonateľný.

JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb.

Efektivita rozhodčího řízení

Autor diskutuje o efektívnosti rozhodcovského konania z hľadiska kvality rozhodovania, času potrebného na vyriešenie sporu a nákladov. Takisto zhrňa hlavné prekážky, ktoré podľa neho bránia účinnosti rozhodcovského konania. Medzi ne zaradil predovšetkým nedostatočnú pozornosť venovanú výberu rozhodcov, zbytočne obsiahle a komplikované podania, miestnu a časovú nedostupnosť rozhodcov, predloženie ďalších a ďalších procesných návrhov a zneužitie inštitúcie zrušenia rozhodcovského rozhodnutia súdom.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

CCBE

CCBE – *Rada advokátskych komôr Európy* (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

Cena CCBE za prínos v oblasti ľudských práv

Delegácie rozhodli, že tento rok ocenenie CCBE za prínos v oblasti ochrany ľudských práv pôjde do rúk predsedu Varšavskej advokátskej komory pánovi Mikołajovi Pietrzakovi, ktorý zastupoval pro bono v mnohých ľudskoprávnych kauzách a otvorene kritizuje zhoršovanie stavu právneho štátu v Poľsku. Cena mu bude odovzdaná na plenárnom zasadnutí CCBE v Lille. Aj Slovenská advokátska komora týmto gratuluje dekanovi Pietrzakovi a Varšavskej advokátskej komore, s ktorou tento rok nadviazala užšie vzťahy formou dohody o budúcej spolupráci.

CCBE bude monitorovať stav právneho štátu vo vybraných krajinách

S ohľadom na politickú situáciu v Poľsku a v Maďarsku, od septembrového zasadnutia bude vždy na programe CCBE bod o stave právneho štátu vo vybraných krajinách. Delegácie pripravili znenie prehlásenia CCBE, v ktorom upozorňujú na nerešpektovanie zásad právneho štátu a určia sa spravodajcovia z radov CCBE a z danej krajiny, ktorí budú referovať na ďalších zasadnutiach o vývoji.

Príručka pre euroadvokátov

Výbor CCBE pre európskych advokátov prezentoval príručku o právach a povinnostiach hosťujúcich a usadených euroadvokátov v 22 štátoch, ktorú pripravili delegácie v spolupráci so sekretariátom CCBE. Ide o veľmi užitočnú a praktickú príručku, ktorú využijú rovnako stavovské organizácie ako aj advokáti poskytujúci právne služby cez hranice. Poskytuje základné informácie o právach a povinnostiach hosťujúcich alebo usadených euroadvokátoch využívajúcich voľný pohyb advokátov v jednotlivých štátoch EÚ, ako aj praktické tipy ohľadom zastupovania pred súdmi. Informácie dopĺňajú odkazy na zákonné ustanovenia.

CCBE organizuje druhú konferenciu o inováciách a technológiách v sektore právnych služieb

Dňa 30. novembra 2018 pri príležitosti plenárneho zasadnutia CCBE sa bude konať vo francúzskom meste Lille konferencia CCBE s názvom *Artificial Intelligence – Human Justice* (Umelá inteligencia – humánna spravodlivosť). Spoluorganizátorom je advokátska komora v Lille a podujatie sa uskutoční na Katolíckej univerzite. Program sľubuje zaujímavé prednášky a dynamickú diskusiu. Workshopy sa budú venovať nasledovným témam: vzdelávanie advokátov v 21. storočí, blockchain a inteligentné zmluvy, legal design, platformy a advokátska etika, kvalita a bezpečnosť otvorených dát, prediktívna spravodlivosť a algoritmy, poskytovanie právnych služieb v digitálnom veku, digitálna justícia. Konferencia bude klásť dôraz na etické aspekty legal tech a zámerom bude skúmať ako zakotviť umelú inteligenciu do etického a humánneho rámca. Účelom konferencie je tiež pripraviť advokátov na to, aby prijali inovácie a boli pripravení čeliť novým výzvam a tak zlepšovať kvalitu služieb pre klientov.

Stanovisko CCBE k DAC6

Výbor CCBE pre daňové veci rozhodol o formulovaní stanoviska k smernici DAC6, ktorá reviduje pre sprostredkovateľov v oblasti daní povinnosť zverejňovania informácií. Smernica bola publikovaná v Úradnom vestníku Európskej únie 5. júna 2018 a nové pravidlá vstúpili do platnosti 25. júna 2018. Smernica má výnimočne retroaktívne ustanovenie a dáva členským štátom na výber či zachovajú výnimku z oznamovacej povinnosti pre povolania s povinnosťou mlčanlivosti.

Ochrana kolektívnych záujmov spotrebiteľov

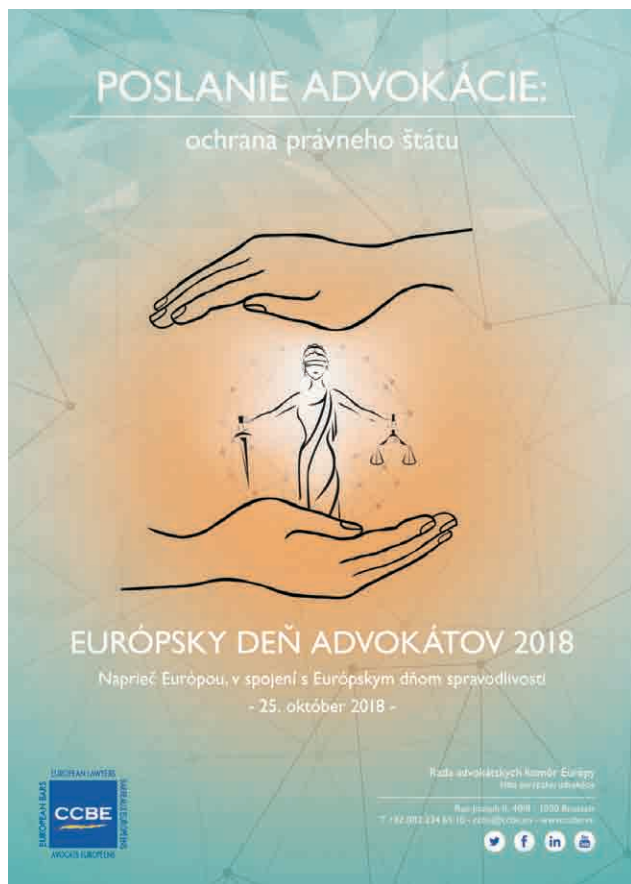
Výbor CCBE pre prístup k spravodlivosti 24. septembra 2018 zverejnil stanovisko k návrhu smernice o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov a o zrušení smernice 2009/22/ES. Súčasná podoba návrhu (v tlačovej správe aj explicitne) vylučuje advokátov z okruhu možných zástupcov spotrebiteľov, keďže oprávneným subjektom môže byť len nezisková organizácia. CCBE upozorňuje, že monopol takýchto subjektov môže viesť k mnohým problémom a naopak, zahrnutie advokátov do okruhu oprávnených osôb by zabezpečil riadny výkon spravodlivosti a lepšiu ochranu práv spotrebiteľov.

Na zasadnutí Stáleho výboru CCBE v Bruseli sa zúčastnil člen delegácie a podpredseda SAK JUDr. Ondrej Laciak, PhD. a Information Officer delegácie Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Opäť je tu Európsky deň advokátov!

Dňa 25. októbra 2018 európske advokácie slávia Európsky deň advokátov. CCBE pri tejto príležitosti pripravila príručku a vyzýva členské komory a advokátov, aby zorganizovali podujatia alebo inak poukázali na prínos advokácie. Témou tohto ročníka je význam advokátskeho povolania z hľadiska ochrany právneho štátu (*Why lawyers matter: Defending the defenders of rule of law / Prečo sú advokáti dôležití? Obhajoba ochrancov právneho štátu*). Ochranou práv občanov advokáti plnia kľúčovú úlohu pri ochrane právneho štátu. Toto poslanie však môžu plniť len vtedy, keď sú nezávislí a keď nemusia čeliť hrozbám, sledovaniu a niekedy dokonca ohrozeniu života. Všetkým existujúcim nástrojom medzinárodného práva chýba vynútiteľnosť, a preto CCBE a členské komo-

ry so záujmom pozorujú a aktívne sa zúčastňujú na procese prípravy európskeho dohovoru Rady Európy o povolani advokáta.

ECBA

ECBA – Európska komora obhajcov (European Criminal Bar Association) je nezávislá organizácia združujúca obhajcov z krajín Rady Európy. Jej hlavným cieľom je presadzovať dodržiavanie základných práv podozrivých, obvinených a odsúdených osôb. ECBA slúži na udržiavanie kontaktov, vyhľadávanie kolegov v zahraničí, sprístupnenie relevantných dokumentov a sprostredkovanie odbornej rady členom. Slovenská advokátska komora nie je kolektívnym členom ECBA.

Jesenná konferencia ECBA na tému

Terorizmus, extradícia a európsky zatýkací rozkaz

V dňoch 5. a 6. októbra 2018 sa uskutočnila tradičná jesenná konferencia ECBA, tentoraz vo francúzskom Nice. Nosnou témou boli *Terorizmus, extradícia a európsky zatýkací rozkaz*. Ku každej z týchto troch oblastí bola pripravená panelová diskusia s odborníkmi z rôznych krajín. Na konferencii sa zúčastnili za SAK JUDr. Ondrej Laciak, PhD. a JUDr. Martin Puchalla, PhD.

Účastníkov zaujala téma terorizmus, ktorá je na pomedzí medzi trestným právom a politikou. Na túto tému mala príspevok advokátka Nancy Hollander z USA, ktorá veľmi zaujímavou a pútavou formou poukázala na to, či vôbec potrebujeme takýto pojem z trestnoprávneho pohľadu. V trestných jurisdikciách jednotlivých štátov sú trestné činy, ktoré (čiastočne) pokrývajú znaky terorizmu (vojnové trestné činy, zločiny proti ľudskosti, genocída, branie rukojemníka, trestné činy v leteckej doprave, ohľadom ohrozovania životného prostredia, či ekonomiky). Poukázala na to, že mnohokrát je tento pojem politicky zneužívaný a skutok, ktorý by inak ani len nemusel byť považovaný za terorizmus je za taký považovaný na základe politických vyhlásení. Veľmi zaujímavým bol jej poukaz na to, aká tenká je pomyselná deliaca čiara medzi tým, čo je vládnu mocou v určitom časovom období považované za teroristický akt a čo je presadzovanie určitých politických názorov, resp. hnutí odporu voči vláde. Ako príklad uviedla, že George Washington bol v americkej vojne za nezávislosť Britmi považovaný za teroristu, no nakoniec sa stal prvým prezidentom USA. Podobne poukázala na mená nositeľov Nobelovej ceny za mier, ktorých konanie bolo podľa vládnej moci v určitom období považované za teroristické akty. Advokát zo Švédska Johan Eriksson taktiež poukázal na to, že obhajcovia sa stretávajú s nepriaznivým postojom verejnosti k ich práci v takýchto veciach.

Pokiaľ ide o extradíciu a európsky zatýkací rozkaz, účastníci sa zhodli, že práve takéto témy majú byť predmetom vzájomných stretnutí, nakoľko je veľmi dôležité zdieľanie skúseností a prípadná vzájomná pomoc obhajcov v prípadoch, kedy jeden štát je dožadujúcim a druhý štátom realizujúcim vydanie. Advokátka Emmanuelle Debouverie z Belgic-

ka poukázala na mediálne známy prípad európskeho zatýkacieho rozkazu zo strany Španielska na členov katalánskej vlády v Belgicku, ktorých v tomto konaní zastupovala.

Nasledovali správy o situácii a stave právneho štátu v Poľsku, Turecku, Moldavsku, Grécku a diskusia o predpokladaných následkoch Brexitu. Zástupcovia ECBA účastníkom predstavili aktuálne projekty, úspechy a výzvy. Vzájomná diskusia a dva spoločné večery predstavujú pre účastníkov vždy výbornú príležitosť nadviazať kontakty s obhajcami v celej Európe a získať najnovšie poznatky z oblasti trestného práva.

■ Rada Európy

Odštartovali sme pilotný kurz SAK o ochrane osobných údajov na platforme HELP

Dňa 12. septembra 2018 sa v budove Slovenskej advokátskej komory v Bratislave uskutočnil úvodný seminár k 10-týždňovému dištančnému kurzu HELP o ochrane osobných údajov a práva na súkromie (fotografia dole). HELP (*Human Rights Education for Legal Professionals*) je vzdelávací projekt Rady Európy, prostredníctvom ktorého sa advokáti, sudcovia a prokurátori v celej Európe môžu zúčastňovať na kurzoch vedených vyškolenými tútorami. Platforma umožňuje aj samovzdelávanie v mnohých oblastiach práva (pre viac informácií navštívte help.elearning.ext.coe.int). Náklady na pilotný kurz vedený tútorom hradí Rada Európy.

Na úvodnom seminári sa zúčastnila zástupkyňa sekretariátu HELP Rady Európy pani Ana Medarska-Lazova, ktorá organizáciu podujatia a najmä vysokú úroveň znalostí účastníkov vyhodnotila veľmi pozitívne. Súčasťou programu bola prednáška o projekte HELP, predstavenie kurzu z hľadiska obsahu, cieľov a formy, a prednáška tútora kurzu JUDr. Ing. Miroslava Chlipalu, PhD. na tému ochrana súkromia a osob-

ných údajov podľa Rady Európy, Európskej únie a Slovenskej republiky.

Záber kurzu je širší ako problematika GDPR, venuje sa vývoju ochrany osobných údajov a aj iným právnym nástrojom. Kurz sa skladá z desiatich modulov, ktoré pokrývajú základné vedomosti, špecifické oblasti (lekárske údaje, médiá, marketing, nové technológie a pracovné prostredie), problematiku presadzovania práv prostriedkami správneho, trestného a civilného práva a napokon cezhraničný tok údajov. Študijný čas nad rámec 2 hodín týždenne záleží od časových možností a chuti a vôle účastníkov sa vzdelávať. Účastníci na záver získajú po úspešnom absolvovaní kurzu certifikát.

■ AIJA

AIJA – *Medzinárodná asociácia mladých advokátov* (*Association internationale des jeunes avocats*) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

Úspech slovenskej advokácie na kongrese AIJA v Bruseli

V dňoch 28. augusta až 1. septembra 2018 sa v Bruseli uskutočnil výročný kongres Medzinárodnej asociácie mladých právnikov (AIJA), na ktorom sa zúčastnil ako delegát Slovenskej advokátskej komory a člen jej pracovnej skupiny pre zahraničné vzťahy Mgr. Tomáš Rybár.

Počas kongresu bol Mgr. Rybár vymenovaný za *Co-Chair of the Membership Forum* – spolupredseda orgánu AIJA, ktorý koordinuje prácu všetkých národných reprezentantov a zároveň zodpovedá za aktivity v oblasti získavania členov a práci s nimi. Mgr. Rybár sa stal členom *Extended Bureau* – rozšíreného predsedníctva AIJA. Tento postup Mgr. Rybára v rámci organizácie považujeme za úspech pre slovenskú advokáciu, keďže ide o prvého advokáta zo Slovenska, ktorý sa stal členom tohto vrcholného orgánu. *Extended Bureau* preberá široké otázky života organizácie, napr. čo sa týka organizovaných podujatí, života komisií, vzťahov s inými stavovskými organizáciami, personálnej politiky či aktivít AIJA v oblasti ľudských práv.

V rámci kongresu v Bruseli sa Mgr. Rybár zúčastnil na vyhlásení *Best International Future Lawyer Award*, čo

je nový program AIJA, v rámci ktorého sa vyhlási téma pre odbornú esej a spomedzi prihlásených študentov/mladých právnikov sa každoročne určí víťaz s titulom najlepší medzinárodný „budúci“ právnik. Aktuálne sa Mgr. Rybár podieľa na kreovaní a vyhlásení témy pre budúci ročník, kde sa opäťovne bude AIJA snažiť získať účastníkov súťaže aj v našom regióne aj cez spoluprácu s organizáciami ako ELSA a právnickými fakultami.

Mgr. Marek Laca novým národným reprezentantom AIJA pre SR

Do pozície národného reprezentanta AIJA pre SR bol vymenovaný Mgr. Marek Laca, advokátsky koncipient pôsobiaci v Bratislave. Od minuloročnej konferencie AIJA, ktorá sa konala v Bratislave je angažovaným členom organizácie a je pripravený sa aktívne podieľať na aktivitách a propagácii AIJA v SR, obzvlášť medzi mladšou koncipientskou a advokátskou generáciou.

„Mojím cieľom v pozícii národného reprezentanta AIJA pre SR je najmä predstaviť advokátskym kanceláriám organizáciu AIJA ako skvelý nástroj na osobný a profesionálny rozvoj mladých koncipientov a advokátov. Advokátske kancelárie môžu členstvom v organizácii a účasťou na jej podujatiach nielen zvýšiť kvalifikovanosť svojich ľudí v tíme, ale aj získať medzinárodné kontakty a prezentovať meno kancelárie vo svete,“ predstavil časť svojej vízie Mgr. Laca. Okrem uvedeného plánuje organizovať lokálne stretnutia členov a ľudí zaujímavých sa o AIJA a nadviazať spoluprácu na medzinárodnej úrovni najmä so susediacimi krajinami. Aktuálne prebiehajú rokovania s maďarským národným reprezentantom o plánovanom spoločnom stretnutí. Regionálne stretnutie nemecky hovoriacich členov a priateľov AIJA sa bude konať vo februári budúceho roka vo Viedni.

V prípade záujmu o viac informácií o AIJA môžete kontaktovať pána Mgr. Mareka Lacu na adrese marek.laca@bnt.eu.

Viac o kongrese AIJA v Bruseli

56. medzinárodný kongres organizácie AIJA v Bruseli, ktorý sa konal na prelome augusta a septembra 2018, bol s historicky vysokou účasťou vyše 700 účastníkov. Takisto výrazne rastie počet členov a ich globálne rozloženie.

Samotnému otvoreniu kongresu predchádzala samostatná recepcia pre zástupcov zúčastnených stavovských organizácií, prítomní boli zástupcovia národných komôr, ako aj CCBE, IBA, UIA, ABA, Inter-Pacific Bar Association. Kongres otvoril belgický politik Herman van Rompuy, bývalý belgický premiér a predseda Európskej rady.

V rámci odborného programu sa uskutočnilo množstvo zaujímavých prezentácií a workshopov. K témam odborného programu patrilo riešenie sporov v globalizovanom svete, právne aspekty spojené s modernou medzinárodnou rodinou, práva zamestnancov v medzinárodných spoločnostiach v meniacom sa prostredí, pozitívne a negatívne aspekty informačných technológií, integračné procesy v automobilovom sektore, oceňovanie právnej služby a mnoho ďalších. Najväčší ohlas mali prezentácie na tému určovania cien za právne služby či workshop na tému pracovného práva

v prostredí nadnárodných korporácií so zaujímavým vystúpením právnika spoločnosti Nike. Viac informácií o kongrese nájdete na <http://brussels.aija.org>.

V Bruseli je aj sídlo asociácie a tzv. AIJA House, ktorý môžu po príchode do Bruselu využiť všetci členovia AIJA na prácu či networking.

Ďalšie zaujímavé podujatia AIJA

Nadchádzajúce polročné konferencie AIJA sa uskutočnia v chorvátskom Dubrovniku a v Hong Kongu. Výročný kongres sa uskutoční v roku 2019 v Ríme.

Medzi ďalšie zaujímavé podujatia v nadchádzajúcom období patria:

4. 10. 2018, Turín

Výročná pracovnoprávna konferencia a seminár na témy M&A

18. 10. 2018, Limassol (Cyprus)

Seminár na tému práva nehnuteľností a developmentu

10. 2. 2019, St. Anton am Arlberg (Rakúsko)

Dvojitý zimný seminár na témy

(1) *The Future of M&A: How Artificial Intelligence, Legal Tech and Big Data will change corporate deal-making*

(2) *Competition (law) in Sports*

28. 2. 2019, Viedeň

Regionálne stretnutie nemecky hovoriacich členov AIJA

Prieskum medzi mladými advokátmi o budúcnosti profesie

Zapojte sa aj vy zodpovedaním niekoľkých otázok o aktuálnych trendoch v advokácii. Ide o druhý dotazník tohto typu, ktorý realizuje AIJA v spolupráci so CCBE a podobne ako v roku 2016 sa stane podkladom pre závery o budúcnosti advokácie, tentoraz v rámci odbornej konferencie advokátov *Artificial Intelligence and Human Justice* vo francúzskom meste Lille dňa 30. novembra 2018. Vyplnením dotazníka sa zároveň zapojíte do súťaže o účasť na tejto zaujímavej konferencii.

Koho alebo čo považujete za hlavných hráčov v oblasti inovácie? Ako možno zachovať kľúčové zásady advokácie meniacom sa právnom prostredí? Prežijú advokáti tvárou v tvár novým výzvam? Vyjadrite svoj názor na stránke www.surveymonkey.com/r/aijafuture18.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

PREDSTAVUJEME VÁM EURÓPSKU ADVOKÁCIU

Advokácia v hlavnom meste Európskej únie: „avocat“, „advokaat“ či „Rechtsanwalt“?

Bulletin slovenskej advokácie prináša od začiatku roku 2018 v každom čísle čitateľom predstavenie jednej z európskych advokátskych komôr. V dnešnej Európe, v ktorej štátne hranice prestávajú byť zábranou spolupráce medzi advokátmi, stúpa význam poznania fungovania advokácie v iných štátoch. Skúsenosti zahraničných komôr, ich úspechy i každodenný život môžu byť nielen zdrojom poznania iných prístupov k riešeniu obdobných problémov, ale i inšpiráciou pre nás.

Adokát po francúzsky/flámsky/nemecky:

avocat / advocaat / Rechtsanwalt

Adokátsky koncipient po francúzsky/flámsky/nemecky:

avocat stagiaire / Praktikant / Referendar

Počet aktívnych advokátov ku koncu roka 2017

(vrátane koncipientov): **18 604**

Počet obyvateľov na advokáta: cca 628

Internetová stránka:

Advokátska komora združujúca frankofónnych

a germanofónnych advokátov – avocats.be

Advokátska komora združujúca

flámskych advokátov – www.advocaat.be

Bruselská advokátska komora:

www.barreaudebruxelles.info

Advokátsky časopis: *FORUM*

www.barreaudebruxelles.info/images/Bar_code/forum.pdf

Všetky belgické stavovské organizácie sú aktívne

na twitteri/facebooku.

Orde van
Vlaamse Balies

BARREAU
DE
BRUXELLES
ORDRE
FRANÇAIS

Historické míľniky belgickej advokácie

Belgické kráľovstvo, dnes hrdá hrajina známa nielen pivom, komixami a diamantmi, v ktorej našla svoje sídlo aj Európska únia, je historicky silno späté so svojimi susedmi. Dejiny práva márne hľadajú pôvodné belgické právne predpisy. Na konci 18. storočia, keď bolo tzv. Južné Holandsko anektované Francúzskom, sa všetko existujúce právo nahradilo tým francúzskym. Historici to však nevnímajú tak negatívne, ako by sa mohlo zdať, keďže dovedy územie dnešného Belgicka bolo po právnej stránke roztrieštené na 600 regionálnych a miestnych právnych poriadkov. Nanútenie francúzskeho práva tak prinieslo jednotu a zjednodušenie fungovania spoločnosti. Podobne sa na území Belgicka uplatnili napoleónske reformy pokiaľ ide o organizáciu súdov, civilné a trestné kódexy.

Po porážke vo Waterloo sa Južné a Severné Holandsko spojili, no nespokojnosť obyvateľov viedla k revolúcii a nezávislosti Belgicka v roku 1830. Krajina si však ponechala francúzske právo. 20 ročná francúzska okupácia spôsobila, že napriek nezávislosti Belgicka, zostalo po právnej stránke akousi francúzskou provinciou. Belgicko sa však mohlo popýšiť pôvodnou a značne liberálnou ústavou, ktorá sa stala inšpiráciou v celej Európe. Hoci historici tvrdia, že išlo o kompiláciu toho najlepšieho z holandskej a francúzskej ústavy spolu s prvkami anglických zvykov. Na vplyve francúzskeho práva nič nezmenil ani fakt, že väčšina populácie hovorí flámsky. Vizuálne je tento vplyv vidieť aj na talároch, ktoré sú takmer totožné s francúzskymi.

Aj za históriou advokátskych komôr stál Napoleon. Dekrétom zo 14. decembra 1810 vytvoril právny rámec pre založenie komory v Bruseli (*l'Ordre des avocats de Bruxelles – Rád bruselských advokátov*). O pol roka neskôr približne stovka advokátov zložila advokátsky sľub do rúk predsedu Odvolacieho súdu v Bruseli. Bol zvolený bâtonnier a komora získala disciplinárnu právomoc.

Francúzska okupácia narušila aj rozvoj vied – v roku 1797 bola zákonom zrušená univerzita v Louvain. Jej činnosť bola

obnovená až v roku 1834 v čase belgickej nezávislosti a dnes sa Katolícka univerzita v Louvain hlási k pôvodnej univerzite založenej už v roku 1425. V roku 1834 bola založená aj Slobodná bruselská univerzita (*Université libre de Bruxelles*) známa svojou kvalitou na celom svete. V Belgicku dnes funguje šesť frankofónnych a šesť flámskych univerzít.

Ženy získali právo zapísať sa na univerzitu v roku 1880. Jednou z nich bola Marie Popelin. V roku 1888 začala ako prvá žena študovať právo a ako prvá žena úspešne školu absolvovala. Avšak nepodarilo sa jej stať advokátkou. Komora jednoznačne zamietla jej žiadosť s odôvodnením, že ženská povaha sa na prácu advokáta nehodí. Marie Popelin sa odvolala a „prípád Popelinová“ (*Affaire Popelin*) sa stal známym v celej krajine. Hoci v súdnom konaní neuspela, do konca života bojovala za práva žien prostredníctvom organizácií, ktoré založila. Možnosť stať sa advokátkami ženy dostali deťmi rokmi po jej smrti, v roku 1922.

Podobne ako v iných krajinách, advokáti tvorili väčšinu z politikov a zakladateľov štátu, či už po revolúcii (Charles Rogier, Frere Orban, Joseph Lebeau, Etienne de Gerlache, Jean-Baptiste Nothomb) alebo pred prvou svetovou vojnou (Paul Hymans, Camille Huysmans, Paul-Emile Janson, Emile Vandervelde, Paul Vanzeland, Paul-Henri Spaak a ďalší).

V roku 2010 si belgickí advokáti pripomenuli útrapy židovských advokátov počas druhej svetovej vojny výstavou s názvom *Advokáti bez práv* v Justičnom paláci v Bruseli. Advokácia nebola uchránená od nacistickej politiky a 28. októbra 1940 bolo vydané nariadenie vylúčiť Židov zo zoznamu advokátov. Jednou zo známych židovských advokátiek bola Régine Orfinger, ktorá sa stala ako prvá žena členkou komory v Antverpách v roku 1934 a odvážne vystupovala proti vylúčeniu židovských advokátov. Po oslobodení Antverp sa predpisy komory v septembri 1944 vrátili k pôvodnému zneniu, ale Régine Orfinger sa rozhodla zapísať do Advokátskej komory v Bruseli, ktorá nacistické nariadenie neprebrala automaticky a postavila sa proti nemu. Régine Orfinger bola známou advokátkou, ktorá vystupovala aj na medzinárodných fórach na ochranu práv žien a proti diskriminácii a xenofóbii, stala sa symbolom humanity.

Štruktúra stavovskej organizácie

Každý advokát je členom niektorej regionálnej advokátskej komory. V súčasnosti existuje v Belgicku 28 advokátskych komôr. Na čele každej komory je bâtonnier a predsedníctvo zvolené advokátmi.

Jednotlivé regionálne komory sú členmi organizácií na národnej úrovni: **Združenie frankofónnych a germanofónnych advokátov Belgicka** (*L'Ordre des Barreaux Francophones et Germanophone de Belgique – AVOCATS.BE*) združuje všetky advokátske komory francúzsky a nemecky hovoriacich advokátov v krajine (13 advokátskych komôr francúzsky hovoriacich advokátov a 1 komora nemecky hovoriacich advokátov). **Združenie flámskych advokátov** (*O. V. B. – Orde van Vlaamse Balies*) zase pokrýva všetky advokátske komory flámsky hovoriacich advokátov (14 advokátskych komôr).

1

2

Úlohou týchto organizácií je zastupovať záujmy advokácie vo vzťahu k orgánom verejnej moci, médiám a na medzinárodných fórach, pripravovať pripomienky k návrhom vybraných zákonov, chrániť základné princípy advokátskeho povolania, pripravovať a harmonizovať stavovské predpisy, pripravovať obsah vzdelávania advokátov. Ostatné úlohy (disciplinárne veci, administratíva, matrika) plnia regionálne komory.

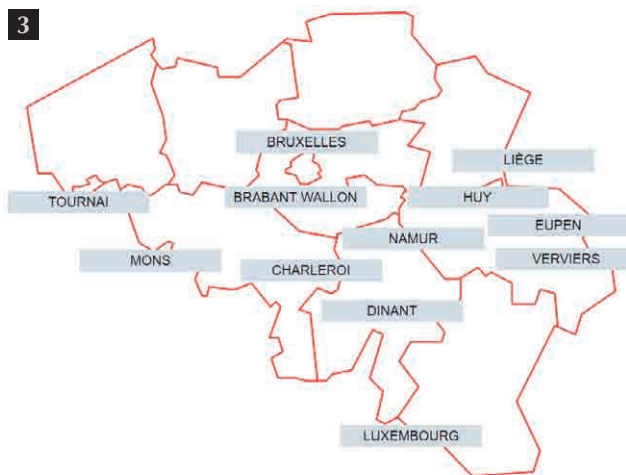
Predsedami sú Jean-Pierre Buyle (*AVOCAT.BE*) (foto 1) a Edward Janssens (*O.V.B.*) (foto 2).

Regionálne komory teritoriálne zodpovedajú súdnym okresom podľa rozdelenia príslušnosti súdov. (foto 3 – mapa frankofónnych advokátskych komôr)

Výnimočné postavenie má Advokátska komora v Bruseli, ktorá má najviac členov a má dlhú tradíciu. Vnútorne je takisto rozdelená na frankofónnu a flámsku časť (*Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles* a *Nederlandse Orde van Advocaten te Brussel*).

Advokát môže svojich klientov zastupovať na všetkých súdoch kráľovstva (*tribunal de Police, Justice de Paix, tribunal de premiere instance, tribunal de Commerce, tribunal du Travail, cour d'Appel, cour du Travail, cour d'Assises, conseil d'Etat*), ako aj v iných krajinách Európskej únie.

Len na civilnom kasačnom súde bol počet advokátov obmedzený na dvadsať. Táto prax sa od 1. februára 2016 rozšírila aj na trestný kasačný súd, na ktorý majú prístup len advokáti s oprávnením získaným na základe absolvovaného dopln-

3

kového vzdelania v oblasti procesného práva na kasačnom súde. V súčasnosti ide o okruh dvadsiatich advokátov z frankofónnych komôr (údajmi zo združenia flámskych advokátov nedisponujeme).

Na zápis do zoznam koncipientov je potrebné absolvovať štúdium práva bakalárskeho a magisterského stupňa. Nasleduje trojročná koncipientská prax a povinné vzdelávanie. Školiteľom môže byť len advokát s päťročnou praxou. Koncipient absolvuje povinné vzdelávanie organizované regionálnou komorou, v ktorej je zapísaný. Následne môže záujemca zložiť advokátsky slub (foto 12). V Belgicku koncipient požíva v podstate rovnaký status ako advokát pokiaľ ide o poskytovanie právnych služieb, ak štatistiky, ktoré hovoria o počte advokátov automaticky zahŕňajú aj koncipientov.

Pokiaľ ide o disciplinárne záležitosti, okrem tradičnej cesty podania sťažnosti od 1. októbra 2016 je možné osloviť a využiť služby advokátskeho ombudsmana.

Sídlo belgickej advokátskej komory

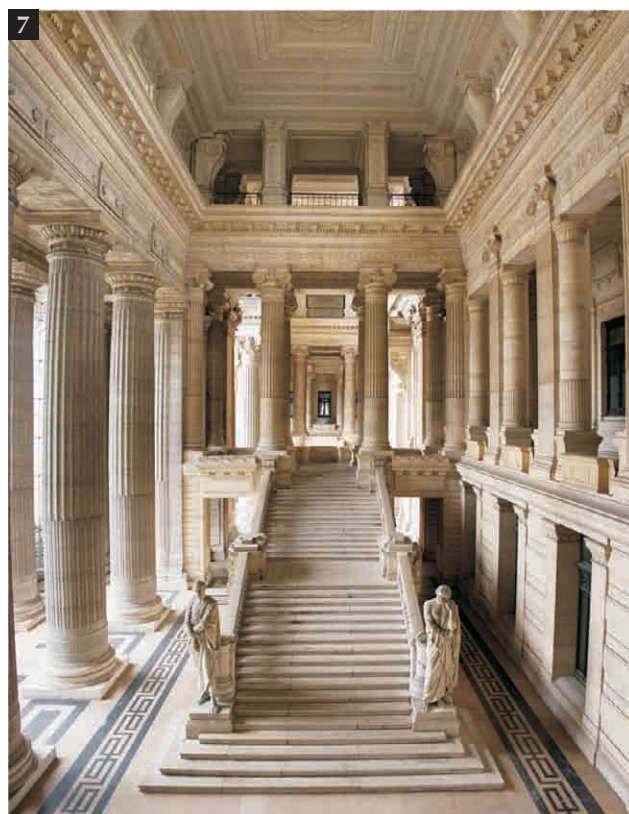
Každá z advokátskych komôr a združení má vlastnú budovu (foto 4 – O. V. B., foto 5 – AVOCAT.BE). Najmarkantnejšou dominantou metropoly je bruselský Justičný palác, v ktorom

okrem iného sídli aj Bruselská advokátska komora. Svojou rozlohou 26 000 m² prekonal aj Chrám sv. Petra a je známy aj ako „un monstre de qualité“. Základný kameň bol položený v roku 1866, no dielo bolo dokončené až po smrti architekta Poelaerta v roku 1883. Nachádza sa na vyvýšenine v centre Bruselu, kde je dobre viditeľný z rôznych častí mesta. Počas druhej svetovej vojny bol poškodený. Od roku 1980 prebiehajú rôzne reštauračné práce a opravy, v posledných rokoch je jeho kupola obložená lešením. (foto 6, 7, 11)

Emblém, logo a symboly

AVOCAT.BE je názov zastrešujúcej organizácie všetkých regionálnych frankofónnych a germanofónnych komôr. Logo

a názov boli zvolené a zmenené v roku 2013 reagujú na potrebu priblížiť činnosť organizácie verejnosti, občanom a klientom. Nahradila sa pôvodná skratka I'O. B. F. G.

„Áu! ... Advokát je niekto, za kým treba prísť čím skôr a predísť tak problémom, ktoré sa objavia neskôr.“ (foto 8)

ÄIE !

UN AVOCAT,
C'EST QUELQU'UN
QU'IL FAUT VOIR AVANT
POUR ÉVITER
LES ENNUIS APRÈS

8

Talár belgických advokátov

Vzhľad a nosenie talára (v Belgicku sa nazýva *la toge*) sa riadi kráľovským dekrétom z 30. septembra 1968 a článkom 441 v zákone o súdoch (*Code judiciaire*). Talár sa veľmi ponáša na francúzsky model, je čierny so širokými rukávmi a s bielou ozdobou a bielou kožušinou na páse látky, ktorá sa prekladá cez ľavé plece (foto 9). Na rozdiel od francúzskeho zvyku, nenosia sa na talári žiadne ďalšie odznaky a ozdoby súvisiace s politickou, náboženskou či inou príslušnosťou. Advokáti nezvyknú meniť talár ani keď sú na ňom badať známky používania, keďže medzi advokátmi koluje povera, že po kúpe tretieho talára advokáta čaká už len smrť.

Advokátsky talár si občas oblečie aj najznámejšia bruselská socha Mannekin-Pis. Stalo sa tak napríklad pri 200. výročí bruselskej komory, ale aj toto leto pri príležitosti 56. výročného kongresu AIJA v Bruseli (foto 10).

System bezplatnej právnej pomoci v Belgicku

Pre osoby, ktoré nemajú dostatok prostriedkov, zákon upravuje službu právnej pomoci (*aide juridique*, predtým nazývaná služba *pro deo*) a právnu podporu (*assistance judiciaire*). Právna pomoc umožňuje využiť služby advokáta čiastočne alebo úplne bezplatne. Poskytuje sa na dvoch úrovniach, obe realizujú advokátske komory:

10

Právna pomoc prvého stupňa je dostupná pre každého bez toho, aby bola podmienená nedostatkom prostriedkov. Ide o stálu službu, počas ktorej sú advokáti k dispozícii na krátke konzultácie: prvú právnu radu, žiadosť o informácie atď. Za právnu pomoc prvého stupňa sú zodpovedné komisie právnej pomoci (*Commissions d'Aide Juridique, C. A. J.*), ktoré sa nachádzajú v sídlach súdov.

Právna pomoc druhého stupňa je dostupná pre osoby, ktoré spĺňajú určité podmienky v oblasti finančných prostriedkov alebo sa nachádzajú v určitých situáciách. Pomoc je v závislosti od situácie úplne alebo čiastočne bezplatná a umožňuje získať pridelenie advokáta, ktorý bude poskytovať pomoc a komplexné poradenstvo v rámci súdneho alebo správneho konania, alebo v rámci mediácie. Za právnu pomoc druhého stupňa sú zodpovedné kancelárie právnej pomoci (*Bureaux d'Aide Juridique, B. A. J.*). Tieto kancelárie vedú advokátske komory na regionálnej báze. Právnu pomoc poskytujú advokáti, ktorí vyjadrili záujem byť zapísaní v špeciálnom zozname.

Výzvy a úspešné projekty

Belgická advokácia pozerá vpred a je otvorená novým technologickým výdobytkom a inováciám, snaží sa približovať

9

11

občanom cez sociálne siete a jednoduché praktické informácie na internetových stránkach.

AVOCAT.BE tento rok organizuje druhý tzv. Inkubátor, (www.incubateur.legal) ktorého zmyslom je venovať sa inováciám v právnom sektore a odovzdaniu ocenení za prínos v tejto oblasti.

AVOCAT.BE iniciovala v roku 2010 v spolupráci s Univerzitou v Liege vypracovanie druhého advokátskeho barometra – išlo o prieskum a analýzu dát a odpovedí z elektronického anonymizovaného dotazníku. Barometer poskytuje závery v otázke „hustoty“ advokátov, feminizácie profesie, sociodemografických aspektov, veľkosti advokátskych kancelárií, závery ohľadom príjmov, korelácie faktoru úspechu a voľby advokáta, a napokon vnímanie advokáta verejnosťou. Výsledky sú komparované so závermi z roku 2007.

AVOCAT.BE organizuje každé dva roky veľký kongres pre advokátov na vybranú tému, od roku 2013 aj v spolupráci s O. V. B.

Advokátske komory veľmi pozitívne prijali zriadenie súdu špecializovaného na rodinné veci, deti a mladistvých. Súd funguje od roku 2013 a AVOCAT.BE je hrdá na to, že zákon upravujúci postavenie súdu vychádza z návrhu, ktorý pripravila spolu s *Université Libre de Bruxelles*.

Belgické komory dlho bojovali o zachovanie výnimky pre advokátov, ktorá spočívala v tom, že na právne služby sa neaplikovala DPH. Ako jediná krajina v Európe, Belgicko dlho umožňovalo túto výnimku s ohľadom na uľahčenie prístupu k spravodlivosti. Keď toto privilégium malo byť odstránené, belgické komory sa spojili a apelovali na vládu, aby k zmene

prišlo postupne a nie zo dňa na deň. Tento boj však v roku 2013 prehrali.

Pred voľbami v máji 2014 AVOCAT.BE pripravilo tzv. *Memorandum za spravodlivosť*, v ktorom navrhovali rôzne opatrenia pre zlepšenie fungovania systému spravodlivosti. Doplnili tým predtým formulované priority komory v oblasti justície, ktoré boli zverejnené a doručené predsedom politických strán.

Aktivity na medzinárodnej úrovni

Na pôde Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) vystupujú obe organizácie belgických advokátov spoločne v rámci jednej delegácie. S ohľadom na skúsenosti s právom EÚ a kontaktmi na európskych inštitúciách je ich pôsobenie prínosom pre organizáciu.

S ohľadom na regionálny princíp stavovskej organizácie sa jednotlivé komory angažujú na medzinárodnom poli aj samostatne, napr. 17 regionálnych komôr je členom a aktívne sa zapája do činnosti Federácie európskych komôr (*Fédération des Barreaux d'Europe – FBE*), ktorá združuje regionálne komory, reaguje odborné semináre a vystupuje na ochranu advokácie. Veľmi aktívnym predsedom organizácie bol v rokoch 2016 – 2017 bývalý predseda Bruselskej advokátskej komory Yves Oschinsky či Georges-Albert Dal v roku 1996 – 1997.

Bruselská advokátska komora a belgickí advokáti sa podieľali v roku 1992 na založení mimovládnej neziskovej organizácie Advokáti bez hraníc (*Avocats sans frontières*), ktorej

členovia sa rozhodli poskytovať právnu pomoc osobám v iných krajinách, ak išlo o „citlivé“ prípady a práva týchto osôb neboli rešpektované. Medzníkom bola tragická genocída v Rwande, kedy sa členovia rozhodli realizovať dlhodobé projekty. Organizácia dodnes sídli v Bruseli.

Belgickí advokáti sú veľmi činní v oblasti ochrany základných práv v rozvojových krajinách. Bývalý predseda advokátskej komory v Liege advokát Patrick Henry, ktorý je predsedom Výboru CCBE pre ľudské práva, usiluje aj na európskej úrovni o čo najaktívnejší prístup pri ochrane advokátov ohrozených z dôvodu ich činnosti smerujúcej k ochrane ľudských práv alebo z dôvodu zastupovania obvinených v súdnych konaniach.

Voľný pohyb advokátov

Slovenskí advokáti majú možnosť využiť právo voľného pohybu advokátov v Európskej únii a poskytovať právne služby dočasne a príležitostne ako hosťujúci euroadvokáti.

Ďalšou možnosťou je zapísať sa ako usadený euroadvokát a poskytovať právne služby v Belgicku pod slovenským titulom *advokát*. Euroadvokáti sa nazývajú komunitárni ad-

vokáti (*les avocats communautaires*). V prípade záujmu je nutné kontaktovať regionálnu komoru podľa miesta výkonu advokácie. V Bruseli si treba vybrať podľa jazykových preferencií francúzsku alebo flámsku časť.

V prípade záujmu o dlhodobý výkon advokácie v Belgicku a získanie titulu belgický advokát (*avocat/advokaat*) je nutné zložiť skúšku spôsobilosti (písomná a ústna skúška), doložiť doklady a zaplatiť poplatok vo výške 370 eur. Podľa kráľovského dekrétu z 24. augusta 1970 advokátom v Belgicku sa môže stať aj občan iného štátu, ak má v Belgicku minimálne 6 rokov pobyt, alebo 3 roky, ak blízky rodinný príslušník bol tri roky rezidentom v Belgicku.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto AVOCAT.BE (1, 5), O. V. B. (2, 4),
Johan Bekker (7), www.manneken-pis.be (10)

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

*srdečne ďakuje za poskytnutú pomoc a materiály
pani Anne Jonlet z belgickej delegácie v CCBE.*

Ponuka vzdelávacieho programu v Škótsku

European Lawyers Programme

Faculty of Advocates (škótska komora advokátov), ponúka možnosť zúčastniť sa na **12-týždňovom vzdelávacom programe** pre 10 advokátov a advokátskych koncipientov z krajín EÚ v Edinburgu. Program ponúka:

- profesionálny prístup a skúsenosti získané počas 40-ročného fungovania programu
- príležitosť absolvovať stáž so sudcami (*Court of Session* – najvyšší súd pre občianskoprávne veci, *High Court of Justiciary* – najvyšší súd pre trestnoprávne veci) a praktizujúcimi advokátmi v Škótsku
- príležitosť získať vedomosti o systéme common law
- zdokonalenie jazykových znalostí
- nadviazanie kontaktov s inými advokátmi a uľahčenie cezhraničnej spolupráce (program je spoluorganizovaný sieťou absolventov združených v *European Lawyers Association – ELA*)
- prístup k elektronickým zdrojom a materiálom Advokátskej knižnice (označenej ako najlepšia vo Veľkej Británii)
- kurz poskytuje dobrý základ v prípade záujmu o zloženie skúšky spôsobilosti v Škótsku

Program

Program prebieha **od 15. 4. 2019 do 28. 6. 2019**. Je rozdelený na 2 časti – počas prvých dvoch týždňov absolvuje účastník úvod do problematiky škótskeho právneho systému, zvyšný čas je priradený ku konkrétnemu junior advokátovi, senior advokátovi (*Queen's counsel*) a sudcovi najvyššieho súdu v Škótsku (*Court of Session / High Court of Justiciary*), sleduje jeho činnosť, pomáha pri príprave podkladov a správa ho na súdne konanie. Po absolvovaní programu majú účastníci tiež možnosť stať sa členmi *European Lawyers Association* a zložiť skúšku spôsobilosti (*Aptitude test*), na základe ktorej sa kvalifikujú ako škótski advokáti (*solicitors*).

Náklady

Kurz a stáž sú pre vybraných uchádzačov **bez poplatku**, cestu a ubytovanie si účastníci hradia sami (priemerné mesačné náklady v Edinburgu sú 700 – 800 libier).

Organizačné záležitosti

Prihlášky môžu uchádzači zasielať **do 31. októbra 2018**. Podmienkou účasti je občianstvo EÚ, aspoň dvojročná koncipientská prax a dobrá znalosť anglického jazyka (IELTS 7.0, TOEFL 100).

V prípade záujmu o prístup k prihláške a doplnujúce informácie kontaktujte priamo pani **Adrienu Petrovú**, národnú zástupkyňu *European Lawyers Association* pre SR a ČR – tel.: +421 907 963 415, adriena.petrova@gmail.com). Viac informácií nájdete aj na <http://www.european-lawyers.org>.

ZAHRANIČNÁ STÁŽ V NEMECKU

Nemecká nadácia pre medzinárodnú právnu spoluprácu,
Nemecká spolková advokátska komora
Nemecké združenie advokátov

organizujú aj v roku 2019
multilaterálny hospitačný program
v termíne

24. apríla – 1. júna 2019

prednostne pre mladých advokátov, príp. pre advokátskych koncipientov
(organizátor nestanovil vekový limit)

Cieľom stáže je prehĺbenie vedomostí z nemeckého práva prostredníctvom úvodného intenzívneho seminára, následne oboznámenie sa s prácou v nemeckej advokátskej kancelárii. Podmienkou účasti je viacročná odborná prax a výborná znalosť nemčiny slovom aj písmom. Organizátor si vyhradzuje právo preveriť znalosť nemeckého jazyka účastníkov formou testu. Ťažiskom záujmu účastníkov hospitácie by malo byť občianske a obchodné právo.

Z hospitačného programu sú vylúčení záujemcovia pracujúci v nemeckých advokátskych kanceláriách na Slovensku, t. j. v kanceláriách, ktoré vznikli ako pobočka/zastúpenie nemeckej kancelárie, a/alebo ktoré majú meno nemeckej advokátskej kancelárie. **Výluka sa vzťahuje aj na záujemcov pracujúcich v advokátskej kancelárii, ktorá má pracoviská v Nemecku**, resp. záujemcov pracujúcich v advokátskej kancelárii, **ktorá vystupuje ako partner konkrétnej nemeckej advokátskej kancelárie v rámci dohodnutej intenzívnej spolupráce.**

V roku 2019 je pre Slovenskú advokátsku komoru vyhradené **jedno miesto**.

Organizátor hradí náklady spojené so stravovaním a ubytovaním počas úvodného seminára v Königswinter, cestovné náklady z miesta konania úvodného seminára do miesta sídla konkrétnej advokátskej kancelárie a späť, náklady na ubytovanie počas hospitácie a vreckové vo výške 550 eur, ako aj poistenie liečebných nákladov v prípade akútneho ochorenia. Ostatné náklady si účastníci hradia sami.

Ak vybraný účastník z osobných alebo iných dôvodov nemôže program dokončiť podľa plánovaného harmonogramu, organizátor si vyhradzuje právo predčasne ukončiť jeho účasť v programe. V takom prípade je účastník povinný uhradiť všetky dodatočné cestovné náklady spojené s predčasným ukončením programu.

Účastníkov do advokátskych kancelárií umiestňuje organizátor. Účastník môže sám navrhnúť advokátsku kanceláriu, ktorá by bola ochotná prijať ho na stáž, ale o tom, či uchádzač môže prijať stáž v ním navrhutej advokátskej kancelárii, s konečnou platnosťou rozhodne organizátor v závislosti od možností ubytovania v danom mieste.

HARMONOGRAM HOSPITAČNÉHO PROGRAMU

24. apríl 2019	Príchod do Königswinter
25. apríl – 3. máj 2019	Úvodný seminár v Königswinter
6. – 29. mája 2019	Stáž v advokátskej kancelárii
30. – 31. mája 2019	Vyhodnotenie v Königswinter
1. júna 2019	Návrat z Nemecka

Záujemcovia spĺňajúci uvedené podmienky sa môžu prihlásiť e-mailom **najneskôr do 20. novembra 2018** na adrese chladekova@sak.sk s poznámkou „Prihláška na stáž v Nemecku“.

K žiadosti o zaradenie do výberového konania pripojte **životopis a motivačný list v slovenskom aj v nemeckom jazyku**.

Termín výberového konania bude prihláseným záujemcom včas oznámený.

Bližšie informácie vám ochotne poskytne odbor medzinárodných vzťahov kancelárie SAK:

Mgr. Michaela Chládková, PhD., 0911 175 387, chladekova@sak.sk

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj na rok 2018

XV. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

**pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov**

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2018.

Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* príspevky vyhodnotí do konca decembra 2018. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu.

Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2019.

Advokátska kancelária
SCHIN & MAJDÚCH legal

Galvániho 15/C, 821 04 Bratislava
www.smlegal.sk

ponúka pracovnú príležitosť pre

ADVOKÁTSKEHO KONCIPIENTA/ ADVOKÁTSKU KONCIPIENTKU

Ponúkame:

- prácu súvisiacu s obchodným a občianskym právom, technológiami, duševným vlastníctvom, ochranou osobných údajov a nehnuteľnosťami
- participáciu na projektoch pre nadnárodné korporácie aj individuálne osoby
 - zaškoľovanie viacerými senior advokátmi
 - pracovnú dobu flexibilne podľa dohody
 - plat od 800 eur + bonusy + provízie

Požadujeme:

- minimálne 1 rok praxe v advokácii po ukončení VŠ
- šikovného a pracovitého človeka, ktorého baví právo a chce sa v ňom dlhodobo vzdelávať
- znalosť angličtiny/nemčiny (písmom) je výhodou

V prípade záujmu životopis s motivačným listom
posielajte na adresu:

office@smlegal.sk

100 ROKOV ČESKEJ A SLOVENSKEJ ADVOKÁCIE

Osobitosti vývoja slovenskej advokácie v Československu do roku 1938

Pripomíname si 100 rokov českej a slovenskej advokácie. V celkovej histórii advokácie si tak – regionálne – vyberáme jeden jej veľký úsek, ktorý má mnoho etáp. Mnoho sa toho udialo a mnohému sme sa naučili. Zastaviť sa pri niektorých osobitostiach vývoja slovenskej advokácie v Československu je zaujímavé a pomáha rekapitulovať, hodnotiť i uvažovať nad ďalším smerovaním. Povolanie advokáta je tu už od vekov – od rímskych čias. Výkon advokácie zastrešený samosprávnou advokátskou komorou – to je už novšia história. No i tá má už aj u nás úctyhodný vek – takmer 150 rokov.

V akom stave pristúpila slovenská advokácia k československej?

Slovenské tradície advokátskej samosprávy siahajú do čias uhorských, čias Habsburskej monarchie – do druhej polovice 19. storočia, približne obdobie ako v okolitom súdobom priestore, v Čechách i v ostatných krajinách.

Samosprávne advokátske komory sa na našom území zaviedli uhorským zákonným článkom XXXIV z roku 1874 o advokácii (advokátsky poriadok). V roku 1875 vzniklo 28 regionálnych advokátskych komôr v celom Uhorsku, z toho 4 na dnešnom území Slovenska. Ich sídlami boli Bratislava, Banská Bystrica, Prešov a Košice. Vyše 700 advokátov na našom dnešnom území si vo svojich komorách začalo pravidelne voliť svojich funkcionárov, stretávať sa na výročných valných zhromaždeniach, hlasovať o svojich vnútorných pravidlách, rozhodovať o vlastných veciach, rokovať o spoločných problémoch. Advokátske komory prostredníctvom svojich volebných orgánov rozhodovali a dozerali nad vstupom do advokácie a v individuálnych prípadoch vyvodzovali disciplinárnu zodpovednosť. Advokáti sa takto oddelili od štátu, stali sa sebestačnými a nezávislými aj organizačne. Predstavovali významnú zložku justície v krajine. Intenzívnu kooperáciu so štátom uskutočňovali predovšetkým prostredníctvom rezortu spravodlivosti.

Na dnešnom území Slovenska v tomto období **nemožno hovoriť o samostatne vyčlenenej slovenskej advokácii**. Niet presných štatistík, no je zrejme, že slovenskí advokáti i slovenskí funkcionári na komorách pôsobili popri maďarských a nemeckých, z religiózneho pohľadu v prostredí katolíckom, evanjelickom a židovskom – v rámci uhorských podmienok.

Počas celého roka 2018 si osobitne pripomíname významný medzník v našej štátoprávnej histórii. Pred 100 rokmi sa tu začalo budovať čosi nové a významnou mierou sa o to zaslúžili aj advokáti. Vznik Československej republiky

v roku 1918 a jej postupné budovanie je v súčasnosti predmetom ohromného záujmu mnohých vedeckých a odborných ustanovizní. Aktivita je zrejme v mnohých odboroch a vedných disciplínach, nie len tých historických. Preto možno očakávať bohatšie poznanie.

Československá republika vznikla v zložitých okolnostiach, recepciou normou prevzala rakúsky a uhorský právny poriadok a začala budovať vlastnú správu. Nasledovné desaťročia sa už tradične nazývajú obdobím právneho dualizmu a unifikačných snáh. Dodnes tvoria jednu zo základných báz vedomia právnikov na Slovensku i v Čechách o vývoji práva na našom území s dosahom do dnešných čias.

Možno povedať, že výkon advokácie a organizácie advokácie sa to spočiatku nedotklo. Napokon, pre celú našu storočnicu je pre Slovensko špecifické, že zmeny v organizácii advokácie i vo výkone advokácie sa diali v nadväznosti na veľké štátoprávne zmeny, no nekopírujú celkom tieto veľké roky.

Na Slovensku aj po vzniku Československa advokácia fungovala naďalej podľa uhorského advokátskeho poriadku. Samozrejme, boli tu bezprostredné opatrenia – z roku 1919 – prisaha advokátov novej republiky, podmienky štátneho občianstva pre výkon advokácie a právnického vzdelania po roku 1918 už z československého prostredia. Bezprostrednými boli aj opatrenia o mieste konania advokátskych skúšok na Slovensku, pretože v uhorskom období to boli Budapešť a Marosvásárhely. Upravili sa územné obvody advokátskych komôr na Slovensku tak, aby sa zohľadnilo vytýčenie hraníc s Maďarskom.

Advokátske komory s uhorskou kontinuitou na Slovensku fungovali naďalej. Aj keď sa o novom zorganizovaní advokácie v Československej republike začalo uvažovať od počiatku, legislatívne sa zmeny začali pripravovať až od prelomu

rokov 1919/1920. Uvažovalo sa o zmenách advokátskeho poriadku osobitne pre Čechy a osobitne pre Slovensko, napokon však prevládlo riešenie vypracovať jednotný československý advokátsky poriadok.

Slovenská osobitosť – zmena v advokátskej samospráve – zlúčenie obvodov bývalých advokátskych komôr z uhorského obdobia do jedného obvodu s úplne novým sídlom a obmedzenie autonómie

Pre advokáciu na Slovensku platil aj naďalej v prevažnom rozsahu uhorský advokátsky poriadok z roku 1874. Pre novovzniknutú Československú republiku však bolo dôležité, aby sa na Slovensku zmenila organizácia a personálne zloženie na vrcholných pozíciách advokácie. Výbory advokátskych komôr boli významnými orgánmi komôr, ktoré mali po 17 členov. Z čias Uhorska to bol samotnými advokátmi zvolený predseda, podpredseda, tajomník, pokladník a komorový žalobca, 8 riadnych členov výboru a 4 náhradní členovia výboru. Po vzniku republiky ešte približne dva a pol roka na Slovensku takto fungovali štyri advokátske komory – bratislavská, banskobystrická, prešovská a košická so svojimi štyrmi 17-člennými výbormi.

Dôležitým opatrením na vybudovanie novej organizácie na Slovensku bolo vytvorenie jedného, ale úplne nového centra advokácie. Takto sa do histórie advokácie na Slovensku zapísal Turčiansky Sv. Martin.

Legislatívne práce, ktorými sa malo zasiahnuť do organizácie advokácie, sú doložené od januára 1920. Významné zmeny sa týkali predovšetkým Slovenska. Advokácia bola vtedy po vzniku Československa na Slovensku riešená spoločne s druhým slobodným právnickým povoláním, s notárstvom. Šlo o spoločné dôvody. Obe povolania zastrešovali samosprávne komory a úprava organizácie, sídla a podmienok výkonu povolania sa mali týkať oboch.

V januári 1920 došlo v ministerskej rade k prerokovaniu osnovy **zákona o dočasnej úprave činnosti advokátskych a notárskych komôr na Slovensku**, ktorý sa čoskoro stal platnou právnou úpravou (zákon č. 167/1920 Sb.).¹

Podľa zákona sa obvody advokátskych komôr Bratislava, Košice, Banská Bystrica a Prešov zlúčili. Zlúčili sa aj obvody notárskych komôr v Bratislave a v Košiciach. Dôležitým riešením organizácie advokácie (aj notárstva) v tomto období bolo **obmedzenie autonómie**. Správny výbor komory – tradične volený orgán – po novom vymenoval minister spravodlivosti po dohode s ministrom unifikácie a úlohou týchto ministrov bolo tiež určiť sídla zlúčených komôr. Správne výbory advokátskej a notárskej komory mali vykonať likvidáciu majetku a záväzkov zlúčených komôr. Argumentovalo sa úpravou hraníc Slovenska a úsilím o jednotné vybavovanie záležitostí advokátskych a notárskych. Optimálnym riešením sa javilo dočasne upraviť pomery so zásahmi vlády, pričom po prijatí jednotných československých poriadkov – advokátskeho a notárskeho – sa mali vládou vymenovaní funkcionári nahradit' zvolenými funkcionármi.

Od mája 1920 sa pripravovalo personálne zloženie správneho výboru, ktoré vzniklo po vzájomnej komunikácii medzi ministerstvami spravodlivosti a unifikácie.

Za sídlo zlúčenej notárskej komory sa vo všeobecnej zhode určila Bratislava. Preferovalo to ministerstvo spravodlivosti, a to aj z dôvodu, že predsedom notárskeho disciplinárneho súdu notárskej komory bol predseda Súdnej tabule v Bratislave a časť z prísediacich boli členovia tejto tabule.² Navrhovalo tak aj ministerstvo unifikácie.

Určiť sídlo advokátskej komory však bola zložitejšia úloha. Ministerstvo unifikácie v máji 1920 navrhlo ministerstvu spravodlivosti Turčiansky Sv. Martin. Ministerstvo spravodlivosti od rezortu unifikácie požadovalo vysvetlenie pre potreby vypracovania dôvodovej správy vykonávacieho nariadenia k zákonu č. 167/1920 Sb. z. a n., z akých dôvodov sa navrhuje Turčiansky Sv. Martin za sídlo advokátskej komory.³

Zlúčenie advokácie na Slovensku do jedného obvodu znamenalo aj vytvoriť iba jeden výbor. Správny výbor po novom bol veľmi podobný výboru podľa uhorského advokátskeho poriadku, 17-členný a len s malými obmenami: predseda, tajomník, pokladník, komorový žalobca, námestník komorového žalobcu a 8 riadnych členov výboru a 4 náhradní členovia výboru. Zloženie síce obdobné (oproti uhorskému nebol námestník predsedu, ale novým bol námestník komorového žalobcu), ale už len jedno paré pre celé Slovensko a v disciplinárnej oblasti aj pre Podkarpatskú Rus. Slovenskou osobitosťou bolo, že tento orgán komory už nebol volený, ale vymenovaný ministrom spravodlivosti po dohode s ministrom unifikácie. Menovaný výbor vykonával aj kompetencie valného zhromaždenia. **Ostatná časť republiky takýmto opatrením do samosprávy advokácie zasiahnutá nebola.**

Prečo takéto razantné riešenie iba pre Slovensko?

Najpodstatnejším faktorom pre toto politikum bolo národnostné zloženie v advokácii na Slovensku. Dosadenie a udržanie slovenských advokátov na čele advokácie na Slovensku bolo najdôležitejším faktorom, ktorý zaviedol obmedzenie autonómie.

V rámci Uhorska sa slovensky národne cítiaci právnici presadili predovšetkým v slobodnom povolaní advokáta, nakoľko národnostná politika bola v tomto smere náročná pre post v štátnej správe a vôbec v štátnych orgánoch pre príslušníkov nemaďarských národností.⁴ Po vzniku Československej republiky sa situácia otočila. Najmä z radov advokátov sa hľadalo a vyberalo do nových štátnych štruktúr, pretože tam sa našlo relatívne najviac slovensky a pro-československy zmýšľajúcich zdatných právnikov. Preto ich tak opticky málo bolo v radoch advokácie.

Ministerstvo unifikácie ako odôvodnenie centra zlúčenej Advokátskej komory v Turčianskom Svätom Martine uviedlo nasledovné argumenty: Martin je už dlhodobo centrum slovenského života a slovenskej inteligencie – sídli tam relatívne najviac slovenských advokátov (9 – bola to aj zákonná potreba uhorského advokátskeho poriadku, že väčšina členov výboru má mať sídlo v sídle komory; toto sa vždy dodržiavalo a bolo to aj praktické, keďže práca vo výbore vyžadovala ve-

la času a cestovanie bolo vtedy zložitejšie i časovo náročnejšie) – Martin má železničné spojenie na západ aj na východ. Navrhovaní kandidáti na predsedu a tajomníka – Dr. Ján Vanovič a Dr. Miloš Vančo boli martinskí advokáti, s veľkou autoritou medzi kolegami advokátmi. Pritom Dr. Vanovič ako vyťažovaný politik (SNS, neskôr za Agrárnu stranu) mal byť plnohodnotne zastúpený tajomníkom Dr. Vančom. Zastúpenie ďalších národností vo výbore nebolo riešené legislatívne, no z dochovaných dokumentov vyplýva, že sa od počiatku udržiaval istý nepísaný národnostný kľúč. Zo 17-členného správneho výboru to boli 3 osoby zastupujúce národnostné menšiny.⁵

Z personálneho hľadiska nového správneho výboru zlučenej martinskej advokátskej komory však vyplýva, že sa zohľadnili aj skúsenosti advokátov – funkcionárov z uhorského obdobia. Išlo o funkcionárov najmä predošlej banskobystrickej komory, lebo Turč. Sv. Martin vtedy územne patril do nej. Napríklad predseda Dr. Vanovič mal za sebou skúsenosti vo funkcii náhradného člena výboru Advokátskej komory v Banskej Bystrici (1896 – 1911). Koloman Burkovszky, banskobystrický advokát ako člen správneho výboru, bol funkcionárom Advokátskej komory v Banskej Bystrici od jej vzniku (1875 – 76 tajomník, neskôr podpredseda, 1886 – 93 komorový žalobca, od roku 1899 člen výboru). Keď v decembri 1921 zomrel, na jeho miesto bol vymenovaný Eduard Rippely, tiež skúsený bývalý banskobystrický funkcionár (1891 – 93 člen výboru, 1894 – 1919 tajomník). Člen správneho výboru Ján Vesel bol pred tým náhradným členom výboru banskobystrickej komory (1899 – 1902). No a tento vymenovaný správny výbor v roku 1922 zvolil zástupcov advokátov zo Slovenska za členov disciplinárneho súdu pri Najvyššom súde Republiky československej starších skúsených advokátov znalých aj predošlé pomery. Z nich napríklad Otokar Jamnický bol náhradným členom výboru Advokátskej komory v Bratislave (1912 – 1916).⁶

Turčiansky Sv. Martin bol zo strany ministerstva unifikácie (minister Dr. Milan Hodža) navrhnutý azda ako akési politikum. Ešte pred vojnou, v období konca 19. a začiatku 20. storočia postupne mohutnela myšlienka česko-slovenskej vzájomnosti. Jej veľkým zázemím boli aj stretnutia v Luhačovičiach (1908 – 1913), kde sa riešili možnosti spolupráce kultúrnej, hospodárskej, ale dôverne i politickej. V roku 1897 dal T. G. Masaryk podnet mladej generácii slovenských vzdelancov a budúcich politikov na založenie časopisu *Hlas*, v ktorom mohli prezentovať svoje názory protirečiace postojom martinského centra slovenskej politiky. Jedným z nosných programov hlasistického hnutia, ktoré jeho hlavný predstaviteľ Vavro Šrobár predstavil v časopise *Hlas* v roku 1898, bola osvetová činnosť.⁷

Možno preto v ranom období budovania nového štátu šlo aj o upevňovanie jednoty na slovenskej politickej scéne a o poskytnutie Martinu istého vplyvu. Možno preto pôvodní reprezentanti česko-slovenskej vzájomnosti, ktorí sa po vzniku republiky dostali aj významných funkcií (napr. Šrobár, Hodža), usilovali istým spôsobom o zjednocovanie politických síl na Slovensku v prospech novej republiky.

Napriek obmedzeniu autonómie kontinuita samosprávnych advokátskych komôr zostala zachovaná

Napriek tomuto stavu, ktorý aj dobovo advokáti otvorene nazývali obmedzením autonómie, a proti ktorému neustále vystupovali, kontinuita samosprávnych advokátskych komôr zostala zachovaná. Do výboru boli menovaní advokáti, ktorí na jednej strane vyhovelí zneniu advokátskeho poriadku, že v podstatnej miere majú byť zo sídla komory, teda martinskí advokáti, no šlo o advokátov s veľkou autoritou a uznaním vo svojom stave. Na druhej strane za členov výboru boli menovaní z ďalších častí Slovenska aj takí predstavitelia advokácie, ktorí boli funkcionármi v bývalých uhorských komorách. Napokon je kontinuita v advokácii prítomná aj v zložení odvolacieho disciplinárneho orgánu advokátov. Za členov disciplinárneho súdu pri Najvyššom súde Československej republiky v Brne boli týmto menovaným martinským výborom zvolení advokáti, vekom a advokátskou praxou skúsení a vážení, ktorí v mnohých prípadoch pôsobili ešte vo výboroch zaniknutých uhorských komôr. Obdobné platí aj pre členov skúšobných komisií pre advokátske a sudcovské skúšky. Starší advokáti odovzdávali svoje skúsenosti mladším, nielen pri výkone advokácie samotnej, ale aj v oblasti organizácie advokácie.

Špecifická situácia na Slovensku ovplyvnila špecifické riešenia preň. Podstatným faktorom tu bola národnostná otázka v advokácii. Niet presných štatistík, ale údaje sa približne zhodujú v tom, že slovenských advokátov na tomto území bolo menej ako približne desatina. Po vzniku republiky na Slovensku pôsobilo približne 950 advokátov. Na konci roka 1921 to bolo 925 advokátov na Slovensku a 137 na Podkarpatskej Rusi.⁸

Slovenských advokátov bolo málo a veľká časť z nich budovala nové štruktúry republiky na postoch mimo advokácie

Slovenských advokátov bolo po vzniku republiky viac, no veľkú časť z nich advokácia na čas stratila. Mnohí z nich pomáhali budovať novú republiku v iných povolaniach využívajúc tak svoje právnické vzdelanie a advokátske skúsenosti. Slovenským špecifikom bola napríklad situácia, že Vavro Šrobár ako minister s plnou mocou pre správu Slovenska za svojich županov vymenoval prevažne slovenských advokátov. Hľadal demokraticky zmyšľajúcich a administratívne schopných mužov a snažil sa konsolidovať povojnové Slovensko. Takto väčšinu pozícií županov zastali slovenskí advokáti (11 z 15). Vavro Šrobár postupne menoval nasledovných prvých slovenských županov z radov advokátov: spišský – Ján Ruman, liptovský – Jozef Kállay, oravský – Vladimír Pivka, zvolenský – Vladimír Fajnor, tekovský – Martin Mičura, gemersko-malohontský – Samuel Daxner, hontiansky – Gustáv Lehocký, šarišský – Pavel Fábry, komárňanský – Otokar Jamnický, abovsko-turniansky – Ján Sekáč, novohradský – Ľudovít Bazovský. Dalo by sa povedať, že nová správa štátu stála na ad-

vokátoch, ktorí sa v tomto chaotickom čase rozhodli venovať svoje sily službe štátu. Mimo týchto advokátov za županov boli ustanovení jeden lekár, jeden katolícky a jeden evanjelický kňaz, a jeden statkár.⁹ Pritom v prijímaní nových štátnych úradníkov bol Vavro Šrobár nekompromisný a jeho previerkami „národnej“ a štátnej spoľahlivosti prešiel len zlomok slovenskej inteligencie.¹⁰

U týchto advokátov šlo o odvahu i obetavosť, lebo opustili advokátsku prax a vstúpili do služieb novobudujúceho sa štátu, kde finančné zabezpečenie správy na Slovensku z rozpočtu republiky nebolo celkom zrejmé. Keď Rašín tvoril svoj finančný plán a v roku 1919 predkladal do Národného zhromaždenia rozpočet, snažil sa o vylepšenie kurzu koruny, či minimálne stabilizáciu pomerov a udržanie meny. V zásade zabránil inflácii, oddelil Československo od štátov s hospodárstvom bankrotárskym, udržal nerozvrátenie meny, situácia však bola zložitá, na Slovensku zvlášť. V máji 1919 podal rozpočet so schodkom tri miliardy, ktorý bol odhlasovaný koncom júna 1919. Bol iba *približným pokusom odhadnúť cifry štátneho hospodárstva*, bez nároku na správnosť. Náklady na Slovensko – teda pre českých finančníkov neznámu zem – mohli byť iba odhadované. Ostávalo čakať, ako to dopadne pri uzávierke roka, aby sa mohlo vychádzať z prvých skúseností. Vojna na Slovensku spôsobila zvýšené výdavky a napokon šlo o deficit troch miliárd. Rozpočet musel byť dodatočne navýšený v decembri 1919, pretože vláda mala výdavky, ktoré nevedela vopred očakávať – k republike bola pripojená Podkarpatská Rus, vojna na Slovensku si tiež vyžiadala mnoho nepredvídaných výdavkov, no vznikli aj iné štátne výdavky.¹¹

Advokáti boli potrební aj v súdnictve, teda mnohí sa stali sudcami, niektorí odišli do notárskej praxe.

Bolo zložité vytvoriť nové štruktúry, pretože bolo relatívne málo vhodných adeptov – slovenských a pro-československy zmýšľajúcich právnikov. Potrebovali ich orgány komôr advokátskej i notárskej, potrebovali ich sudcovia, potrebovala ich celá štátna správa. Pôvodom advokáti sa takto dostali aj do najvýznamnejších postov – na čelo ministerstiev, najvyššieho súdu, fakulty, univerzity (Ivan Dérer, Vladimír Fajnor, Augustín Ráth, Adolf Záhurecký a iní).

Personálna politika v advokátskej komore – ministerstvo spravodlivosti v zásade rešpektovalo názor advokácie

Udržanie slovenských advokátov na čele advokácie na Slovensku bolo najdôležitejším faktorom, ktorý zaviedol obmedzenie autonómie. Menovanie členov výboru a koncentrovanie všetkých právomocí predošlého valného zhromaždenia advokátov na tento menovaný výbor sa považovali za najvhodnejšie riešenia, i keď formulované ako prechodné. Menovanie členov výboru ministerstvom však bolo bez časového obmedzenia. Od prvého vymenovania, v nasledujúcich rokoch, sa zmeny vo výbore diali len na základe toho, že členovia výboru zomreli, alebo odišli z advokácie. Výslovne k odvolaniu z funkcie výboru zo strany ministerstva nedošlo.

Ďalší vymenovaní členovia výboru boli do funkcie ustanovení na základe návrhu, ktorý ministerstvu predložila komora. Dočasnosť obmedzenia autonómie mala byť vyriešená prijatím jednotného československého advokátskeho poriadku. To sa však napriek mnohým snahám, rokovaniam na mnohých úrovniach a legislatívnym pokusom, nepodarilo. Prvým spoločným československým advokátskym poriadkom bol zákon z roku 1948, ktorý už však so samosprávnymi advokátskymi komorami nepočítal.

Priamo k odvolaniu člena výboru ministrom až do konca roku 1938 nedošlo. Výnimočná personálna situácia nastala v roku 1934, kedy pod tlakom spôsobeným zrejme politickou situáciou na Slovensku, z funkcie tajomníka abdikoval tajomník Dr. Vančo, neskorší minister pravosúdia Slovenskej krajiny (1938/1939) a v tom istom roku aj abdikoval predseda Dr. Vanovič, z dôvodu vysokého veku (78 rokov). Vtedy nastala relatívne mimoriadna situácia, kedy na dva roky bol troma najvyššími funkciami martinskej komory ministrom poverený Dr. Ján Izák, tiež martinský advokát, od počiatku pokladník komory. Stal sa vykonávateľom funkcie predsedu, tajomníka a pokladníka.

V zložení výboru sa stále zohľadňoval istý národnostný kľúč – zastúpenie maďarskej a nemeckej národnosti po jednom členovi výboru.

Na jednej strane bola samospráva advokácie na Slovensku zachovaná a fungovala ďalej aj v tejto obmedzenej forme. Na druhej strane neustále silneli tlaky za obnovenie autonómie v advokácii a advokácia sa mobilizovala v niekoľkých dobrovoľných spolkoch.

Tlaky za obnovenie autonómie v advokátskej samospráve na Slovensku

Hlasy za obnovenie autonómie v samospráve advokácie na Slovensku sa ozývali z mnohých strán. Ministerstvo spravodlivosti tak bolo v relatívne kontinuálnom tlaku. V roku 1921 sa v tomto zmysle vyjadrila zanikajúca bratislavská advokátska komora a aj poslanci Národného zhromaždenia mu zaslali interpeláciu. V roku 1922 sa za znovuoobnovenie voľby orgánov komory a nezávislosť advokácie vyslovila voči Národnému zhromaždeniu i voči vláde skupina 30 advokátov. V rokoch 1925 – 27 sa sily za obnovenie autonómie a advokácii na Slovensku začali spájať. Zväz advokátov na Slovensku, mohutný advokátsky spolok, spolu s martinskou komorou vypracovali spoločné memorandum, ktoré sa riešilo na najvyššej úrovni na ministerstve spravodlivosti v Prahe, aj za účasti zástupcov komôr pražskej a moravskej. **Keďže sporné body boli znovuzavedenie voľby orgánov, no aj otázka sídla resp. sídel advokátskych komôr na Slovensku**, rokovania sa komplikovali a skončili na neurčitom bode. Problém sa vnútorne rozdelil na etapy jeho riešenia. Mal sa pripraviť rokovací poriadok martinskej komory – teda vnútorný predpis komory, v ktorom sa malo vyriešiť aj národnostné zastúpenie vo výbore komory. Následne sa mal dohodnúť jednotný československý advokátsky poriadok – teda jednotný zákon o advokácii a v ňom aj vyriešiť otázku počtu komôr na

Slovensku a ich sídel. Prechodný stav pretrvával aj naďalej, nevznikol ani rokovací poriadok martinskej komory, ani jednotný československý advokátsky poriadok. Ani návrh zákona o advokátskych komorách na Slovensku z roku 1928, ani ďalšia interpelácia poslancov Národného zhromaždenia z roku 1932 a ani tlak advokátskych spolkov na Slovensku (Sväz advokátov na Slovensku a Združenie advokátov Slovákov) zintenzívnený od roku 1934, nepriniesli obnovenie autonómie v advokácii na Slovensku. K zmene na Slovensku však došlo. V roku 1936 popri martinskej vznikla druhá komora so sídlom v Bratislave.

Keďže centrum advokátskej komory na Slovensku bolo určené zhora, slovenským špecifikom boli neustále tlaky na počet komôr a ich sídla. Priebežne sa objavovali hlasy za sídlo komory v Bratislave, v Košiciach, objavili sa aj zástancovia Prešova, no a samozrejme stále prítomní boli obhajcovia martinskej komory.

Vzrástol vplyv advokátskych spolkov na Slovensku

Slobodná a pravidelná voľba vlastných orgánov a riešenie vlastných stavovských záležitostí samotnými advokátmi na valných zhromaždeniach sa vytesnila. Zákonne vylúčenie konania valných zhromaždení advokátov presunul tlak riešenia stavovských otázok „vo vlastnej réžii“ do veľkých advokátskych spolkov, najmä do Zväzu advokátov na Slovensku. Ten vznikol v roku 1923 a koncom 20-tych rokov 20. storočia združoval asi 700 členov, čiže prevažnú väčšinu všetkých advokátov na Slovensku. Veľkú aktivitu a masové členstvo zaznamenalo viacero spolkov advokátov i právnikov všeobecne, okrem Sväzu advokátov na Slovensku to bola Právnická jednota na Slovensku, Združenie advokátov Slovákov a Združenie advokátskych osnovníkov na Slovensku. Z Podkarpatskej Rusi treba spomenúť Sväz advokátov v Podkarpatskej Rusi.

Advokátske spolky sa v medzivojnovom období veľa angažovali za vec advokácie, boli pri organizovaní zjazdov slovenských právnikov, československých právnikov, slovenských i československých advokátov, ako aj pri vydávaní časopisu *Právny obzor*, ktorý nedávno oslávil storočnicu,¹² komunikovali s martinskou komorou, neskôr aj bratislavskou komorou.

Martinská komora sa držala dobre

Napriek menovaniu pôvodne volených orgánov komory, nová martinská advokátska komora s veľkou ctou zvládla svoje úlohy. Komora viedla zoznamy advokátov a koncipentov, realizovala disciplinárne konania pre svojich advokátov, aj pre advokátov z Podkarpatskej Rusi, kde sa advokátska komora nevytvorila. Martinská komora sa zapojila do snáh o znovu zavedenie autonómie v organizovaní advokácie a spolupracovala s významnými advokátskymi i všeobecne právnickými spolkami na našom území. Komora tiež úzko spolupracovala na pôde Stálej delegácie advokátskych ko-

môr so sídlom v Prahe na celo – československých témach advokácie, ktorými boli najmä absentujúce penzijné poistenie advokátov, absentujúci jednotný advokátsky poriadok a bujnejšie pokútnictvo.

Podieľala sa aj na spoluorganizovaní právnických zjazdov na Slovensku, ktoré v medzivojnovom období tvoria veľkú časť spoločného života právnikov Slovenska, celej republiky i so zahraničnými delegátmi.

Najväčším spoločným advokátskym podujatím bol **Prvý zjazd advokátov zo Slovenska a Podkarpatskej Rusi** v roku 1935 v Bratislave, kde sa organizačne spojili Zväz advokátov na Slovensku, martinská komora a Združenie advokátov Slovákov. Vystúpili za obnovenie autonómie, za zákaz súkromných prác obecným a obvodným notárom, stíhať pokútne písárstvo, urýchliť vydanie advokátskeho poriadku, zriadiť samostatný poisťovací ústav advokátov a vyriešiť penzijné poistenie a ďalšie požiadavky.

Sebestačná Advokátska komora so sídlom v Turčianskom Sv. Martine po celý čas veľmi dobre hospodárila. Jej výrazným úspechom bolo postavenie vlastnej reprezentačnej budovy. Už v roku 1923 z vlastných členských príspevkov a z pôžičky, ktorú komora do 9 rokov splatila, bola postavená moderná a pekná budova v centre Martina. V roku 1952 sa stalo jej vlastníkom Ústredie advokátskych poradní v Prahe a v roku 1958 štát. Budova stojí dodnes a v súčasnosti je využívaná ako centrum voľného času pre deti. V roku 2015 na budovu Slovenská advokátska komora umiestnila pamätnú tabuľu.

Od roku 1936 sú na Slovensku dve advokátske komory – Turčiansky Sv. Martin a Bratislava

Nová etapa v histórii advokácie na Slovensku nastala v roku 1936. Tlak nespokojnosti so situáciou na Slovensku sa čiastočne uvoľnil tým, že sa zákonne vyriešila otázka sídel advokátskych komôr. Národné zhromaždenie prijalo 26. mája 1936 zákon č. 144/1936 Sb. z. a n., ktorým sa menia a dopĺňujú niektoré ustanovenia o advokátoch. Zákon predĺžil koncipientsku prax z piatich na šesť rokov, no najmä zmenil organizáciu advokátskych komôr na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi. Týmto zákonom boli zriadené advokátske komory so sídlom v Bratislave a v Košiciach s tým, že ich obvody mali byť zhodné s obvody vrchných (hlavných) súdov v Bratislave a v Košiciach. Deň vzniku komôr mala určiť vláda nariadením. Správne výbory oboch novozriadených komôr mal naďalej menovať a odvolávať minister spravodlivosti. Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine mala vykonávať svoju činnosť do času, kým si nezačnú plniť úlohy novozriadené komory, a potom mala zaniknúť. Správne výbory novozriadených komôr mali vykonať rozdelenie majetku a záväzkov doterajšej zlúčenej komory v Turčianskom Sv. Martine. Košická komora mala vykonávať svoju pôsobnosť aj pre územie Podkarpatskej Rusi, a preto sa mali zrušiť ustanovenia, zverujúce niektoré kompetencie pre toto územie vo veciach advokátskych predsedovi sedrie v Užhorode.

Napriek tomu, že situácia na Slovensku sa mala vyriešiť vytvorením dvoch komôr, bratislavskej a košickej a zlúčená martinská mala zaniknúť, realita bola iná. V októbri 1936 vznikla Advokátska komora so sídlom v Bratislave a Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine zostala naďalej fungovať. Martinskej komore boli vymenovaní chýbajúci členovia výboru a za predsedu bol vymenovaný Miloš Laučík. Jej obvod aj počet advokátov bol podstatne zmenšený. K 1. októbru 1936 bol stav advokátov približne v pomere 64 % ku 36 %, v bratislavskej komore 759 a v martinskej 429 advokátov.

Je však tiež zreteľné, do čela bratislavskej komory sa dostali aj poprední predstavitelia *Sväzu advokátov na Slovensku* – Vladimír Trslín a Vojtech Vičánek. Vladimír Trslín bol predsedom *Sväzu advokátov na Slovensku* a stal sa predsedom bratislavskej komory (do novembra 1938 a potom znova po oslobodení v roku 1945). Vojtech Vičánek bol generálnym tajomníkom *Sväzu advokátov na Slovensku* a stal sa komorovým žalobcom bratislavskej komory (aj po novembri 1938).

Košická komora na tomto zákonnom základe nevznikla, vznikla až po Viedenskej arbitráži, na území zabratom Maďarskom, podľa maďarského práva, v roku 1939.

Od roku 1936 sa personálne zloženie na čele advokácie na Slovensku zdvojilo. Zostal však model menovania ministrom spravodlivosti po dohode s ministrom unifikácie.

Spolupráca advokátskych komôr na pôde **Stálej delegácie advokátskych komôr československých** so sídlom v Prahe tiež zaznamenala svoju etapu vo vývoji advokácie na našom území. Stála delegácia vznikla v roku 1923 ako koordinačný orgán advokátskych komôr, ktorého hlavnou úlohou bolo vplývať na legislatívny vývoj v krajine s ohľadom na záujmy advokácie. Martinská komora v nej mala zastúpenie od vzniku Stálej delegácie, teda od roku 1923, bratislavská od roku 1936. Neriešila sa tu síce otázka obnovenia autonómie na Slovensku, ale celoštátne problémy advokácie. Napriek mnohoročným snahám nebol prijatý jednotný advokátsky poriadok, neboli prijaté ani rokovacie poriadky jednotlivých advokátskych komôr. Pálči-vou bola otázka chýbajúceho penzijného poistenia advokátov, zhoršujúce sa hospodárske pomery, preplnenosť v stave a pokútnictvo. Stála delegácia pôsobila až do roku 1939, potom obnovila spoluprácu advokátskych komôr v Československu koncom roku 1945.

Poznámky

- 1 „Dle přání p. ministra Dra Hodže projednána býti má osnova v ministerské radě dne 13. t. m....“ Spis ministerstva spravodlivosti zo dňa 12. 1. 1920. Umiestnenie: Praha: Národní archiv, fond Ministerstvo spravodlivosti, spis Adv. 1, Prozatímní úprava činnosti advok. a notářských komor na Slovensku. V disciplinárnej oblasti bol zjednotený postup, prísediacich členov disciplinárnych súdov advokátskej komory (aj notárskej) volil na dobu svojho úradovania správny výbor komory z členov komory (4 členovia a 4 náhradníci; advokáti aj komorového žalobcu a jeho náhradníka; odlišnosť – notári mali prísediacich aj zo stavu sudcovského). Predsedom disciplinárneho súdu v oboch prípadoch bol prezident Súdnej tabule v Bratislave alebo

jeho námestník. Napokon však toto v zákone ostalo len pre disciplinárny súd pre notárov.

- 2 § 4 z. č. 167/1920 Sb. z. a n.; z doporučení v liste ministerstva spravodlivosti ministerstvu unifikácie z 20. 5. 1920, k č. 1125/20. Umiestnenie: Praha: Národní archiv, fond Ministerstvo spravodlivosti, spis Adv. 1, Prozatímní úprava činnosti advok. a notářských komor na Slovensku.
- 3 Koncept listu ministerstva spravodlivosti v Prahe z 22. 6. 1920, k č. 1264/20. Umiestnenie: Praha: Národní archiv, fond Ministerstvo spravodlivosti, spis Adv. 1, Prozatímní úprava činnosti advok. a notářských komor na Slovensku.
- 4 Porovnaj aj: VOZÁR, J.: *Významní slovenskí právníci, Vladimír Fajnor*. VEDA, vydavateľstvo SAV, Bratislava, 2017, s. 25.
- 5 „Věc sluší posuzovati i ze stanoviska opportunity. Zákon (zák. č. 167/1920 Sb. z. a n.) je pouhé provisorium. Až bude nový advokátní řád uzákoněn, nebude asi možno počítati se suspensí samosprávy advokátního stavu. Pak bude snáze, pojmouti do zákona kautely proti zmajorisování slovenských advokátů, zaujmeli hned nyní státní správa stanovisko, že zastoupení dle národnostního poměru obyvatelstva je spravedlivé. (...) Po úradě s ministrem Drem. Déerem a s předsedou tabule Drem. Fajnore, z nichž posléz uvedený ovšem zastoupení národností menšiny nepokládá za nutné, dovolují sobě navrhnouti za náměstka komorního žalobce advokáta Dra. Karola Szegő, za člena výboru /na místě Dra. Détera/ Dra. Kolomana Burkovského v B. Bystrici; třetím zástupcem menšiny byl by náhradník Dr. Strauss.“ – list ministerstva unifikácie ministerstvu spravodlivosti z 17. 6. 1920, č. 4648/20 k č. 16287/20. Umiestnenie: Praha: Národní archiv, fond Ministerstvo spravodlivosti, spis Adv. 1, Prozatímní úprava činnosti advok. a notářských komor na Slovensku.
- 6 Emil Stodola (Bratislava), Milan Ivanka (Bratislava), Ján Galla (Bratislava), Otokar Jamnický (Bratislava), Ľudovít Medvecký (Bratislava), Samo Slabejcius (Bratislava), Izidor Stránsky (Nitra), Ján Mudroň (Turč. Sv. Martin); Zpráva správneho výboru Advokátskej komory pre Slovensko v Turčianskom Sv. Martine z rokov 1921 - 1925. Turčiansky Sv. Martin: Kníhtlačiarsky účastinársky spolok, 1926. 7. OROSOVÁ, M.: Kultúrna politika v období prvej Československej republiky a kompetencie Ministerstva školstva a národnej osvety v oblasti kultúry a národnej osvety, dizertačná práca, Univerzita Komenského, Filozofická fakulta, Bratislava, 2018, s. 42.
- 8 Soznam členov advokátskej slúčenej komory pre Slovensko v Turčianskom Sv. Martine, zostavený dňa 31. dec. 1921, Turč. Sv. Martin, tlačou Kníhtlač. Účast. Spolku v Turčianskom Sv. Martine, 1922; stav advokátov „na Priekarpatskej Rusi“ je ku dňu 31. 10. 1921; Umiestnenie: Štátny archív Ivanka pri Nitre, fond Župa nitrianska, ZNI.
- 9 Šrámková, A.: *ĽUDOVÍT BAZOVSKÝ – nezlomný rodák slovenský?* UNIVERSUM-EU, s. r. o., Prešov, 2014, s. 123 – 124.
- 10 OROSOVÁ, M: *Architekt Dušan Jurkovič ako vládny komisár pre ochranu pamiatok na Slovensku v rokoch 1919 – 1922*, (v tlači: Zprávy památkové péče 4/2018).
- 11 PEROUTKA, F.: *Budování státu II, 1919*, Lidové noviny, 1919, Praha, s. 467 – 486, 659, 662.
- 12 OVEČKOVÁ, O. a kol. *100 rokov časopisu Právny obzor*. Bratislava: VEDA, 2017, s. 20 a nasl.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Trestná zodpovednosť právnickej osoby a jej trestné stíhanie

Kordík M., Kurilovská L., Ľorko J., Mezei M. a kol.:

Trestná zodpovednosť právnickej osoby a jej trestné stíhanie.

Bratislava: C. H. Beck, 2018, 480 s.

Aktuálna monografia nakladateľstva C. H. Beck reaguje na novú tému trestnej zodpovednosti právnej osoby, ktorá bola do slovenského právneho poriadku zavedená s účinnosťou od 1. júla 2016. Aj keď na túto tému už boli vydané viaceré komentáre a monografie, svojím obsahom aj rozsahom ide o komplexnejšie dielo, ktoré sa venuje – ako to naznačuje nadpis – nielen trestnej zodpovednosti, ale aj ďalším súvisiacim aspektom.

Na spracovaní monografie sa podieľali nielen právní teoretici, (ktorí navyše pôsobia aj v praxi), ale aj „neprávnicki“, ktorí sú špecialistami v oblasti *compliance*. Vďaka zloženiu autorského kolektívu môže byť publikácia odpoveďou na takmer všetky otázky týkajúce sa praktickej realizácie tohto inštitútu.

Autori pri tvorbe systematiky diela vychádzali zo zaužívaného členenia a štruktúry trestného práva. **Úvodné hmotno-právne otázky** sa členia na všeobecnú a osobitnú časť. **Všeobecná časť** poskytuje na úvod základné informácie týkajúce sa prameňov výkladu pojmov, pričitateľnosti trestnej zodpovednosti a trestaniu právnických osôb. V kapitole venujúcej sa sankciám je potrebné kladne hodnotiť prehľadný rozbor jednotlivých sankcií podľa toho, či smerujú proti reputácii, majetku, činnosti alebo existencii právnickej osoby. Rozsiahla **osobitná časť** sa potom podrobne venuje jednotlivým trestným činom, ktoré sú pričitateľné právnickej osobe s členením podľa jednotlivých hláv a trestných činov upravených Trestným zákonom.

Podobne aj **procesnoprávny diel** na úvod vymedzuje základné otázky, bez zodpovedania ktorých nemožno pristúpiť k rozboru čiastkových problémov trestného stíhania právnických osôb – časovú pôsobnosť, vzťah k Trestnému poriadku a vzťah trestného stíhania právnickej osoby ku konaniu o správnom delikte. Nasleduje problematika zásad trestného stíhania právnickej osoby, subjekty vystupujúce v trestnom konaní (vrátane procesného vymedzenia osoby oprávnenej konať v mene obvinenej právnickej osoby), úkonov orgánov činných v trestnom konaní a dokazovaniu so zameraním na predmet a rozsah dokazovania a spôsob vedenia výsluchu právnickej osoby. Po rozbere všeobecných

otázok nasleduje problematika trestného stíhania právnickej osoby v predprípravnom konaní, prípravnom konaní a v konaní pred súdom (aj so zameraním na odklony voči právnickej osobe a jej prítomnosť pri úkonoch) a výkonu trestov, právny styk s cudzinou a nástroje justičnej spolupráce v trestných veciach vo vzťahu k právnickej osobe.

Monografia okrem problematiky trestného konania obsahuje aj **kapitulu venovanú riadeniu rizík** ako súboru nástrojov kontroly a dohľadu nad správaním členov právnickej osoby, ktoré by potenciálne mohlo mať trestnoprávne následky. Riadenie rizík ako súčasť *compliance* programov právnických osôb sa postupne stáva súčasťou aj našej právnej kultúry. V nadväznosti na to monografia obsahuje aj praktické rady smerujúce k založeniu *compliance* kultúry a jednotlivých opatrení, komunikácie a tréningov, ktoré by si mali osvojiť jednotlivé právnické osoby.

Záverčný diel sa zaoberá niektorými skutočnosťami významnými pre orgány činné v trestnom konaní a je ďalším praktickým doplnkom publikácie, ktorý obsahuje konkrétne otázky, ktoré je potrebné si položiť pri vyšetrovaní a dôkazné prostriedky, ktorými je potrebné zistiť a preukázať skutočnosti relevantné pre trestné konanie (napr. o činnosti a fungovaní právnickej osoby, riadení rizík alebo páchaní trestnej činnosti). Rozbor niektorých dokazovaných skutočností sa pritom v niektorých prípadoch nachádza už v 2. časti prvého dielu publikácie pri jednotlivých skutkových podstatách trestných činov. Túto časť možno využiť nielen pri vyšetrovaní, ale aj pri obhajobe právnických osôb pri konfrontácii s riadnym preukázaním týchto otázok pri trestnom stíhaní právnickej osoby.

Vzhľadom na praktické zameranie publikácie a komplexné spracovanie problematiky možno dielo odporúčať nielen právnikom zaoberajúcim sa trestným právom, pre ktorých bude zaiste vítaným sprievodcom pri riešení obhajoby právnických osôb, ale aj advokátom poskytujúcim právne služby právnickým osobám, ktorým môže poslúžiť ako sprievodca pri riešení právnych situácií spojených s aplikáciou tohto nového inštitútu.

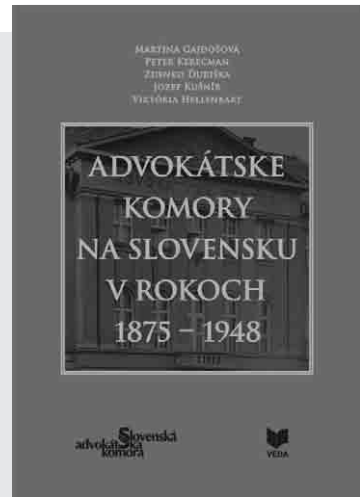
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 - 1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška Z. – Kušnír J. – Hellenbart V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 - 1948.

Pre advokátov a advokátskych konci-pientov je publikácia za zvýhodnenú cenu 24 eur s DPH + 3,70 poštovné (27,70 eur s DPH)

Zaujímavosť mimo radov SAK zaplatia 30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte: PhDr. Ondrišová 02 204 227 28 ondrisova@sak.sk Darina Stračinová 02 204 227 26 darina.stracinova@sak.sk

Pre advokátov a advokátskych konci-pientov je publikácia za zvýhodnenú cenu 24 eur s DPH + 3,70 poštovné (27,70 eur s DPH)

Zaujímavosť mimo radov SAK zaplatia 30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte: PhDr. Ondrišová 02 204 227 28 ondrisova@sak.sk Darina Stračinová 02 204 227 26 darina.stracinova@sak.sk

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števoček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 18. 10. 2018
Uzávierka redakčnej časti: 23. 10. 2018
Toto číslo vyšlo 12. 11. 2018

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný. Odborný článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

